

GHEORGHE SCHWARTZ

COCCHELLIA

**Editura
FORUM**

GHEORGHE SCHWARTZ

COCHILIA

Coperta : LIGIA ISPAS

ISBN 973-9065-13-9

GHEORGHE SCHWARTZ

COCHILIA

ROMAN

Editura FORUM SRL
București 1992

Consilier editorial : PETRE ISPAS

Toate drepturile rezervate Editurii FORUM SRL — București

PARTEA ÎNTÎI

SPIRALA EXTERIOARĂ

1. O ÎNMORMÎNTARE DE BUN AUGUR

Rori era o ființă obișnuită să gîndească și să măsoare viața prin interpuși : scopurile ei fiind mereu foarte limpezi, avea tot timpul situația la zi a piedicilor ce mai trebuie trecute. Mai sînt atîtea săptămîni pînă la plecarea în străinătate, mai sînt atîția chiriași de dat afară pînă la ocuparea exclusivă a vilei, mai sînt atîția colegi de-ai lui Niky care trebuie să dispară pentru ca soțul ei să ajungă șeful catedrei. În drum spre cimitir, Niky avu impresia că Rori nu făcea decît să-l bifeze pe răboj pe sârmanul Caragheorghe — Dumnezeu să-l ierte ! „Nu mai rămîne decît Pavlovici, dar ăla, nu contează, e și așa cu ficatul în pioneze. Să nu-l uităm, însă, pe Miceanu pentru că puștiul, deși a venit după tine cu mult, trage tare !“

Profesorul Caragheorghe îi oferise un superb cadou de mărțișor lui Rori : murise pe neașteptate, fără nici un preaviz, „fără a mai avea timp să-și aranjeze ploile“, lăsînd catedra vacantă tocmai atunci cînd rațiunea îi spunea că totul a intrat într-o fundătură din care nu mai există decît întoarcerea, aică luatul de la capăt de cine știe unde

sau resemnarea în poziția omului numărul 3, cu perspectiva de a avansa cîndva, poate, pe poziția numărul 2. Caragheorghe murise, făcuse o breșă nesperată în fundătură și, se pare, eliberase cu totul și clinica, întrucît Pavlovici abia dacă va fi în stare să-l înlocuiască pe profesor la catedră, darămite să conducă un Babilon cū aproape trei sute de paturi (în saloane și pe coridoare...), unde fiecare secție vorbește o altă limbă și unde fiecare secundar nu-i preocupat decît de modul cum să mai facă rost de un pachet de Kent.

Mergeau încet în urma dricului pe scurtul drum de la capelă la locul de înhumare, aleea largă dintre morminte era acoperită cu un strat gros de zăpadă, veșmintele negre ale rudelor păreau astfel și mai negre, iar căciulița din pene de lebădă a lui Rori sclipea și mai albă. („În fond, în unele țări albul este culoarea de doliu“, decretase ea în timp ce se pregăteau să plece la înmormîntare, încercînd parcă să prevină un protest de-al lui Niky. Vanitate și aceasta : ce protest să mai vină de la Niky ? De parcă el n-ar trăi într-o cu totul altă lume ?)

Mergeau în urma rudelor, în rîndul doi, am putea spune — în urma rudelor și a doctorului Păruș, desigur — împreună cu Pavlovici și cu nevasta acestuia, celelalte grade unîversitare în ordine ierarhică în spatele lor. (ÎN SPATELE LOR !). Și cînd te gîndești că abia cu zece, cu unsprezece ani în urmă, atunci cînd Niky nu fusese asistent decît de vreo doi-trei ani, la înmormîntarea profesorului Cristescu, alias Goldstein, între rude și ei mărșăluise un pluton masiv și aparent impenetrabil de conferențieri, lectori, șefi de lucrări și asistenți de cursă lungă... Toți cu soțiile, toți cu bastonul de profesor plin în gențile diplomat, pe care le tîrau cu ei pînă și în cimitir, toți copleșiți de eveniment, arborînd priviri hotărîte și încrezătoare în alte înmormîntări ce îi vor apropia cît mai mult de dric pentru că, evident, numai astfel se putea elibera traseul spre rîvnita poziție de șef.

Trecuseră numai unsprezece ani de atunci, însă Caragheorghe nu fusese nici el șeful catedrei mai mult de un an și jumătate. Pe urmă, să nu uităm nici interminabilele interimate de o lună sau de șaptesprezece luni (recordul deocamdată în picioare), interimate generatoare de speranțe și spaime. Pe urmă, să nu uităm surogatele, toți ultimii stăpîni guvernînd prin „delegație“, numiri-numiri

nemaifăcîndu-se de ani și ani. Pentru asta ar fi fost nevoie... Să lăsăm asta !

Institutele de învățămînt superior și universitățile se-mănau tot mai mult cu regimentele decimate pe cîmpul de luptă : n-a condus spre victorie un brav sergent un batalion, după ce au pierit toți ofițerii ? (Îl chema sergentul Sașa...). Pe cînd va fi numit rector un preparator cu delegație de profesor, se întrebau, în șoaptă, „asistenții de cursă lungă“, cei ce așteptau de pomană de cincisprezece ani să mai fie numit măcar unul dintre ei lector. (Măcar unul singur, adică, bineînțeles eu, gîndea fiecare dintre ei.)

„Nu mai sînt ciorapi, nu mai e cafea, nu mai sînt mînuni“, explicase odată Caragheorghe. „Mai grav e că nu mai sînt nici medicamente, nici prezervative !“ Cineva l-a pîrît, bineînțeles că l-a pîrît, dar Caragheorghe tot n-a pățit-o ! Mai e vreo logică în lumea asta ?

De la Cristescu-Goldstein, care domnise vreo douăzeci de ani, șefii de catedră s-au succedat într-un ritm absolut rezonabil pentru toată lumea, de parcă fiecare nou „uns“ nu făcea decît să îndeplinească o formalitate înainte de a se lăsa codus pe ultimul drum. „Vlăduțiu, Andreescu, Mariayi, Elena Sfetcu (domnișoară), marele interimat, Maghera și... Caragheorghe“, numără Rori cu un glas îndurerat și Veturia Pavlovici suspină și ea. (Pavlovici ăsta a fost, este și va fi probabil și în iad — acolo unde va fierbe la foc veșnic — un fustangiu de calibru greu. Veturia nu se putea împăca de vreo trei decenii și jumătate cu crizele amoroase extraconjugale ale bărbatului ei, așa încît Rori nu știa dacă viitoarea doamnă profesor se bucură sau nu de iminenta ascensiune supremă a soțului.)

— Da, da, spuse Veturia, oamenii de valoare mor într-un ritm parcă proporțional cu moștenirea pe care o lasă. Ceea ce nu-i lămuri lui Rori nici misterul entuziasmului Veturiei față de fatidica înscăunare a soțului ei și nici măcar... nici măcar nu înțelese ce a vrut cealaltă să spună. „O frustrată !“, gîndi Rori și zise :

— Da, da...

Iar Pavlovici însuși îi șoptea la ureche lui Niky :

— Ascultă-mă : dacă ai nevoie de niște filme mai de doamne-ajută, îmi spui mie ! Te ajut cu plăcere și o să te coste o nimica toată. Dar să știi un lucru, domeniul este monopolul meu personal !

— Păi, facem ca pînă acum.

— Exact ! Să știi că și Caragheorghe trata prin mine !

— Ar trebui să vă luați și un eunuc, pe care să-l postați zi și noapte în fața laboratorului...

— Ce știi tu ? La vîrsta ta nici eu nu-mi făceam probleme. Acum trebuie, însă, să-mi iau niște măsuri de siguranță.

— Povestea asta nu e genul meu, se mai apără Niky.

— Nu e genul tău, dar poate că tu ești genul ei... S-au mai văzut cazuri...

Ultimele cuvinte Pavlovici uitase să i le mai șoptească la ureche colegului său. Porniseră ferm și se răsîndiseră în aerul rece de iarnă.

Familia Diamant își cumpărase cu patrusprezece ani în urmă o vilă, la insistențele lui Rori, desigur, vilă situată într-un cartier select, dar populată de patru familii. Și chiar dacă prețul de achiziționare fusese, pe motivul acesta, cu totul și cu totul rezonabil, cucerirea întregului edificiu se transformase într-o luptă de zi cu zi, în care atacurile la baionetă se împotmoliseră, cu timpul, în lungi manevre de tranșee. Rori se folosisse de toate cunoștințele și de toate argumentele cinstite și necinstite pe care mintea ei fusese în stare să le născocescă. Însă în toți acei ani nu reușise să scape decît de două familii — de una *de facto*, de alta *de jure*, adică avînd aceea deja (abia) actele necesare de a se muta în casă nouă. Ceea ce însemna de acum exclusivitatea asupra bucătăriei și a unei băi, dar nici măcar Rori nu fusese capabilă să elibereze decît jumătate din etajul întîi și — ceea ce era mai grav — bătrînul de aproape optzeci de ani, ocupantul celei mai frumoase încăperi și a holului de la intrarea principală, nu se hotăra nicicum să moară. Să-i mai plătească și ăstua sau altora cine știe cît ca să-l ia de acolo n-avea nici un rost. Deși exista mereu, ca o sabie a lui Damocles, și pericolul ca nepoții, care-l vizitau parcă tot mai des, să obțină, prin cine știe ce mașinațiuni, intrarea în spațiu și apoi, ține-te, începe o nouă bătălie și cu ei !

Întorcîndu-se de la înmormîntare și, fiind în drum, i-au poftit și pe cei doi Pavlovici să se mai oprească pe la ei, iar Rori scrișnea din dinți în timp ce erau obligați să ocolească propria ei vilă pentru a intra prin spate, pe ușa

de serviciu, pe unde circulau de paisprezece ani și pe unde vor mai merge cine știe câtă vreme, pînă ce vor izbuti să obțină holul.

— Un pahar după frigul îndurat n-o să strice, spunea Rori, servindu-l pe Pavlovici și Niky nu știa dacă vrea să-l facă praf cu sticla de coniac franțuzesc — ce ? parcă Pavlovici nu primea ? — sau dacă doar îi mai strecura puțină dinamită în ficantul „care era în pioneze“.

Apoi se petrecu un lucru de-a dreptul nerușinat. Indiscutabil că femeile pot fi mult mai indecente decît bărbații. Era mai grav decît dacă animalul ăla libidinos de Pavlovici s-ar fi repezit, de față cu toți, asupra lui Rori. Cele două femei au început să facă inventarul coloanei formate în urma dricului la cimitir, comparîndu-l tot timpul cu situația altor înmormîntări, a altor etape, cînd ele însele se aflaseră cu două, cu trei, cu cinci rînduri mai în spate. Pe cîți au trebuit să-i conducă pe acel drum ? Cîți s-au autoeliminat, deși erau bine plasați ? Cîți au rămas în străinătate ? Cîți au murit înainte de a ajunge în eșaloanele din față ? Dar, mai ales, cîți au venit ca niște intruși, sărind din penultimul șir direct în al doilea, profitînd de orice oricînd pentru a mai avansa spre rudele din spatele dricului ? N-au fost nici puține cazurile cînd unii au încercat să trișeze pe față, la fel cum unii ariviști au încercat să frîngă ordinea firească a evenimentelor, dorind să introducă tot felul de inovații — cum ar fi fost, de pildă, concursurile pentru ocuparea postului de profesor —, de parcă la acestea s-ar fi putut prezenta oricine, cînd ar fi avut chef, de parcă la aceste concursuri ar fi reușit vreodată altcineva decît cel care ar fi trebuit să reușească... O singură dată, e drept, acești ariviști au izbutit să întrerupă succesiunea naturală stabilită atît de plastic în procesiunile de la cimitir, o singură dată, atunci cînd s-au pomenit cu acel Septimius Maghera, uns împotriva tuturor așteptărilor profesor în urma decesului prematur al domnișoarei Sfetcu, lucru cu atît mai grav cu cît impostorul nici nu făcuse parte din colectivul lor și — chiar dacă după plecarea sa au protestat cu toții energic și prin intermediul unor tovarăși cu influență —, s-a creat, totuși, un precedent, un precedent, de care era mai bine să nu-și aducă nimeni aminte. Maghera fusese titularul catedrei timp de mai puțin de un semestru, îl călcuse dracului o mașină undeva în America sau, pur și

simpliciter, poate, l-a luat dracul înapoi la el în iad. Oricum, l-au adus — se spune — îndărăt în țară într-un sicriu de plumb, l-au înmormîntat și, chiar dacă nu s-a mai apucat nimeni dintre ei să controleze dacă era chiar Maghera sau diavolul în persoană cel tolănit în copîrșeu, din clipa aceea a intrat cu adevărat și defunctul profesor în rîndurile colectivului, care abia atunci l-a acceptat, conducîndu-l în colonat, în ordine ierarhică, pe ultimul drum. Dar așa ceva nu trebuie să se mai întîmple, au spus cu toții, de la Caragheorghe, care urma să-i ia locul și pînă la cel din urmă asistent aliniat ferm în plutonul universitar de onoare al funerariilor. Nu trebuie să se mai întîmple așa ceva, au spus atunci cu toții și a repetat-o însuși Caragheorghe în discursul lui solemn și s-a exprimat chiar și reprezentantul rectoratului, un prorector participant și el la destule înmormîntări și destul de bun cunoscător al corpului profesoral. Se știe, *Vox populi, vox Dei*, mai ales cînd este vorba de un lucru atît de mărunt ca un post de șef de catedră privit prin plafonul des de nori ce acoperă Olimpul.

Nu, intrușii nici măcar nu mai trebuiau luați în seamă. De pildă, acel dr. Păruș, preistoricul om de protocol al Direcției sanitare a județului, funcționar zelos, scursura profesiei sale. „Se spune că e un oftamolog bun“, remarcă o dată Niky, însă toți cei de față se strîmbară de dezgust: „Cine? Doctorul Palus?“ Odată, o delegație de medici dintr-o țară vecină și prietenă — la a căror primire individul fusese, desigur, prezent — un oaspete rosti PALUS, nefiind în stare să-l pronunțe pe „R“. De atunci, bietul om devenise cînd „dr. Palux“, cînd „dr. Phallos“ sau „dr. Falus“, în funcție de auditoriu.

— Bineînțeles că scursura s-a înghesuit în rîndul întîi, comentă și Veturia Pavlovici, de parcă i-ar da cineva vreo importanță... (Însă, cînd, la o singură înmormîntare, dr. Păruș lipsise, toată lumea, inclusiv îndureratele rude, considerase cazul scandalos.)

Celor doi bărbați li se părea cu atît mai indecentă discuția femeilor, cu cît era clar că aproape că se discuta deja și înmormîntarea lui Pavlovici de față cu el însuși, de parcă s-ar fi spus: „Va lua cuvîntul tovarășul Pavlovici, se pregătește tovarășul Diamant“.

— Hei! Pe mine nu mă înmormîntați încă! strigă iminentul viitor șef al catedrei, eu mai am ceva treabă

pe pământul ăsta și, între timp, ochii îi sticleau, fiind evident la ce treburi se gîndea el în clipele acelea.

Iar Rori, la rîndul ei, își spunea că, întotdeauna, timpul aranjează perfect lucrurile și că, probabil, după viitoarea și ultima înmormîntare pe care o mai are interpusă, ei se vor putea întoarce acasă deja prin intrarea principală. Desigur, o străfulgeră în clipele acelea, cucerirea metru cu metru a vilei lor nu s-a produs întîmplător : cu cît se apropia Niky mai mult de apogeu, cu atît au reușit și ei să mai dea afară cîte un subchiriaș, de parcă spațiul obținut era mereu în proporție directă cu poziția ocupată de familia Diamant, în clipele acelea, în cortegiul funerar. Nu fusese oare ciudat faptul că la moșul uzurpator al camerei cele mai frumoase și a holului au apărut nepoții, ca niște fiare neașteptate, tocmai în perioada cînd se ivise și acel Maghera de tristă amintire ? Și, oricît de livrească era comparația — și Rori era o femeie suficient de inteligentă pentru a-și da seama de acest lucru — își spunea, de atunci, că nu va trece mult timp și vor reuși să elibereze și etajul doi ; se va întîmpla negreșit o minune, rămînînd ca ultimul miracol să se întîmple exact în același timp cu numirea lui Niky. Desigur, lucrurile nu vor veni de la sine, desigur, va trebui să lupte la fel de tenace și în continuare, desigur, tot ea singură va fi cea care va fi obligată să facă toate demersurile, care va trebui să mențină starea de război cu toți chiriașii, spre a nu-și închipui cumva aceștia că ar exista vreo posibilitate de împăciuire. Niky a ajutat-o cît s-a priceput, însă în privința aceasta pe el nu se poate pune mare bază, el „se satură“ repede, „se satură“, după cum tot repetă mereu și dacă „se satură“ el, cineva trebuie să continue lupta, nu ?

Iar Niky, discret, folosindu-se de prilej, de parcă n-ar fi făcut decît să continue o mai veche discuție, încercă să-l convingă pe Pavlovici de niște modificări în clinică, niște mici restructurări, pe care le dădea drept gata hotărîte de Caragheorghe, înfățișîndu-le însă astfel de parcă decedatul n-ar fi avut curajul să meargă pînă la capăt și ar fi fost nevoie de îndrăzneala recunoscută a noului venit pentru ca proiectele să devină realitate.

— Ce te-ai tot umilit la fustangiul ăsta ? îl dojeni apoi Rori, nu te-ai văzut cum ai vorbit cu el, de parcă i-ai fi lins cizmele.

La care, Niky a rămas cu gura căscată, și-a revenit, a pus mîna pe țigări și pe brichetă și a trecut în altă cameră.

2. LA ORIZONT, O ALTĂ CASĂ

Niky fuma îngrozitor de mult. Se întîmpla să lichideze într-o zi și patru pachete. E adevărat că și lucra foarte mult, el, un simplu șef de lucrări cu delegație de conferențiar, executa munca întregii clinici, pe care o conducea de vreo trei ani aproape singur, chiar dacă nu oficial ; mai făcea și o droaie de lucrări administrative la institut ; mai ținea și cursuri și seminarii, toate el ; mai avea o groază de funcții pe linie obștească ; era în tot felul de comitete și comiții, era inclus automat oriunde era nevoie de cineva să tragă și el nu spunea niciodată nu, chiar și atunci cînd era imposibil din punct de vedere fizic să se mai înhame și la altceva ; reușea să fie mereu punctual și la un nivel acceptabil, de multe ori chiar și la un nivel înalt, funcționa profesional ca un robot și adesea mai bine ca un robot. Acesta era motivul pentru care nici nu era prea iubit : nimănui nu-i surîdea ideea de a fi subordonat unui robot, nimeni nu este încîntat să aibă în preajmă un individ aparent invulnerabil, căruia să nu-i poți folosi, la nevoie, micile slăbiciui, nimeni nu e fericit să fie solicitat ca o mașină, mai ales dacă e biciuit pentru a ajunge la ritmul ei, pentru a reacționa ca ea, pentru a deveni, cu alte cuvinte, și el mașină, atunci cînd respectivul om nu dorește decît să rămîna un simplu om. Dar, se întrebau, pe bună dreptate, unii, Niky Diamant își iubea măcar munca ? Un robot, se știe, execută fără a avea vreun sentiment pentru obiectul activității sale. Era doctorul Diamant suferind de un sindrom de superconștiinciozitate, un fel de isterie capabilă să înarmeze omul cu puteri supranaturale pînă la o inevitabilă prăbușire fizică și psihică (da, dar uite că această prăbușire nu mai venea !) sau era el într-adevăr pasionat de numeroasele-i îndeletniciri ? Ar fi interesant de făcut un test, își spuneau colegii, ar fi interesant de știut dacă doctorul Diamant, pus într-o situație nouă, de exemplu, trimis într-o muncă administrativă, o muncă plină de importanță, plină de răspundere etc., ar fi interesant de știut dacă și acolo ar da același randament. Ce bine

ar fi dacă l-am putea face pentru o lună funcționar superior de minister, își spuneau acei colegi, într-o situație unde, rupt de studenți și de bolnavi, îngropat într-un vraf de hârțoage, toate de o maximă gravitate, desigur, unde ar depune o cu totul altă muncă. (Dr. Diamant nu e doctorul Păruș !) Ar mai fi și atunci la fel de punctual în toate ? Dacă da, atunci povestea cu sindromul de conștiinciozitate acută (de fapt, cronică) s-ar confirma : nu poți să fii super-pasionat în aceeași măsură de mai multe munci, de orice fel de muncă... Dar, din păcate, colegii doctorului Diamant nu au avut niciodată puterea de a-l propulsa din motive experimentale pe un post important în minister și, astfel, enigma sentimentelor lui Niky față de preocupările sale a rămas, deocamdată, nedelegate.

Dacă ar fi fost întrebată, ar fi vorbit și Rori așa despre bărbatul ei ? Se întâmpla de multe ori ca unul sau altul s-o abordeze — vădit retoric — „Cînd, dragă, are timp Niky să facă atîtea ?“. „Cînd“, „cum“, „în ce fel“, dar niciodată „de ce“ ? Dealtfel nici Rori nu se întreba „de ce“. Rori, traducătoare din franceză și spaniolă la Centrala de comerț exterior, pune cu totul altfel problema. În viața ei existau trei puncte : cucerirea integrală și exclusivă a vilei, căpătuirea Laurei și retragerea ei de la Centrală pentru a avea timp să se apuce cu adevărat de traduceri, adică pentru a avea timp să transpună în versiune românească mari autori de limbă franceză, spaniolă și engleză și nu adrese comerciale anoste. Primul punct era pragmatic, al doilea ținea de liniștirea conștiinței, al treilea reprezenta visul tineresc de a intra în lumea mirifică a artiștilor. Fiind atît de diferite, cele trei puncte nu numai că nu se anulau reciproc, dar nici măcar nu s-au aranjat vreodată într-o succesiune de prioritate. Ele se completau și se slujeau pașnic. Niky era un scump, însă Niky era atît de îngrozitor de ocupat, încît parcă devenise un concept, parcă nici nu mai era soțul ei în carne și oase. Și dacă tot era un concept, atunci măcar să devină un concept al unui profesor universitar, șef de catedră și nu al unui simplu doctor mai mult sau mai puțin apreciat, mai mult sau mai puțin solicitat *de cercurile de care are rost să fie solicitat*, mai mult sau mai puțin monden. Nu, Niky era oricum un scump, indiscutabil că asta era, dar... un soț... Dar i-ar fi plăcut lui Rori un bărbat care să se țină toată ziua de fusta ei, care să pretindă să-i aduci papucii, în timp ce el

se tolănește în fața televizorului pentru a se uita la meci sau care te duce la restaurant ca să vezi cum țopăie mîrlănimea ? Păi... Păi, da. Era și asta o întrebare.

Oricum, Rori dacă suferea de ceva din partea soțului ei, atunci acest ceva nu putea fi motivat decît tot de structura aparent invulnerabilă a lui Niky : omul supercorect nu putea să-ți ofere nici un fel de surprize. Pînă și atunci cînd avea timp să fie tandru — după blestematul său orar, desigur — pînă și atunci era tot o mașinărie (perfectă !) în plin proces de funcționare. Și în pat, Niky rămînea tot Niky.

— Știi, îi spuse într-o zi Rori, am făcut o descoperire epocală : deosebirea dintre un angrenaj și un om vine nu de la produsul sperat de la unul și de la celălalt, ci de la faptul că nimănui nu i-ar produce o bucurie deosebită momentul cînd ar auzi că motorul automobilului său nu funcționează normal, în timp ce într-o căsnicie dorești tocmai să se mai întîmple și ceva neașteptat.

— Se poate, admise Niky. Din păcate, eu n-am timpul lui Pavlovici pentru a putea să-ți ofer emoții — sau satisfacții, dacă zici tu —, însă am să mă străduiesc să-ți aduc în casă pipițe. Descoperirea ta este într-adevăr epocală : de mii de ani, oamenii, cei ce au vreme de așa ceva, o aplică plini de entuziasm. Ți-am spus de atîtea ori, e păcat, într-adevăr, că te ocupi de adrese la slujbă. Poetă n-ai putea fi, îmi pare rău, dar o traducătoare...

— Poetă de ce n-aș putea să fiu, mă rog frumos ?

— Pentru că nu ești.

— De ce ? N-am sensibilitate ? N-am cultură ?

— Și eu am sensibilitate, și eu am cultură și tot nu pretind că aș putea fi poet.

— Cultură da, dar sensibilitate... Hai să fim serioși !

Niky nu-i răspundea pentru că știa că peste cinci minute ei o să-i pară rău că l-a jignit. (Desigur, ea va fi încredințată că l-a jignit. Și dacă ea va crede acest lucru, nu e cel mai comod s-o lase să creadă ?)

Sensibilitatea, își spunea Niky, nu așteaptă confirmări de afară. În cazul lui, ea se manifesta în simbioză cu ambiția. Atunci cînd ambiția se păstrează mereu într-un domeniu de voită himeră, sensibilitatea își creează încetul cu încetul o lume tainică, un labirint pe care fiecare om și-l păzește cu grijă, fiind atent să rămînă mereu numai și

numai al său. Și-și păzește galeria — pînă la capăt ! — ca o cîrțiță.

Punctual, politicos, spiritual, „om de lume“, figură „bine“, apreciat de superiori, puțin iubit, puțin urît, capabil, corect, „om fără vicii“, mereu în pană de timp, invidiat pentru succesele sale, solicitat cu insistență de către bolnavi, un nume în specialitatea sa, doctorul Diamant era totodată un angrenaj de echilibru în sistemul familiei sale. De aceea acceptase cu ani în urmă să cumpere vila aceea arătoasă, cu speranța ca într-o zi nu prea îndepărtată o va putea folosi în întregime, adică să aibă un salon de primire sau, mai modern spus, camera cu televizorul, cu canapelele și cu fotoliile, locul unde Rori să poată invita pe cine va dori, locul unde să poată pălăvrăgi și el cu un coleg, locul unde, după ce va crește, Laura să poată sta să se uite pînă la imbecilizare la micul ecran. Mai dorea să aibă o cameră foarte mare și foarte luminoasă, unde să poată lucra nestingherit de nimeni, cameră pe care visa în fel și chip cum s-o amenajeze, unde să-și pună miile de cărți și unde să plaseze o pînză pentru proiecții. Mai dorea să aibă un dormitor civilizat, alături de o baie bine pusă la punct. Apoi o sufragerie unde să fie posibil să mănînci din farfurii, dacă nu zilnic Rosenthal, măcar supa să fie servită din castroane de porțelan și nu din oala albastră cu zmațul ușor ciobit. Mai dorea o încăpere în care să-și țină Rori toate cărțile ei și toate zecile de dosare cu traduceri începute și niciodată duse mai departe de capitolul trei, dosare ce îl exasperau aruncate în cele mai neașteptate locuri, ca niște veșnice schelete ale cadavrelor unor vise descompuse. Și mai visa și o cameră sau două pentru Laura, pentru cînd va crește mare — și, iată, Laura a crescut mare — și, văzînd vila aceea arătoasă, își spunea că poate că fata va avea capriciul de a se căsători și de a le aduce un ginere în casă și atunci cele două destinate ei cu timpul nici nu vor mai fi suficiente și — măcar la bătrînețe — să nu fie el obligat să se amestece cu alți oameni și să poată să-și păstreze intacte tabieturile și să nu se lovească de scutece și de mirosoși străine. Și mai avea și destinații pentru alte camere, destinații precise pentru odăi la fel de precise din clipa cînd toată vila va reveni în folosința sa. Și știa că are și relații suficiente spre a reuși să și-o păstreze, cu tot spațiul excedentar. Problema era să nu i se pară cuiva prea

luxos totul, dar nu avea de gînd să-și deschidă galeriile vizuinii tuturor curioșilor... Deși... Bineînțeles, *băieții* și așa știau totul... Și apoi, himera e una, viața e alta și amîndouă sînt la fel de imprevizibile. Amîndouă !

Așa încît, chiar dacă nu participa la toate meschinele tribulații ale lui Rori pentru a-i scoate pe chiriași din imobil, urmărea cu interes și cu înțelegere războiul ei, mai ales că, odată obținute spațiile noi, el era cel ce le dădea imediat noile destinații, destinații știute atît de bine de o vecie, în timp ce Rori doar lupta ignorantă pentru ele.

Însă războiul acesta se prelungise deja prea mult. Tre-cuseră ani și ani, unii șefi care promisera fuseseră înlocuiți, alții trebuiau abordați în locul lor, unii mințeau de doisprezece ani, cîțiva doar de șapte, trece viața, Laura nu mai este fetița care refuză să doarmă singură în cameră, acum nu mai doarme, de cele mai multe ori, singură în pat, în curînd va termina facultatea, în curînd se va mă-rita, probabil în ultimul an, ca să rămîna alături de un soț cu buletinul în regulă și cu postul cu trei străzi mai încolo, bătrînul care ocupă cea mai frumoasă încăpere și holul de la intrare a devenit, între timp, dintr-un proaspăt pensionar un cadavru viu, necesitînd zilnic pe cineva în preajmă (și cine să fie acel cineva dacă nu niște nepoți apăruți de te miri unde, gata de a se muta în locul lui), cei de la etaj se tot mută de doi ani în bloc nou și tot de doi ani blocul acela este singurul din țară imposibil de recepționat întrucît ba se constată că n-are instalațiile sa-nitare racordate la sistemul de canalizare, ba se descoperă că balcoanele n-au uși, ba se prăbușește casa scărilor odată cu mutarea primului îndrăzneț (sau disperat) care a pătruns în acel edificiu-realizare-măreață, iar anii trec, cu cealaltă familie s-a ajuns la situația de a nu se mai discuta, de a te întîlni nas în nas și de a întoarce capul, anii trec, oricît de paralel s-ar consuma viața reală a lui Niky, cea de robot ireproșabil față de cealaltă viață a sa, la fel de reală, chiar dacă fără a se trăda nicicum în afară, oricît de tainic ar fi totul, așa nu se mai poate !

Abia de plecă familia Pavlovici, că soții se așează în cîte un fotoliu și Rori începe să dea raportul ultimului buletin de război al campaniei pentru cucerirea vilei, iar Niky o ascultă cu răbdare, pare chiar interesant de ceea ce-i mai spune ea, dar cînd situația parcă e lămurită, se

scoală în picioare, se duce la fereastră și, cu spatele la nevastă-sa, o anunță :

— Tot ceea ce ai făcut și mi-ai spus este remarcabil. Chiar măreț ! Adevărul este că ți-ai făcut multe vise în legătură cu casa asta și, recunosc, și eu am visat...

— Tu ai visat ? ! Visezi și tu vreodată ?

— Se mai întâmplă.

— Nu te supăra ! N-am vrut să te jignesc, dar...

— Dar chiar dacă m-am obișnuit să ții toată imaginația mea casnică pe canaveaua acestei clădiri, pur și simplu nu mai am răbdare.

Rori îl privește cu ochii mari :

— Tu nu mai ai răbdare ? !

— Am găsit azi... În încăpere intră și Laura, gata să spună ceva, însă taică-său îi face semn să tacă și să asculte. Fii atentă că te interesează și pe tine ! Hardughia asta a devenit una dintre preocupările noastre de o jumătate de viață. Însă nici măcar ea, ci doar perspectiva de a o avea cândva în întregime. Zău, copii, nu merită ! Când nu reușești într-o parte, trebuie să încerci în alta, calculând mereu proporția între perspectivă și sacrificii. Rori vrea să protesteze, își imaginează o clipă că soțul ei vrea, în sfârșit, să emigreze, s-o șteargă, îl privește, îl cunoaște, vrea să precizeze, vrea să spună că, dar Niky o face și pe ea să tacă. Dealtfel, misiunea istorică de eliberare a hardughiei, războiul sfânt al mamei, s-a terminat. Am descoperit o altă clădire, nu atât de centrală, nu atât de situată în cartierul... nu te supăra, Rori, în cartierul snobilor, dar nici în alt continent nu se poate spune că e. Proprietarul are motivele lui să o cedeze goală, mă înțelegeți ? GOALĂ în schimbul acestei superbe case ocupată pe jumătate de melomani nocturni și pe cealaltă jumătate de muribunzi longevivi și cu urmași legali.

— Niky, nu te supăra, dar eu cred că tu ai înnebunit ! Ți-am spus acum trei minute că Pantelimonescu mi-a promis că bandiții vor zbura pînă la revelion la dracu'-n praznic. Iar blocul nenorociților de la etaj pînă la urmă tot se va pune la punct. Hai să nu zic într-o lună, dar în două, maxim în trei tot se vor muta și ei. Nu ne mai rămîne decît bietul domn Ovanez. Pe el nu putem să-l dăm afară, aici s-a născut, vila a fost construită de tatăl lui... Doar ești medic, nu ? Cît poate să mai trăiască ?

— O veșnicie, în amintirea vie și prezentă a urmașilor !

— Mai bine te-ai gândi să scapi de porcăria aia de delegație pe care ți-o flutură în față de atîția ani ! Mai bine te-ai gândi să devii conferențiar cu acte și numire în regulă !

— Nu conferențiar, Rori ! Profesor ! O să vină și asta...

— Adică pentru un lucru pe care ți-l pot sufla ne-numărați intruși și gură-spurcată ai răbdare, însă cîteva luni să se elibereze, după atîta vreme, vila nu mai ai ! Nu te deranjează politrucii analfabeți veniți de la agronomie sau de la...

— Pe Pavlovici nu pot și nici nu vreau să-l omor. Pavlovici va fi următorul titular al catedrei — tot cu delegație, probabil, ca să fii tu fericită — și nu pot decît să toclesc un profesionist din Cicago, bun să-l ucidă cu gloanțe sau cu whisky pentru a-mi elibera, eventual, mie locul. Deocamdată n-au numit încă pe nimeni de la agronomie la medicină, dar taci și nu le da ideea ! Iar din cauza cui nu pot eu deveni conferențiar știi prea bine și n-am cum să mă lupt cu el. Sau cu ea. În schimb, clădirea ce mi se oferă este goală pe de-antregul și nu așteaptă decît să ne mutăm în ea.

— Cum ? E părăsită ?

— Nu înțelegi că vom face schimb de locuință cu actualul ei proprietar ?

— Și el știe că aici mai bîntuie trei familii de chiriași ?

— Mi se pare că am spus clar, de la început, că el acceptă schimbul de proprietate și în aceste condiții.

— Asta înseamnă că individul sau nu e în toate mințile sau că ne oferă o chichineață într-un perimetru demolabil, pentru care vom fi despăgubiți cu bani de o trotinetă.

— Eu am văzut casa...

— Poate că bojdeuca e pe punctul de a se demola prin proprie voință !

— ...și este exact ceea ce-mi doresc eu de o viață !

— Are etaj ?

— Are și puțin etaj.

— Cum adică „puțin etaj“ ? Are etaj sau n-are etaj ?

— Are.

— Și cîte camere ?

— Aăăă... Nu știu exact.

— Este visul vieții tale, dar nici măcar n-ai văzut clădirea în întregime ?

— Mîine după-masă, între trei și cinci, am o fereastră. Mergem s-o vedem cu toți trei.

— Numai că eu am serviciu pînă la patru și jumătate, preciză Rori.

— Și eu am seminar la lingvistică, spuse și Laura.

— Bine, atunci vom merge mîine cu maică-ta între trei și cinci. Mai chiulește și ea.

— De ce să nu chiulești și tu ?

— Pentru că eu n-am timp !

3. PRIMELE SĂPĂTURI

Așa că, a doua zi, pe la trei și jumătate, mașina opri în fața unei porți aflate într-un gard vechi de cărămidă.

— Cred că totuși te-ai înșelat, se grăbi să observe Rori. De aici nu se vede nici un fel de casă, ceea ce înseamnă ori că palatul tău n-are etaj ori că sîntem într-un alt loc.

— Ori că superbii tăi ochi nu pot vedea prin zid.

— Nu prin zid, ci pe deasupra lui. Și fiindcă tot veni vorba despre zid, am dat, în sfîrșit, de imaginea pe care am sperat-o întotdeauna despre Sing-Sing.

— Dacă vrei să cauți defecte, să știi că ai să găsești, spuse doctorul în timp ce apăsa pe sonerie. Dar zidul acesta, așa cum e, cred că păstrează în el mai multe cărămizi ca un bloc întreg.

— Chiar ? Cum de nu te-ai gîndit să ne mutăm la două camere confort doi, cu baia pe hol ? Niky, ție și așa nu-ți pasă dacă...

Poarta scîrții într-adevăr macabru. Era o povară masivă din metal, cu un cap de leu care rînjea din ea și cu un cadru cu mai multe arabescuri. Dacă prindeai limba leului și o izbeai de poartă, aceasta scotea un sunet prelung, de parcă un glas străvechi de clopot s-ar fi apucat să bocească.

— Cred, zise Niky, cred că această limbă a leului, curățată cum trebuie, ar putea să scoale un cartier întreg.

— Pofțiți, spuse fata care venise să deschidă.

— Sînt doctorul Diamant, se prezentă Niky, iar dînsa...

— Pofțiți, pofțiți, repetă fata și se dădu la o parte, făcîndu-le loc să intre.

Grădina era chiar mai mare decît ai fi putut-o bănuî din stradă. Pomi bătrîni străjuiau alături de tufișe neîngrijite un havuz, care părea să fi trăit și vremuri mai bune, iar în fund se puteau observa urmele unui chioșc pe jumătate prăbușit. În afară de un drum bănuî între poartă și intrarea în clădire, drum sub care, din loc în loc, se puteau ghici dalele ce-l pavaseră cîndva, nici o alee nu mai străbătea această curte — care probabil că vara era domeniul preferat al bălăriilor, în timp ce la ora aceea era întreruptă doar de arborii desfrunziți.

— Păcat că nu plouă, spuse Rori. Bănuiesc că aici s-ar fi simțit mult mai acasă fantoma tatălui lui Hamlet decît la Helsingoer. Și nici măcar nu e singurul anacronism al lui Shakespeare.

— Liniștește-o, te rog, pe doamna asta că nu aveți pe aici stafii, o rugă Niky pe fetiță.

— Poftiți, poftiți ! zîmbea aceasta în continuare.

— N-ai încuiat după noi, observă doamna.

Fata dădu din umeri și o luă înainte spre clădire.

— Cînd dîschizi poarta, îți trece pofta să mai intri, șopti Rori.

Casa era cenușie spre negru. Pereții străluceau uzi, de parcă ar fi plouat cu cîteva secunde înainte. Ici-colo, trunchiuri desfrunzite de iederă dădeau impresia unor zbîrcituri adînci în zidurile pîrînd astfel și mai bătrîne. Ferestrele, unele străjuite de grilaje din metal cu arabescuri savante, păreau niște guri de peșteri adînci. Fie că lumina cădea din unghiuri nefavorabile, fie că ei erau plasați nepotrivit, nu reușiră să vadă nimic în spatele acestor găuri de craniu dezgropat. Nici o perdea, nici o draperie n-au reușit să deslușească.

Și, brusc, ușa apăru cumva din spatele unui nuc ce parcă era înfipt în mijlocul cărării pe unde veniseră. Nici n-apucase Rori să vadă dacă edificiul are sau nu etaj, clădirea li se ivise, pe neașteptate, în față.

— Sînt niște trepte aici, preciză fetița, aprinzînd un bec ce filă puțin înainte de a se stinge cu totul lăsîndu-i în întuneric. Imediat, îi liniști glasul copilului, imediat, și-i auziră pașii depărtîndu-se în beznă și, după cîteva secunde, în care stătuseră pe loc fără a mișca, văzură o lumînare pîlpîind și apropiindu-se de ei.

— Întotdeauna se strică becul ăsta...

O luară mai departe prin coridorul acela întunecos și fata le dădea, din cînd în cînd, avertismente cînd să se aplece puțin sau cînd să aibă grijă să nu se lovească lateral de vreo mobilă. Ajunși într-o încăpere mare, luminoasă, cu vitralii la un rînd de ferestre, copilul le propuse să meargă mai departe pe o anumită scară de lemn. De afară, din grădină se auziră niște lătrături.

— Bineînțeles că nu puteau lipsi nici cîteva fiare într-un loc atît de primitiv, constată Rori aproape satisfăcută de corectitudinea intuițiilor ei, dar ținîndu-l strîns de braț pe Niky.

Urcară scara de lemn — deci iată că există totuși un etaj ! — și dădură de un coridor circular în jurul unei săli mari aflate la nivelul inferior. Din coridorul deschis dădeau mai multe uși și, pe măsură ce treceau prin fața lor, fetița le deschidea. Majoritatea ofereau privirii încăperi luminoase, cu geamuri mari. Rori nu putea fi însă prea atentă, încercînd mereu să observe și interioarele, mobilele. Mergeau prea repede.

— Unde ne grăbim așa ?

În sala mare de la parter, pe un fotoliu, ședea cineva.

— Bună ziua ! strigă Rori în jos, însă fetița o lămuri că bunicul nu mai aude de mult, dar că vor putea vorbi ușor cu el, bunicul descurcîndu-se de minune cu cititul de pe buze.

Înconjurară coridorul și trecură prin fața altor uși, mai aruncară cîte o privire și în alte camere, anexe, grupuri sanitare (cam degradate) și reveniră, parcă, în locul unde au pătruns în această aripă. Doar că, de cînd îl descoperiră pe bătrîn șezînd în fotoliul său plasat în mijlocul marelui salon de la parter, au fost mai mult atenți la acesta, de parcă s-ar fi simțit intruși într-un loc unde ar fi putut fi descoperiți din clipă în clipă.

— Să mergem să vorbim cu bunicul, propuse Rori.

— Nu doriți să mai vedeți clădirea ? întrebă fetița. Dacă am lua-o acum pe ușa aceasta...

— Nu, mulțumesc, mulțumesc ! Să vorbim puțin și cu bunicul.

Fetița le făcu semn că a înțeles și îi pofti pe o altă ușă decît cea prin care au urcat la etaj. Pătrunseră iar într-un coridor întunecat, dar mult mai scurt decît primul și apoi trecură din cameră în cameră, depărtîndu-se

parcă tot mai tare de sala mare de la parter, unde îl văzuseră pe bunic.

— De ce am luat-o pe aici ? întrebă Niky. Nu era mai simplu să coborîm direct ?

— Pe acolo nu se putea, replică fetița, fără a mai da și alte amănunte.

— Numai o clipă, ceru Rori, care rămase puțin în urmă, admirînd o ramă groasă aurită. Păcat că oglinda asta este spartă.

— Avem foarte multe lucruri. N-o să putem duce totul cu noi, zise fetița. Dacă vreți, puteți să vă alegeți cîte ceva...

— O să ne înțelegem noi, spuse Niky.

Numeroase obiecte nu puteau fi văzute din cauza modului în care erau amplasate, iar cele mai multe mobile erau acoperite cu huse și cearceafuri.

Brusc, se pomeniră în sala mare, străjuită la etaj, ca de niște loje, de galeria de unde l-au văzut, de sus, pe bunic.

— Doarme, spuse fetița, ajungînd în fața lui. De obicei după masa, la ora asta, așipește. Să-l trezesc.

— Nu, nu-l trezi ! Niky se uită la ceas. Dumnezeu ! E cinci fără zece ! La cinci am cursuri !

— Dacă tot am venit, scînci Rori. Și eu am chiulit de la slujbă...

— Da, dar la tine nu se observă, pe cînd la mine da ! Fetițo, există o posibilitate să ne scoți cît mai repede în stradă ?

Copilul a deschis o ușă și s-au pomenit de acum în curte. Cîteva pași și au ajuns la poartă. Curtea li s-a părut de data asta mult mai mică.

— Cum te cheamă pe tine ? întrebă Rori tînăra gazdă.

— Lasă ! O să faceți cunoștință data viitoare ! Acum mă grăbesc teribil. Dealtfel, și pe tine am să te debarc într-o stație de autobuz. Nu mai am timp să te duc acasă, spuse Niky, în timp ce conducea cu mare viteză, încalcînd toate legile circulației, dar atît de sigur pe volan.

— Am să iau un taxi.

— Taxi ? ! Poate în America !

— Poate în America...

Dar cu cine să vorbești ? Niky rămîne Niky...

4. ÎN VIAȚĂ LUCRURILE NEIMPORTANTE SÎNT CELE MAI IMPORTANTE

Niky venise foarte tîrziu acasă. La prînz, mîncase în oraș și se nimerise să stea la masă cu disprețuitul dr. Păruș. (Acesta era tipul de „șefuleț“ care nici măcar nu insufla spaima cuiva.) Cu toate că dr. Diamant nu depunea nici un efort de a și-l apropia în vreun fel pe funcționarul-medic, Păruș părea să se bucure sincer de rarele lor întrevederi. Discutau de toate, deși Niky prefera să nu-i împărtășească acele întâlniri lui Rori, încredințată că Palux nu este decît un turnător împutit. Lui Niky, omul chiar dacă nu-i era prea drag, i se părea măcar sincer. („Sincer ? Țsta și sincer ? !“ ar fi pufnit Rori, dacă i-ar fi spus. Și ar fi urmat un discurs interminabil despre perfidia turnătorilor de vocație.)

Niky avusese cursuri pînă la șapte și jumătate, apoi reveni la clinică, discutase cu niște absolvenți lucrările lor de diplomă și se ocupase de tot felul de treburi administrative amîinate de mai multe zile, acum scadente, mai ales că se aflau în 30 ale lunii. Pe urmă, pe la zece, în liniștea cabinetului lui, începu să citească : romane. Da, romane și mai ales romane medievale. O pasiune ce nu i-o mai împărtășea nici măcar lui Rori, fiindcă soția lui n-ar fi putut înțelege de ce trebuia să rămînă pînă aproape de ora unu la clinică pentru a citi cărți pe care le putea aduce foarte bine și acasă. Rori nu l-ar fi acuzat că parcurge literatură, că-și „pierde vremea cu așa ceva“, ea însăși, absolventă de filologie și poliglotă, era o mare iubitoare de beletristică și visa la ziua cînd se va putea ocupa în mod activ de traduceri. Și Rori mai știa și că Niky, deși reputase atîtea succese în endocrinologie, „deși ajunsese de acum în primul rînd în urma rudelor titularilor defuncți“, formația soțului ei și mai ales conformația sa erau strict umaniste, că visul lui a fost istoria medicinei și nu bolnavii propriu-ziși și că numai împrejurările și micile amînări de o viață l-au făcut să nu se ocupe „oficial“ exclusiv de acel domeniu al științei. Niky citea beletristică din plăcere, dar și pentru că în romanele picarești și în literatura veche găsea mereu indicii despre proceduri medicale uitate. La clinică, în cabinetul său de „șef“, avea cel puțin la fel de multe cărți „laice“ ca și tratate de

specialitate. Acolo, în lipsa unei camere *numai a sa* de acasă, se simțea cel mai bine atunci când găsea răgazul să citească o oră-două.

— Știi, îi spuse Rori, care nu dormise nici ea pînă la ora aceea, devorînd un roman polițist în pat, știi că Stalin avea obiceiul să lucreze noaptea ? Și știi că toți demnitarii *au trebuit* să i se supună ritmului său nocturn de muncă ? Toate ministerele *au fost obligate* să-și schimbe orarul pentru ca dacă, eventual, la miezul nopții, tătucul ar fi dorit o informație de la ștabul cutare, acesta, împreună cu toți colaboratorii să se afle la post ?

— Am citit și eu memoriile lui Ehrenburg, mormăi Niky, dezbrăcîndu-se. Că parcă numai Stalin ? ! Eu îl știu pe unul mult mai aproape...

— Da, bineînțeles că tu știi totul. Dar oamenii aceia bănuiesc că trăiesc într-o alarmă continuă atît timp cît tu te afli la clinică.

— Care oameni ? Colaboratorii lui Stalin ?

— Personalul de noapte din clinică.

— Personalul de noapte din clinică tremură de frig. Însă ei oricum trebuie să fie acolo, în prezența sau în absența mea. Așa, cel puțin, am și eu cine să-mi aducă o farfurie de mîncare.

— Ți-e foame ?

— Am mîncat ceva acolo. Doar o cafea dacă aș mai bea.

— Și personalul tău de acasă stă în alertă, să știi ! Cafeaua e pe noptieră. Dar nici ție nu-ți face bine să bei o jumătate de litru de cafea pe zi la ori ce oră și la ori ce...

— Balzac se delecta cu și mai multă cafea ca mine. Ești mulțumită cît de cult sînt ?

Niky se culcă și adormi aproape în același timp în care-și puse capul pe pernă.

— Ascultă, îl trezi Rori, tu chiar ai de gînd să-mi pretinzi să ne mutăm în palatul stafiilor ?

— De ce nu ?

— După ce ai plecat să faci raliu pe străzi și ai avut amabilitatea să mă lași în stația aceea de autobuz, a trebuit să aștept aproape o jumătate de ceas după o mașină, care a venit, bineînțeles, supraîncărcată. Am avut noroc că am găsit un taxi.

- Foarte bine.
- Și vrei să venim zilnic cu taxiul de acasă ?
- De „acasă“, că bine spui.
- Numai că eu nu mă mut acolo.
- De ce ?
- Pentru că, după ce am ajuns în sfârșit în centru, l-am întâlnit pe Lascu.
- Cine-i Lascu ?
- Lascu e tovarășul Lascu ! Păi, sigur, tu habar n-ai, dar eu a trebuit să fac uz de toate cunoștințele mele pentru a-i putea intra sub piele...
- Și i-ai intrat ?
- Ești un măgar ! De tovarășul Lascu depinde dacă indivizii de la etaj vor obține racordarea într-o lună sau nu.
- Și ?
- Și o vor obține.
- Mă bucur pentru ei. Însă ne mai rămân încă două familii pe cap. Hardughia aia măcar e liberă.
- Nici de asta nu sînt convinsă ! Dar, admitînd că e liberă și că bătrînul adormit din pădurea frumoasă nu trăiește acolo decît cu fetița aceea oligofrenă și cu stafiile strămoșilor lor glorioși...
- De ce crezi că fetița ar fi oligofrenă ?
- Ce importanță are ? Crezi că eu n-aș înnebuni într-un mediu ca ăla ?
- Ai înnebuni ? ! De ce ?
- De fapt, cine ți-a spus de schimbul ăsta ?
- Un pacient.
- Poate un securist ce-ți vrea binele ! E clar că iar și-au băgat coada...
- Rori !
- Și, pe urmă, nu văd ce lucruri atît de importante te pot decide pe tine la această tranzacție nefericită.
- Păi, tocmai că lucrurile acelea nu-s atît de importante.
- Și atunci ?
- Rori, mi-e somn. Mîine la șapte trebuie... adică azi la șapte trebuie să fiu la clinică. La nouă trebuie să fiu la decanat și la unsprezece mă întîlnesc cu o delegație de medici din țările africane în plin proces de dezvoltare.
- Dar cu mine cînd te mai întîlnești ?
- Acum mi-e somn. Și așa ți-a intrat Lascu sub piele...

— Bine. Atunci spune-mi măcar atît : dacă lucrurile acelea care te îndeamnă să ne mutăm cu toții la dracu' n praznic nu sînt atît de importante, atunci de ce vrei totuși să ne îngropăm acolo ?

— Pentru că în viață lucrurile neimportante sînt cele mai importante.

— Asta să le-o spui studenților tăi !

— Le-o spun și lor.

— Ar trebui să te mai gîndești la un lucru ! Toată viața mea este, a fost și va fi subordonată idealurilor tale. Bine, ale noastre ! Dar mici satisfacții în viață trebuie să am și eu !

— Lucrurile neimportante sînt cele mai importante !

— N-a fost să fie să fac și eu literatură, dar sper să mai apuc vremea să mă pot ocupa și eu de traduceri. Pînă atunci, însă, trebuie să transpun în alte limbi cele mai timpite adrese posibile. Bine, o fac și pe asta. Pentru că sînt în relații (de serviciu) cu străinii, sînt în centrul filajului. Bine, chiar dacă tu nu vrei să crezi... Tu ești toată ziua la clinică, la studenți și la întîlniri cu medici de cele mai diferite culori. Trebuie să am și eu mici victorii, nu crezi ? Acum, după o luptă de aproape patrusprezece ani, sînt pe punctul de a mai cîștiga o bătălie, reușind să scap de familia Morcan. Admit că nu e mare lucru, dar pe mine m-a costat acest război ani îndelungați și nervii aferenți, și alergătura și... și energia pe care puteam s-o investesc altfel. Și, cînd dau de un rezultat, mă văd în situația de a constata că toată zbaterea mea a fost inutilă fiindcă domnul dorește, din niște rațiuni pe care nici el nu le cunoaște, să se mute altundeva. Atunci eu de ce m-am agitat atîta ?

Tot discursul, Rori și l-a pregătit cu grijă de mai multe ore, așteptîndu-și soțul. Doar că acest soț, în loc să-i dea contraargumentele la care s-a așteptat, pe care le-a prevăzut la fel cum un jucător de șah prevede mîtările adversarului, avînd la rîndul său pregătite alte variante, bune sau rele, în ori ce caz cele mai bune pe care s-a priceput să le găsească, în loc să intre în acest joc unde sînt întotdeauna șanse de victorie (alături de cele de înfrîngere), în loc de toate astea, soțul dormea profund și sforăia ușor. Dar nici de acest lucru Rori nu putea fi chiar sigură : îl cunoștea prea bine pe Niky și știa că, de cele mai multe ori, atunci cînd n-are chef sau n-are timp, găsește întot-

deauna tertipuri de a ieși din dispută. Îl zgâlții, așadar, însă Niky se mulțumi să mormăie ceva și să se răsucească pe partea cealaltă. Rori mai citi un sfert de oră romanul lui Chandler, își dădu seama că nu poate fi atentă, puse cartea pe noptieră și stinse lumina.

Niky dormea acum cu siguranță. Și cafeaua uitase să și-o bea toată.

5. M-AM TOT GÎNDIT LA CASA ACEEA...

— M-am tot gîndit la casa aceea, îi spuse Rori, a treia zi cînd, în sfîrșit, reușise să stea din nou de vorbă cu soțul ei. Între timp, Niky fusese de gardă și nu venise deloc acasă, apoi întîrziase ea în oraș și, sosind pe la nouă, îl găsisese în pat, cu lumina aprinsă și ochelarii pe nas, dar dormind dus. Nu era prima oară...

(Niky avea teoria lui :

„În socialism n-ai timp să faci dragoste nici măcar cu propria soție. Cel mult între două ședințe foaaaaarte importante.“

„Dar cu amanta ai timp, întrebă Rori.“

„Asta nu-i o problemă, tovărășico ! Cu amantă îți rezolvi treburile în timpul serviciului.“)

— Și eu m-am gîndit la casa aceea. Păcat că n-am prea avut vreme...

— Atunci cînd te-ai gîndit la ea ?

— Cît mergeam dintr-un loc într-altul...

— Oricît mi-aș sparge capul, habar n-am cît e de mare și cîte încăperi poate să aibă. Nici etajul nu mi-l amintesc. Însă un lucru e sigur : nu mi-ar place să trăiesc într-un asemenea palat cu stafii.

— Ce-i tot dai cu stafiile alea ? De unde stafii ?

— Clădirea aceea *trebuie* să fie bîntuită de stafii. Se vede de la distanță. Uite, bineînțeles că nu i-am spus nimic Laurei despre asta și ea, fără să fac nici o aluzie, mi-a vorbit cam în același sens.

— Rori, dragă, nu-mi faci tu o cafea ?

— În afară de asta, ieri am fost pe la Pusy. Eram convinsă că pe acolo undeva trebuie să fie și castelul stafiiilor, continuă să-i povestească Rori, în timp ce stăteau în bucătărie și Niky se așezase pe un scaun într-o poziție în care puteai fi sigur că în cîteva minute va adormi.

— Și ?

— Și nu l-am găsit ?

— Dar pe Lascău ăla l-ai mai găsit ?

— Pe care Lascău ?

— Ți-a zice că o să ne curețe vila de intruși.

— Lascu, nu Lascău ! Nici măcar nu cunoști numele personajelor ce ne-ar putea ajuta. Pe tine nu te interesează decît...

— Rori, nu te ambala ! Înseamnă că nu l-ai mai întâlnit, că n-a mai venit individul la întâlnire sau că n-a putut...

— Nu înseamnă nimic ! Uite ce e, Niky, te rog să mă crezi că astea-s lucruri la care nu te pricepi și care nu se petrece cît ai bate din palme. Dacă Lascu nu s-a ținut o dată de cuvînt, nu pot să-mi permit să fac o dramă din asta. Nu pot să-mi permit ! Ți-a zice și ei multe pe cap, mulți solicitanți și așa mai departe. Lui mult îi pasă de doctorul Diamant și de nevastă-sa. Abia a auzit de ei.

— Așa de înalt e personajul tău ?

— În sfera lui de influență e foarte înalt !

— Păi, atunci, descoperă-i și tu o nevastă cu tiroidă sau o nepoată cu nanism... Să vezi ce important o să fie atunci doctorul Diamant pentru el.

— E pentru prima oară că te aud vorbind așa ! Rori nu știa dacă Niky e serios sau dacă-și bate joc de ea.

— Ascultă-mă pe mine, mi-e greață de indivizi din ăștia !

— Ți-e greață, însă fără ei nu se poate. Numai eu știu cît am alergat ca să obțin numărul lui direct și să am acces să-l sun la acest număr. Prin centrală nu ajungi nici în vecii vecilor să dai de el.

— Nici nu vreau să dau de el, nici prin centrală nici prin altă minune a tehnicii. Individul o să-și mai dea aere, o să pretindă nu știu ce și pînă la urmă o să-și facă pomană de noi și o să scoată cu o săptămînă mai repede familia Morcan de aici. După aia o să trebuiască să-i fim veșnic recunoscători, o să ne cunoaștem, poate, mai bine, o să am cîntecul să stau și personal de vorbă cu dînsul, o să-și aducă aminte că are o nepoată cretină și că doar eu o voi putea ajuta și atunci va deveni, brusc, democratic și va fi dispus să pogoare din sferele lui înalte și să bea o bere cu intelectualul împuțit, cu mine.

— Să știi că nu numai tu ești ocupat în lumea asta !

— Bineînțeleș că nu. Bineînțeleș că tovarășul Lascu va pogori, făcîndu-și timp, pînă la mine. Vom bea berea cu pricina, vom discuta despre fotbal și gagici și el o să mă bată protector pe umăr.

— Deocamdată va trebui să mai dau de cîteva ori de el, pînă să-și aducă aminte de noi.

— Da, și între timp, să nu uiți să-i spui că n-ar fi exclus ca săptămîna viitoare să devin mai important pentru el și să vadă în mine pe șeful oficial al clinicii.

— Cum așa.

— Nu știu. Pavlovici, se pare, nu e iubit de sfinți. Ba, e chiar sigur că nu e iubit. Plus că el însuși nu prea are chef să facă mai mult decît a făcut pînă acum. Așa că s-ar putea să le vină în întîmpinare și să le propună să-i dea catedra, renunțînd el de bună voie la clinică.

— Cum, adică, să le propună ?

— Rori, nu fii naivă ! Nu el, personal, ce dracu' ! Dar prin oamenii lui ar putea ajunge în mod firesc la un aranjament.

— Și ești sigur că tu te vei alege cu clinica ?

— Nu știu. În privința asta încă nu există nici un precedent. Întotdeauna profesorul a fost de drept și conte de endocrinologie. Dar n-ar fi exclus ca acum să se spargă aceste tradiții.

Asta era cea mai mare nedreptate în viață, după părerea lui Rori : că nu se întîmplă aproape niciodată lucrurile după o schemă prestabilită — să stai la rînd și să poți număra încă douăzeci. Și tot așa pînă îți vine rîndul. Dar, în loc de asta, tu ai mai avut douăzeci și cinci în față, i-ai numărat de o sută de ori, au dispărut cinci și în loc de douăzeci sînt iar douăzeci și cinci. Tu ai stat cuminte, încrezător, corect, da, CORECT, ai așteptat să-ți vină rîndul, ca apoi să constați că un grup de intruși... Unde-i dreptatea ?

— Dar dacă aduc pe altcineva pentru clinică ? șopti Rori.

— Nu știu. Întreabă-l pe tovarășul tău Lascu !

— Nu văd de ce te înfurii ? Pînă acum nu mi-ai părut prea dornic de avansări și de titluri. Dacă nu eram eu, azi n-aveai nici măcar doctoratul !

— Rori, eu sînt un om foarte ocupat. O știi și tu la fel de bine ca mine. Nu-mi mai convine să fac munca tuturor din filantropie.

— Ce-i cu tine, Niky ? Cum de ai ajuns să vorbești și tu o dată înțelept ?

— Stai, stai ! Nu e vorba despre ce crezi tu ! Șef oficial sau nu, munca de conducere a clinicii tot eu o fac. Dacă mi-ar pune pe altcineva pe cap, ar trebui să fac același lucru, dar să mai pierd o groază de vreme ca să-i explic tovarășului de ce fac așa și nu altfel și de ce trebuie dată afară sora cutare și de ce nu se poate folosi salonul patrusprezece. În cazul acesta ar fi mult mai convenabil să mi-l pună pe Pavlovici pe afiș, că ăsta măcar mă cunoaște și nu se bagă în treburi ce nu-l interesează. Și știu perfect ce-l interesează.

— Păi, să te văd o dată că te agiți și tu ! Poate că din raționamentele tale sucite să iasă și ceva practic pentru tine.

— Unde să mă agit ? Eu nu cunosc nici un tovarăș Lascu, habar n-am dacă lucrurile o să meargă lin sau dacă o să apară un te miri cine, un individ care nu numai o să vrea clinica, dar și catedra. De unde să știu ce se învîrtește acum în cine știe ce birou ? Poate să vină, de pildă, un tovarăș viceministru demis atît de jos încît să fie înfundat în visul meu...

— Da, admise Rori... Ai grijă, e fierbinte ! (Era prea tîrziu, Niky se fripse deja cu cafeaua. Înjură cumplit, apoi sorbi din ea mai departe, de parcă, în urma sudălmilor, cafeaua s-ar fi răcit brusc.) Acum nu te mai arde ?

— Nu.

— Da, continuă Rori, da, este cel mai urît în viață : cînd stai cuminte la rînd după ceva... indiferent după ce... după cafea, să spunem, sau după flori... Stai la rînd, ști că mai ai nouă persoane în față, ți-ai făcut calculul aproximativ și constați că în cel mult douăzeci de minute îți vine și ție rîndul, că nu întîrzii acolo unde ți-ai planificat să fii la o anumită oră, că tot programul ți se va desfășura normal.

— Rori, nu începe iar !

— Stai la rînd și toate merg firesc, mai ai numai șase în față, cinci, patru... Și deodată apare cineva și se bagă în față și se jură că a fost acolo și nu protestezi decît tu, tu singură, ceilalți toți, din comoditate sau din lașitate, își țin gura, ce mai contează încă unu', ajungi pînă la urmă să te faci pur și simplu de rîs, tu cea care ai stat cuminte

la coadă și n-ai făcut decît să-ți reclami drepturile. În cazurile acelea simt că înnebunesc.

— Rori, tu ți-ai greșit cariera. Eu cred, totuși, că ai fi fost o profesoară remarcabilă. Remarcabilă ! Ai un dar de a exemplifica nemaipomenit ! Mai ales că situația pe care ai expus-o atît de... de... ăă... de plastic nu se potrivește deloc, dar absolut deloc cu modelul pe care ai vrut să-l illustrezi.

— De ce ? întrebă ea revoltată că Niky îi desființează atît de ușor o întreagă filosofie de viață.

— Pentru că eu, pur și simplu, nu stau la coadă nici după flori, nici după cafea.

Rori îi întoarse spatele și ieși din bucătărie.

— Și... și ce-ai vrut să-mi spui despre castelul stațiilor, o auzi după o vreme intrînd în cameră.

— Am vrut să spun exact ceea ce am spus !

— Adică ?

— Adică am vrut să spun că e groaznic și că eu n-am să mă muț niciodată în el.

— Eu n-aș face asemenea afirmații categorice ! Niciodată nu poți să știi dinainte unde o să te arunce soarta.

— Soarta poate, dar în nici un caz voința mea. Și nici măcar a ta !

— De ce ? „Soarta ta sînt eu ! Soarta mea ești tu !“, începu el să fredoneze, făcîndu-și nodul la cravată. Un nod îngrozitor, ca de obicei. Deși nu se putea spune despre Niky că ar fi fost un om îmbrăcat fără șic. Chiar dimpotrivă.

— Încep să cred că toată casa aia n-a fost decît un vis urît.

— Se poate, admise el. Se poate, mai ales că nici tu nu ești în stare să ajungi singură acolo. Însă te voi duce eu.

— Doar moartă !

— Cum așa ?

— Uite, am să vorbesc cu Lascu acum, de aici, în fața ta.

Și Rori își luă radioasă carnețelul, formă numărul, vorbi cu o voce dulce — dulce cu o secretară, mulțumi acru și puse receptorul în furcă.

— Acum nu este în cabinet, dar peste o jumătate de oră o să se lămurească totul ! Ai să vezi !

Însă nu făcea decît să vorbească singură. Niky plecase de mult la ale lui.

6. INTR-UN RĂZBOI DE UZURĂ, UN FRONT SE ACTIVEAZĂ DOAR PENTRU A LĂSA ALT FRONT SĂ SE REFACE

Nu trebuie să fi general pentru a ști atîta lucru. Ajunge să fi slujit mult, chiar și în calitate de cătană bătrînă. Ceea ce nu putem în nici un caz să spunem despre Rori : în primul rînd că ea lupta mîndră și conștientă de tresele ei de ofițer superior în familia lor, deși la unele decizii n-avea acces direct, iar bătrînă... Cine să-și permită să spună despre Rori că ar fi bătrînă ? Nu un singur om a remarcat de atîtea ori că dacă se plimbă pe stradă împreună cu Laura, îți vine foarte greu să admiți că ai în față mamă și fiică și nu două colege de facultate. Au constatat acest lucru și străinii, nu numai crai pe jumătate senili ca Pavlovici.

Frontul ce-și avea tranșeele situate în direcția cuceririi totale și pentru veșnicie a vilei intrase puțin în umbră, mai ales de cînd tovarășul acela, Lascu, fusese trimis inopinat într-un concediu prelungit, fără să știe cineva dacă o încurcase atît de rău încît va fi mutat la o muncă de jos sau va fi doar redistribuit în alt sector. Oricum, în biroul său nu se mai afla nimeni, nici măcar secretara nu deținea zvonuri în legătură cu noul șef, prietenia intimă la care ajunsese aceasta cu Rori era echivalentă cu o provizie de armament pentru viitor. Cînd va fi acest viitor operant, cînd se va repopula biroul tovarășului — și cu cine ? (Iată problema : cu cine va trebui să trateze Rori în continuare ?) —, întrebări, întrebări la care numai viitorul acțiunii putea răspunde.

Da. Iar Nyky, Niky era atît de ocupat la Institut încît părea că a uitat de mult de aiureala cu hardughia de la capătul lumii, de aiureala cu palatul stafiilor. Nu fusese numit încă nici Pavlovici și în perioada aceea de interregnum cineva trebuia să păstreze ordinea. Și cine s-o facă ? Bineînțeles că Niky. Pavlovici era îndrăgostit de o asistentă (de o asistentă universitară, nu de o asistentă medicală, he, he, he !), faptul devenise de notorietate publică, biata nevastă-sa se dădea de ceasul morții, îl drăcuia peste tot, dar n-avea nici măcar posibilitatea de a face scandal oficial fiindcă atunci bărbatul ei risca să se șteargă pe bot de catedră și, dacă tot a suportat ea în lungul și eroicul ei mariaj atîtea asistente medicale și universi-

tare și asistente pur și simplu, atunci măcar să nu-și strice roadele vieții chiar înainte de a veni ora scadenței. Mai ales că bătrînul păcătos nici nu era chiar atît de bătrîn, avea doar 54 ani (neîmpliniți), ca să desconspirăm și acest secret strategic, era încă în plină forță. Dintre toți profesorii sub care slujise Niky, Pavlovici — culmea ! — părea cel mai productiv și din punct de vedere științific : era un chirurg eminent, făcea operații pe care nu le-ar fi îndrăznit nimeni nici măcar cu o aparatură mult mai perfecționată, se afla pe punctul de a pune în aplicare o metodă absolut originală de stimulare a suprarenalelor, o metodă pe cît de simplă pe atît de neașteptată, ceva ce se pretase perfect la o publicitate largă. O revistă de mare tiraj specializat, printre altele, în „popularizarea științei pe înțelesul maselor largi de oameni ai muncii“ a îmbrățișat noutatea cu căldură, făcînd clinica să fie invadată de bolnavi și de rude, transformîndu-l pe Pavlovici într-un fel de vraci genial și ajutîndu-l, în felul acesta, să ajungă sau să nu ajungă profesor. Pentru că, în realitate, niciodată nu poți ști cum se vor termina toate aceste gălăgioase campanii publicitare.

Oricum, deocamdată, Pavlovici era absorbit de popularitate și de cucerirea sa intimă, încît lăsase cu totul pe seama doctorului Diamant restul treburilor, iar acesta, doctorul Diamant, trebuia să facă față unei avalanșe mai mari de evenimente zilnice decît în perioada oricărui interimat, deoarece acum, pe lîngă totala apatie a celorlalți colegi implicați, se ivise și pelerinajul la miracolele lui Pavlovici și clica se transformase într-un Maglavit cu rang universitar, în vreme ce mulți confrăți nu se ocupau decît cu mijlocirea binecuvîntării pe care noul străluminat s-o dea celor în suferință. Sau cam așa ceva, întrucît tot ce știa Rori era de la Niky și Niky nu făcea decît să fie sarcastic, să te ia peste picior și să adoarmă în clipa cînd ajungea acasă — în caz că mai ajungea. Atinse și performanța să adoarmă în hol, așezîndu-se să-și încalțe pantofii. Că era ceva adevărat în toată povestea, Rori putea constata și din insistențele cu care se apela și la ea ca să intervină pe lîngă soțul ei pentru un bolnav sau altul. Pe deasupra, Niky îi mai povestise ceva și despre o anchetă ce avea loc în institut în legătură cu niște studenți din anul patru, studenți ce se dăduseră medici și făcuseră un fel de acțiune antiepidemică în niște sate din Ardeal, ceva ce nu se știe încă dacă provenea din

interes științific sau din tentativă de escrocare. Nu, era evident că Niky nu avea acum timp pentru casa fantomă.

În felul acesta, lipsa lui Lascu trecea, cel puțin pentru moment, mai puțin observată, chiar dacă Niky, atunci când își aducea aminte, o mai împungea din când în când cu câte o ironie tâmpită. Pe de altă parte, la serviciu trecea printr-o perioadă mai bună, avea mai puțin de lucru, șeful se purta admirabil, iar scorpia aia de adjunctă dispăruse într-un concediu interminabil de boală, luînd-o, în sfîrșit, dracu' ! Așa că Rori, deocamdată, putea să uite, pentru o vreme, de faptul că a trebuit să-și sacrifice misiunea literară pe altarul traducerilor de adrese oficiale. Viitorul i se părea, cel puțin în această direcție, mai optimist, iar prezentul mai suportabil.

Alta era acum problema : Laura. Laura se îndrăgostise într-un mod stupid și înfocat, cum doar la vîrsta ei era posibil. Că se îndrăgostise nu era atît de grav, că tînărul nu părea prea dornic „să-și facă o poziție“ era un lucru ce mai putea fi corectat cu vremea, că junele — pînă una-alta — tăia frunze la cîini puteai spune că, deocamdată, e doar un lucru trecător, că logodnicul nu provenea dintr-o familie cine știe ce putea fi parat în virtutea faptului că noi „nu ne aflăm în evul mediu“, că viitorului soț nu-i plăcea nimic altceva decît jazul devenea un risc mai serios. În conformitate cu un citat din Niky, „jazul și bridge-ul reprezintă două atmosfere deosebite de atmosfera inhalată de marea majoritate a omenirii : cei ce li se adaptează devin ființe trăind în universuri paralele cu ale noastre“, dar, ținînd cont că posibilul soț nu comitea jaz, ci doar consuma acele sunete și stări în cantități nelimitate, nici aici nu era exclus un prognostic optimist, mai ales că, de obicei, acești indivizi devin exclusivi, își aleg pe cei cu care speră să poată comunica doar din cercul lor și, cum Lavinia nu se dădea în vînt după nici un fel de muzică... Da, însă nenorocirea cea mare era că tipul era simpatic, pușlama înaltă și cu părul creț, mereu cu un zîmbet sfios pe buze, „genul de bărbați-băiețași aparent neajutorați, pricepîndu-se să facă din orice femeie o protectoare, de care profită apoi cu vîrf și îndesat“ (citat, de astă dată, din Rori), nesuferit era faptul că băiatul-băiețaș era pe punctul de a pleca din marele oraș spre a face pe cabanierul undeva la dracu'-n praznic, doar fiindcă i s-a năzărit că la munte, printre oițe și ciobani,

va putea organiza el mai bine și mai bine festivaluri de jaz. De aici rezulta că Laura ar trebui să-și întrerupă studiile, să abandoneze facultatea după cinci semestre trecute cu note foarte mari și fără nici o criză existențială, să-l urmeze în cabana din peisajul turistic și să spele scutece pe muzică de patefon. Măcar dacă individul s-ar fi priceput să cînte el însuși sau, cel puțin, dacă ar fi dorit s-o facă, bine-prost dar să facă personal ceva, nu numai să organizeze... Cei ce „organizează” sînt, de cele mai multe ori, niște indivizi ratați, niște genii bune pentru spiritele creatoare, niște „nima-n drum indispensabili”, după cum i-a explicat Niky Laurei, spre marea surpriză a lui Rori, profund uimită că soțul ei îi ține, de data asta, partea.

— Facultatea o pot termina și la fără frecvență, se încapățîna logodnica.

— Da, ca să ai o diplomă în față cît vei spăla cămăși, iar iubițelul va „organiza”, răbufnea Rori. De ce nu poate el să mai „organizeze” aici, cel puțin pînă ce-ți vei lua licența ?

— Doi ani ? !

— Un an și jumătate.

— Ceea ce face Doru este tot un fel de creație. Dacă ratează momentul, se termină totul.

— Uite, o să încercăm să-l plasăm la o casă de cultură, cel puțin provizoriu. Acolo nu va avea decît să adune cîți aiuriți de-ai lui va vrea. O să dispună și de un cadru oficial, o să-i poată scoate, la nevoie, și din producție, cîte nu se pot aranja cînd...

— Doru spune că la o casă de cultură ar trebui să facă de toate în afară de ceea ce-i place lui. Putea să meargă la U.T.C. I s-a și propus...

— Nu înțelegi, Rori, că pușlamaua are o misiune istorică ? se băga și Niky în vorbă, atunci cînd se nimerea să fie acasă și să le găsească pe cele două femei împreună. (Ele de două luni nu mai făceau altceva decît să discute mereu același lucru.) Doru ăsta este un cretin, un oligofren dintr-un jurnal celebru.

— De ce vorbești așa ? Nici nu-l cunoști !

— Cum nu ? Păi, n-am avut onoarea să-mi pierd o seară cu el ?

— Și asta numești tu să cunoști un om ?

— Un idiot, rezuma Niky, stricînd în ochii lui Rori totul, ea, fină psiholoagă, știind că în felul acesta nu făcea decît să obțină de la fiică o reacție inversă și mai îndîrjită.

Adevărul era însă că Diamant nu prea avea timp de drama sentimentală a Laurei și nici nu era prea disperat din cauza mizeriilor sufletești prin care trecea viitoarea soacră.

Niky era foarte ocupat, măcar nu mai avea timp să se intereseze de situația de pe frontul eliberării vilei, șantajînd cu schimbul acela aberant de locuință. Amorul Laurei părea să fi înghițit toate evenimentele.

7. O HÎRTIE CA O PRIMĂ GHIULEA A PREGĂTIRII DE ARTILERIE

Cu atît mai puțin pregătită fusese Rori cînd, venind într-o zi de la serviciu — după ce, sub poartă, a mai stat de vorbă cu Stana, colega ei, cu care făcea aproape zilnic același drum —, se pomeni cu Niky căutînd disperat după niște hîrtii („Atîta timp cît n-o să am o cameră numai și numai a mea, n-o să găsesc niciodată nimic !” „Da, parcă atunci ai să găsești ceva ! Va trebui să am tot eu grijă să-ți pun lucrurile în ordine !” „Ba, aceea va fi odaia interzisă din palatul lui Barbă Albastră !”).

— Semnează, te rog, asta ! În zece minute trebuie să fiu la clinică !

— Ce-i asta ?

— Actele necesare pentru schimbul de proprietate și de locuință. Laura a semnat. Pe tine nu te-am găsit încă.

— Ce ? Rori sări ca arsă. Nu semnez nimic !

— Ai semnat ! În opt minute trebuie să fiu la clinică. Dacă prind un stop, am sfeclit-o.

— Niky, dă-mi înapoi hîrțile alea ! Nu semnez nimic !

— Vino, dacă vrei, cu mine la clinică. Te pun în mașină și alerg cu o sută douăzeci pe oră prin oraș. Cînd mă vor prinde băieții frumoși o să le spun să ești gravidă și că te duc să naști !

Niky dispăru, așadar, cu o sută douăzeci pe oră și Rori țîșni, la rîndul ei cu aceeași iuțeală, la telefon spre a se interesa la diferitele ei cunoștințe din domeniu despre modul cum ar putea fi împiedicat acel demers sinucigaș pe care începuse soțul ei să-l pună în aplicare.

Un schimb de proprietate și de locuință este o treabă foarte complicată, o asigură una dintre relațiile ei, mai ales

după ce află că aceasta era și speranța nutrită de Rori. De cele mai multe ori așa ceva poate dura între șase luni și un an. Dar sînt destule cazuri cînd te miri ce nu se potrivește și atunci lucrurile trebuiesc luate de la capăt. De exemplu ce? De exemplu dacă o persoană majoră dintr-una din familii nu semnează. Da, dar ea, ca o toantă ce a fost, a semnat. Laura? Da, și Laura se pare că a semnat.

Domnișoara însă se poate mărita, îi trecuse în aceeași clipă lui Rori prin cap, așa că mai vorbi încă în aceeași zi: cu fiica. Aceasta însă păru mai puțin entuziastă de schimbarea la față a viitoarei soacre, doritoare ca iminentul ginere să nu iscălească pactul cu diavolul. Pentru că, dacă Doru va aparține de familie și-și va face mutația la ei, atunci și el va trebui să-și dea consimțămîntul. Numai că pe frontul măritişului, atacul la baionetă se terminase și acum ciocnirile erau mai rare și mai calme. Doru cedase exact atunci cînd n-ar fi trebuit să mai cedeze, acceptase să plece de unul singur la cabana lui din cea de a treia văgăună, cum intri în iad pe dreapta, Laura acceptase și ea să redevină o studentă silitoare, activă în organizația studenților și veșnică rezervă în echipa divizionară de handbal a Universității. Un copil cum și-ar dori oricine, o fată exemplu de frecvență la cursuri, activitatea obștească și chiar și la învățătură, o fetișcană cu picioare lungi și părul castaniu, care, pe deasupra, știe să se și îmbrace și care — ce să aștepti mai mult de la soartă? — jurase credință unui cavaler rătăcitor plecat în cruciadele sale, lăsînd-o castă și oftînd doar după el. Da, orice mamă ar fi avut în Lavinia tot ce și-ar fi dorit, doar semnătura lui Doru în calitate de soț lipsea pentru a se consuma un tablou perfect, ideal, am putea spune, dacă nu ne-am aminti că acel Doru nu era totuși perfect decît într-o perspectivă incertă, cît mai incertă.

Prin urmare, Rori trebui să caute altceva și să nu se bazeze doar pe viitorul ei ginere nedorit, devenit cu atît mai antipatic acum, după ce nu se nimerise prezent la datorie în singura ocazie cînd fusese cu adevărat nevoie de el. Rori trebuia să caute acum urgent altceva și asta o extenua cu totul, mai ales că nu era în stare să lupte pe mai multe fronturi deodată. Dacă statu-quo-ul de la serviciu continua prin armistițiul oferit de directoarea adjunctă bolnavă, la un alt orizont se iveau nori negri:

se spunea — și de unde nu-i foc, nu iese nici fum — că Pavlovici ăsta a încurcat-o rău de tot cu fișneața lui, că nevastă-sa n-a mai putut nici ea să rabde pînă la infinit, că s-a dus și ea pe unde a știut că-și poate îndupleca sfinții proprii și că i-a pus o contră atît de perfectă bărbatului ei, încît aceasta împreună cu toată campania sa publicitară din revista poetico-politico-științifico-sportivă nu putea să mai repare nimic. Așa că, prevesteau aceleași surse, se preconiza contopirea catedrei de endocrinologie cu, o altă catedră, nu s-a precizat încă, deocamdată, cu care, ceea ce ar însemna, în cel mai bun caz, continuarea situației de conferențiar cu delegație pentru Niky și revenirea, disciplinată și în spiritul celei mai înalte ideologii, într-o fundătură perfectă. În fond, totul devenise o porcărie ordinară, plîngea Rori în serile cînd stătea singură acasă, o porcărie în toată regula. Ea trebuia să se agite și să-și piardă timpul și „starea“ (pe care ar fi putut să și le folosească întru satisfacerea nevoilor ei celor mai intime, în niște traduceri pe care le-ar fi putut „valorifica“ în revistele literare deocamdată, în volume apoi, relații în lumea literară avea destule), își pierdea cheful de viață trebuind să se lupte cu tot felul de tîmpenii numai și numai ca iubitul ei soț să ajungă cît mai sus, el care face parcă totul în ciuda ei. Pentru că iată, Rori nu dormea : de la opt la patru stătea la serviciu și dădea telefoane la tot felul de indivizi care credea ea că ar putea-o ajuta în campania ei ; de la patru în sus făcea gospodărie și dădea cam aceleași telefoane ca și dimineața. Și ce făcea Niky ? Despre partea cu ascensiunea universitară habar n-avea, credea că va veni de la sine, că va fluiera și gata : catedra îi va sta la picioare ! Iar aiureala cu schimbul ? Cine putea bănuși ce era în capul lui ? Că era totuși ceva, că pregătea metodic lucrurile în continuare o dovedea un semn sigur : devenise mai tandru atunci cînd își mai amintea că trebuie să mai vină pe acasă, nu mai adormea chiar din prima clipă cînd se urca în pat, nu s-a mai întîmplat să mai adoarmă nici măcar în hol, în timp ce-și lega șireturile de la pantofi. Devenise aproape cumsecade, faptul că era atît de ocupat nu putea să-i mai fie atît de grav imputat, în fond, săracul, numai în felul acesta poate să arate și el cît este de util, astea sînt armele lui cele mai eficiente : capacitatea de muncă și eficiența profe-

sională. Da, scoțându-și și celelalte arme, felul său de a fi, distincția, umorul, Niky devenise din nou cuceritor. Dar prea cuceritor pentru o căsnicie de douăzeci de ani !

Hîrtia aceea semnată atît de nechibzuit nu-i mai ieșea lui Rori din cap. Și, într-o zi, găsi singura soluție de a-l face pe Niky să vorbească, propunîndu-și să mai meargă să vadă casa, de data asta împreună cu Laura. Niky consimți încîntat, însă nu se întîmplă nimic. Sau nu avea el timp, sau intervenea la ea ceva, sau avea Laura cursuri, sau... sau amîna el cu bună știință. La un moment-dat veni chiar și cu scuza că bătrînul nu putea fi inoportunat de atîtea ori. „De cîte ori ? Noi n-am fost decît o dată acolo !“ Dar, politicos, simpatic, spiritual, Niky nu mai putu fi urnit să-și ducă soția în viitorul cuib de nebunii.

Ceea ce o îndîrji pe Rori și mai mult. Încercă să meargă singură, însă, ca un făcut, nu mai recunosc nicicum strada. Zidul era imposibil de depistat, chit că era încredințată că și-l amintea perfect și poarta de la intrare parcă o vedea în fața ochilor... Doar strada îi ieșise cu totul din memorie... Parcă ar fi înghițit-o pămîntul sau parcă ar fi luat-o Niky, din prudență, de acolo. Cu fata nu dorea să discute acest lucru, demersul semănînd prea fățiș o trădare față de Niky. Dar se mai numește trădare cînd trădezi un trădător ?

Plimbările ei interminabile prin cartierul unde a dus-o Niky cu mașina s-au terminat cu un eșec total. Casa era de negăsit și Niky refuza, cu cîte o glumă, să-i divulge adresa. Totul devenise atît de stupid încît, de prea multă agitație, Rori obosi. Aproape că n-o mai interesa subiectul. După eforturi zadarnice îndelungate, ajunsese într-o stare de indiferență totală. Întîmplă-se ce s-o întîmpla ! Eu de aici nu mă mut ! Dosar clasat !

Cîteodată, cînd nu se afla complet sub anestezia șarmului logodnicului ei, Laura își tachina părinții cu casa aceea, despre care tot auzise, dar care devenise atît de inaccesibilă. Le spunea, atunci, că e convinsă că totul nu este decît un joc, că nu există nici o familie Colțea și că tatăl ei îi păcălise pe toți. Altădată se avînta într-un fel de teorie psihanalitică : casa aceea fantomatică, Casa Colțea, nu este decît visul ratat, idealul interzis al doctorului Diamant. Mai tîrziu, Laura va reveni de multe ori la această teorie, ajungînd să și creadă în ea. Aproape că și Rori apucase să accepte acest gînd.

Și tocmai atunci, din tranșeele adverse frontul începu să se miște.

8. O PATRULĂ DE RECUNOAȘTERE CA UN PORUMBEL ALB

Cînd păru, deci, că n-o să se mai întîmple nimic notabil, își făcu apariția la ei fetița care i-a condus prin „casa fantomelor“. Noroc că Rori fusese — ca de obicei — singură, noroc că Niky — tot ca de obicei — nu era de găsit de vreo două zile.

— Intră, intră, te rog, o pofti Rori numai miere, intră, însă, vezi, la noi trebuie să ocolești prin curte, ușa principală este încă blocată de un subchiriaș. Nu știu dacă a apucat să vă spună soțul meu. (Să nu uităm că mierea provine de la niște ființe drăgălașe și muncitoare care emană mult venin, cînd sînt atacate.)

— Știți, bunicul meu m-a trimis de mai multe ori aici, dar n-am găsit niciodată pe nimeni.

— Într-o casă cu mulți vecini nu-ți prea vine să stai pe acasă. Pe la ce oră ai venit altădată ?

— Dimineața. Bunicul meu nu mă lasă să circul prea tîrziu prin oraș și iarna zilele sînt scurte.

— Bunicul tău e sever cu tine ?

— Nu, dar nu vreau să-l supăr.

— Ești o fetiță cuminte. Numai că diminețile noi sîntem cu toții la serviciu. Tu nu mergi la școală ?

— Ba da. Anul ăsta încă.

— Cum așa ? ! Cîți ani ai ?

— Patrusprezece.

— Mulți înainte ! Dar n-ar fi păcat să întrerupi școala la vîrsta asta ?

— N-am s-o întrerup. Ne-ar amenda. Bunicul meu a spus că de anul viitor pot să continui la fără frecvență.

— Pentru asta ar trebui să te angajezi undeva.

— Voi țese covoare acasă. Bunicul a vorbit deja cu cineva de la o cooperativă.

— Dar de ce ? De ce să nu continui să mergi la școală, ca toți copiii ?

— Bunicul meu mă poate învăța mai multe. Și acum doar pierd vremea la școală...

— Vai de mine ! Cine ți-a spus asta ? Dar stai, te rog, jos ! Cu ce să te servesc eu ?

— Cu nimic.

— Uite niște ciocolată franțuzească ! A primit-o soțul meu. Cineva a adus-o tocmai din Franța. Și cam ce note ai tu ?

— N-am decît zece. Bunicul mi-a povestit că, pe vremea lui, puteai să faci mai multe clase într-un singur an, dacă erai în stare să susții niște examene de diferență. El a făcut, în felul acesta, liceul mai repede decît copiii de vîrsta lui. Cu trei ani mai repede.

— Eu știu că nu se putea face decît o singură dată treaba asta, să sari o clasă. Nu de trei ori.

— Bunicul meu așa a făcut.

— Și pe urmă ? Pe urmă ce facultate a terminat ?

— N-a mai mers la facultate.

— Dar cu ce se ocupă bunicul tău ?

— Bunicul a gîndit toată viața.

— Bine, dar asta nu-i o meserie !

— El se pricepe în foarte multe meserii. Cînd veți mai veni pe la noi, o să vă arăt biblioteca. E foarte mare și bunicul știe toate cărțile aproape pe de rost. Cunoaște orice meserie și în primul rînd filosofia.

— Bine, bine, însă din ce trăiți ?

— Pînă anul trecut, bunicul a dat tot felul de lecții.

— Unor copii de vîrsta ta ?

— Și. Dar și unor adulți și unora ce au vrut să se pregătească pentru facultate. Bunicul a întocmit o statistică și spune că nouăzeci și trei la sută dintre candidații pregătiți de el pentru facultate au devenit studenți.

— La ce îi pregătea ?

— Adevărul este, continuă fetița, că bunicul meu nici nu-i primea pe toți. Mai înainte trebuia să dai un fel de examen cu el, pe urmă făceai trei ore în mod gratuit și abia după aceea se angaja bunicul să lucreze cu respectivii.

— Eu te-am întrebat la ce materii îi pregătea !

— La toate. La limbi străine, la matematici, la filosofie, la fizică, la anatomie... Eu stăteam, de obicei, de față și așa am învățat și eu foarte mult. Nu mai are rost să mă duc la liceu. Dar bunicul spune că azi trebuie să ai o hîrtie, o diplomă și că va fi necesar totuși să fac nu numai liceul, ci și o facultate-două.

— Și, fiindcă bunicul nu mai poate da meditații, va trebui să lucrezi tu de la anu' ?

— Nu, dar v-am spus că nu mai are rost să mă duc la liceu.

— Și v-ați gândit că ar fi bine să schimbați casa aceea mare, mult prea mare pentru voi doi și să vă mutați aici, chiar dacă mai avem și chiriași ? V-ați gândit că acești chiriași vă vor mai aduce un ban în casă și că poate și noi o să vă mai despăgubim pentru schimbul acesta nefavorabil ? Numai că, să știi, noi...

— Bunicul nu mi-a spus nimic despre toate astea. Și nici nu cred că s-a gândit la așa ceva.

— Atunci de ce vreți să vă mutați de acolo ?

— Nu știu. Eu nici n-aș vrea. Bunicul vrea.

— Și nu ți-a spus de ce ?

— Eu nu l-am întrebat.

— Întreabă-l și-mi spui și mie, bine ? Mai ia puțină ciocolată !

— O să-l întreb.

— Și azi cu ce mesaj te-a trimis ?

— Mi-a spus că vă roagă să stabiliți când vreți să vă mutați.

— Păi, pentru asta trebuie să mai treacă timp ! Bunicul tău poate că se pricepe bine în toate științele, poate că este un... un... cum să-i spun ? Un om al renașterii...

— Asta și este, într-un fel...

— Da. Cum ? Bineînțeles... Dar să știi că pe vremea lui Leonardo da Vinci și a lui... ă... Michelangelo, schimburile de proprietate se făceau mult mai simplu. Trebuie să încerci să-i explici lucrul acesta. De pildă, nu erau necesare atâtea formalități, nu era o birocrație atât de...

— Bunicul pretinde că, pe timpul acela, nu se putea face aproape deloc un schimb ca acela pe care vrem să-l realizăm noi. Pe vremea aceea nu se prea pomenea ca un om să schimbe o casă cu alta. Casele se moșteneau, se vindeau și se cumpărau, dar nu se schimbau astfel.

— Nu ? Poate. Nu m-am ocupat niciodată cu așa ceva. Cu toate că m-a interesat perioada. Comparativ : am tradus dintr-un poet englez al epocii și am vrut să citesc și despre...

— Ce poet ?

— N-are importanță ! Nu-i atât de cunoscut. Occleve, dacă vrei neapărat să ști... Și atunci ?

— Bunicul îi spune Hoccleve. Thomas Hoccleve... *De regimine Principum*. Înțeleg. Și atunci ați citit și *Principale* lui Machiavelli și...

— Nu, eu am vrut să traduc din *La Male Règle*.

— E cam... cam deochiată ! Dar dacă asta v-a plăcut să traduceți... Fetița zîmbi. Cred că ați avut mare succes. Nici n-am știut că s-a tradus și în limba română.

— N-am... n-am terminat-o... Mai lucrez... Ce importanță are asta ? Oricum, văd că ști într-adevăr foarte multe pentru vîrsta ta.

— Bunicul spune că aș putea să-mi dau liniștită licența la vreo șapte-opt facultăți. Din păcate, însă, asta nu se poate.

Deși nu era decît ora patru, afară se întunecase. Un cer acoperit, dar întîrziind să-și sloboadă ninsoarea, întunecase bolta. „Monstrul ăsta mic îmi face pur și simplu spaimă, observă Rori. Un spiriduș de acest soi nu putea să vină decît din «casa fantomelor». Dacă ne-am muta acolo, ar trebui să fiu pregătită să fiu atacată tot timpul de asemenea arătări. O fetiță de patrusprezece ani să cunoască opera lui Hoccleve... să pretindă că știe la fel de multe ca un absolvent a cîte ? a... parcă șapte-opt facultăți. Și, culmea, nici n-am curajul s-o contrazic : pînă la urmă, s-ar putea să mai aibă și dreptate ! Pînă la urmă, probabil că există, totuși, și casa aceea, pînă la urmă, probabil că am fost și în realitate acolo !“

— Văd că sînteți ocupată. Nici nu-i de mirare ! Am să plec. Afară se întunecă !

— Ți-e frică de întuneric.

— Acasă nu. Dar altundeva da. Nu știu de ce.

— Poate pentru că acasă e bunicul și cîinii... cîinii aceia...

— Da, acasă știu că nu pot păți nimic. Deși... Mai sînt și visele... Am coșmaruri... Dar atunci parcă nici nu mai sînt acasă, acceptă ea. Ce să-i spun bunicului meu ? În treburile astea... în birocrație, cum ați spus, nu se prea pricepe nici el. Adică, vreau să spun, el mai citește și acum zilnic ziarele, ascultă radio...

— Televizor nu aveți ?

— Nu. Adică e informat la zi. Însă în ziar nu scrie niciunde, de pildă, în cît timp trebuie să te muți, după ce ai primit aprobarea. Ne-am gîndit să ne abonăm la Bu-

letinul oficial, dar eu am uitat și bunicul n-a mai spus nimic și atunci...

— Cum ? Păi, n-am primit încă aprobarea ! Ți-am spus că asta durează. Mai e și o problemă de metri pătrați : dacă depășești nu știu câți metri pătrați trebuie să... adică îți bagă ei chiriași.

— Acum două săptămîni, cînd a fost ultima oară la noi, domnul doctor ne-a spus că totul e o problemă de zile.

— A fost la voi ? ! Cînd a fost la voi ?

— Nu mai țin minte... ă... vineri. Da, poimîine vor fi două săptămîni. Poate că de atunci or fi venit și actele. Sau trebuie mers după ele ? N-ar putea domnul doctor să le ridice și pe ale noastre ? Cu bunicul e mai greu să mergem acum peste tot, să stăm la cozi... Acum un an era încă altceva, dar de cînd...

— Soțul meu nu mi-a mai vorbit nimic despre... despre amănuntele astea... Dealtfel, el este un om foarte ocupat.

— Știu. Ne-a povestit că face cercetări în domeniul timusului. Bunicul a spus...

— Da, da, bunicul tău este specialistul numărul unu și în timus.

— Atunci... eu ce să-i spun ?

— Nu te supăra ! Sînt și eu puțin nervoasă... Cred că ar fi cel mai bine să-mi lași adresa voastră și în clipa cînd am vorbit cu soțul meu, am să vin să vă comunic.

— Pot să mai trec și eu pe aici !

— Da, dar nu știu cînd voi afla ceva în plus. Voi veni eu și, bineînțeles, vei fi întotdeauna binevenită aici... ca oaspete.

— Și dumneavoastră la fel, spuse fetița, și dumneavoastră la fel, după ce ne vom muta noi aici ! Aceasta este adresa și dispăru, asemenea unui porumbel alb în întunericul străzii.

O nălucă, își spuse Rori, desigur o nălucă. Bine că n-am lăsat-o să-mi țină o prelegere și despre timus.

Mai tîrziu începu să ningă și Rori se aștepta să vadă porumbelul alb plutind deasupra orașului, devenind el, porumbelul, sursa fulgilor mari de nea. Oricît ne-am fi obișnuit cu un anumit simbol al porumbelului alb, ceea ce vedea Rori era, totuși, monstruos.

9. UN ARMISTIȚIU NEDORIT DE NIMENI. PRIMA VICTIMĂ.

Prima victimă, însă o victimă dintr-un alt război, veți spune. Greu de afirmat. Fronturile se interpătrund. Metafora începe să mi se pară crîncenă. Să trecem pe alt registru.

Deci :

9. UN TIME-OUT NEDORIT DE NIMENI. O SUSPENDARE PE VIAȚĂ.

În seara aceea, Niky a venit mai repede acasă, dorind să urmărească meciul la televizor. Dar a găsit-o pe Rori palidă, prăbușită pe o canapea. Leșinase, îi povestise ea, pămîntul se căscase în fața ei, abia își revenise. O doare inima, n-are pic de putere, Niky știe prea bine că inima ei bate cîteodată ca un motor prost reglat, chiar el i-a spus asta, n-ar trebui s-o mai lase atîta singură acasă. Plus că azi a avut emoții în plus, a fost vizitată de un porumbel uriaș, cu capul cît o bibliotecă. Nu, Niky să facă orice o vrea, ea tot nu va accepta niciodată schimbul cu „casa stafiilor“, dacă se vor muta acolo, ea va face cîte un infarct pe secundă și nu va supraviețui mai mult de trei secunde, asta-i sigur. Trei secunde nici nu e o perioadă atît de lungă în viața unui om, dar să se termine... Tocmai de aceea, să se termine totul în cele trei secunde ! Și, în fond, pentru ce, mă rog ? Pentru ce ? Pentru un capriciu ? Pentru o toană ?

Rori arăta într-adevăr foarte rău, altcineva ar fi chemat în mod sigur Salvarea. Rori tremura toată, clănțănea din dinți și pupilele puteau cu greu urmări impulsul privirii ; Rori se afla într-o criză în toată puterea cuvîntului, dar, din păcate, Niky n-avea ce Salvare să cheme, Salvarea era el, o știa prea bine. S-o liniștească, să-i dea un somnifer, s-o adoarmă. Pe urmă 'om mai vedea ! Dacă adoarme și bineînțeles că adoarme, va mai putea să se uite măcar la repriza a doua a meciului. (De unde să știe el că unicul gol — și ăla dintr-un ofsaid de trei metri — va cădea exact în clipa cînd el îi dădea injecția ?) Rori se enervase, își spuse Niky, acum face puțin spectacol, e și boală, e și isterie, ca de obicei...

Și după ce adormi Rori și el se așezase în fața televizorului, mort de foame, mort de oboseală, însă dornic de a mai prinde măcar ceva din transmisie, în timp ce ascultă apoi o repriză și jumătate vocea plîngăreață a crainicului care, în tot acest timp, n-a făcut altceva decît să se lamenteze asupra imensei greșeli de arbitraj, în timp ce spera să vină Laura să-i aducă o farfurie cu mîncare, privind peste micul ecran prin geam, văzu și el un porumbel uriaș învîrtindu-se în jurul vilei și dispărînd încet. Ieșind din cîmpul lui vizual, își zise Niky, dar porumbelul nu mai apăru și el stinse televizorul, renunțînd la vaietele crainicului și chiar și la promisa reluare a fazei incriminate, reluare ce trebuia să fie transmisă la sfîrșitul meciului. Niky se sculă din fotoliu și ieși pe balcon, căută porumbelul, însă năluca dispăruse.

Rori tremura din nou, chiar dormind, iar Laura nu mai venea. Îi luă iar tensiunea, îi ascultă inima. Să cheme un coleg, un cardiolog, un specialist, pe Rafiroiu ? Față de cei apropiați, medicul riscă să nu mai fie medic. Nu era glumă. Asta era clar. Rori se liniști încetul cu încetul, în timp ce el îi ținea mîna pe braț, răsuflea acuma liniștită, prin geam nu se mai vedea decît întunericul de afară. O să-l cheme pe Rafiroiu. Nu era de glumit ! Dar Rafiroiu avea miercuri cursuri pînă tîrziu. O știa fiindcă Rafiroiu se plîngea de cîte ori avea prilejul că i-au făcut-o intenționat : ca să nu poată vedea meciurile !

„Trebuie să mănînc și eu ceva “își spuse Niky și ieși în bucătărie. Dar, încă înainte de a deschide frigiderul, auzi soneria telefonului. Era fetița, nepoata lui Colțea, o voce subțire și speriată. Bunicul se simțea rău, foarte rău, a fugit pînă la colț, la telefonul public, bine că nu-i iarăși stricat, îl roagă pe domnul doctor foarte mult s-o scuze, dar bunicul se simte foarte rău, foarte rău, da, inima. Niky auzi cheia în ușa și apoi o pauză lungă. Probabil că Laura stătea de vorbă cu cineva și nu se îndura să se despartă. Între timp, fetița continua să-i descrie simptomele bunicului, i-a luat și pulsul, a vrut să-i ia și tensiunea, însă n-a mai avut răbdare, a fugit la telefon. E nevoie de un cardiolog, el, Diamant, nu e cardiolog, îi spuse. Laura continua să pălăvrăgească afară. Întîmplarea a făcut că tocmai astăzi a fost fetița la domnul doctor, a vorbit cu doamna, o femeie foarte distinsă, a vrut să întrebe, bunicul a întrebat dacă nu cumva trebuie

să se mute în cadrul unui anumit termen, bunicul nu se simte bine de câteva zile și se pare că mutarea sa îl neliniștește peste măsură.

— O clipă ! ceru Niky în receptor și se duse la ușă să vadă ce se întâmplă cu Laura că nu mai intră.

Aceasta nu era cu un băiat, nici cu o colegă, era cu un grup întreg de studenți.

— Mama nu se simte bine, spuse Niky aproape brutal. Treci înăuntru ! Eu trebuie să mă duc la un bolnav. Vezi că i-am făcut o injecție mamei !

Apoi reveni la aparat și-i comunică nepoatei lui Colțea că într-o jumătate de oră va fi la ei.

— Să sunați înainte de a intra, îl preveni tînăra, cînd se întunecă, lăsăm cîinii liberi.

Niky mai reveni o dată s-o vadă pe Rori, la opt va trebui să-l cheme neapărat pe Rafiroiu, o rugă pe Laura să rămînă în cameră, să se uite la televizor, să citească, să facă ori ce-o vrea. El se va întoarce cît de repede se va putea.

După care se rătăci — incredibil ! — prin oraș. Voise să taie drumul pe o uliță lăaturalnică, observă în ultima clipă indicatorul de sens interzis, o luă pe strada paralelă și nimeri cu totul altundeva. Bîjbîi câteva minute prin străzile scufundate în beznă, „epoca de lumină“ orbise orașul, apoi se hotărî să revină în locul de unde deviasese de la traseul normal, dar nu reuși fiindcă, de data asta, la întoarcere acesul era interzis. În loc de o jumătate de oră, făcu aproape o oră întreagă pînă să sune la poarta vilei. Fata se ivi într-o secundă, de parcă ar fi stat în toată această vreme după ușă, spre a-l aștepta.

— E mai bine ?

— La un moment-dat, am crezut că a murit. Am ieșit în curte și n-am știut ce să fac. Pe urmă, m-am întors și am văzut că doarme.

Bătrînul era în fotoliul din sala mare. Fata l-a condus din nou prin galerie și Niky l-a văzut de la etaj, la lumina unei lămpi cu picior.

Coborîră niște trepte și-i ajunseră chiar înainte. Bătrînul nu dormea. Îi privea cu niște ochi mari, nemișcați. Nepoata tresări puternic și se lipi de Niky. Dar bunicul nu era mort.

— Nu v-ați așteptat la o vizită atît de tîrzie, glumi medicul.

— A ! Dumneata erai ? Vii din întuneric și abia pot să-ți deosebesc fața.

— Ce făceați ? îl mai întrebă Diamant, în timp ce-și scotea stetoscopul.

— Mă gîndeam la numele meu. E caraghios, nu ?

— Numele ?

— Nu. Împerechierea : Robert și Colțea. N-am nimic special nici cu numele, nici cu prenumele. Dar împerecherea asta, zău, nu prea merge !

— De ce ? întrebă Niky, avînd tot timpul grijă să stea cu fața în lumină, astfel încît bătrînul să-i poată citi de pe buze.

— Ce-ați zice dacă am numi fiara asta — și arată spre cîinele uriaș ce i se ghemuise la picioare — ce-ați spune dacă l-aș fi botezat Lebăda sau Fluturaș ? Între nume și obiecte trebuie să existe totuși o legătură... o...

— Dar dumneavoastră nu sînteți un obiect !

— Nu, eu sînt un obiect cu orgoliul de a nu mă numi obiect.

— Acuma stați puțin liniștit, îl rugă Niky în timp ce-l asculta cu stetoscopul. Îi părea rău că venise. Trebuia să fi trimis un specialist sau pur și simplu medicul de la Salvare. Nu-i plăcea să se bage pe teritorii străine. Prefera să se ocupe doar de ceea ce se pricepea cu adevărat. Accepta numai în cazuri cu totul și cu totul excepționale să dea sfaturi și în afara specialității sale. De la un nivel în sus nu mai e voie să faci nimic decît la altitudinea la care te-ai situat. Iată, azi, în răstimp de cîteva zeci de minute se afla a doua oară în situația de a consulta în afara cabinetului său. Ați mai avut asemenea crize ?

— Crize ? Asta numești dumneata criză ? Asta a fost un preinfarct.

— Domnule Colțea, dumneavoastră, nu neg, vă pricepeți la neomenesc de multe lucruri, dar un infarct... nu vă supărați...

— Ba mă supăr ! Poate că asta mai e ultima mea armă : să mă supăr ! Cît timp mă mai supăr pe inimă e bine. Cînd n-o să mă mai supăr, voi fi pierdut pentru viață : din clipa aceea mă voi preda cu arme și echipament. O armată care nu se supără nu mai are nici o șansă.

— Bine, în cazul acesta, armata care sînteți se va încolona și va merge mîine la conferențiarul Rafiroiu.

Eu voi vorbi dimineața cu el și voi telefona acasă pentru a lăsa vorbă în legătură cu... Nu, nu e bine ! Dimineața nu e nimeni acasă la mine. Mă va suna fetița între... între unsprezece și unsprezece treizeci la clinică. Voi fi în cabinetul meu sau dacă nu, voi lăsa vorbă în legătură cu ora la care vă va primi Rafiroiu. Fetița să-și spună doar numele.

— Și, mă rog frumos, Rafiroiu ăsta al dumatiale...

— ...este cel mai bun cardiolog pe care-l cunosc. Vă va face o electrocardiogramă și va decide dînsul mai departe. Acum ar trebui să vă odihniți !

— Bine, în noaptea asta n-o să mai sap în grădină, glumi Colțea.

— Atunci...

— Nu, nu plecați încă ! Adu-ne, te rog, un coniac... Sticla aceea de Napoleon... Este un peșcheș. Ce, credeți că eu nu pot primi bacșișuri ?

— Sînt cu mașina ! Mulțumesc mult, dar nu pot să beau.

— Atunci luați sticla acasă !

— Deci de obicei se întîmplă așa : adică primim bacșiș ceea ce și alții au primit bacșiș, de cele mai multe ori ne place să n-o aflăm. Prefer să vin data viitoare cu un taxi și să bem coniacul împreună.

— Data viitoare... Apropo, n-am vrut să vă jignesc cu...

— Nu m-ați jignit deloc ! Am să mai stau cîteva minute. Nu multe întrucît e deja... ă... Doamne Dumnezeu, iar n-am să ajung înainte de miezul nopții acasă. Cînd mă gîndesc cîte n-am făcut astăzi și cîte lucruri va trebui să amîn și mîine... Și, în afară de asta, și soția mea se simțea rău înainte de a veni eu încoace. Foarte rău. Trebuie să mai vorbesc în seara asta și pentru ea cu Rafiroiu. Dumneavoastră n-aveți telefon, așa că...

Fetița apăru de undeva cu un platou cu fructe. Exemplele erau mari și atît de perfecte încît Niky avu, la început, impresia neplăcută că privește copii de ceară de prost gust.

— Avem întotdeauna asemenea mere, nuci și pere... În sezon avem și alte fructe, îl lămuri nepoata. Pomii și păstrarea roadelor constituie secretul bunicului.

— Și tu ? Tu nu știi aceste secrete ?

— Ba da.

— Dacă aveți asemenea minunății în curte, nu vă pare rău să vă mutați de aici ?

— Vezi, eu am avut o criză.. așa ai numit-o, nu ? Eu am avut o criză astăzi. Aici sîntem la capăt de oraș. Fetița va rămîne într-o zi singură. Dacă aș mai putea amîna capitularea zece ani, aș putea să fiu liniștit. Între timp, ea se va căsători. Dar la vîrsta asta trebuie să mai facem cîteva modificări imediate. La vîrsta ei și la vîrsta mea, desigur.

— Sînteți un om foarte ciudat, domnule Colțea. Dacă am să vin data viitoare, am să vă rog să-mi vorbiți mai multe despre dumneavoastră.

— Ai putea să aduci și niște piersici ! o îmboldi bătrînul pe nepoată. N-avem multe, explică el, dar cele pe care am reușit să le pun deoparte... Ai să vezi... Ce să povestesc despre mine ? De ce m-am ocupat de ani și ani de zile doar de meditații și n-am făcut ceva nemaipomenit ? Sau de ce n-am decît liceul ?

— N-am știut că n-aveți decît liceul...

— Bine, să-ți povestesc de ce n-am „decît“ liceul.

Capitolul acesta se lungeste cam mult. Din toate punctele de vedere.

ACELAȘI CAPITOL. CAPITOLUL 9 BIS

— Piersicile astea ar fi bune de pictat, cum se spune de obicei, dar sînt și mai bune de mîncat. Te vei convinge, sper. De ce n-am studii superioare deci... Am să-ți spun de ce. Bunicul meu a fost analfabet. Pe la vreo patruzeci de ani a învățat să scrie și să citească. Însă a fost un om deosebit de capabil și de inventiv. A meșterit la viața lui tot felul de lucruri ingenioase. Cîteva mai există și acum, aruncate prin tot felul de unghere. O să-ți arăt unele dintre ele cu altă ocazie. În ipoteza că această „altă ocazie“ se va mai ivi.

— De ce să nu se ivească ?

— Pentru că la cardiacii obișnuiți sentimentul morții este foarte dezvoltat. Nu-i vorbă, eu nu sînt un cardiac obișnuit... Deci data viitoare... sau altă dată. Bunicul meu avea un oarecare renume prin comună. Pentru că, trebuie să știți, casa asta s-a aflat pe vremea bunicului într-o sim-

plă comună. Abia mult mai târziu localitatea avea să fie înghițită de marele oraș. Și, uite, eu am înțeles de tînăr acest lucru și de aceea n-am mai făcut facultăți înalte.

— De aceea ? Care de aceea ?

— Imediat, imediat am să-ți explic. Tatăl meu avea școala elementară terminată și a urmat și cîteva clase de gimnaziu. Apoi a frecventat școala de arte și meserii, dar s-a întîmplat ca tatăl său, adică bunicul meu, să moară și tata a trebuit să se întoarcă acasă fiindcă avea o mamă de întreținut și cîteva frați mici și bolnavi. Atît de bolnavi încît au murit unul după celălalt cu toții. Tatăl meu a mai fost și primar aici. S-a bucurat de stima tuturor. Pe urmă am venit eu. Am urmat liceul și am devenit, cum se spunea pe atunci, bacalaureat. Știi ce important a fost acest lucru pe vremuri ? Să te mîndrești că ai un fiu bacalaureat ? Era ceva nemaipomenit ! După aceea, am plecat mai întîi la Praga, apoi la Viena. Urma să-mi aleg acolo, la fața locului, profilul studiilor. Dar, în lumea cea mare, am observat că nimeni nu-și mai scotea pălăria în fața mea pentru că eram bacalaureat. Ba mai mult, prin niște relații, am reușit să cunosc cîteva mari personalități ale epocii. Nu ți le enumăr acum, astă ar însemna să ne abatem inevitabil de la discuția noastră. O să-ți dau deocamdată un singur nume, de pe vremea cît am stat în Franța, că și acolo am fost : ăăă... Gabriel Lippmann. Ala cu electrocapilaritatea. A luat și Premiul Nobel la începutul secolului. Întreabă azi o sută de oameni și nu cred că mai știe cineva ceva despre el. Doar specialiștii... Da și cînd l-am cunoscut eu, era foarte bătrîn. Bătrîn și celebru. Și lumea trecea (la Paris !) pe stradă și-l îmbrîncea și habar n-avea cine era. Odată trebuia să-l întîlnesc la un bistrou anume. Am ajuns, am întrebat chelnerul de el, omul a făcut ochii mari : habar n-avea de Lippmann. Îl știa doar pe domnul cumsecade care venea frecvent acolo ca să mănînce la repezeală. Era un client bun, de laureatul Premiului Nobel n-a auzit. Nici în fața lui nu se înghesuia Parisul să-și ridice pălăria cînd ieșea pe stradă. Era socotit un geniu, era o personalitate, îi apăruseră poze prin gazete, în mare, lumea știa cine este — nu și cu ce se ocupă —, însă nimeni nu-l recunoștea pe stradă. Atunci am învățat că adevărata, singura celebritate se obține doar în tîrgul tău. Or eu nu trebuia, pentru aceasta, să-mi mai iau nu știu cîte licențe.

Ajungea bacalaureatul ca să fiu mai celebru aici, decît era Lippmann la Paris. Pot să-ți dau și alte exemple. Chiar și de pictori sau scriitori.

— Sînteți, indiscutabil, un om ciudat, domnule Colțea. Niciodată n-aș fi crezut despre dumneavoastră că vă interesează chiar atît de mult celebritatea.

— Dar ce-ai crezut despre mine? Filotimia este o însușire veche. Nu e o boală rușinoasă. Datorită ei s-au realizat atîtea fapte de epopee... Ce-ai crezut despre mine?

— Sincer să fiu... Nu prea știu. Mărturisesc că m-ați interesat de la început, păcat că timpul meu este atît de îngrozitor de limitat încît n-am avut vreme nici măcar să mă gîndesc la asta.

— Vezi? De la Viena am plecat la Paris. Aici am făcut, simultan, mai multe tentative de a urma diferite facultăți. Mi-am dat și o parte din examene. Știi ce m-a deranjat mai mult la examene? Faptul că, în timp ce învățam pentru o anumită materie, îmi era interzis să mă gîndesc la orice altceva. Trebuia să tocesc pur și simplu un anumit lucru. Asta n-am suportat niciodată. Sadismul uman a inventat tot felul de metode de a imobiliza trupul, membrele sau... sau spiritul omului. Să fi obligat să nici nu te gîndești decît la un anume lucru! Asta n-am putut suporta nici pentru perioade scurte de timp.

— Aici nu prea pot fi de acòrd. Eu, cînd operez, mă aplec doar asupra țesutului pe care-l am în față. Nu mă interesează, în clipa aceea, nici carieră, nici familie, nici iubită, nici distracții. Orice activitate intensă cere o concentrare maximă a atenției. Numai rutina poate să...

— Da, dar dumneata ți-ai concentrat benevol atenția asupra acelei activități de moment.

— Evident.

— Spiritul trebuie să fie mereu liber.

— După cîte știu, dumneavoastră ați reușit să acumulați un număr impresionant de cunoștințe din diferite domenii de activitate. Am auzit spunîndu-se despre dumneavoastră că știți tot.

— O exagerare, firește.

— Firește. Chiar și despre fetița asta am auzit spunîndu-se că vă pășește pe urme. Ca să te pricepi într-un anume domeniu, nu trebuie să te concentrezi asupra lui?

Nu sînt necesare sute și sute de ore ca să-l pricepi ? Și în perioada aceasta...

— Nu-i chiar așa și... este exact așa. Cum să-ți spun ? Sînt diferite feluri de acumulare și aceasta se produce în diferite direcții. De pildă, acum s-a ajuns la prostul obicei de a se ultraspecializa fiecare tot mai mult, încît, după cum spunea cineva, ajungi să știi tot mai mult despre tot mai puțin, pînă la a ști aproape totul despre aproape nimic. Omul renașterii n-a fost așa. El cunoștea multe despre multe.

— Pentru că trebuia să cunoască mult mai puține pentru a se spune despre el că ar cunoaște multe. Chiar dumneavoastră ați povestit mai înainte cîte putea ști bunicul dumneavoastră cu studii puține și cît de puțin înseamnă astăzi să ai chiar și un doctorat.

— Fals ! Nu asta am spus eu ! Nu asta ! Eu am afirmat că titlurile s-au devalorizat. Atît. Prin inflație, bineînțele. Dar fals este în primul rînd crezul după care mulți își închipuie astăzi că pentru că n-a cunoscut teoria relativității restrînse, Leonardo n-a fost decît un biet amator sau Goethe, fiindcă n-a știut ce se petrece în interiorul nucleului, nu s-a priceput la chimie. Maeștrii renașterii, fie că au trăit în Trecento, fie că s-au născut cu multe secole mai tîrziu — și isteții de azi au uitat că renașterea este o formă a spiritului și nu o perioadă istorică —, maeștrii renașterii... Ce ziceam ? A, da ! Maeștrii ăștia cunoșteau la fel de multe lucruri ca și savantul de astăzi. Dar alte lucruri. Unele infirmate de știința de azi, pînă cînd și aceasta va fi infirmată, parțial, mîine, altele pierdute cu nesăbuință de urmași. Nu uita, oamenii aceia au studiat o mulțime de texte pe care, pe cele mai multe, le învățau pe de rost. Altul a fost felul lor de a acumula și altul e cel de acum. Un doctor al unei universități din secolul patrusprezecelea știa mai multe texte decît unul al unei universități din secolul al douăzecilea. Știa mai multe texte și spiritul său era mai liber. Putea face mai lesne legături între științe. Putea să iasă dintr-o fundătură cu ajutorul altor discipline. Științele au legi diferite de exprimare, însă nu sînt diferite ca alcătuire. Analogiile marilor spirite stăpîne întru unitatea gîndirii au devenit tot mai rare. Uite, pot să-ți spun că eu mi-am ales întotdeauna singur elevii și studenții pe care i-am meditat. Nu i-am reținut niciodată decît pe cei ce nu erau înspăi-

mîntați de ceea ce mi-a spus odată un student în medicină : el mi-a relatat revoltat că a căzut la examenul de anatomie din anul întâi deoarece n-a știut să-i spună profesorului cine l-a omorît pe tatăl lui Hamlet. Doar că, din păcate, azi avem tot mai rar dascăli dispuși să pretindă așa ceva la un examen de anatomie.

— Studentul respectiv probabil că era cam limitat, dar de aceea putea să ajungă un bun medic.

— Niciodată ! Un om limitat rămîne un om limitat în orice domeniu ar lucra. Sînt cu totul și cu totul prostii... ecouri ale celebrelor biografii romanțate, legendele după care un geniu în nu știu ce domeniu de activitate era absolut incapabil să se descurce în orice altă direcție.

— Domnul Colțea, chiar eu am întîlnit în viață — și nu între paginile unei broșuri ieftine asemenea cazuri. Am lucrat, de pildă, sub conducerea unui profesor... n-are importanță numele... care era în viața de toate zilele un tîmpit. Un tîmpit în toată plenitudinea de sensuri a acestui cuvînt. Un bou. Dar era un specialist de geniu. A murit relativ tînăr și a lăsat deschise niște căi urmate azi de toate școlile disciplinei sale. Și nu este unicul caz. Și literatura și viața sînt pline de asemenea exemple.

— Literatura... În viață am oroare de asemenea specimene. Ele nu sînt decît niște mașini ultraperfecționate.

— Cazul de care v-am vorbit, repet, a deschis căi noi în știință !

— O mașină ! Omul de știință este altceva. Omul de cultură, vreau să spun, fiindcă deosebirea aceasta, ce se face între diferitele manifestări ale spiritului este la fel ca și cum am vorbi despre o femeie frumoasă numai pentru că are picioarele bine proporționate sau sîinii atrăgători. O femeie nu este frumoasă numai pentru că are un singur aspect plăcut. Ea trebuie să fie frumoasă și la față și la corp, părul să-i fie nu știu cum, iar...

— O femeie poate fi frumoasă pentru cineva și urîtă pentru altcineva.

— Nu. O femeie frumoasă este frumoasă la absolut. Cel puțin pentru criteriile unei generații. Nu trebuie să se îndrăgostească toți bărbații de ea, dar trebuie să placă tuturor. Estetic. (Cei mai mulți se dau la o parte fiindcă știu că n-au nici o șansă. Unii, mai orgolioși, născocesc și motive mincinoase pentru abandonul lor. Se și laudă cu acele motive.) După femeia frumoasă tînjesc toți masculii

sănătoși. Vorbeam despre mai multe feluri de acumulare a cunoștințelor. Una este mașinizarea, adică devenirea unui mecanism foarte productiv într-un domeniu foarte restrâns de activitate, alta este umanizarea, adică tendința permanentă spre universalitate. Niciodată altfel decît așa mi-am imaginat eu acumularea de cunoștințe. Așa au procedat și bărbații renașterii. Are și multe avantaje un asemenea sistem : acumularea devine, pe măsură ce se desfășoară, tot mai lesnicioasă. E ca și cum un om trebuie să depună serioase eforturi pentru a învăța o limbă străină. Strădanii mari sînt necesare și pentru însușirea unei a doua limbi. Însă, pe măsură ce acumulează mai multe graiuri, va descoperi mai multe influențe, mai multe cuvinte comune, mai multe asemănări flagrante. Dacă știi douăzeci de limbi, te descurci mai ușor în încă alte douăzeci.

— Dumneavoastră cîte limbi vorbiți ?

— Toate cele care se folosesc în mod oficial în Europa. Nici nu sînt chiar atît de multe pe cîte par. Am greutăți doar cu albaneza. N-am găsit material pentru limba asta. Puțină documentație am găsit și pentru islandeză. Dar acolo a fost mai simplu.

Cu asta vreau să spun că, acumulînd ca un umanoid și nu ca o mașină, omul urcă pe platouri tot mai înalte, platouri unde, odată ajuns, constată cu uimire că spre aceleași locuri au dus și multe alte cărări, nu numai cea escaladată de el. Această întretăiere de drumuri nu se observă decît începînd de la o anumită înălțime. Iar sus, pe vîrfurile cel mai înalt, probabil că se adună absolut toate cărările. Probabil, întrucît de verificat n-a putut-o verifica încă nimeni. Dar analogiile sînt la îndemînă și natura lucrează, în general, după modele păstrate apoi intacte.

Lui Niky îi era somn. Vorbăria lui Colțea i se părea destul de ieftină. „Totuși, își spuse, un autodidact rămîne un autodidact. O facultate făcută la zi se simte...” Mai tîrziu, se va întreba de mai multe ori dacă este într-adevăr atît de importantă o facultate absolvită la zi sau dacă doar orgoliul lui de medic a vorbit dintr-însul : medicina nu se inventase încă la fără frecvență și activiști proveniți din această profesie erau puțini. Poate că doar disprețul față de tovarășii făcuți „pe puncte” l-a făcut să gîndească atunci așa. Fusesse Colțea într-adevăr un manual de popularizare pentru viitoare gospodine și vi-

itori pescari cu pretenții intelectuale (în general oameni agresivi, fericiți și fără complexe) ?

Lui Niky îi era somn. Mai luă o piersică, o miroși, nu simți nimic, mușcă din ea, în clipa aceea gura i se umplu de aromă și, în timp ce înghiți suc dulc și parfumat, mai miroși o dată fructul : de data asta, aroma din gură se transmisese și roadei. Prin desfacere, piersica parcă explodase asemenea unei grenade căreia i s-a scos inelul de siguranță : în loc de schije, fructul arunca în lături valuri de parfum. Niky avea grijă să nu se murdărească, să nu se picure pe haine. Pălăvrăgeala bătrînului i se părea tot mai sățioasă. În primul rînd, fiindcă trăda multă suficiență, fiindcă era exclusivă, nepermițînd replici și fiindcă, la urma urmei, nu era decît pur declamativă.

— Într-adevăr, excelente piersicile acestea ! spuse el, gîndindu-se că fructele, așa cum erau, deveneau totuși o dovadă în favoarea lui Colțea. Da, piersicile sînt peste orice discuție. Piersici proaspete în plină iarnă ! Odată, în Elveția, Rori văzuse ceva asemănător și îi veni să plîngă : și așa se poate trăi ? Da, piersicile, fire-ar să fie, erau o dovadă în favoarea lui Colțea.

— N-am făcut studii înalte, continua să vorbească bătrînul, pentru că mi-a fost frică de mașinizare, de specializarea aceasta care nu se mai sfîrșește și care se termină întotdeauna, inevitabil, într-un vîrf de ac.

Niky se precipită : fusese tot timpul îngrijorat din pricina lui Rori. Trebuia să plece acasă.

— Eu n-am făcut studii înalte...

— ...pentru că în satul dumneavoastră și așa își scoteau toți pălăria în fața dumneavoastră, completă medicul. Colțea îl privi lung. Dar nepoata va face, bănuiesc, o facultate și chiar și un doctorat, dacă va să fie, deoarece, acum, aici, nici asta nu prea mai contează și fiindcă un simplu bacalaureat este astăzi ceva din cale afară de comun, nu ?

— Ești tare ciufut. Te credeam altfel... Probabil că încă nu ne cunoaștem. A cîta oară ne-am văzut azi ?

— Păi, să fi fost de vreo cinci-șase ori pe aici.

— Nu, de cîte ori am stat noi doi de vorbă ca acum ?

— Cred că e prima oară.

— Trebuie să mai vii o dată, neapărat ! Să mă lămuresc și eu. Și... dumneata.

— Între unsprezece și unsprezece și jumătate, îi mai aminti o dată doctorul. Vă voi lăsa vorbă cînd vă așteaptă Rafiroiu. E cel mai bun specialist, nu trebuie să vă fie teamă, lucrurile se vor rezolva ușor. Cît de curînd, voi mai trece și eu pe aici. Iar cu schimbul, avem tot timpul. Nu ne mîină nimeni din spate.

În hol — într-un alt hol —, fetița îl aștepta cu o pungă.

— Bunicul a fost și închis. Și de aceea n-a putut termina facultatea. Dar să nu-i spuneți că v-am povestit asta. Lui nu-i place subiectul.

— Lui nu-i place subiectul...

— Astea duceți-le acasă !

— Ce sînt astea ?

— Piersici.

— Nevastă-mea se va bucura. Mulțumesc !

— Doamna m-a servit azi cu ciocolată, spuse fata, conducîndu-l spre ieșire printr-un alt șir de camere.

— N-aveți lumina introdusă peste tot ?

Fata îi lumina drumul ducînd un sfeșnic.

— Una dintre mașinăriile bunicului a făcut un scurt circuit și el n-a apucat încă s-o repare.

— Folosiți mașinăriile bunicului pentru iluminat ? !

— Da. E și mai ieftin și mai sigur. De cîte ori e tot cartierul în întuneric, la noi e lumină. În ultima vreme a început să ne invidieze lumea. Aici, la periferie, ne ia curentul foarte des. Dacă n-ar fi atît de bătrîn, bunicul le-ar face și altora asemenea mașinării.

— Bunicul...

Fata mergea încet, ca să-i lumineze pașii, iar încăperile nu se mai terminau.

Nici capitolul nu se termină încă. Poate că din cauza sfîrșitului trist pe care-l va avea, vorbele amîină mereu acțiunea.

ORICUM, ACELAȘI CAPITOL. CAPITOLUL NOUĂ BIS BIS.

— Clădirea aceasta este un adevărat labirint, glumi Niky, uitîndu-se încă o dată la ceas.

— Bunicul o numește „cetatea noastră“. El spune că toate cetățile erau construite derutant pentru a-i impre-

siona și descumpăni pe oaspeți. În afară de asta, cele mai multe cetăți aveau și secrete reale.

— Dacă nu cetățile, măcar castelanii, spuse Niky, observînd că parcurg pentru a doua oară aceeași odaie. Și soția mea a trecut prin ceva asemănător cu bunicul tău. Trebuie să ajung acasă.

— E grav ?

— Nu știu. Va trebui să se pronunțe un om ultraspecializat, o mașină, după cum îi place să-i spună domnului Colțea.

— Îmi pare rău...

— Trebuie să plec ! mai repetă el, părăindu-i-se clar că fetița se joacă, plimbîndu-l printr-un cerc absurd.

— Aș avea și eu o rugămintă la dumneavoastră !

„A ! Asta era ! Nu îndrăznise să-mi spună !“

— Orice !

— Credeți că vom face schimbul acela de locuință ?

— De ce să nu-l facem ? Bineînțeles că o să-l facem !

— N-ați putea lua cu dumneavoastră, dacă tot sînteți cu mașina, acest papagal ?

— Să-l iau de acum ?

— La mutare n-o să știm unde ne va sta capul. Aș vrea ca el să ajungă cu bine în noua locuință.

Descoperi ceva ce se dovedi a fi o ladă. Pe ladă se aflau mai multe colivii cu păsări. Fetița alese una anume.

— De ce să-l desparți pe ăsta de ceilalți papagali ?

— Și așa trebuie să-l ținem separat. Împreună se bat, se omoară.

— Și de ce ții tu mai mult la pasărea asta decît la celelalte ?

— Am avut, pe vremuri, și un corb. Eu eram micuță pe atunci, dar mi-l aduc perfect aminte. Vorbea foarte bine și era mult mai priceput ca toți papagalii.

Fata apucă de colivia cu pasărea aleasă și o luă spre ieșire. Niky așteptă să continue povestea, dar se părea că ea atît a avut de spus.

— Numai că ăsta nu e corb. ăsta-i un papagal.

— Corbul a murit. Erau de acum în curte. Se părea că atunci cînd o dorea, fetița putea ieși foarte repede din labirint.

— Cum așa ? Corbii trăiesc foarte mult, două-trei secole.

— Da, dar corbul nostru a murit.

— Mă rog, făcu doctorul, luîndu-i colivia din mîină. „De ce să nu aibă și această tînără castelană secretele ei ?“

— Știu că asta e un papagal. Asta este un kakadu, mai precis un Inkakakadu sau *Phssolophus Leaabeateri*. Niky nu-și aminti să mai fi văzut un astfel de exemplar, însă nu comentă nimic. Porumbelul alb cu bibliotecă în loc de cap, cum o denumise Rori pe fetița, amenința să-i țină o dizertație despre acel Inkakakadu. Numele latin doctorul îl uitase deja. Niky renunță să mai întrebe și de ce amin-tise fetița de corb.

— Bine, acest penat va fi avanpostul vostru în noua locuință.

— Este foarte prietenos și vorbește foarte bine, mai spuse fata. În punga asta este mei. Pînă ce vom ajunge noi acolo, va avea destul.

— Numai că noi nu ne prea pricepem să avem grijă de un asemenea oaspete.

— Dacă o să-mi permiteți, am să mai trec eu, din cînd în cînd, pe la dumneavoastră. O să-i explic doamnei ce va trebui să facă.

Niky așeză colivia pe bancheta din spatele mașinii și porni motorul. Nerăbdarea se destinse ca un arc. Trebuia să ajungă cît mai repede acasă. Fetița îi făcu cu mîina și intră în clădire. Din întuneric, din spatele mașinii, se ivi un cîine mare care o urmă. Niky se răzgîndi și luă colivia lîngă el, punînd-o pe „scaunul mortului“. Apoi porni automobilul.

„Dacă Inkakakadu știe să vorbească atît de bine, se pare că e un tip foarte manierat și nu se angajează în discuții cu persoane ce nu i-au fost prezentate“, gîndi doctorul, privind din cînd în cînd pasărea care stătea tăcută pe stinghia ei din colivie. Era un papagal alb, cu porțiuni roșietice și cu un ciuf în care penele albe le ascundeau pe cele roșcate. Poate că lui Rori o să-i facă plăcere această vietate. N-avuseseră niciodată nici un fel de animale sau păsări. Numai să nu trebuiască să-l îngrijească prea mult. Rori se entuziasmează ușor, dar îi trece și, odată cu entuziasmul, o părăsește și poftă de a se ocupa de obiectul fostei iubiri. Se pare că singura legătură mai stabilă o păstrase față de Laura. Dar Laura devenise femeie și simțea nevoia unei altfel de afecțiuni. Față de el, Rori se purta ca și față de o parte din propria ei

ființă. I se părea firesc să-l aibă mereu la îndemână, se simțea frustrată când el n-avea timp pentru ea, în vreme ce ea se oferea ca o soție adevărată ce era : nici numai amantă, nici numai prietenă, nici numai colocatară. Mereu aceeași, perfect previzibilă în toată nepunctualitatea ei cronică, perfect echilibrată în dezaxarea pe care dorea s-o afișeze total nepracticată, deși se străduia din răspuțeri să „aranjeze“ și să „rezolve“ și să „întrețină relații.“ Poate că acest lucru îi plăcea lui Niky, totala și inconștienta ei neajutorare, în ciuda permanentei poze de „femeie activă“, neajutorare ce o făcea total dependentă de soțul ei, care soț se simțea mai bărbat, știind că ocrotește și ajută în permanență ființa de care s-a legat. Nu-l deranja aparenta ei autoritate, nici voluntarismul atât de afișat, nu-l deranja nici măcar că îl cicălea mereu că nu se pricepe să-i satisfacă imediat și fără greutate toate planurile fantastice pe care ea nu mai termina să le pritocească. „Rori nu este decît un copil“ își spuse Niky, făcîndu-și remușcări că a întîrziat atât la familia Colțea și uitîndu-se mereu la ceas, accelerînd mai mult decît era reglementar în încercarea caraghioasă să de a recupera cinci minute dintr-o întîrziere ce și așa dura de prea mult. Nu mai era obosit, cu toate că se făcuse aproape unu. Punctul mort trecuse.

Cînd parcă mașina, văzu lumină în dormitor. Sau că Rori se simțea încă rău și nu îndrăznea să stingă lampa, sau că Lavinia își luase cursurile acolo și învăța, veghind-o pe maică-sa. Numai că, și într-un caz și în celălalt, n-ar fi aprins candelabrul, ci o veioză sau lampadarul de lîngă fotoliu. Cînd intră în casă, auzi pași coborînd în goană scările și venindu-i în întîmpinare. Bruma de liniște acumulată de la plecare se risipi într-o fracțiune de secundă : nu trebuia să fi plecat, poate că ar fi fost imperios necesar să-l fi rugat, totuși, pe Rafiroiu să treacă pe la ei încă din timpul serii, poate că Rori...

— În sfîrșit ! spuse Laura, văzîndu-l. Credeam că-i Salvarea.

— Ce s-a întîmplat ? Niky urcă în goană, sărînd cîte trei scări. Nu a auzit ce i-a răspuns fiică-sa. „În fond și eu m-am dus tot la un bolnav ! N-am fost să mă distrez ! Măcar, odată cu Rori, voi vorbi cu Rafiroiu și despre bătrînul Colțea... Rori a spus că... Ah ! Papagalul ! Trebuia să-i fi adus papagalul ! Poate o să-i facă plăcere ! Pînă la urmă, o să se certe cu fata aia pentru... Pentru

Dumnezeu, să nu uite să-i spună măcar mâine... adică azi, lui Pavlovici că..." Frînturi de gânduri i se învălmășeau prin cap. Nici unul n-avea timp să se termine. Primul îl gonia pe următorul, dar nici celălalt nu se lăsa, revenea, se îmbrîncea. Era ca și cum printr-o ușă prea îngustă încearcă să iasă prea multe persoane în același timp. Dacă ar avea răbdare, dacă s-ar ordona, cât de simple ar fi toate...

Rafiroiu era în cameră. Înseamnă că... Dar atunci Salvarea ? Laura a amintit parcă de o Salvare.

— Credeam că e Salvarea, îi spuse Rafiroiu în loc de salut.

Niky îl privi în ochi și celălalt îi întoarse privirea. Rori gemu ușor.

— Tu de ce nu dormi noaptea, o întrebă Niky, aplecându-se asupra ei.

— Unde-ai fost ? șopti Rori.

Fusese frustrată de el tocmai când avusese mai mare nevoie să-l aibă în preajmă.

— Doamnă, încercați să vă odihniți, o sfătui Rafiroiu.

Niky se uita buimăcit când la colegul lui, când la Rori. Apoi, brusc, se desmetici și fugi afară. Se întoarse în câteva secunde cu papagalul alb.

— Nu mai vorbi, Rori, îi spuse, văzînd că ea vrea să-i spună ceva. Am adus un papagal în locul tău. Pînă te vei odihni, va zice el cam aceleași lucruri pe care le-ai spune tu !

— Niky rosti ea și vocea îi era cea din totdeauna, eu în casa aceea nu mă mut !

— Bine, bine ! Stai cuminte !

— Promite-mi !

Și atunci sosi și Salvarea. Medicul care o însoți schimbă câteva cuvinte cu Rafiroiu.

— Doctorul Diamant, se prezentă Niky.

— Petrescu, spuse celălalt. Dumneavoastră sînteți soțul ?

— Soțul ? A, da !

În timp ce Rori era dusă în Salvare, Niky scotoci după țigări.

— Numai o clipă ! Vin și eu !

— Nu, tu stai acasă !

— Cine-i doctorul ăsta, Petrescu ?

— Habar n-am. Dar mă duc și eu cu ei. Fii liniștit, n-o las singură !

— Vin și eu !

— Uite ce e : starea ei este foarte gravă ! Păstrează-ți forțele !

Niky privi după Salvarea care se pierdu în întuneric. Reveni în casă, se dezbracă și se culcă. Abia apoi își aminti de Laura. Probabil că s-a culcat și ea. Se sculă, se gîndi dacă să meargă să vadă ce-i cu fiică-sa, renunță, mută colivia papagalului dintr-un loc într-altul, nici unul nu i se părea potrivit, sfîrși prin a-l așeza pe televizor, se culcă și adormi. Toată noaptea avu impresia că o auzea pe Rori vorbindu-i.

10. CAPITOLUL ȚSTA ESTE SUSCEPTIBIL DE A NU SE FI DESFĂȘURAT ÎN REALITATE AȘA CUM ESTE DESCRIS. DAR SÎNT SITUAȚII ÎN VIAȚĂ ÎN CARE AU LOC ÎNTÎMPLĂRI DE ACEST SOI : CARE DUPĂ PĂREREA ORICĂREI MÎNȚI SĂNĂTOASE SÎNT DE NECONCEPUT.

Sau :

A DOUA ÎNMORMÎNTARE

Poate că totuși nu sînt atît de nervos cum mi se pare mie, își repeta de multe ori Niky, bazîndu-se pe faptul că somnul său era atît de nepăsător la toate și se instala imediat ce i se da prilejul s-o facă. Niky nu mai avusese insomnii de pe vremea gimnaziului, cînd fusese îndrăgostit de fiica unor vecini și cînd nu știa cum să-și manifeste dragostea. Sau poate că lucrez atît de mult — și asta de cel puțin douăzeci de ani — încît nu e nici o mirare că adorm imediat ce pun capul pe pernă. Dar, la fel de adevărat este — și nu trebuie să fi medic pentru a cunoaște atîta lucru —, că surmenajul mai degrabă dă lipsa somnului, decît odihnă. Și, în afară de asta, somnul lui era adînc și regulat, precis ca un mecanism. Nu avea și nu avusese niciodată nevoie de ceas deșteptător pentru a se trezi la orice oră dorea, fără ca pînă atunci somnul să-i fie neliniștit de teama de a întîrzia peste sorocul stabilit.

Niky își scoase hainele cu mișcări automate și se culcă. Mai citi, tot în virtutea inerției, cîteva rînduri din publi-

cațiile venite cu poșta zilei. Apoi stinse lumina și adormi. Își impuse să se trezească la șase.

Acesta fusese momentul de cînd, dacă ar fi fost să se ia după amintirile avute la trezire, o auzise toată noaptea pe Rori vorbindu-i. Rori, care, la urgență, se zbătea tocmai în acele clipe în ghiarele infarctului. Rori îi vorbea în dormitorul lor prin glasul lui Inkakakadu. Negreșit că fusese un vis sau că vorbise chiar Rori fiindcă, după atîta vreme, ești obișnuit cu o categorie de banalități și pasărea dădea glas exact acelor reproșuri și speranțe repetate de soție de atîția ani. Pe urmă, deoarece noaptea aceea fusese prea scurtă pentru cîte s-au înghesuit în ea. Niky se trezi nu la șase, ci la două și patruzeci, exact în clipa cînd papagalul încetă să mai vorbească, lăsînd în felul acesta deschisă calea oricărei speculații : a visat sau n-a visat ?

Ieși în coridor și acolo aproape că se lovi nas în nas cu Doru, împins de Laura spre ieșire.

— Ce dracu' faceți aici pe întuneric ? îi întrebă Niky, constatînd că, de cînd a plecat la schitul său din munți, misionarul jaz-ului se întorcea periodic la domnița părăsită, asemenea flămîndului soldat în permisia erotică și cazonă mult așteptată. Pălăvrăgeala lui Rori despre castitatea fiicei era profund alterată de aparențe. De aparențe, desigur, după cum încercă pe loc să demonstreze Laura, parcă prinsă de tatăl ei la vîrsta de opt ani că a aruncat mîncarea în curte, în loc să pape frumos totul din farfurie.

— Lavinia era căm speriată din cauza maică-si, spuse și cruciatul proaspăt întors de la Muntele Sfînt.

Doru o numea — cine știe de ce ? — pe Laura „Lavinia“ și, încetul cu încetul, fata pretindea ca toată lumea să-î spună așa.

— Înțeleg, spuse „bătrînul“, înțeleg. Du-te, fă, și fă-ne o zeamă neagră, amară și otrăvită, dacă în noaptea asta tot nu se mai doarme.

Independentă, emancipată și nesîcîită de un tată care n-avusese niciodată timp pentru „aiurelile“ ei, Lavinia-Laura dispăru totuși cît putu de repede în bucătărie. Părintele ei savant avea reacții imprevizibile și nu puteai niciodată ști modul eficient de a scăpa de o situație neplăcută cu el.

În timpul acesta Niky se uita la Doru și Doru se uita la Niky. Bineînțeles că singurul dintre ei care nu știa cum să facă vremea să pornească din nou era viitorul ginere, convins că fusese atras într-o cursă și, drept urmare, obligat să stea o veșnicie față în față cu căpcăunul, eternitate în care va fi prohibit jaz-ul.

— Știi, îi spuse dintr-un târziu socrul, cred că lucrul cel mai înțelept ar fi să ne ducem pe urmele Laurei-Laviniei. Ascultă-mă pe mine, n-are nici un rost să ne ascundem...

— Dar eu...

— ...toți nu facem decît să amușinăm după femele.

— Vă rog să mă credeți că eu nu...

— Nu ?

— Nu, adică...

— Cum așa ?

— Nu știu ce vreți să spuneți, dar eu...

— Nu știi ce vreau să spun, dar „Nu“. Hotărît și cu „N“ mare. Bine, mă rog, treaba dumitale. Eu nu mă bag. Măcar de fumat fumezi ?

— Dacă fumez ? Da.

— Dă-mi o țigară !

— Eu fumez.. .știți, eu fumez numai pipă !

— Aha ! În bucătărie, Niky observă o farfurie murdară. Rori nu lăsa niciodată vasele nespălate. Însemna că fumătorul de pipă fusese și nutrit înainte. În cazul acesta, decretă Niky, în cazul acesta merit și eu niște ouă.

— Doru a venit direct de pe munte, spuse fosta Laură, actuala Lavinie, urmărind privirea tatălui ei.

Acestuia i se făcu frig.

— Mă duc să-mi iau ceva pe mine și să-mi aduc niște țigări.

Dar cînd reveni, găsi bucătăria goală. Abia peste cîteva minute apăru din nou Laura. Adică Lavinia.

— Cîte ouă să-ți fac ?

— Unde-i Făt-Frumos ?

— A plecat !

— Fără să salute măcar ?

— M-a rugat să te rog să-l scuzi, dar...

— Te-a rugat să mă rogi ? Tipul ăsta chiar că-i o scîrnăvie !

— Tată ! Acum, cînd mama a început să se obișnuiască, în sfîrșit, cu ideea, acum tu...

— Mama este foarte bolnavă ! La ea ar trebui să ne gîndim acum !

— Mama a mai fost bolnavă !

— Acum e într-adevăr grav ! Foarte grav ! Și asta n-are nici o legătură cu scîrnăvia...

— Trei ouă îți ajung ?

— Eu, deși soția îmi este într-o stare disperată, deși l-am prins noaptea la fiică-mea...

— Tată, nu mai sînt copil !

— ...eu l-am invitat la o cafea, ca între bărbați. Și el abia așteaptă să mă întorc cu spatele, că fugе ca un hoț.

— Ce-ai vrut să discuți cu el ? Condițiile contractului de căsătorie ? Dota pe care mi-o oferi ? Ce să discutați ?

— Poate că e într-adevăr un hoț... În ori ce caz, tu ești o cretină ! Cîteodată stau și mă întreb cum naiba am putut eu face o asemenea cretină. Dacă zestrea și toate celeralele au devenit anacronice, atunci viitoarele rude nici nu trebuie să se mai cunoască ? Nu trebuie să-și mai vorbească ? Sau poate că nu e vorba despre viitoare rude ? !

— Tată, sîntem obosiți cu toții.. Mîine vin și eu la prima oră la spital.

— Mîine, adică azi, nu vii la prima oră niciunde !

— Trebuie ! După aceea am toată ziua cursuri !

— Și-ți faci și tu o mică fereastră pentru mama ta. Ești o ființă nobilă ! Maică-ta nu lasă niciodată farfuriile murdare. Fă bine și păstrează palatul în ordine și în lipsa ei ! Și nu mai adu tot felul de gunoaie și scîrnăvii în casă !

Niky dădu farfuria la o parte, își luă cafeaua și țigările și reveni în dormitor. Doar că aici nu găsi niciunde o scrumieră. Fiindcă nu-l putuse face să nu fumeze și în dormitor, Rori avea grijă să scoată mereu scrumierele de acolo. De multe ori, negăsind în ce să-și deșerte scrumul, Niky se enerva căutînd-o și uita să-și mai aprindă țigara. Acum, însă, aruncă bețele din cutia de chibrituri și o folosi pe aceasta drept scrumieră.

Se așeză în fotoliu și închise ochii. Bădărănia o asociase întotdeauna cu ignoranța. Da, sigur, a întîlnit și

oameni de mare ținută bădărani, însă la aceștia ieșirile erau parcă mai mult niște descărcări, încerca Niky să se convingă. Poate că omul universal renaștivist, despre care îi vorbise Colțea, avea și calitatea bunelor maniere. În afara unor biografii romanțate sau a unor filme proaste despre Lorenzo Magnificul, familia Borgia sau, mai ales, despre pictorii renașterii italiene, ce știm noi despre oamenii aceia ? Benvenuto Cellini ? Vasari ? Nu, nu cred... Iar ceilalți ? Ceilalți vin din alte secole, aduc obiceiurile lor în a... Dar atunci când bădărănia devine mod de viață ? Acest nesimțit cu pipă și aliură de organizator... nici măcar secretar UTC... Toți tinerii cu pipă i se păreau *ab initio* fanfaroni. Gîndurile îi fugeau de la fiică-sa la Rori, de la Rori la Colțea, de la acesta — oare de ce ? — la răposatul Caragheorghe, apoi reveneau la cocoșelul Laurei, poftim, Laviniei ! Un cocoșel cu creastă creață și cu pipă în loc de plisc. Gîndurile i se întorceau la Rori, la Rafiroiu și la o bolnavă din salonul optsprezece pe care o văzuse în dimineața aceea și la care îl impresionase conștiința acută a...

Și atunci începuse conversația. Conversația aceea ce avusese oare vreodată loc ?

— Niky, o auzi pe Rori, și el tresări puternic, Niky, iartă-mă că te obosesc acum, noaptea, dar trebuie să-ți vorbesc. Acum văd limpede. Da, acum văd limpede. Știu că ar trebui să mai dormi și tu măcar trei ore. Două ore ? Bine, dar numai asta mai vreau să-ți spun. Acum m-am lămurit. Cred că ai avut dreptate când rîdeai de războiul meu pe trei fronturi. Al patrulea front, al patrulea punct cardinal, putea avea o noimă, deși... Acum îmi dau seama că eram foarte aproape de sfîrșitul luptei : Lavinia, știu, se va mărita pînă la urmă cu Doru, ea va termina facultatea, va fi repartizată undeva, o vei ajuta și tu să nu fie trimisă la dracu'n praznic, aș fi ajutat-o și eu, ca o prelungire a frontului „ei“, apoi ginerele se va mai potoli, nu va mai organiza toată ziua concerte inexistente și se va apuca și el de un lucru mai stabil, mai real, habar n-am de ce se va apuca. Bine măcar că nu e bețiv. Cu asta povestea cu Lavinia se va termina, în sensul că noi n-o să mai avem nici un drept de a ne amesteca și singurul nostru rol... adică al tău, va fi acela de a le ușura viața nepoților, de a-i duce la grădiniță și de a avea grijă să aibă mereu banii necesari pentru o haină

nouă și pentru o bicicletă nu știu cum. Și dacă în magazine n-o să se găsească nimic, va trebui să veghezi ca pentru ei să se găsească. Vila asta se va elibera și ea. Nu știu cum, însă am convingerea că se va elibera în curînd. Știu că nu te mai interesează, că nu-ți mai umblă gîndul decît la „Casa cu stafii“, dar dacă aș fi avut timpul necesar, te-aș fi adus aici înapoi. Pavlovici se va autodistruge. Va muri în brațele unei asistente sau într-un spital cu diagnosticul „ciroză“. Oricum, te va lăsa moștenitor și vei prelua și catedra și clinica. Dacă le vei mai dori... Vei fi și mai ocupat ca pînă acum, vei avea și mai multe idei, și mai puțin timp de a te ocupa de ele, în clinică se va studia masiv timusul și vei participa la congrese peste hotare. Nu te înțeleg și nu te-am putut înțelege niciodată, în sensul că n-am priceput ce urmărești de fapt, ce te poate face pe tine fericit, după ce alergi. Cred că nici tu n-o ști prea bine. Așa că vei continua în același ritm încă... încă sper că mulți, foarte mulți ani. Cred că niciodată nu te-ai întrebat de ce și nici nu vei avea vreodată timpul s-o faci. Dar poate că lucrurile se vor desfășura cu totul altfel. Pînă acum te-ai închis în muncă. Acum ai descoperit „Casa stafiilor“. Poate că ea, în ipoteza că există cu adevărat, îți va schimba aspirațiile. Nu știu... Patru : al patrulea front, cel al traducerilor mele și al pătrunderii în viața literară este un simplu moft. Acum o știu. Și, ca orice moft, este și acesta lesne de realizat, dacă îți subordonezi energiile punerii lui în viață. Este un moft pentru că este un surrogat : să pornești la drum, chiar și în visele tale cele mai intime, de la ideea că traduci, că faci operă de mare umanism, de mare cultură, de mare necesitate, de mare etc., înseamnă că ești conștient de la început că nu ai posibilități pentru o muncă de creație independentă, că de la început totul nu este în tine decît bunăvoință, intenții nobile și pasiune pentru un domeniu pentru care n-ai stofă. Sigur, traducerile sînt indispensabile ca și opera, dar asta este altceva. Aș fi reușit, probabil, mai devreme sau mai tîrziu, să-i traduc pe toți poeții englezi timpurii, aș fi devenit o specialistă, o somitate în domeniu, n-ar mai fi trebuit să mă cutremur la gîndul că va năvăli peste mine în birou directoarea adjunctă, prinzîndu-mă cu Thomas Occleve pe masă. Aș fi murit feri-

cită, importantă și proastă. Și toate se vor schimba, șurubul se va strînge pînă se va sparge, eu pot s-o spun deja și cu voce tare, vă va fi mereu mai scîrbă de tot, însă, atunci cînd veți afla, buimăciți, că ați scăpat, vă va cuprinde o greață *post coitum*, inimaginabilă acum. Greața va veni în valuri și pe mulți îi va sufoca. Pe toți cei ce nu-și dau seama că lucrurile se desfășoară ciclic și că, repetîndu-se, nimic nu se schimbă. Cei ce-și vor face cele mai multe planuri vor suferi cel mai cumplit. Apoi se va ajunge iar într-o stare de obișnuință și totul va deveni rutină, deci suportabil, deci comod. Dar tu trebuie să ai grijă de Laura și de tine. Și să încerci să nu lucrezi atît de mult ! Să...

Niky deschise ochii și privi papagalul zbătîndu-se înnebunit în colivie. Îi venea să întrebe dacă acum, cînd lupta mai era deschisă, dacă acum, cînd scopurile mari-mici visate de Rori nu erau încă atinse, dacă acum ea moare fericită ? însă nu îndrăzni s-o întrebe nimic și în aceeași clipă realiză certitudinea că soția i se stinge tocmai atunci. Se scutură și voi să fugă să se îmbrace, să alerge la spital, să vadă ce se mai poate face, să o privească măcar pe ea pentru ultima oară. Dar Inkakakadu se potoli și vorbi iarăși cu glasul lui Rori.

— Nu știu dacă mor fericită, însă pareă nu te mai condamn atît de mult pentru „Casa cu stafii“ Niky, dacă ai ști cel puțin ce vrei... Eu... eu am fost întotdeauna convinsă că știu totul, că scopurile mele sînt clare : frontul unu, frontul doi, frontul trei. De fapt, niște simple etichete lipite peste adevărata etichetă. Pe aceasta din urmă niciodată n-am putut s-o văd. Întotdeauna lipeam altceva deasupra. Măcar de-ai ști tu ce vrei...

Să se scoale, să fugă, să o mai vadă ! Nu mai încape nici o îndoială : acum este momentul în care ea se prăpădește. Acum !

Dar nu putea sări în picioare. Era legat ca într-un vis : corpul nu ascultă impulsurile conștiinței, picioarele nu execută comenzile și nici mîinile nu se conformează intențiilor tale și pur și simplu nu te poți mișca, deși o dorești din tot sufletul. Reuși doar să se ridice și să privească de aproape papagalul. Acesta era prăbușit lîngă leagănul său și răsuflea greu. Niky voi să-l arunce afară, se răzgîndi, reveni la fotoliu și se trezi fix la ora șase.

— Niky, îi spuse papagalul, revenit la o condiție fizică perfectă, Niky, eu în casa aceea nu mă mut ! Și, în timp ce se legăna, Ikakakadu avea din nou vocea lui Rori.

11. DUPĂ TREI LUNI

După trei luni, Niky continua să locuiască în vila unde mai trăiau colocatarii — sau chiriașii, ca să folosim termenul exact, termen nepriceput niciodată de Diamant în adevărata lui dimensiune. De când murise Rori, Lavinia se întâlnea mai des cu Doru, acesta venea acum ca un adevărat ginere în casă. „Ba, de fapt, nu el este ginerele, eu am devenit socrul, își spunea Niky“. Mai nou, tînărul nu mai fugea de întîlnirile cu tatăl Laviniei, doar că medicul nu mai manifesta nici un interes pentru el. Amînat de cîteva ori de la armată, Doru intenționa să „scape o dată și de coșmarul ăsta“ și discuțiile despre căsătorie se precipitau, pe măsură ce se apropia termenul înrolării. Tata socru nu părea deloc interesat de subiect, el, conferențiar cu procură și șef de clinică tot cu procură, era dispus să discute doar despre problemele timusului și despre întîlnirile cu bătrînul Colțea. Acasă venea tot mai rar, odată cu dispariția lui Rori, îi pierise orice poftă de a mai da „pe la vilă. Despre schimbul acela de proprietate nu se mai știa nimic. Diamant pur și simplu încetase să mai urmărească stadiul în care se aflau hîrțile, iar Lavinia era fericită că tatăl ei nu mai pomeneste nimic despre acel subiect și nu-l întreba, mai ales că-și băgase în cap că Niky era încredințat că proiectul său nesăbuit ar fi băgat-o pe Rori în mormînt. (De foarte multe ori se întîmplă să avem convingeri necontrolate despre gînduri intime ale altora, convingeri ce i-ar mira în primul rînd pe cei la care se referă.) Dar, și asta Lavinia n-avea de unde să știe, Colțea era cel ce insista tot mai mult în legătură cu schimbul, iar Niky răspundea mereu mai vag, învăluindu-l pe bătrîn în discuții teoretice și lăsîndu-l să-și spună în mod exclusiv punctul de vedere. Probabil că nici nu exista casa aceea, concluziona Lavinia.

Niky însuși n-ar fi știut de ce îl frecventa atît de des pe Colțea. Nici măcar nu putea să spună că bătrînul i-ar

fi fost simpatic : suficiența și aerele de atoateștiutor, apetitul spre vorbă și spre auoadulare făceau din Colțea un interlocutor dificil. Dar Niky revenea tot mai des în „Casa fantomelor“, începuse să se obișnuiască și cu arhitectura ei aiurită, cunoscînd-o își dădea seama că labirintul de încăperi nici nu era atît de încîlcit, pleca de multe ori singur, ieșind direct în curte sau mai străbătînd cîteva coridoare, înțelegîndu-se bine cu dulăii și primind chiar și o cheie la poartă.

Într-o seară îl ascultase mai mult ca de obicei pe amfizion, acesta fusese mai concret ca altădată, îi arătă și niște cărți minunate și se făcu, ora două după miezul nopții. Niky rămase pînă dimineața în „Casa fantomelor“. Fata îi pregăti o cameră și, de atunci, doctorul începu să-și petreacă măcar o noapte pe săptămînă acolo. Apoi mai multe.

— Mă tot gîndesc, îi spuse într-o seară Niky bătrînului, mă tot gîndesc la prima noastră discuție mai lungă.

— Da, cînd mă suspectai că sînt un mare ambițios, un carierist, un ahtiat după succese.

— Carierist ? ! Niky începu să rîdă.

— Nu rîde ! Asta a fost din prima clipă enigma ce ți-am pus-o... adică ți-ai pus-o dumneata în legătură cu mine : cum se poate ca un om atît de avid după faimă a putut să renunțe cu atîta ușurință la licențe și titluri ? Recunoaște că nu e așa !

— Domnule Colțea, n-ați cunoscut-o pe soția mea...

— Dumnezeu s-o ierte !

— ...poate că dacă ați fi cunoscut-o, am fi avut o explicație. Ea era teribil de nepractică, deși își dădea aere de mare pragmatică, dar avea o mare calitate : mirosea foarte repede oamenii. Nu vreau să spun că era o mare psiholoagă...

— Psiholog ? ! Ce-i aia psiholog ?

— ...dar descoperirea foarte repede mobilul ce-l mîină pe fiecare om. Asta este mai curînd o... un dezavantaj decît o armă.

— Cunoașterea, în măsura în care este reală, nu reprezintă niciodată un dezavantaj !

— Ba da ! În cazul acesta este un mare dezavantaj : nu este plăcut să suspectezi mereu orice partener de o intenție ascunsă.

— Păi, dacă suspiciunea se adevărește...

— Da, dar în felul acesta se poate foarte greu trăi într-o colectivitate.

— Mai ales într-una concentraționistă, recunosc bătrînul.

— Indiferent în ce societate. Dar... mă rog, nu știu ce ar fi spus ea despre dumneavoastră... Bănuiesc că n-ar fi putut fi prea imparțială, prea vă antipatiza pentru schimbul de locuință...

— Eu n-am văzut-o decît o dată pe doamna, și atunci doar pentru cîteva clipe. Nu știu de ce n-ați rămas mai mult... Mi-a lăsat o impresie cît se poate de...

— Nu v-ați cunoscut. Rori nici nu v-a observat, prea era disperată de schimb. Dar ce voiam să spun ? A ! da. Chiar și în... în lipsa ei, cred că vă pot spune... ăăă... Noi ne cunoaștem acum de destul de multă vreme, vorba ceea, am deja și cheie la poarta dumneavoastră... Eu cred că enigma despre care vorbiți și care vă preocupă în primul rînd pe dumneavoastră și nu pe mine, eu cred că această enigmă nu este altceva decît un ecou tardiv al faptului că ați rămas aici și că nu v-ați luat licențele și titlurile... „ce vă obsedează“, ar fi vrut să termine fraza, dar se opri.

— Dumneata... dumneata, tinere... Colțea roși puternic și vărsă jumătate din conținutul ceștii de ceai. Dumneata habar n-ai ! Dumneata...

— Domnule Colțea ! Vă rog să mă scuzați, eu n-am vrut să vă jignesc. Lui Niky îi părea sincer rău că a vorbit deschis cu acest bătrîn smintit și bolnav, ce trăia închis în carapacea lui de automulțumire.

Colțea trebui să înceteze cîteva clipe să vorbească. Începu să gîfîie puternic și o venă i se zbătea amenințător pe frunte. Apoi, încetul cu încetul, se liniști. După care închise ochii. Doctorul îl lăsa să-și revină, gîndindu-se dacă n-ar fi cazul să-i dea niște picături din flaconul aflat mereu la îndemînă. După o vreme, Niky observă că bătrînul îl privește lung.

— Greșești, tinere, greșești ca de obicei !

— Se poate, admise Niky, izbit de aroganța celuiilalt.

— Mi-ai povestit ieri...

— S-o lăsăm baltă ! Odihniți-vă puțin. Eu mai stau câteva clipe, apoi trebuie să plec fiindcă mâine...

— Mâine ? Ce e mâine ? Ce e mâine altceva decât azi ? Mare brînză ! Mi-ai povestit ieri cum ai fost la Intreprinderea de locuințe și cum te-a lăsat un funcționar să aștepti trei sferturi de oră... ca să nu-ți rezolve nimic. Așa-i ? Dumneata ești profesor universitar, director de clinică, doctor... De vine cineva la dumneata la consultație, te așteaptă ca pe Mîntuitorul. Probabil că și studenților le e teamă de dumneata. Și asistenților. Și personalului...

— Nu sînt chiar un căpcăun...

— ...la clinică, la facultate, în cabinet ești cineva. Dar la ghișeu de la Intreprinderea de locuințe ești mai puțin ca un puști de cincisprezece ani : măcar pe ăla poți să-l folosești să-l trimiți după țigări. Acum să nu-mi spui că n-a știut funcționarul cine ești. Fii sigur că a știut. În primul rînd că avea actele doveditoare anexate la dosarul predat, în al doilea rînd pentru că ăștia întotdeauna vor să știe cu cine au de a face... A știut, însă acolo nu reprezentai nimic !

Colțea tăcu și așteptă satisfăcut ca Niky să-i răspundă. Ce să-i răspundă ? Ce poți să răspunzi la așa ceva ? Nu poți decât să te enervezi.

— Bine. Și ce-i cu asta ?

Colțea continua să tacă și să-l privească încîntat. Iar Niky, la rîndul său, continua să se enerveze. Ce dracu' să faci altceva ? Ce să spui ? Și, ca să pună capacul la toate, mai interveni și fetița :

— Lasă, bunicule, nu-i toată lumea ca tine...

— Păi, dacă nu-i toată lumea ca bunicul, atunci de ce nu se duce el să rezolve ceea ce se dovedește prea greu pentru mine ? De ce să mă duc eu peste tot, numai ca el să se distreze cît sînt eu de...

— Domnule doctor, nu te supăra, dar eu n-am vrut nici o clipă să forțez nota. Uite, dacă vii într-o zi pe lumină, acum că e frumos afară, am să ies și eu puțin. O să ne plimbăm prin satul ăsta, că tot sat a rămas, chiar dacă acum se numește comună suburbană, și ai să vezi cum eu, om care și-a dat tardiv seama că nu are licențe și titluri — așa ai spus, nu ? —, ai să vezi cum mă tratează pe mine oamenii !

Niky mai bombăni ceva, se sculă și plecă, jurându-și să nu se mai întoarcă niciodată acolo.

— Niky, eu în casa aceea nu mă mut ! îl întâmpină acasă, zbierînd, și Inkakakadu, cu vocea lui Rori.

— Ia mai du-te și tu dracului ! și-i aruncă un prosop peste colivie.

— Niky ? Ce faci, Niky ? Vrei să mă sufoc ?

Cînd spunea și alte cuvinte, Inkakakadu avea chiar și logica lui Rori :

— Nu știi că în felul ăsta n-am aer ?

Niky luă prosopul de pe cușcă și ieși furios din încăpere.

12. IN CONTINUARE

Într-o zi, Colțea îi arată biblioteca. Adică o parte din bibliotecă : „Sala fondului de informare“. Doctorul Diamant, care se obișnuise treptat cu casa și care nu mai vedea clădirea ca pe un labirint, se miră cînd, pășind peste un prag, dădu de un nou corp de construcție.

— Cîndva, va trebui să-mi arătați și mie planul acestei hardu... acestui palat, îi spuse gazdei.

— Va trebui mai întîi să-l facem, pentru că nu țin minte să am vreunul vechi.

Și astfel dădură de o cămăruță plină cu enciclopedii de tot felul : *Larousse* în șase volume mari și o mulțime de *Petit Larousse*, *Brockhaus* în 21 de volume, *Meyers* în optsprezece cu trei anexe, *Melz* mic în italiană și *Tolnai* în maghiară, *Lazăr Săineanu*, enciclopedia engleză legată în piele și cea rusească (*Balșoi*) ocupînd o etajeră întregă. Enciclopedii ale muzicii și ale artelor plastice, ale diferitelor literaturi, enciclopedia spirtoaselor și cea a chimiei generale, dicționare lingvistice și dicționare ale marilor civilizații, un fond documentar imens se afla în cămăruța aceea.

— Am impresia, spuse Niky, că, pînă la urmă, toate astea devin totuși redondante.

— Și da și nu. Colțea mîngîia cu plăcerea colecționarului rafturile pline. Aici este tot. Și o luă înapoi spre fotoliul său. Întorcînd capul, puteai să-i spui orice, necitindu-ți de pe buze, nu-l ajungea nimic. Timpul discuției

îl stabilea el. Știi, spuse iarăși, ajungînd în încăperea mare, străjuită de jur împrejur de galeria de la etaj, totul, dar absolut totul a fost deja catalogat.

— Nu totul.

— Ba da ! Totul a fost spus : doar geniile îl redescoperă mereu.

— Ce ?

— Cum ce ? Totul... sau, mai bine zis, părți din el.

— Se fac atîtea descoperiri senzaționale. Se introduc noțiuni inedite ce acoperă elemente și fenomene nou descoperite.

— Care se încadrează cu toate în parametri deja trasați. Uite, am să-ți dau un exemplu. Cu mulți ani în urmă, imediat după război, m-am ocupat de un tînăr foarte capabil, un urmaș pe linie directă al familiei Bibescu. În felul acesta, metidînd fiul, am ajuns în relații apropiate cu tatăl. (N-a fost chiar un Bibescu, ci doar o rudă, îi explică, peste ani, fata.) Prințul fusese o vreme judecător, apoi, la puțin timp după ce s-au întîmplat cele pe care ți le povestesc, au plecat cu toții din țară. Habar n-am ce s-a ales din ei. Dar îmi amintesc că tatăl era un jurist cu totul și cu totul de excepție. A fost o vreme avocat, apoi judecător — ți-am spus, cred — însă întotdeauna era interesat doar de speculațiile, de finețurile apte de a ți le oferi doar dreptul. Are și un tratat de procedură, poate l-ai văzut. Dacă nu, ți-l pot arăta eu. Cu dedicație. Omul ăsta poseda dreptul în degetul mic, te rog să mă crezi ! Și totuși a avut naivitatea de a pune un rămășag cu mine, un rămășag pe care, bineînțeles, l-a pierdut.

— Bineînțeles, nu s-a putut. Niky reține să nu-l îngîne, deși îl cunoștea de acum prea bine pe bătrîn.

— Adică vrei să spui ce ? Vrei iar să arăți că mă laud de pomană ! Colțea roși puternic, tăcu mai multe clipe lungi, apoi reluă : toți credeți că eu nu vorbesc decît fantasmagorii numai și numai pentru că n-am titluri și liciențe... Așa a crezut și Bibescu. Avocatul celebru, magistratul despre care poate să-ți vorbească ori ce om care a trăit în România înaintea războiului, judecătorul care a preferat să joace șah cu faptele oamenilor, omul de lume și proprietarul de automobile... Așa a crezut și el. Am pus rămășag fiecare pe lucrul ce-l iubea cel mai mult

din ce mai deținea : el pe ultima sa mașină și pe cîinele său favorit, eu pe colecția mea de stampe de Dürer.

— Posedați așa ceva ?

— Ce să-i faci, ăștia, ignoranții, mai avem uneori și noroc. Nu se spune așa ? „Prost să fii, noroc să ai“ ? Am intrat odată la o licitație publică și toată lumea se învîrtea în jurul unui candelabru de nu știu unde și al unei garnituri de mobilă de nu știu care și al unui tablou din școala lui Rubens despre care se spunea că e chiar de Rubens, de parcă mai poate spune cineva azi cu precizie pe care înger l-a făcut maestrul și pe care ucenicul ? Nici Rubens însuși nu ne-ar mai putea spune cît și unde a pus și el pensula pe tablourile SALE... Și atunci am dat de o mapă cu desene nebăgată în seamă de nimeni, încît am obținut-o aproape pe nimic. Numai că ignoranța, adevărata ignoranță, trebuie pedepsită și nu m-am putut răbda să nu fac rost de toate atestatele indubitabile pentru desenele mele și să nu le arunc în față tîmpenia. Au scris și gazetele despre cazul acesta. Dacă vrei, îți arăt niște ziare vechi germane... Dar dumneata m-ai întrebat dacă le mai am... Adică dacă nu le-am pierdut în acel rămășag. Colțea se înroșise din nou și pufnea la fiecare cuvînt. Vino să ți le arăt ! Dumneata ești un om învățat, vei putea să constați că-s originalele și nu niște copii... Vocea bătrînului era numai fiere și Niky știa că vrea să-l ducă să-i arate niște falsuri spre a-l pune la încercare și spre a-l umili.

— Lăsați, domnule Colțea, desenele acelea trebuiesc văzute pe lumină, nu noaptea.

— O să-ți fac și lumină, nu te teme !

— Măcar prima dată să le văd pe lumină ! Mai bine povestiți mai departe cu rămășagul !

— Achile ! strigă bătrînul și unul dintre dulăii săi imenși apăru de undeva și i se gudură la picioare. Achile, explică stăpînul, este fiul cățelei cîștigate cu prilejul acela. Achile are un pedigri demn de un suveran al unui imperiu milenar, he, he !

— Și care a fost subiectul pariului ?

— Subiectul ? Subiectul a fost acela că și Bibescu se lăuda în... cu noutăți, în știință, cu veșnicele descoperiri menite să împingă civilizația înainte, cu... Și el, la fel ca dumneata, susținea că apare întotdeauna ceva nou, ceva necatalogat pînă atunci. Subiectul pariului a fost acela

că el s-a angajat să descopere un delict pe care eu, profan, ignorant, om lipsit de titluri și licențe, să nu-l pot încadra într-un paragraf de lege. Cu alte cuvinte, un delict nesancționabil, lipsit de orice precedent, neincadrabil în nici un cod penal sau civil. Doi ani ne-am tîr-guit : el venea cu un delict, eu îi găseam imediat locul în cartea legii. Pe urmă, ei au plecat din țară și mi-au lăsat mașina și căteaua, străbunica lui Achile.

— Ziceați că-i fiul ei...

— Cum o să zic așa ceva ? Fă și dumneata un calcul... Însă Bibescu n-a fost încredințat încă nici atunci că ar fi pierdut rămășagul. Doi ani și-a tot bătut capul și nu i-a ajuns să se convingă cît de inutil se muncea.

— Și ați cîștigat mașina...

— A ajuns pînă acolo încît a comis el însuși un delict — pentru care era s-o încurce rău. La proces, e drept, n-a putut fi acuzat pentru delictul comis, dar i s-a găsit o altă vină, pe care n-o avea în realitate. Așa e întotdeauna...

— Da ? Poate. Numai că tot ceea ce susținea acest om și ceea ce am susținut eu nu se potrivește. El vorbea despre justiție, adică despre o ordine zămislită de om, iar eu vorbeam despre descoperirile neîncetate în natură. E cu totul altceva. Vă asigur că în cărțile evului mediu n-a existat nici un cuvînt despre neutron sau... sau despre laser !

— Nu poți fi sigur nici măcar de asta... Ce dovadă ai ? Eu, din păcate, am prea puține cărți din evul mediu. O să ți le arăt pe cele pe care le dețin și sînt convins că n-ai să mai vorbești cu atîta dispreț despre ele.

— Cînd am vorbit eu cu dispreț despre ele ?

— Fiindcă, dacă nu conțin nu știu ce denumiri și clasificări contemporane nouă, acest lucru nu-l cuprind nici enciclopediile din, să zicem, 1950. Dar, dragul meu, cadrul pentru aceste noțiuni este deja trasat. Există doar căsuțe libere, sertare *aparent* goale. Dacă știi să citești o asemenea carte, dacă ai informația necesară și puțină inteligență, nu te mai poate surprinde nimic. Toate vor apare la locul lor descris aprioric în cărți.

— Dumneavoastră aveți și inteligență și informație. Cum de n-ați reușit să umpleți măcar unul dintre aceste sertare goale ?

— Domnule doctor, de cît timp te ocupi dumneata de timus ?

— De aproape douăzeci de ani.

— Și vrei ca eu să umplu dintr-o trăsătură de condei ceea ce dumneata n-ai reușit în douăzeci de ani ?

— Stați puțin ! Păi, nu eu, ci dumneavoastră ați afirmat că trebuie doar puțină știință și inteligență spre a putea umple toate locurile albe din enciclopedii.

— Și dumneata crezi că nu-i posibil.

— Era vorba despre...

— Crezi sau nu crezi că-i posibil ?

— Nu cred că la atît se reduce totul.

— Deci nu e posibil ! Bine. Deci dumneata susții că nu e posibil să acoperi numai cu puțină știință și inteligență punctele albe de pe harta cunoașterii. Bine. Dar în felul aceasta ai acceptat existența acestor puncte albe. Păi, chiar asta am afirmat și eu de la început : că aceste cărți conțin toate punctele albe. Nu rămîne decît să fie completate. Ele ne arată și unde se află acele puncte. Sau pete. Hai să-ți fac plăcerea să le numesc pete. Numai că aceste pete nu rămîn nici ele aceleași. Ele migrează. În timp, alte și alte lucruri s-au uitat. Urmează să fie redescoperite și ele.

Niky venea tot mai des la Casa Colțea, se enerva de sofismele bătrînului, sta la taclale cu acesta, îi mîncea fructele, își dovedea sie însuși că totuși „Casa cu stafii“ există în ciuda convingerii Laviniei cum că n-ar fi vorba decît despre o himeră. Niky venea tot mai des acolo pentru că s-a obișnuit cu acest loc. Cît de prozaic am formulat acest adevăr ! „Îl atrăgea tot mai mult acest loc.“ În fond, acesta era chiar adevărul.

Apoi, între vizite, cînd avea puțin timp, încerca să rezolve enigmele bătrînului. Chiar nu se poate nicicum comite un delict imposibil de strecurat prin paragrafele de lege existente ? Chiar nu se poate ?

13. PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

Cînd viața începuse să intre din nou într-un ritm al ei — după ce moartea lui Rori l-a făcut pe Diamant să-și întrerupă toate automatismele, neregăsindu-și nici unul dintre vechile tabieturi, lucrurile se scurgeau din nou pe un făgaș previzibil. Niky își programa iarăși orele la minut și se lăsa iarăși în seama obligațiilor care îi ordonau traiul. Fusese numit, între timp, cu delegație, e drept, șef (interimar) al clinicii, asta în vreme ce postul de șef de

catedră nu fusese încă ocupat. Pavlovici se afla în prag de divorț, deși legătura lui cu femeia care a provocat catastrofa matrimonială a încetat de mult, la fel cum a încetat și următoarea legătură și cum abia se cimenta cea de a treia. Dar numirea lui Pavlovici se amîna din cauza unor reclamații la institut, reclamații fără o legătură cu viața sa conjugală, nici cu dragostea lui față de pahar, nici cu adevărul. Erau niște acuze total aberante, atît de sfruntate încît Pavlovici rămăsese interzis aflînd de ele, iar cei ce trebuiau să facă lumină în caz, găseau mai prudent să amîne, deocamdată, orice demers. Neplăcut era doar că niște binevoitori încercau să-i dovedească inculpatului — și nu numai lui — că autorul moral al acestor delatiuni ar fi fost doctorul Diamant, singurul om interesat în înlăturarea din cale a lui Pavlovici. Aiurit și interesîndu-se de toate, doar de realitate nu, profesorul nu dădea, în cea mai mare parte a timpului, importanță acestor vorbe, însă se întîmpla ca, după mai multe pahare, să urle și să blesteme împotriva șarpelui încălzit la sîn. Numirea — chiar și provizorie — a lui Diamant ca șef de clinică n-a avut decît darul să le dea apă la moară intriganților. „Delațiunea se plătește bine, șopteau ei, de ce să n-aibă Securitatea omul ei în vîrfurile piramidei la endocrinologie. Și, drept mulțumire, glandele interne secretă tot ce trebuie...” Dacă ar fi aflat de toate aceste vorbe veninoase, Niky ar fi fost la fel de uimit ca Pavlovici, atunci cînd i s-au adus la cunoștință acestuia crimele pe care le-a comis.

Oricum, viața doctorului Diamant se fărîmița și mai mult ca pînă atunci, la toate cele de dinainte adăugîndu-se acum și micile treburi casnice pînă nu de mult rezolvate de Rori, apoi, după moartea acesteia, de Lavinia. Dar fiica dezertase repede de la aceste îndatoriri, mai ales după ce a constatat că tatăl ei nu poate fi ajutat. Atunci cînd îi gătea (și asta s-a întîmplat regulat timp de o săptămînă), el mîncea în oraș, neatingîndu-se măcar de ceea ce a pregătit ea. Cînd îi punea la punct hainele pentru a doua zi, el lua altele. Apoi, după ce nu găsea nimic pe masă, se plîngea că tocmai în ziua aceea n-a puș nimic în gură. Certurile și reproșurile s-au rezolvat de la sine odată cu vacanța de vară a studenților, cînd logodnica a plecat împreună cu Doru la mare, ea în calitate de ghid al O.N.T.-ului, el pentru a contacta diferiți instrumentiști, pe

care voia să-i invite în noiembrie la un prezumtiv mare festival de jaz, deși nu obținuse încă nici o aprobare scrisă în această privință.

Viața își săpase un nou și nu foarte diferit vad. Și când totul intră iarăși într-un „normal“, se pomeniră atît Colțea cît și Diamant cu cîte o hîrtie acasă, notificîndu-li-se că schimbul nu se aprobă din cauză că. Practic, atît unul cît și celălalt aproape că au uitat de demersurile începute, dar refuzul a redeșteptat intențiile.

— Mă tot gîndesc de trei zile la hîrtia asta, îi spuse Colțea doctorului, cu ocazia unei noi vizite a acestuia.

— Drăguță, fă-mi te rog o cafea atît de tare cum numai tu știi să faci, o rugă Diamant pe fetiță, în vreme ce se afunda într-un fotoliu. Ce hîrtie ?

— Asta de la mai marii schimburilor de locuință... și de imobile.

— Eu nu mă gîndesc la ea pentru că mă enervează. Trebuie s-o luăm de la capăt cu ei.

— Nu, nu la asta mă gîndesc. Încep să cred că există mai multe realități paralele. De pildă, biblioteca mea, o bibliotecă nu neglijabilă, trebuie să recunoști, iar pe de altă parte cunoștințele mai marilor caselor, a astora care nu ne-au dat aprobarea. Nimic din ceea ce am reușit să adun între copertile a mii de tomuri, reprezentînd gîndirea a și mai multor înțelepți, adică suma unei anumite inteligențe a omenirii n-are nici o legătură cu raționamentele celor ce ne-au trimis hîrțiile cu refuzul. Nu că s-ar nega unii pe alții. Nici vorbă ! Negarea implică o fază a unui dialog. Pe cînd ăștia, pur și simplu, operează cu alte noțiuni, aproape că aș spune cu un alt limbaj. Ce legătură vezi dumneata între cugetările lui Pascal și paragrafele de dispoziții în care nu ne încadrăm noi doi ? Sau între Richard al treilea și metri pătrați ? Sau s-o luăm altfel : nici filosofia, nici dreptul roman, nici biologia, nici literatura, nimic nu se află într-o legătură de interdependență cu raționamentele mai marilor schimburilor de proprietate.

— Poate că exagerați. Eu nu mă pricep deloc la dreptul roman, nu mă pricep la nici un drept, dar dacă ați cîștigat un pariu pentru că ați fost capabil să-i găsiți fiecărui delict imaginabil un loc în cartea legii, probabil că și argumentele celor ce ne-au trimis hîrtia se potrivesc pe undeva cu anumite raționamente economice și juridice conținute în miile dumneavoastră cărți.

— Vax ! Nu se potrivesc ! Ar fi același lucru ca și cum ai pretinde că fiecare cuvînt folosit de laconi ar trebui să aibă un corespondent și în limba aramaică.

— Nu știu la ce vă referiți, comparația nici măcar nu mi se pare grozavă, însă o legătură există sigur între cele ce nu mi-a dat aprobarea și ceilalți oameni : și unii și alții au glande endocrine. Și nu se poate ca tovarășul de la Spațiul locativ să nu aibă pe cineva în familie sau pe cineva căruia îi este îndatorat care, la rîndul lui, să nu fie bîntuit de o problemă cu care să-l pot ajuta în primul rînd doar eu. Mulțumesc, drăguță, nu există meșteră mai mare în cafele ca tine !

-- Bunicul face o cafea și mai bună.

— Da, asta pe vremea cînd am mai crescut și noi niște plîntuțe care ne dădeau atîtea boabe de cîte aveam nevoie. Dumneata vei găsi linia de legătură, nu mă îndoiesc, între noi și acei oameni, dar niciodată marea bibliotecă nu va avea acces între hîrtoagele lor și niciodată ei nu se vor arăta prea complexați din această pricină. Dealtfel, nici nu m-ai înțeles în ceea ce am vrut să spun.

— Ba, v-am înțeles perfect. Dar între Kafka, de pildă, și circulația hîrtilor există o interdependență perfectă.

Bătrînul începu să rîdă și rîse prelung.

— Aștia nu l-au citit, domnule, pe Kafka ! Și nici Kafka nu s-a priceput defel la activitatea lor. Era un incapabil desăvîrșit din punctul lor de vedere. Știi, odată cînd n-o să-ți mai fie atît de somn și cînd vom avea mai mult timp, o să-ți arăt o schemă mare, concepută de mine, în legătură cu tabloul științelor. Este un fel de tablou al lui Mendeleev, încadrînd însă nu elementele chimice, ci elementele științelor. Am acolo nu dreptunghiuri, ci cercuri. Numai că unele dintre aceste cercuri se întretaie. Ai să vezi pe schema mea cum există sectoare secante, în strînsă legătură cu altele, pornind din locuri cu totul și cu totul diferite, spre a ajunge, o clipă, pe teritoriu aparent comun, subliniez *aparent comun*. Este ca și cu cuvintele omonime : li s-a dat același înveliș material, deși semnifică fiecare cu totul altceva...

— Știți ce se întîmplă ? poate că speculațiile astea au mers acum cincizeci de ani, probabil că au mers și mai bine acum o sută de ani. Acum s-a schimbat nu numai omul de știință, ci și cel ce-i recepționează teoriile. Băr-

batul renașterii, despre care tot vorbiți și cu care vă place mereu să vă comparați, avea parte de un auditoriu dispus să-i înghită pe cuvînt tot felul de afirmații. Azi numai demonstrația mai contează.

— Ți-am mai spus că omul renașterii continuă să trăiască și printre noi. Dar că acum s-au uitat esențele în profitul formei, adică în favoarea demonstrației, așa cum afirmi dumneata... ăă... asta s-ar putea să fie adevărat.

— Știți la ce m-am gîndit ? Fiica mea își va da anul viitor examenul de licență, examenul de stat, cum i se spune azi. Este o studentă foarte bună, în sensul că nu prea am încredere în fetele astea care iau mereu numai note mari la toate materiile. N-ați vrea să discutați împreună lucrarea ?

— Fiica dumitale termină filologia, nu ?

— Păi, mai are un an.

— Cred că nu mai am puterea să mă ocup de studenți. Sau poate că putere aș avea, dar de cîteva luni nu mai am răbdare.

— Ea e o studentă foarte bună. Nu-i vorba s-o meditați, doar să stați puțin de vorbă cu ea. Poate i-ar veni niște idei mai originale...

— Cred că la atît ar fi suficientă și nepoată-mea.

— Numai că nu sînt convins că Lavinia va fi dispusă să ia ore de la o fetiță de paisprezece ani.

— Nu se știe. Uite, eu am fost încredințat că nici dumneata n-o să mai pui vreodată piciorul în casa asta.

— Eu ? De ce ?

— Dumneata ai fost aici atunci cînd am avut... ăăă... cum i-ai spus ? A, da ! „Criza“ aceea. Dar în noaptea cu pricina, din cauza mea, n-ai stat alături de doamna. Și, chiar dacă sînt convins că n-ar fi ajutat-o cu nimic prezența dumitale, în sensul că n-ai fi reușit s-o salvezi, mă așteptam să-ți faci asemenea remușcări, încît drept penitență, să nu mai vrei să mă vezi pe mine. Uite că m-am înșelat și eu o dată ! Faptul acesta, crede-mă, este în favoarea dumitale, un punct cîștigat de dumneata. Poate că și fiica dumitale te-ar putea surprinde la fel de plăcut pe cum m-ai surprins și dumneata pe mine.

Niky își făcuse, într-adevăr, multe probleme la moartea lui Rori din cauză că a fugit la un alt bolnav — care s-a dovedit, pînă la urmă, mai puțin grav decît ea — lăsînd-o plată destinului. Dar, poate spre deosebire de alți oameni,

uitase să-l includă în reacție pe Colțea. Vina și-o asumase în întregime doar sie însuși. Pe urmă, pe măsură ce trecea timpul, pierdu și amintirea propriei vinovății.

— Acum trebuie să plec, se sculă Niky.

Casa Colțea era unicul lui lux.

— Da și n-am reușit să terminăm discuția prin care să te fac să înțelegi că între cartea de telefon și gândirea lui Pascal nu e nici o legătură de cauzalitate, chiar dacă amîndouă au luat forma unor tomuri.

— Cartea de telefon ? Parcă era vorba despre altceva... Eu am rămas doar cu ideea, în nici un caz cîștigată aici, cum că geniul, mă rog, scriitorul, se poate inspira și din munca funcționarului, în vreme ce acesta rămîne insensibil la munca primului.

— Înseamnă că n-ai înțeles nimic ! Gîndind atît de simplist...

— Însă, îl întrerupse Diamant, sătul de speculații în scara aceea, însă ceea ce e mai grav e că n-am ajuns la nici un rezultat nici în lucruri mult mai concrete. Nici cu schimbul de locuință n-am mai avansat și nici pentru Lavinia n-am reușit să...

— Cel puțin aprobarea aceea afurisită nu depinde de mine, se tîngui bătrînul.

— Știu, știu, depinde de mine...

— Hai, hai ! Ca să-l mai îmbuneze, Colțea o puse pe nepoată-sa să-i aducă doctorului o cutie de prune din recolta casei. Doar că Niky mai avea de făcut o mulțime de drumuri pînă tîrziu și, chiar dacă era cu mașina, n-avea poftă să ia cu el prunele, singurele fructe ce nu-l interesau.

— Azi sînteți supărat, constată și fetița, iar Diamant simți cum, într-adevăr, cerul i se înnourase subit : lehamite la început, apoi furie. Totul rapid și fără o motivație specială. Tunete îndepărtate dintr-un cer încă senin. Cu fiecare clipă ce trecea, se enerva tot mai tare. Aș vrea să vă mai întreb și eu ceva, mai spuse fata, dar Niky îi făcu un semn cu mîna, urcînd în mașină și demară brusc. Fata rămase interzisă, cu cutia cu fructe în mînă.

Mîine, își spuse doctorul, mîine îi spun lui Stanciu să se ocupe de schimbul ăsta blestemat de locuință. (După moartea lui Rori, se nimerise să apeleze pentru niște formalități la doctorul Păruș. De fapt, acela se oferise în-tîmplător, iar Niky nu avusese puterea să-l refuze — Rori n-ar fi acceptat nimic de la omul acela. Dar Păruș

se purtase eficient și corect, iar mai târziu nu strecurase niciodată nici un fel de apropo în legătură cu serviciul făcut. Dar încă o dată nu dorea să mai apleze la el. Pentru așa ceva exista Stanciu. Toată lumea profita de el — sau, cel puțin, așa se credea — și chiar nici Rori n-a înțeles niciodată de ce nu se folosea Niky de un asemenea subaltern bun la toate. „Sigur, numai tu...” o auzea, parcă, și acum, cicălindu-l. Stanciu... Stanciu era un stagiar descurcăreț, un viitor medic de birou, inspector sau șef sau așa ceva, după cum tot repeta doctorul Diamant, Stanciu la douăzeci și opt de ani era capabil să rezolve orice oriunde și, de aceea, intrase pe sub pielea tuturor. („Exploatați-l! le spunea colaboratorilor, șeful clinicii exploatați-l pînă ce nu-și mărește onorariul. În curînd o să vă trebuiască un alt Stanciu ca să puteți ajunge la asta!”) Deocamdată omul îi era îndatorat șefului său, așa că Niky era convins că a trecut de atîta vreme pe lîngă rezolvarea lesnicioasă a problemei, doar fiindcă i-a fost lene să-l roage pe stagiarul omnipotent să intervină.

Niky se enerva tot mai mult, pe măsură ce se gîndea la toate problemele sale, multe dintre ele apărute pentru el doar după moartea lui Rori, cea care se ocupase pînă atunci de treburile de rutină, făcînd destul caz de asumarea acestor atribuțiuni, dar cine s-o asculte? Asemenea calvaruri ei îi trebuiau ca atare, chiar dacă nu era în stare să le ducă vreodată (singură) la bun sfîrșit. De ce, își spuse Niky, de ce n-am și eu capacitățile lui Stanciu? Păi, pentru că nici Stanciu n-are capacitățile mele. Altfel el ar fi ajuns deja de mult ministru sau laureat al Premiului Nobel. Numai că Stanciu nu dorește să ajungă nici ministru și nici laureat al Premiului Nobel. El nu dorește decît să-și schimbe mașina (bună) cu alta (și mai bună), să și-o îmbunătățească apoi și cu pneuri aduse direct din Franța și cu un casetofon din Japonia. Asta în timp ce pe mine mă lasă mereu bateria asta împutită! Și de unde să fac eu rost măcar de o baterie românească? Așa că acel cineva care dorește neapărat pneuri din Franța obține pînă la urmă pneuri din Franța, în timp ce acel ce dorește cu tot dinadinsul Premiul Nobel nu-l obține. Primul se frămîntă cu succes, al doilea se frămîntă cu și mai mult succes pentru că, la urma urmei, dacă s-ar interesa doar puțin, Niky ar fi în stare să facă rost și de pneuri din Franța și din Insulele Sao Tome și Principe, dar atunci

n-ar mai avea timp să se ocupe de ale lui și de aceea n-are timp să-și procure nici măcar o baterie ca lumea. Iar mașina, ascultătoare, se opri la stop și nu dori să mai pornească defel.

14. ÎNTR-ADEVĂR, DRUMUL CEL MAI SCURT DINTRE DOUĂ PUNCTE ESTE SPINAREA CURBĂ. ȘI IATĂ UN CAPITOL NUMIT STANCIU

Adică Marele Descurcăreț preluă dosarul schimbului de locuință cu o condiție : să vadă mai înainte „care e buba“. Pentru aceasta ceru o zi liberă, pe care o și obținu, mai ales că șeful clinicii era încredințat că absența doctorului Stanciu nu era decît în folosul bolnavilor.

A treia zi, pentru cea de a doua interprinzătorul se învoise de la sine, doctorul Diamant află că nu există nici un impediment în rezolvarea schimbului de proprietate solicitat, totul amînîndu-se, adică trebuind să fie luat de la capăt întrucît — spre sincerul regret al tovarășului Georgescu, șeful serviciului respectiv —, datele problemei au suferit acea nefericită schimbare odată cu decesul doamnei, Dumnezeu s-o ierte, tovarășul Georgescu permițîndu-și să-i transmită — cu o nepermisă întîrziere — tovarășului Doctor Diamant sincerele sale condoleanțe.

— Bine. Și eu ce să fac în continuare ?

— Dumneavoastră ? Dumneavoastră nu trebuie să mai faceți nimic, îl asigură Stanciu. Îmi dați mie dosarul, eu îl transmit cui trebuie și, între timp, o să am grijă să intre la prima comisie.

— Ce comisie ?

— Păi, treburile astea se aprobă în comisie. Unele dosare își așteaptă rîndul de o jumătate de an.

Niky nu mai inistă. Pentru el problema era ca și rezolvată : el știa că, de acum, chiar dacă acea comisie atotputernică se va reuni abia peste un secol, el, doctorul Diamant, nu va mai mișca nici un deget. Dacă nici Stanciu nu poate rezolva un lucru, atunci cine să-l rezolve ? Că Stanciu se va strădui, de asta șeful său era sigur. (Dealtfel, „Se rezolvă, dom' doctor, se rezolvă !“, îl asigurase Marele Descurcăreț, un om care, deși superficial din cap pînă în picioare, nu obișnuia să-i tragă pe sfoară pe cei de care avea nevoie.) Deci cazul era ca și clasat. Doctorul

Stanciu nu era doctorul Păruș. La acela totul trebuia să fie legal, legal și iarăși legal. Dr. Păruș era un funcționar adus la perfecțiune. Pe Stanciu, chestia aceea cu „reglementările în vigoare“ nu-l interesa chiar deloc.

A doua zi, Niky se grăbi să-l anunțe pe Colțea de succesul său și acesta mai făcu să apară la lumină una dintre sticlele lui speciale de vin vechi, licență proprie. Băură licoarea fermecată și mîncară nuci proaspete, avînd grijă să le curețe cu migală de pielița subțire și gălbuie, sărbătorind, astfel, evenimentul ca pe o izbîndă deja reputată.

Apoi, eliberați de griji, ca niște școlari în vacanță, sporovăiră despre una despre alta, Colțea ținînd lungi discursuri presărate cu informații docte, cu trimiteri la surse rare, cu grija permanentă de a epata și de a-și etala gîndirea subțire, doctorul ascultînd și simțindu-se bine, fiind tot mai convins de spectacolul gratuit oferit de celălalt. Deși, într-o zi, bătrînul îl mai surprinse o dată : discutau despre jocul de șah și Colțea se autodeclară și în privința aceasta un jucător de forță internațională. Diamant, care nu obișnuia să joace decît rar, mai omorîndu-și niște ore lungi de gardă sau în scurte ocazii cu niște prieteni pe care nu-i mai vizita decît cel mult o dată pe an, Diamant era și el un iubitor al aceluia joc, fără a putea fi de acord cu bătrînul cum că ar merita să-i consacri o viață întreagă. Disputară în ziua aceea cîteva partide pe un șah superb, cu piese sculptate în os și cu o tablă din plăcuțe de aur și argint. Colțea îl umilise, însă Diamant știa că nu are calitatea de a constata dacă bătrînul joacă într-adevăr atît de bine pe cum pretinde. Astea, în primul rînd, pentru că stăpînul casei muta foarte repede și-i imprima și lui un ritm cu care nu era obișnuit. În felul acesta, Diamant greșea des și nepermis de grav, erori imediat exploatare de celălalt.

La sfîrșit, după ce mai admirară o dată piesele și tabla, Colțea se angajă într-o lungă tiradă despre șah ca esență a lumii.

— Totuși, să-ți închini toată viața numai unui joc... făcu medicul.

— De ce ? Astea sînt minunatele prejudecăți de care nu vă puteți nici unul lepăda. Să scrii toată viața cărți sau să pledezi pînă la bătrînețe la bară este altceva ? Singura problemă e să faci bine ceea ce faci. Și s-o faci din vocație ! Sper că nu te numeri printre ipocriții susținători ai

ideii că e mult mai important meșterul creator al unei oale bune pentru a se bea apă din ea, decît Beethoven, care, săracul, n-a făcut decît să ne împuie capul cu muzică !

— E totuși important ce faci bine.

— Da : din punctul ăla de vedere sau din punctul ăla-lalt de vedere. Dar, uitînd pentru o clipă să fim pragmatici sau fiind foarte pragmatici, ceea ce, în fond, este cam același lucru —, o activitate bine făcută este mobilul spre care tinde și așa omul. Cei ce încep, apoi, să clasifice la nesfîrșit... De cele mai multe ori, eșuează în primul rînd ei în grațuitate.

Între timp, Niky făcu o experiență : încercă să-și aducă aminte cît mai amănunțit tot ce a spus Colțea cu o săptămîină înainte și, aducînd vorba despre același subiect, reproducea, ca de la el citire, cuvintele rostite cu puțin timp în urmă de către celălalt. „Ipoteza nulă“, ipoteza de plecare a doctorului, era bănuiala că spiritul de contradicție al bătrînului îl va face pe acesta să caute argumente și împotriva celor afirmate de el însuși. Rezultatele experimentului n-au fost concludente : uneori aproba încîntat spusele lui Niky, taxîndu-l, în clipele acelea, drept un școlar silitor, venit la școală cu lecțiile sîrguincios caligrafiate și cu chenarul impecabil la fiecare pagină a caietului de teme, alteori, e drept, se autoinfirma... Sau poate n-a înțeles Niky exact ceea ce a vrut să spună Colțea de prima dată ? O fi fost vorba de o nuanță mai dificilă de sesizat ?

Altădată, gazda îi dăruie lui Diamant un splendid album de artă. Niky îl refuză : era un cadou prea scump.

— Ia-l liniștit, îl îmboldi Colțea, în felul acesta evadează măcar una dintre cărți.

— Cum adică ? nu pricepu Niky.

— Cînd m-au ridicat pe mine, au sigilat și biblioteca. Adică au arestat-o și pe ea.

— Cît timp ați fost închis ?

— Opt ani. Din cînzeci și șase pînă în șaiszeci și patru. Au adunat toate cărțile într-o odaie și au sigilat-o, spunîndu-mi că este literatură primejdioasă. Au zis că vor veni cu un camion după cărți, dar — Slavă Domnului ! — n-au mai sosit. Nu știu ce s-a întîmplat. De atunci, nimeni nu mi-a mai spus nimic despre bibliotecă și nu știu dacă ea mai e sau nu arestată, dacă și-a îndreptat greșelile și dacă poate ieși între oameni. Oricum, eu o socotesc liberă,

iar acest album va evada din temnița în care a fost uitată.

Timpul trecea, a venit și luna septembrie, Lavinia s-a întors de la mare, Doru era foarte ocupat cu organizarea festivalului de jaz. Adică Laura, dacă am amintit de ea, îl vedea mai nou pe logodnicul ei oficial aproape așa cum era el în realitate, însă începea să se obișnuiască : Doru constituia de acum vechea ei pereche, îi plăcea, nu-i plăcea, trebuia să-l accepte așa cum era. De ce ? o întreba taică-su. Rău cu el, dar mai rău fără el, răspundea fata. Iar Doru, fiindcă veni vorba și despre el, Doru își petrecea vremea într-o anumită cofetărie — bar de zi, loc unde pregătea festivalul de jaz și unde spera să întâlnească și oamenii potriviți să-i înlesnească demersul. Procedeu împotriva căruia socrul tuna și fulgera, considerându-și ginerele un pierde-vară și un pierde-toamnă, o nulitate și un neputincios, dar care procedea se arată, pînă la urmă, totuși viabil : Doru obținut exact în localul, unde-și făcea veacul, relațiile necesare organizării manifestației dorite, chiar dacă, în final, el nu apăruse în nici un fel pe afiș, alții luîndu-i laurii organizării. Oricum, festivalul avu loc, iar adevăratul său inițiator, ignorat pe program, fu despăgubit cu o slujbă de metodist principal și cu un renume căutat printre amatorii jaz-ului.

De atunci, Lavinia îi repeta mereu tatălui ei că Doru este un om mai mult decît capabil, reușind prin crez și perseverență să impună nu un spectacol, nu o pasiune, ci una dintre atît de multele manifestări ale spiritului.

— Să organizeze un festival de jaz la televiziune, îi ceru Niky, încăpățînat, o nouă faptă demnă de Hercule.

— La televiziunea din Noua Caledonie, poate, ripostă fata. Și cînd să se prezinte emisiunea, ca o ilustrație a recoltelor record sau la „Tribuna ideilor înaintate“ ?

— Dacă-i așa de grozav, s-o facă !

— La televiziunea română ? ! se înfuria și fata. Fugi afară, reveni cu un ziar și citi programul pe ziua aceea : «20,00 Telejurnal ; 20,25 Priorități în economie 20,45 Versuri patriotice 21,00 În pregătirea Plenarei C.C. al P.C.R. 21,20 Orizont spre adîncuri — documentar 21,30 Agenda Festivalului național „Cîntarea României“ 21,50 Telejurnal».

Dar Hercule trecu și această încercare : într-o seară, între un reportaj dintr-o oțelărie și un altul dintr-o școală,

în cadrul unei emisiuni pentru tineret, fu filmat și un club de interpretare, unde Doru a reușit să-i împingă pentru aproape un minut întreg și pe protejații săi.

— Să mă ia dracu', nu reuși socrul să primească înfrîngerea cavalierește, idiotul ăsta e într-adevăr atît de perseverent încît nu mai poate deveni decît un tipic secretar județean U.T.C.

— De ce ești rău ?

— Bine, atunci secretar municipal. Oricum, asistăm *in vitro* la nașterea unui activist cultural.

— Nu-i adevărat, Doru își iubește meseria.

— Meseria ? ! De ce-i spui așa ?

Dar încă înainte de a reputa ginerele aceste victorii, la doctorul Diamant se înfățișă doctorul Stanciu și-i spuse că, de fapt, dosarul Colțea — Diamant are două aspecte distincte : schimbul de locuință și schimbul de proprietate și că, dacă părțile sînt de acord, schimbul de locuință se poate aproba în douăzeci și patru de ore, urmînd ca pentru schimbul de proprietate să se mai aștepte o lună-două.

— Nu, domnule, sau tot sau nimic. Mie nu-mi place să mă încurc !

— Cu ce vă încurcați, dom' doctor ? Vă mutați dumneavoastră, se mută și ei, dumneavoastră n-o să vă apucați să le cereți chirie, ei n-o s-o facă. Ce vă deranjează ?

— Uite, recunosc, eu nu mă pricep la tertipuri de acest soi. Doar nevastă-mea se dădea în vînt după așa ceva. Dar eu știu una și bună : în jumătăți de măsură nu intru.

— Cum vreți, dar să știți că absolut toată lumea procedează așa. Mă rog, într-o săptămînă vă promit că aveți totul rezolvat. Numai că Stanciu părea sincer mîhnit de ignoranța șefului. Fu atît de mîhnit încît două zile nici nu mai dădu pe la clinică. Iar la data scadentă, adică peste o săptămînă, lipsi din nou. Asta începu să-l deranjeze și pe superiorul lui ierarhic. După ce că era bombardat cu tot felul de reclamații la toate forurile posibile și imposibile, după ce — printr-o pură întîmplare, desigur — și revista politico-culturală-economico-sportivă publicase în acelaș număr cu o continuare a activității deschizătoare de drumuri a lui Pavlovici și un articol critic despre neregulile săvîrșite de către două asistente în clinica pe care o conducea — deocamdată ! — doctorul Diamant, după ce la institut se lansau cele mai prostești zvonuri despre noua

componentă a catedrei lor*), Niky nu mai avea nevoie ca tot spitalul, de la medici și pînă la bolnavi, să știe că doctorul Stanciu are un program privilegiat întrucît se ocupă de rezolvarea problemelor personale ale șefului.

Îl chemă, așadar, la el și-i comunică în mod ferm că nu-i mai acordă nici o clipă pentru a rezolva în timpul serviciului probleme ce nu privesc clinica. (Adevărul e că Diamant n-a profitat niciodată de pe urma poziției sale și își făcea cu atît mai mult scrupule pentru acest prim caz.) Numai că Stanciu a înțeles în felul lui admonestarea și-i comunică șefului că acea celebră comisie nu s-a întrunit cu o săptămînă în urmă, dar că totul este rezolvat, doctorul Diamant n-are de ce să fie supărat. Stanciu n-a înțeles nimic.

Iar Lavinia și Doru, cînd nu aveau ce face — și se întîmpla tot mai des să n-aibă despre ce discuta unul cu celălalt —, aduceau vorba despre „Casa Fantomelor“ și se amuzau copios la gîndul că Niky putea fi atît de copil încît să creadă că poate vinde asemenea gogoși. Că nu exista casa aceea li se părea evident. Dar de ce tot vorbea Diamant despre ea ?

15. FĂRĂ TITLU

Niky se săturase de tot schimbul de locuință („Iar s-a săturat!“ — Rori — Inkakakadu), nu-l mai interesa pe unde pătrunde în propria sa vilă, nu-l mai interesa dacă la bătrînul ce ocupa cea mai frumoasă încăpere și holul de la intrarea principală vizitele rudelor interesate s-au permanentizat. Nu mai dorea decît să vină seara acasă, să stea o oră la televizor sau lîngă pick-up, să asculte, între timp sporovăiala lui Inkakakadu, astfel încît, închizînd ochii, s-o audă pe Rori. Asta se întîmpla într-asa o măsură încît, uneori, nu mai suporta și arunca o pătură peste colivia cuvîntătoarei : trăise totuși prea mulți ani cu soția sa ca să suporte să-i fie înlocuită de un papagal,

---

* Un lucru era cert, cineva de sus de tot îi sugerase directorului Direcției Sanitare județene să comaseze clinica de endocrinologie cu cea de oftalmologie, „că doar n-o să se bată bolnavii între ei și nici de molipsit nu se pot molipsi unii de la alții!“ În felul acesta, argumentă tovarășul, s-ar elibera clădirea oftalmologiei pentru sediul central al U.J.C.A.P.-ului, care în criza asta de spații, trebuie și el rezolvat, nu ?

chiar dacă Inkakakadu imita nu numai timbrul vocii, dar și logica gândurilor dispărutei. Nu-l mai interesa schimbul acela de locuință, însă când, într-o zi, apărură Lavinia și Doru să-l anunțe că ei doi au de gând să se căsătorească, le ceru un răgaz de câteva zile, de cel mult o lună, deoarece, dacă se modifică iar componența familiei, dosarele ar trebui refăcute și ele. Se înfuriase atunci din nou pe Doru fiindcă acesta nu era niciodată dispus la o confruntare directă, îl ascultase pe viitorul socru, se așezase comod în fotoliu și când Niky părăsise, pentru o clipă, încăperea spre a pune de cafea, se grăbi s-o șteargă englezește. Nu era prima oară !

— Mărită-te cu el, îi spuse atunci Laviniei, dar eu nu vreau să-l mai văd pe maimuțoiul ăsta câte zile 'oi trăi ! Nici la nuntă n-o să vin !

Apoi mai trecu o zi fatidică de miercuri și comisia tot nu se întruni, mai ales că naționala noastră de fotbal juca tocmai în acea zi meciul cel mai important din preliminariile campioantului mondial.

Niky nu mai dormea nici patru ore pe noapte : la clinică avea de lucru pînă peste cap cu rezolvarea tuturor reclamațiilor ce curgeau întruna, comasarea aceea idioată devenise subiect de orgoliu personal al tovarășului cu economicu', la institut, Diamant fusese inclus într-o comisie de organizare a unui simpozion internațional de endocrinologie — unde dorea să-și prezinte și el lucrarea, lucrare care nu era încă dactilografiată și nici măcar terminată întru totul — și chiar în același timp fusese numit și într-o comisie de anchetă, înlocuindu-l pe Pavlovici, dispărut de vreo cinci zile de acasă și găsit beat mort undeva prin Valea Prahovei, de unde fusese trimis direct la dezalcoolizare. Pe lîngă toate astea, se mai adăugau toate treburile de rutină, de care nu era scutit nimeni, iar seara, când venea, în sfîrșit, acasă, nu găsea de cele mai multe ori pîine sau găsea pîine, însă nu și altceva în frigider. Adormea pe unde se nimeria, adormea în lift, la clinică, dar și la volan la stopuri, adormea în cabinetul său înainte de a intra la cursuri. Și de fiecare dată, se trezea după trei secunde sau după un sfert de oră, mai obosit ca înainte.

Și, colac peste pupăză, într-o zi, fiică-sa îi spuse că, la urma urmei, el nici măcar nu se lovește de problemele îngrozitoare ale celor mulți. Asta îl scoase din minți :

— Iată, desigur, citate extrase din ideile generoase ale iubitului tău secretar U.T.C...

— Nu-i secretar U.T.C. !

— Dar va fi ! Are toate calitățile. Adică, toți să fim la fel, toți să suferim la fel, toți să fim o apă și un pământ !

— Iar tu, desigur, ești altceva !

— Bineînțeles ! Eu lucrez...

— Și alții lucrează...

— Cunosc ! Cunosc foarte bine cât și cum se lucrează... Fără o elită reală, comunismul va fi foarte cenușiu...

Se certau de câte ori se vedeau, fata încăpățînîndu-se să-i repete, în cele mai nepotrivite momente, că el e un privilegiat că nu-și pierde jumătate din viață la cozi, primind totul de la bolnavi, că habar n-are cum se desfășoară viața în jur. La care Diamant :

— Eu nu cunosc viața, eu o salvez ! și ieșea trîntind ușa.

Totuși, oboseala îl făcu mai înțelept, nu se mai enervă nici măcar atunci cînd află că domn' doctor Stanciu și-a luat concediu medical sau cînd Lavinia începuse să-l cîcălească să meargă într-o duminică împreună la viitorii socri, un drum de trei ore cu mașina.

— Tu ești o personalitate : medic, cadru universitar, șef de clinică ! Nu-i puțin lucru...

— Adică acum nu te mai apucă o legitimă mînie revoluționară împotriva elitelor !

Lavinia avea interesul să devină surdă :

— Părinții lui nu sînt decît învățători de țară. Poți să-ți închipui cât se mîndresc cu tine. Dacă vom merge acolo, tot satul va veni să te vadă...

Pînă și fiica era uimită că tatăl ei nu începe să urle, că nu trîntește cu ceva de pământ, că nu se scoală și nu părăsește încăperea. De pe o zi pe alta, Niky se schimbuse.

— Uite ce e : dacă vreți să mă vadă tot satul, să pună fiecare mîna pe mine să simtă că-s viu și nu nălucă, de ce nu vine ginerica să mă invite ? Niky se schimbuse, rămînînd totuși el însuși !

— De cînd ești tu atît de protocolar ?

— De cînd l-am cunoscut pe iubitul meu ginere.

— Păi, chiar tu ai spus că nu vrei să-l mai vezi !

Pe urmă, s-a ajuns la o soluție de compromis. La început, adică de prima dată, nu va merge domnul doctor la viitorii cuscii, ci vor veni aceștia la el.

— Bine, acceptase șeful clinicii, bine. Și, în vremea asta, începu să înjure strașnic fiindcă diapozitivele pregătite cu migală pentru congres au fost înlocuite de un zevzec cu alte diapozitive. Ceea ce dovedește încă o dată că el este singurul om din lume care nu se poate baza pe absolut nimeni, că este obligat de la douăsprezece noaptea să lucreze pînă la douăsprezece noaptea — și cîteodată și mai mult —, că nu ajunge că toată ziua este îngropat pînă peste cap în hîrtii, că trebuie să facă pe judecătorul de instrucție, pe procurorul și pe avocatul, că trebuie să numere păturile de la magazie și păduchii ce au invadat un salon — păduchi în spital —, că n-are ce mânca acasă și că propria-i fiică îl cicălește mai rău ca un călău, că Inkakakadu îi otrăvește cele trei ore de somn cu amintiri și păreri de rău, nu ajunge că... După care adormi.

A doua zi, lucrurile se repetară aproape identic : adică află că Pavlovici va mai întîrzia cel puțin două săptămîni la dezalcoolizare — unde se simțea foarte bine și unde și-a găsit o veche dragoste din tinerețe în persoana unei doctorițe de acolo — și că, deci, dom' doctor Diamant va trebui să-l mai suplinească și în alte două comisii a căror ședințe deveniseră scadente. Cu congresul de endocrinologie se întîmplase și mai rău : din motive obiective trebuise să fie amînat cu o săptămîină, adică trebuiau retrimise invitațiile, rezervate locuri la hotel, reorganizat întregul program. Un asistent genial în treburi organizatorice, cel ce se ocupa mereu și cu maximă eficiență de asemenea sarcini, își fracturase un picior și era imobilizat la pat, iar substitutul acestui asistent vajnic, doctorul Stanciu, era și el dispărut. La institut se îngrămădeau ședințele, trebuia scos un anuar și Diamant era presat și cu cursul pe care ar fi trebuit să-l predea de vreo două luni și la care n-a mai avut timp să adauge, în tot acest interval, nici o liniuță. Iar la clinică, potop. Cel puțin zece persoane veneau zilnic cu tot felul de bilețele și scrisori de la oameni pe care n-aveai cum să-i refuzi — în ziua aceea fuseseră patrusprezece — și ceea ce costa cel mai mult timp, erai obligat să te interesezi și de semnatarii recomandărilor.

La toate trebuie să te pricepi. Nu, pentru unele lucruri trebuie să fi născut într-un anume fel. Se nimerise ca, într-una dintre zilele acelea nebune, să mănânce la Casa Universitarilor cu doctorul Păruș (Palux sau Phalus, fiindcă pe numele lui real nu era numit decît atunci cînd se afla de față). Din vorbă în vorbă, i se plînsese de cîte are pe cap și funcționarul-automat îi preluă din zbor mai multe probleme dintre cele mai agasante și — de necrezut ! — în doar cîteva zile, doctorul Diamant se pomeni cu ele rezolvate. („Nu te amăgi, Niky, *ăștia* fac asemenea gesturi numai pentru a-ți intra sub piele, pentru a te avea la mîină și pentru a-ți adormi vigilența. După aceea, te toarnă !“ — desigur, Rori—Inkakakadu. Posibil, doar că, în ciuda nenumăratelor avertismente de aceest soi, doctorul Palux îi mai făcu absolut benevol cîteva servicii colegului său, iar cruntele represalii întîrziiau să vină. „Așteaptă ! O să te lovească atunci și acolo unde vei fi mai vulnerabil !“ La care Inkakakadu se pomenea cu un prosop aruncat peste colivie.)

Niky fuma în jur de o sută de țigări pe zi — „Și am dori și noi să știm de unde are doctorul Diamant atîtea pachete de Kent ? Că se pare că nu le cumpăra de la tutungerie !“ — și seara, avînd de ales între a lucra la cursul restanță și de a verifica materialul iconografic al comunicării pentru congres, se așeză în mașină și se opri la Casa Colțea, unde, cel puțin, știa că va primi fructe la discreție, fructe de cea mai bună calitate. Dar în seara aceea fu ospătat și cu friptură de pasăre — tot din producția record proprie, bineînțeleș — și o dată cu friptura îi fu servit și un raport tehnic de avicultură, Colțea explicîndu-i sistemul de selecție care i-a permis să obțină niște monștri penați în jur de zece kilograme, astfel încît se întîmpla uneori să devină de-a dreptul periculos să intri printre orătării, avînd el odată un asemenea cocoș uriaș, în stare de a-i înspăimînta și pe fioresii săi dulăi. Legendele despre acest cocoș umplură apoi, următoarea jumătate de oră și scena execuției monstrului se dovedii un adevărat apogeu, doar că Niky, la adăpostul ochelarelor săi fumurii, își lăsă capul pe spate într-o atitudine de maximă atenție, dormind dus.

— Într-o zi tot va trebui să vin să petrec aici mai multe ore pe lumină ca să mă dumiresc și eu ce surprize mai ascunde acest castel. „Castelul stafiilor“, îi răsună

în urechi vocea lui Rori. Și sînt curios ce veți face cu toate păsările acelea și cu porcii și... și cine știe ce voi mai afla mîine că mai țineți.

— Ce-o să facem cu ele ?

— Da, dacă vom face schimbul de locuință...

Dar Niky nu mai așteaptă răspunsul. Se sculă și plecă în încăperea unde se retrăgea să doarmă, atunci cînd rămînea peste noapte la Colțea. Era atît de obișnuit cu locul, încît nu mai așteaptă să vină fata cu o lumînare — pe coridor evident că lumina tot nu ardea, poate că nici nu exista acolo rețea de curent electric, altfel de ce tocmai în acel loc era întotdeauna întuneric și în rest becurile funcționau ? Își aruncă haina pe un scaun și se trînti pe canapea. Este imposibil de aflat și va rămîne o enigmă pentru totdeauna dacă Niky a adormit imediat după ce capul său a atins perna sau dacă dormea deja în timp ce căderea încă nu a fost desăvîrșită.

Pentru ca în ziua următoare să revină spre seară acasă și să-i întîlnească acolo pe Lavinia cu Doru și cu încă vreo două ființe umane, să se retragă în camera sa, însă să fie urmat și acolo de fiică și fiica să reînceapă atacul : duminică, da, duminică va fi ziua cea mare, duminică vor veni cuscii, învățătorii modești de la țară, părinții fericiți ai mirelui. Bine, spuse Niky, atunci duminică. Da, dar mîine este duminică. Mîine ? Imposibil ! Cum imposibil, dacă azi e sîmbătă ? Și ce-i dacă azi e sîmbătă ? Păi, atunci mîine e duminică. Da ?

În continuare, socrul trebui să asculte un instructaj amănunțit asupra pregătirilor ce se impun în asemenea ocazii, asupra ținutei de rigoare și în legătură cu meniul, fără a se uita programul detaliat al recepției și organizarea supraveghită a timpului liber al iubitelor noi rude. (Noi, dar cu atît mai dragi, se înțelege.) Se înțelege. Bineînțeles.

— Știi, o asigură Niky, simțind din nou că va adormi în capul oaselor, toată treaba va fi mai simplă decît pare. Dacă modeștii și harnicii învățători de la țară sînt într-adevăr părinții naturali ai scumpului meu ginere, atunci, pînă ce voi reveni eu aici ca să-mi iau niște țigări, ei se vor fi topit de mult și în cea mai deplină discreție. În calitate de medic, te asigur că asta este o manie ereditară. Așa că vom petrece noi doi o seară plăcută. Sau o dimi-

neață plăcută, acceptînd că ei vor dispărea la cinci minute după ce își vor face grațioasa intrare.

Însă lucrurile nu s-au petrecut astfel. Cuscii sosiră punctual, mai ales că Lavinia îi așteptase cu mașina tătuțului la gară, se purtară cît se poate de normal, nu dispărură chiar deloc, iar învățătorul era aproape simpatic. Singurul neajuns fu acela că întîrziă Doru, apărut abia la amiază, dar nici atunci singur, ci cu încă două persoane, un umanoid gras, cu niște mustați imense, cu cămașa picatăă cu tot felul de căluți, girafe și elefanți și cu un glas pe care și-l trădă doar o dată sau de două ori în cele vreo șase ceasuri cît zăcuse într-un fotoliu printre ei. Lavinia tot repeta încurcată că domnul este cel mai bun saxofonist din Transilvania și că Doru l-a adus cu mari sacrificii, însă nimeni nu păru chiar ahtiat după aceste amănunte. Pe la patru după masa, doctorul plecă pentru vreo oră — două la clinică, iar ginerele îl rugă să-l lase în drum la gară, deoarece el va trebui să aștepte încă un geniu strict necesar pentru preparativele festivalului de jaz încă neprogramat în mod cert. Așa că individul a rămas în casă împreună cu Lavinia și cu părinții lui Doru și ar fi rămas acolo pînă la adînci bătrîneți, dacă nu l-ar fi dat doctorul Diamant afară spre seară, cînd reveni de la clinică.

Dar la clinică reveni în ziua aceea de duminică și Stanciu și acesta raportă în poziție de drepti că totul este în regulă și că întregul schimb este programat, că miercuri mai are loc doar trecerea solemnă prin comisia (care de data asta se va întruni absolut sigur). Cu această veste la butonieră, șeful clinicii îi făcu praf pe cuscrii săi, iar dînșii se angajară să vină, bineînțeleș împreună cu încă vreo trei-patru rude, la mutat. La mutat? Păi, da, la mutat. Mutatul este povestea aia cînd trebuie să faci rost de niște vehicule ce nu vin niciodată la timp și cînd vin aduc cu ele o ploaie torențială ca să ude bine tot ce este de transportat? Chestia aceea ce seamănă cu un cutremur după inundație și cînd jumătate din avut ți se sparge, iar cealaltă jumătate se rătăcește? Perioada aceea cînd ești incapabil să-ți mai găsești un maiou și umbli fără nasturi deoarece s-au volatilizat de pe suprafața pămîntului obiectele numite „ac și ață”? Niky constată instantaneu că omisese cu totul să se gîndească la aceste bucurii, atunci cînd a început complicatele manevre ale schimbului de locuință. Acum, realizînd ce-l aștepta, îi trecuse tot

cheful, regreta sincer aventura în care, de la sine voință, intrase atât de pripit. Ce nevoie avea el să se mute ? Cuscarii mai au vreo trei ani pînă la pensie, vor să se apropie și ei de copii. N-au decît. Pînă atunci și vila va fi aproape goală. Chiar dacă bătrînul de lîngă intrare nu va muri sau dacă va intra altcineva în locul său, altcineva, adică rudele adiacente, tot va rămîne destul spațiu pentru ei toți. De ce să se mute ? El, care n-are timp să mănînce măcar într-o zi omenește, ca toți oamenii, de unde să ia el răgazul necesar să fugă luni de zile după un meșter apt să-i repare o chiuvetă și un altul capabil să-i pună în stare de funcționare o priză. Iar Lavinia vorbea și despre niște zugravi ! Lavinia ? Păi, pînă acum, Lavinia nici n-a acceptat existența Casei Colțea... Nici acum n-o acceptă, constată tatăl, privindu-și fiica. Niky simți că ametește.

Cuscarii aveau tren de întoarcere la unsprezece și jumătate noaptea. Pînă atunci se stă de vorbă. În patru. Individul cu mustață mare și cu cămașa cu căluți, elefanței și girafe fusese trimis la ale lui, iar Doru nu revenise încă. Se stă de vorbă și mama soacră ține mult să se facă o „nuntă adevărată“ acolo la ei, la țară. Cuscru tace și tace și celălalt socru. Niky e buimăcit cînd își dă seama ce îl așteaptă odată cu mutatul, tatăl lui Doru se gîndește la drumul lung de întoarcere, la orele pe care le are mîine, la brigada „cu munca politică“ venită de la județ, dar este și obosit. E obosit de ziua aceea lungă, cînd i-a fost dat să cunoască un om într-adevăr valoros, viitorul său cuscru, fapt cu atât mai incredibil cu cît, de ani de zile, nu mai sperase ca fiul său să meargă în vreo direcție și să mai ajungă la un liman. Mulțumirea față de căsătoria ce se pregătea se amesteca mereu cu supărarea că Doru s-a purtat iarăși absolut inadmisibil și în ziua aceea, că mai mult a lipsit decît a fost de față, se mai aduna la aceasta și masa bună, și cele cîteva pahare de vin și whisky. Omul nici nu mai știa ce sentimente îl încearcă : e fericit sau furios, se simte bine sau e doar obosit ? Obosit era fără nici un dubiu.

Și atunci, cu o jumătate de oră înainte de a trebui să fie duși cuscarii la gară, sună telefonul : fetița îl ruga pe domnul doctor să vină la bunicul ei. Bătrînul făcuse un infarct.

— Vin, spuse doctorul Diamant, dar chemă, în același timp, și Salvarea ! Știa că e inutil s-o întrebe de unde știe ea că e chiar infarct ceea ce i s-a întâmplat lui Colțea. Fetița știa totul.

16. LUCRURILE SE ARANJEAZĂ DE LA SINE

Așa că Niky își petrecu oaspeții la gară mai repede decît era planificat, ceea ce o făcu pe mamă să suspine nefericită, ea fiind convinsă că fiul ei s-ar fi întors la timp la Casa Diamant, plecarea aceasta precipitată obligîndu-l pe bietul puișor să nu-și poată lua rămas bun de la părinții săi. Iar cuscrul repetă propunerea de a veni cu alte neamuri pîntru a ajuta la mutat. La mutat ? ! Niky mîna mașina ignorînd toate regulile de circulație și, mai ales, toate restricțiile de viteză. Încercă să se concentreze doar la volan, dar povestea cu mutatul îl sîcîia cumplit : pur și simplu îi era imposibil să-și dea seama cum de a putut fi atît de inconștient spre a se băga într-o asemenea aventură. Cum de nu s-a gîndit niciodată cîte șicane, tracasări și nervi îl vor aștepta ? Vor trece luni de zile pînă să-și găsească din nou un loc preferat, pînă să se formeze noile tabieturi, pînă să-și stabilească un loc constant pîntru cheile de la mașină și pîntru tocul de la ochelari. Pînă atunci va pierde atîta timp cu toate fleacurile posibile încît, în vremea respectivă, ar putea să-și rezolve lejer toate problemele restante, probleme pentru care în condiții normale, nu vede nici o perspectivă apropiată de a se ocupa. În schimb, vor urma alte amînări, apoi altele. Măcar dacă ar avea cine să-l ajute. Rori... Da, Rori... Iar neisprăvitul acela de viitor ginere... Există indivizi din aștia, suciți și sofisticăți, incapabili să ducă un lucru la bun sfîrșit într-un timp rezonabil, mereu cu probleme existențiale și scărpinîndu-se de zece ori după ceafă pînă să facă un gest, însă reușind, în stilul lor împiedicat și ocolit, să fie mult mai puțin păguboși decît s-ar crede : ei realizează, pînă la urmă, o mulțime de lucruri și, oftînd și gemînd, se încarcă iar cu noi și noi proiecte și le îndeplinesc în același ritm abia urnit. Dar din partea lui Doru nu puteai spera la absolut nici un ajutor. Nu există om mai puțin productiv ca acest adolescent întîrziat, introvertit, sucit și nesimțit, își zise socrul, mi-rîndu-se că n-a depus nici un efort de a-l izgoni din ime-

diata apropiere a unicei sale moștenitoare. La început își spusese că, în asemenea cazuri, cu cât opoziția este mai directă, cu atât efectele sînt mai rele, apoi ignorase — cu maximă lipsă de simț patern, cu o condamnabilă, criminală indiferență ! — toată povestea. Acum ce să mai facă ? Totuși, mâine va mai vorbi o dată cu Lavinia, va vorbi cu ea cît se poate de serios. Ba nu, nu cu Lavinia, cu Laura va vorbi ! Pînă și numele i l-a schimbat golanul !

La gară mai pierdură cîteva minute bune : cuscrii nu se puteau despărți unii de alți atît de brusc, învățătorul ținea morțiș să afle cu cel puțin o săptămînă înainte cînd va fi nevoie să vină cu echipa sa de cărăuși improvizați — profesioniștii, în afară de faptul că te ușurează de o groază de bani, nici măcar nu au grijă de obiecte și distrug totul, iar în Casa Diamant, slavă Domnului, este ce să spargi și nu simple hîrburi, ci lucruri de mare valoare —, așa că ar fi bine dacă ar ști cu precizie ziua înainte ca să-și poată rezolva o suplinire de cîteva zile, în școală-i ca la armată, nu prea poți lipsi și și și. Iar cuskra îi dădea înainte cu nunta ce trebuia neapărat să se petreacă la ei acasă, adică la Căminul cultural de la ei, se înțelege, cu tot tipicul și cu tot satul. Se înțelege. Se înțelege.

Apoi urmă alt capitol, acela al întoarcerii vizitei, al venirii într-o duminică — dar nu s-ar putea totuși pe mai multe zile ? —, neapărat să vină, acum, toamna, satul este într-adevăr ca un pom plin de roade. Și să-l scuze pe Doru, așa este el, iar învățătorul se roșii tot și era lesne de închipuit despre ce vor discuta cei doi soți în timpul celor cinci ore de călătorie cu trenul.

Dar doctorul nu mai putea rămîne, se grăbea la un bolnav grav. („Tata nu face niciodată vizite bolnavilor“, spuse fiica. „Da, el este un profesor, la el trebuie să stai la rînd ca să ajungi !“. „La revedere, să ne întîlnim cu bine !“ „La revedere !“ „La revedere !“ „La revedere !“ „La revedere !“)

Nu, Lavinia nu dorea să meargă cu taică-său la „Casa stafiilor“ (deci a preluat și ea termenul !), ea va sta cu părinții lui Doru pînă la plecarea trenului, iar după aceea se va întoarce acasă cu autobuzul.

Se grăbește acasă, își spuse Niky, pentru ca pisoii ei nu cumva să aștepte prea mult la poartă, neexistînd nici un dubiu că ginerele își va face apariția, după ce toată ziua lipsise cu atîta hotărîre.

Lavinia ? Lavinia pur și simplu clocotea. Ea era convinsă că taică-su a născocit povestea cu telefonul numai pentru a scăpa mai repede de cuscrii și pentru a-i mai lua o șansă lui Doru. Cine să sune de la o casă inexistentă ? La un moment-dat, așteptînd trenul, le spuse și socrilor că tatăl ei are o scrînteală, că toată povestea aceea cu mutatul *nu trebuie luată mot-a-mot*, mai mult ca sigur că nici nu există casa despre care tot vorbește dom' profesor. Părinții lui Doru ascultară atenți, dar fără să înțeleagă nimic. Încercară să se clarifice în tren, însă ziua fusese prea lungă, iar ei erau prea obosiți.

Niky gîndea în continuare la nesăbuitul schimb de locuință la care se angajase. Poate că nu a sesizat nimic din toate astea pînă atunci doar din simț de conștientizare ; a perseverat în ideea sa fiindcă s-a opus Rori, pentru că s-au opus birocrății mînuitori de aprobări, pentru că i-a fost rănit orgoliul. Acum că, probabil, nu vor mai exista piedici de nici un fel, avea timp și rațiunea să-și impună punctul de vedere. Însă, la fel cum nu mai era în stare să-l trimită pe Doru la alte fecioare, așa nu mai știa nici cum să oprească avalanșa șicanelor ce-l așteptau odată cu mutatul.

Cînd a ajuns la destinație ,Salvarea tocmai pleca. Nu, îi spuse medicul, n-a mai avut ce să facă, deși au venit în aproximativ cincisprezece minute de la apelul telefonic, bolnavul decedase deja. La revedere, domnule doctor Diamant !

Colțea decedase ? Păi, atunci, schimbul iar se amîină ! Cum adică ? Colțea a murit ? Și medicul ăsta de la Salvare... ăsta era chiar cel care... Parcă Petrescu.. cel ce a venit și în noaptea cînd Rori...

Fata ședea într-un fotoliu și mîngîia un cîine uriaș. Parcă altul decît cei doi cunoscuți acum de Niky atît de bine. Dar probabil că se înșelase totuși : dulăul îl privea ca pe o veche cunoștință. Nepoata aranjase cîteva lumînări lîngă mortul întins pe canapea. Diamant îl privi, apoi reveni în salonul mare, fata se așeză din nou în fotoliu, pentru cîteva clipe Niky avu impresia că vede în ochii nepoatei ceva ce-l înfricoșă. Cîinele veni lîngă ea și se lăsă mîngîiat.

— Vino, îi spuse doctorul, te iau cu mine la noi. Mîine ne vom ocupa de restul.

— Nu-l pot lăsa pe bunicul singur !

— Nu erați în relații cu nici un vecin ? Poate am putea ruga pe cineva...

— Bunicul a fost foarte iubit... Vor veni toți vecinii... Tot satul, cum îl numea el...

— Atunci de ce nu-i chemi ?

— Noaptea asta voi sta numai cu el.

— Bine, atunci rămîn și eu.

— Nu, dumneavoastră, nu vă supărați, vă rog să plecați ! M-aș bucura dacă ați veni mâine.

— Și nu ți-e frică singură cu... ? Singură ?

— Duceți-vă, îi răspunse și în clipa aceea fata nu avea nici o vîrstă.

Cînd reveni a doua zi în zori, doctorul Diamant găsi o mulțime de lume în Casa Colțea. Niky sesiză că toți îl salută cu respect și vorbesc cu el de parcă l-ar cunoaște de cine știe cînd. Erau foarte mulți oameni, întreaga comună suburbană venise să-și ia rămas bun de la bătrîn : unii plecau, trebuind să meargă la serviciu, alții veneau. Diamant, care sosise cu gîndul de a se ocupa de toate formalitățile necesare — și cît îl îngrozea ideea ! —, găsi situația aproape rezolvată : pentru fiecare lucru se oferiseră mai mulți vecini să se îngrijească. Aproape că se simțea inutil. Păi, se va duce și el la clinică. La unsprezece are cursuri și pînă atunci... Ieși în curte, dar cineva se luă după el

— Nu vă supărați, dom' doctor, dom' profesor, Ivașcu mă numesc.

— Diamant, făcu și Niky întinzîndu-i mîna.

— Da' cine să nu vă cunoască pe dumneavoastră... ? Noi, adică mai mulți vecini de-ai domnului Colțea, Dumnezeu să-l ierte ! ne-am tot gîndit ce se va întîmpla acum cu fata.

— Nu mai are chiar pe nimeni ?

— Păi, părinții ei, știți...

— Da, da, se grăbi să aprobe doctorul, deși nu știa ce se întîmplase cu părinții fetei. Cei ai casei n-au adus niciodată vorba despre aceasta și lui i-a fost jenă să întrebe. Dar nici în clipele acelea nu avea poftă să audă alte gozăvii. Bine, mai spuse, o să facem cum va fi mai bine pentru fată.

— Știam noi că în dumneavoastră e nădejdea... Să faceți cum e mai bine, fiindcă-i păcat de ea...

Diamant ambală motorul și porni mașina. Să facă așa cum va fi mai bine ! De unde să știe el cum va fi mai bine ? Dacă ar avea acces la aceste taine... Ce ? Pentru el a fost întotdeauna bine ? Acum, de exemplu, e bine de el ?

17. A TREIA ÎNMORMÎNTARE

(ceea ce recunosc și eu că e cam mult pentru doar o sută de pagini de roman. Dacă fiecare al cincilea capitol se termină astfel, înseamnă că autorul trebuie să introducă mereu alte personaje, lucru cât se poate de contraindicat pentru economia unei cărți. O puzderie de eroi încurcă înțelegerea cititorului, însă îl poate face și pe scriitor să mai greșească și să comită unele confuzii de nepermis. Un autor luminat le dă mai multă libertate personajelor sale, chiar dacă, uneori, ele nu-i îndeplinesc speranțele.)

Acum, de pildă, nu mai știu unde să las rîndul alb : după titlu sau după această completare a titlului. Nu-l mai las deloc.

Înmormîntarea lui Robert Colțea se desfășură ca un eveniment de seamă în Piatra Arsă, cartierul născut dintr-o comună în care tatăl defunctului fusese odată primar. Doctorul Diamant putuse constata că nu este singurul universitar participant la ceremonie : un filolog și un economist (pensionat acesta) veniseră și ei, mai ales că se cunoșteau de zeci de ani cu răposatul. (Unul dintre cei doi, avea să-i spună mai târziu nepoata, fusese închis împreună cu bunicul ei.)

Niky ar fi vrut să vină și Lavinia, dar fata, mereu atît de blîndă, refuzase categoric, drept represalii că nici tatăl nu fusese de acord să plece în duminica următoare la cuscii. Socrul se opuse din orgoliu rănit : inițial, trebuie să vină Doru să le spună dacă are timp sau nu duminică — el, cel ce trăgea mîța de coadă, nu știa dacă este liber să meargă la părinții săi sau nu ! —, însă ginerica bineînțeles că nu venise la ora fixată să dea răspunsul și nu venise nici a doua zi. Pe urmă îl căutase Lavinia și obținuse consimțămîntul alesului inimii ei să plece împreună la țară. Dar nu mai voia Niky. Așa că se

supărase și prințesa și nu venise la înmormântarea lui Colțea.

În schimb, erau prezenți mulți, enorm de mulți oameni total necunoscuți pentru Niky. Domnul doctor Diamant fusese rugat să stea în față, chiar în spatele sicriului, însă el refuzase. De fetiță se ocupau niște vecine, el n-avea chef să se dea în spectacol, numai doctorul Păruș ducea trena fiecărui dric. Așa că se amestecă printre ceilalți vecini și gură-cască. Legenda lui Colțea, legendă născută de mult, se dezvoltă acum în deplina ei măreție. Cineva povestea despre perioada cât Colțea fusese deputat în parlament, despre modul cum sprijinise el acolo revendicările oamenilor, despre școala din Piatra Arsă, datorată acelei legislaturi. Altcineva povestea despre viața aventuroasă a personajului, despre cele două dueluri disputate în tinerețe, despre faptul că prima lui soție s-a spânzurat din cauza lui, în timp ce a doua se pare că a murit și ea prin sinucidere. („Nu-i de mirare pentru cine l-a cunoscut“, îi venea lui Niky să completeze.) Nu i se imputa nimic în felul acesta decedatului — Dumnezeu să-l ierte ! —, se scoteau cu atît mai mult în evidență calitățile-i deosebite, modul cum cei cărora le-a fost dat să trăiască în imediata lui apropiere își ardeau aripile, asemenea fluturilor la căldura unui soare prea puternic. Cum se explică altfel faptul că nimeni, în afara fetei ăștea, nu a rezistat în preajma lui prea multă vreme, că a rămas în coșcogeamite casă singur, doar cu nepoata, cu animalele și cu cărțile, cu invențiile și cu știința lui ? O casă gîndită și construită trainic, pentru mute generații, pentru familii numeroase. Odată, familia Colțea a fost într-adevăr numeroasă. Bătrînii ar putea povesti multe... Și, fiindcă venise vorba de casă, se comenta despre ceea ce adăposteau zidurile acelea, despre miile de cărți, însă și despre misterioase aparate născocite de răposat — Dumnezeu să-l ierte ! —, despre diferitele haine și bijuterii vechi, despre toată averea aceea care, cu cît se apropia convoiul mai mult de cimitir, cu atît creștea mai mult, mai mult și iar mai mult, pînă ce devenise echivalentă cu un tezaur princiar, cu o valoare pe care doar imaginația aprinsă a comentatorilor — avizați, desigur, cu toții — o putea evalua cît de cît. Și, pe măsură ce creștea în continuare averea, era tot mai greu de apreciat ce se va întîmpla cu ea. Deci fiecare binevoitor căuta o so-

Iuție ca fata să fie ajutată să-și conserve moștenirea fabuloasă, o moștenire devenită o proprietate a legendei Pietrei Arse însăși. Iar Diamant vedea cum fata, încă nici măcar cu adevărat adolescentă, trebuia să preia asupra ei întreaga măreție a amintirii tumefiate a bunicului ei. E adevărat că se vorbea deja și despre ea ca despre un fenomen, se spunea că ar cunoaște și douăzeci și cinci de limbi, că ar putea să rezolve mai repede ca orice inginer o problemă de matematică și că, din acest motiv, devenise spaima profesorilor ei de la școală, ea cunoscînd mult mai multă materie chiar decît aceștia. Chiar dacă unii profesori universitari, adăugau alții, strîmbă din nas. Cineva povesti în șoaptă că știe din sursă absolut sigur că, în ultima vreme, fata se ocupa — pentru a mai cîștiga și ea un ban, de cînd bunicul se îmbolnăvise — cu redactarea lucrărilor de licență, că pentru o sumă derizorie a făcut nu una ci zeci de asemenea lucrări, nealegînd măcar disciplina, dar toate fiind apoi notate doar cu note de nouă și zece și — ceea ce le întrece pe toate — omul pretindea că știe din aceleași surse sigure că, în ultimele săptămîni, fata a terminat și o lucrare de doctorat a unui inginer agronom (persoană importantă !).

Apoi discuția reveni la bătrîn, la varietatea și importanța invențiilor sale, la fel cum ingineri și directori dintre cei mai importanți se găseau mereu să-i ceară sfatul, la felul cum însuși un ministru sosise odată la Casa Colțea și mașina neagră stătuse ore în șir în fața porții.

Piatra Arsă era acum un cartier al marelui oraș, dar locuitorii săi se considerau în continuare cetățeni ai unui loc de sine stătător nu atît geografic, cît de tradiție și calitate. Ei îl conduceau acum pe ultimul drum pe cel mai de seamă reprezentant al lor și se străduiau să-i făurească un monument pe măsură. Cei cinci preoți aduși cu această ocazie trebuiau să dea și ei un fast deosebit evenimentului, iar cuvîntările ținute au întrecut cu mult toate discursurile ascultate de Diamant la înmormîntările șefilor catedrei de endocrinologie ! Nici un epitet nu fusese uitat, nici o realizare posibilă nu fusese omisă, parcă întreaga istorie a științei și a culturii s-ar fi aflat în ziua aceea chemată la apel. Și nimeni nu roși cînd vorbitorii, supralicitîndu-se unii pe alții, aduceau printre meritele lui Robert Colțea lucruri pe care acesta nu numai că nu le-a realizat, dar nici n-avea cum să le realizeze, lucruri pe care nu le-a înfăptuit

încă nimeni sau lucruri care au intrat de mult în patrimoniul de aur al civilizației. Însă în ziua aceea, prin Colțea, Piatra Arsă fusese investită cu atâtea fapte de glorie cîtă imaginație au avut în momentul respectiv vorbitorii. Și orice s-a spus atunci, a rămas sfînt pentru toți cei de față.

La întoarcerea de la cimitir, lucrurile s-au umflat încă și mai mult, iar Diamant observă că, în calitate de ultim prieten al defunctului, și asupra sa se revărsa multă lumină din aura acestuia. Era privit cu stimă și lumea nu se sfia să șoptească — în așa fel încît putea auzi și el — că fusese propus pentru Premiul Nobel. Se dovedise un eveniment cu totul deosebit înmormîntarea lui Colțea și oamenii se purtară de parcă ar fi înnebunit, toată lumea delira cu voce tare, discuțiile aluzive, frica de securiști și subiectele tabu dispărură pentru o oră și Diamant însuși trebui să facă eforturi pentru a mai putea judeca la nivelul bunului simț.

(Seara se certase cu Laura-Lavinia :

— De ce n-ai venit la înmormîntare ?

— Știi, papá, cred că tu te-ai scrîntit de-a binelea... Pe mama ai înnebunit-o cu „Casa Stafiiilor“, acum încerci și cu mine același truc...

— Ce truc ? !

— Tată, tu chiar îți imaginezi că te putem crede că acel „palat“ există ?

După delirul colectiv de la înmormîntare, amintindu-și ce s-a vorbit acolo, aproape că și Niky începea să se îndoiască.)

A, da ! Dar ce se va întîmpla cu fata ? Păi, cum ce ? Era clar că dom' profesor Diamant se va ocupa în continuare de ea ! Păi, cine altul ? Numai că acesta avea problemele lui — probleme extraordinar de importante, probleme ale țării, dacă nu chiar ale universului — nu putea sta toată ziua în Casa Colțea. Iar să lași Casa Colțea singură, acum după ce toată lumea striga sus și tare că ar exista acolo averi nemăsurate... Cum adică singură ? Păi, va muta cineva casa de la locul ei ? Nu va rămîne ea tot în mijlocul Pietrei Arse ? Va îndrăzni să se atingă cineva de ceea ce se afla în ea, atîta vreme cît mai trăiește un singur locuitor al cartierului ? („Cartier“ sau „comună suburbană“ ? Eh, numele n-are importanță...)

După ce pleacă toți, Niky se așază în fotoliul unde îl văzuse de atâtea ori pe Colțea și fata îi aduse o sticlă de vin vechi. Diamant privea în gol, gândurile îi zburau în toate direcțiile. Ar fi trebuit să se întoarcă acasă, Lavinia era desigur mai furioasă ca oricând, ea probabil că mai spera că tatăl își va schimba hotărîrea și va accepta să meargă duminică la părinții lui Doru, ar fi trebuit să se mai întoarcă la clinică, o mulțime de treburi rămăseseră acolo în suspensie, ar fi trebuit să treacă pe la institut, acolo chiar că nu putea să nu meargă, o ședință de maximă importanță, unde nu puteai lipsi... Și, pe urmă, îl mai aștepta și comunicarea pentru congres, nu mai avea decît două-trei lucruri de pus la punct și putea s-o dea la dactilografiat, dacă mai întârzia și o singură zi ar fi fost imposibil să găsească pe cineva să i-o bată la mașină în cîteva zeci de ore... Și cîte nu mai voia să facă în seara aceea. Dar fotoliul era adînc, iar vinul avea o calitate pe care *el* n-o mai întîlnise niciodată la o băutură alcoolică, vinul îi astîmpăra setea.

Un dulău uriaș i se întinse la picioare și se lăsă mîngîiat, Niky simțea că e pe cale să se întîmple cu el un lucru ireversibil, simțea că, dacă nu se scoală pe loc, va trebui să rămînă acolo toată viața, că umbra lui Colțea se pregătea să-l înghită. Își aminti vag de un doctor Irlen, parcă, mort într-o carte de-a lui Wassermann și de un tînăr confrate în care a intrat personalitatea defunctului după... Diamant privi spre covorul de sub fotoliu și ochii i se încurcară într-un labirint. Trebui să facă eforturi pentru a se putea uita în altă parte.

18. CUM E MAI BINE ?

SAU

ADAOS LA CAPITOLUL „TIMPUL LE REZOLVĂ PE TOATE“

De fapt, acesta nici măcar nu este un capitol de carte ci o minută sau un rezumat sau un proces verbal după un capitol. Lucrurile sînt, de data asta, astfel așternute pe hîrtie fiindcă personajele noastre au pătruns într-o altă etapă a existenței lor și trecerea a putut fi rezumată de afară doar asemenea celor ce urmează :

— 1. Niky Diamant, medic, șeful clinicii de endocrinologie, cadru universitar la Institutul de Medicină și

Farmacie, păstrându-și încă toate aceste funcții, se mută în casa decedatului Robert Colțea.

— 2. Nepoata răposatului Robert Colțea și moștenitoarea de drept a bunurilor mobile și imobile ale susnumitului, rămîne, în continuare, în casa bunicului ei, actualmente casa moștenită de ea, urmînd ca de educația și de administrarea averii ei să se ocupe pînă la majoratul fetei numitul doctor Niky Diamant.

— 3. Casa proprietate personală a familiei Diamant urmează să fie locuită, pe mai departe, de către fiica medicului și de iminenta ei viitoare familie. La pensionare, socrii Laviniei se vor muta, de asemenea, în Casa Diamant, spre a putea avea grijă de copiii ce vor rezulta din căsnicia fiului lor cu fiica medicului.

După cum se poate ușor vedea, aceste puncte nu reprezintă nici măcar un contract, ci, mai mult, un proiect. Viața însăși le-a formulat astfel.

Unii dintre cei implicați au iscat apoi uimire. De pildă, doctorul Stanciu s-a dovedit incapabil să obțină înapoi dosarul schimbului de proprietate, în clipa cînd acest schimb fusese deja aproape aprobat. Lucru reușit de Diamant personal, după ce s-a deplasat la biroul cu pricina și după ce a tratat problema timp de două minute la ghișeu.

Aranjamentul s-a petrecut firesc și fără nici un fel de greutate. Mutarea medicului în Piatra Arsă a necesitat doar cîteva transporturi de cărți și de obiecte cu mașina personală și o furgonetă ce a mai adus cîteva piese de mobilier de care Niky se simțea atașat sentimental. Singura inovație fusese aceea că și în Casa Colțea fusese introdus telefonul. Responsabilitățile îndeplinite de doctorul Diamant necesitau presant acest aparat.

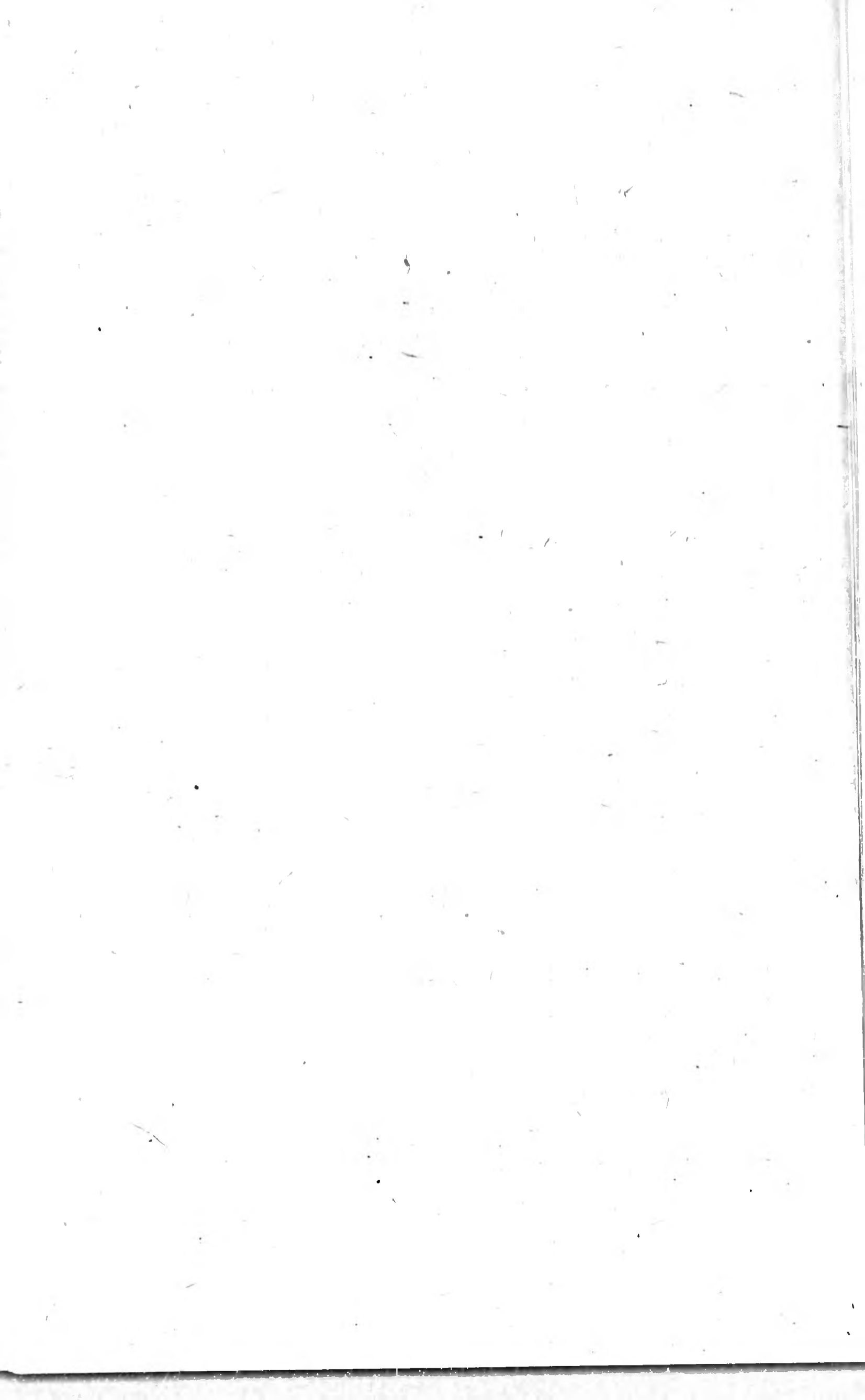
Cu ultimul transport, reveni din fosta locuință a lui Niky și Inkakakadu. Chiar și în noul dormitor al lui Niky, papagalul continuă să vorbească asemenea lui Rori.

Doctorul Pavlovici trebuise să se pensioneze. Doctorul Diamant devenise oficial șeful clinicii, nu numai cu delegație, dar și prin numire. Postul de șef de catedră fusese scos la concurs și ocupat de un profesor din Iași. Acest profesor se numea Roman.

Lavinia își pregătea lucrarea de stat (și ce emoții vor fi cu repartizarea!). Mai în glumă, mai în serios, venea de mai multe ori la Piatra Arsă și discuta cu nepoata lui

Colțea subiectul dizertației. (Cel mai greu îi fusese să constate că acea „Casă a stafiilor“ există într-adevăr.) Doru nu renunțase la organizarea unui nou festival de jaz.

Niky, sosind într-o seară acasă, observă că oamenii cartierului încep să-l salute ca pe Colțea, oprindu-l din drum și intrînd în vorbă cu el despre tot felul de treburi locale, de parcă Diamant ar fi devenit un fel de primar al Pietrei Arse. Toți erau încredințați că-s cunoscuți de medic și fiecare vorbea cu el ca și cum n-ar fi făcut decît să continue o discuție începută de cînd e lumea.

PARTEA A DOUA

SPIRALA A DOUA : „INSULA PUSTIE“ SAU DUPĂ TREI ANI

1. ÎN CARE AUTORUL SIMTE DE DATORIA SA SĂ-L PUNĂ LA CURENT ȘI PE ONORATUL CITITOR CU EVENIMENTELE CIVILE CE AU AVUT LOC DE LA SFÎRȘITUL PĂRȚII ÎNTÂI

Pentru un trecător superficial prin Piatra Arsă, nimic nu părea să se fi schimbat în Casa Colțea de la moartea bătrînului. Noul locatar părea o persoană la fel de importantă, pe de-asupra avea și funcții oficiale, timpul trece, generațiile se înlocuiesc unele pe altele, cei mai tineri doresc să-și vadă succesele confirmate, nu mai au răbdarea de a crea valori de dragul valorii și cu conștiința fermă că nimic nu se pierde din ceea ce merită să dăinuiască. Dar nu trebuie să-i disprețuim nici pe noii maeștri, oameni mai pragmatici, desigur, însă cum altfel să i te poți opune marelui stres la care sîntem azi cu toții atît de expuși ? Vremurile s-au schimbat, se mai schimbă și oamenii, asta-i o lege a firii, a supraviețuirii chiar, am putea spune. Acest doctor Diamant, una dintre marile personalități ale științei contemporane, își merită din plin numele : e dur ca piatra, probabil că altfel nici n-ar

fi în stare să suporte atâtea solicitări fără a se fărîmița în bucăți. Dînsul este șeful clinicii de endocrinologie, profesor la facultate (conferențiar cu delegație — n.a.), președinte a tot felul de comitete și comiții (în cele mai multe doar membru — n.a.), are o fată măritată, profesoară de liceu și se îngrijește de pupila sa, nepoata răposatului domn Colțea ; n-a refuzat încă pe nimeni atunci cînd a fost solicitat să vină de urgență la orice oră din zi sau din noapte la vreun bolnav din Piatra Arsă, lucrează la cercetări vitale în legătură cu timusul, se ocupă de administrarea Casei Colțea și mai face și cine știe cîte alte lucruri importante și obositoare, lucruri pe care noi, ceilalți, nici măcar nu le bănuim. Nu le bănuim, însă le apreciem cu atît mai mult. Pentru că un om ca acest doctor Diamant nu poate să fie decît trimisul providenței. Cum altfel se explică faptul că a venit exact atunci cînd a fost mai mare nevoie de el ?

Pe de altă parte, chiar dacă îl apreciezi atît, nu este ușor să poți să-i fi de folos unui astfel de personaj. O dată că nici nu acceptă mai nimic și, apoi, nici nu este indicat ca unul dintre vecini să încerce să se bage în sufletul doctorului în dauna celorlalți. Pînă la urmă, s-a convenit ca două femei să facă de două ori pe săptămînă curățenie în casa aceea uriașă — dar ce poți să pui la punct în două zile într-un loc unde ți-ar trebui trei săptămîni pe săptămînă ca să poți menține ordinea și curățenia ? Măcar să știe cartierul că nu-l mîmîncă șoarecii și păianjenii pe domnu' doctor... Altcineva se ocupa de porci și de păsări și mai tîrziu, și de vacă, după ce medicul constatase că laptele din gospodăria proprie este cel mai hrănitor aliment de pe fața globului — mai ales de cînd în Piatra Arsă nu se mai aducea „oficial“ lapte la prăvălie — și mai era cineva care îi ajuta și la grădină. Dar grădina era mică și nu era cine știe cît de lucru acolo, iar doctorul Diamant era un om tare sucit și insista mereu să le plătească o sumă fixă celor ce-l ajutau. Cum adică să le plătească ? !

Nepoata lui Colțea devenise, între timp, și ea o adevărată domnișoară, era elevă în ultima clasă de liceu și se hotărîse să urmeze medicina.

Viața își urmează cursul, zilele se derulează liniștite, **poate că dacă acest moment ar fi fost cel care ar fi încheiat șirul evenimentelor relatării autorului, în ciuda celor trei înmormîntări din partea întîi, toată lumea ar fi**

rămas mulțumită. Perspectivele personajelor nu sînt deloc rele. Sigur, ne apropiem de 1989, vremurile sînt tot mai grele, dar asta nu e încă voie s-o spunem, că ne-o cenzurează, iar Casa Colțea, ca să fim cinstiți, chiar dacă suferă și ea de tot mai multă lipsă de lumină și de multe alte amenințări cumplite, oferă totuși o altfel de viață...

A, încă un lucru ! Profesorul Roman urmează să fie mutat într-un post foarte important. Despre profesorul Roman se știe că va fi mutat într-un post foarte important. Catedra se va afla din nou lipsită de un conducător. De data asta n-ar fi deloc imposibil ca doctorul Diamant... Dealtfel, mulți îl consideră deja șeful catedrei... Nu, în acest punct al acțiunii lucrurile se prezintă cît se poate de promițător. Doctorul Pavlovici s-a pensionat de boală, dar a mai revenit o dată. După cum a dat-o iarăși în bară, o nouă reintegrare nu mai este de prevăzut. Mai are și el cîteva ore de consultații la policlinica specială, în rest...

Lavinia se pregătește pentru definitivatul în învățămînt și rămînerea ei în oraș este acum o certitudine. Doru s-a mai potolit și el, aproape că poți să-i și vorbești ome-nește — dar cine să-și piardă vremea cu un asemenea individ ? („Unul ca ăsta nu poate sfîrși decît la C.C. al U.T.C. ori la psihiatrie : sau alcoolismul sau schizofrenia îl va da pînă la urmă gata“, spunea Niky și o tot repetă, deși Doru nu pune strop de băutură în gură, iar despre o boală mintală nu e — încă ! — vorba. Încă, încă... îngînă Niky.) Da, dar deocamdată nici în punctul acesta nu există probleme deosebite, iar părinții ginerelui se apropie de pensie, încă puține luni și se vor putea muta la copii... Atunci s-ar cuveni să devină și ei bunici, copiii n-o să mai aibă nici o scuză să mai amîne...

Da, totul se aranjează în viață. Doru izbutise să organizeze nu numai un festival de jaz, ci chiar mai multe, iar la ultimul apăruse și el cu numele pe afiș. Izbutise aceste performanțe chiar și atunci cînd jazul fusese cvasi-interzis în România. Și ce-i dacă pe afiș scria „Festival de muzică tînără“ ? Și așa cine trebuie tot știe despre ce e vorba...

Cînd perseverezi, totul se rezolvă, totul devine posibil, mai ales cînd și calitățile necesare sînt prezente. Cine să se mai îndoiască de succesul în viață, în carieră și în știință atunci cînd este vorba despre doctorul Diamant ?

2. MAI SALUTAT DECÎT GABRIEL LIPPMANN

În fond, nu este de mirare că azi personalitățile sînt mult mai cunoscute de marele public decît pe vremea cînd tînărul Robert Colțea fusese la Paris pentru a se adăpa la izvoarele cunoașterii și ale frumosului. Azi, toate personalitățile sînt prezentate de nenumărate ori la televizor — nu în România, dar asta e altceva ! — pozele lor apar mult mai des în paginile revistelor ilustrate — chiar și la noi —, alta este mass media azi ca pe vremea aceea. Și dacă ai văzut pe cineva pe micul ecran, mult mai greu îl uiți...

Numai că Niky trebuia să recunoască faptul că oamenii din Piatra Arsă îi dădea toate onorurile nu pentru că l-ar fi văzut la televizor. (Deși, e adevărat, cu puțin după moartea lui Colțea, cu ocazia unui congres de endocrinologie, vorbise și doctorul Diamant cîteva minute în fața reflectoarelor și a camerelor de luat vederi, fapt netrecut cu vederea de către noii săi vecini de atunci.) Oamenii din Piatra Arsă îl cunoșteau pentru că formau o comunitate redusă și pentru că, pe lîngă faptul că Niky devenise un fel de urmaș direct al ultimului vlăstar de sex masculin al clanului Colțea, era și un medic cu renume, apt de a le insufla tuturor vecinilor o încredere oarbă în diagnosticele sale. (Pînă ce doctorul Diamant a intrat într-un conflict direct cu medicul circumscripției sanitare Piatra Arsă. Un conflict terminat cu trei reclamații împotriva lui Niky, dar și cu mutarea definitivă a respectivului medic de circumscripție într-un cartier mai central al marelui oraș, spre nesfîrșita mulțumire a celor ce au scăpat de el.) În locul doctorului reclamagiu venise o cucoană drăguță, de treabă și lipsită de vanități, o femeie care prefera să conlucreze cu domnul profesor Diamant, mai ales după ce acesta o lăudase în toate casele, unde continua să fie chemat. Pe doctoriță o chema Vancea, era nemăritată, venea din centru cu mașina proprie. O vreme, oamenii făcuseră chiar și planuri pentru a-i apropia pe cei doi medici, însă fiindcă doctorul Diamant era atît de corect și de ocupat, acele planuri fură, cu timpul, date uitării. Păcat !

Păcat, deoarece oamenilor din Patra Arsă nu le putea fi totuna cum trăiește cel mai important concetățean al cartierului, dar adevărul este că nici nu te poți amesteca

în viața unei asemenea personalități ca și cum te-ai duce la pețit pentru șoferul care stă în gazdă la Nana Floare. Oamenii ăștia importanți sînt mai complicați, chiar dacă de multe ori mai copilăroși decît adolescenții, mai puțin practici ca oricare dintre vecinii lor, însă ghidîndu-se după alte legi lăuntrice, pășind pe alte trasee decît noi, ăștialalți, pe niște căi pe care noi nici nu le putem înțelege, nici nu le putem măcar bănuși. Că dacă am putea, probabil că am fi și noi ca ei ! De asemenea oameni se cuvine să avem grijă, să ne preocupăm să nu le lipsească nimic din ceea ce le putem noi procura, dar mai mult...

Alta-i situația cu nepoata domnului Colțea, cu fata asta care, oricum, putem s-o numim fiica acestui cartier, pupila fiecăruia dintre cetățenii Pietrei Arse. Aici se poate și chiar trebuie să intervii mai hotărît, chiar dacă și în privința nepoatei se cere precauție, chiar dacă nici în problemele ei nu poți decide oricînd și oricum. Una că și ea, fata aceasta de șaptesprezece ani, este deja o personalitate, un fenomen în felul ei, vorbește o groază de limbi, se pricepe mai bine decît un profesor într-o mulțime de domenii, a citit mai multe cărți decît toți oamenii cartierului la un loc. Nu poți să intri cu parul într-un asemenea univers. (Și, pe urmă, să nu uităm că este vorba, totuși, doar de o fată și încă de una foarte tînără...) După cum nu se poate ignora că, de fapt și de drept, ea a devenit pupila doctorului Diamant și iarăși ajungem la acest om atît de important și atît de dificil, om pe care nu ai dreptul să-l jignești trecînd cu căruța peste el.

Sigur, dacă n-ar fi apărut doctorul Diamant, probabil că deciziile s-ar fi luat cu totul altfel, probabil că s-ar fi ajuns la niște consultări mai largi, oamenii ar fi vorbit cu rost despre una și despre alta, dîndu-și fiecare cu părerea și știind că opinia cea mai rezonabilă va fi și cea de care se va ține cont. Așa, totul se reducea la nivel de bîrfă, fata își trăia viața ei, iar Doctorul, deși părea că nu se interesează de nimic și că n-are vreme de nimic, se îngrijea ca lucrurile să decurgă astfel cum credea el de cuviință. Că o influența pe fată era sigur — și firesc —, dovadă că ea n-a întrerupt școala, așa cum fusese vorba pe vremea cît trăia bunicul ei, ba mai mult, acum se știa că va da examen la admitere la medicină — iată o altă înrîurire directă a Doctorului — și, mai mult ca sigur, Diamant o va lua pe lîngă el în cercetările impor-

tante pe care le face în domeniul glandelor cu secreție internă — oricare or fi acele glande — sau poate că o va așeza pe lângă el chiar și la facultate. Fata asta, spuneau mîndri toți părinții ei adoptivi, își va întrece cu mult maestrul, care, desigur, nici el nu-i chiar de lepădat, he, ne — și asta în primul rînd fiindcă ea a beneficiat de o educație renascentistă, după modelul bătrînului Colțea, educație ce nu va întîrzia să-și arate roadele, cunoștințele vaste din atîtea și atîtea domenii trebuind să ducă la ciudate legături, pe care un om de pură specialitate, oricît ar fi el de eminent — și doctorul Diamant era indiscutabil un cercetător eminent —, nu le poate realiza. Dovada primă în sprijinul acestei afirmații, este, iată, faptul că nu de puține ori, cînd se nimește să fie și ea de față la un consult al Doctorului, îi face anumite sugestii, în special în legătură cu diferite plante și ceaiuri cunoscute doar de ea, iar medicul o ascultă întotdeauna cu răbdare, nesupărîndu-se și permițînd să fie aplicate și leacurile propuse de fată. Asta, e adevărat, și deoarece doctorul Diamant este un specialist de mîna întîi, un profesor, în vreme ce mulți alți medici nu-ți dau voie nici măcar să comentezi ceea ce spun ei, pretinzînd să le urmezi orbește sfaturile, nu pentru că s-ar simți nesiguri într-o controversă cu un profan, ci pentru că nu uită nici o clipă să se considere autoritatea cea mai înaltă și unică în materie. Poate că asta ține și de psihoterapie, de influența necesară asupra bolnavului, suferindu-l neavînd nici o clipă dreptul de a se îndoii de recomandările primite, dar, oricum, nici de cele prescrise de Doctor nu se îndoia nimeni și el, uite, avea totuși puterea să-i dea credit și tinerei sale asistente. Și acesta, exemplul cu ierburile, nu este decît unul singur dintre multele posibil de amintit.

Cele două femei care intră de două ori pe săptămîină în Casa Colțea pentru a face curat, au prilejul să mai asculte discuțiile dintre Doctor și fată, atunci cînd se nimește ca amîndoi să fie acasă și să nu se ascundă fiecare într-alt cotlon al mării clădiri, adînciți în muncă. Dacă stau de vorbă, el îi povestește tot felul de lucruri, cele mai multe de prin cărți, probabil, dar și ea îi răspunde în același fel și nu o dată un ascultător neavizat nici măcar nu-și poate da seama despre ce vorbesc cei doi, parcă ar conversa cifrat. Însă nu este așa : Doctorul îi spune

una și ea îi răspunde cu zece, încît ajungi să nu mai ști cine pe cine învață.

Dar aceleași femei mai povesteau și altele despre cele ce se petreceau în Casa Colțea, altele care probabil că n-ar fi fost acceptate atît de ușor de gura cartierului, dacă n-ar fi fost vorba despre cele două personaje aflate deasupra oricărei bîrfe. Povesteau femeile despre mulțimea aceea imensă de lucruri îngrămădite în nesfîrșitele încăperi ale clădirii, despre miile de cărți orînduite peste tot sau pur și simplu aruncate la întîmplare în cele mai nepotrivite locuri, despre obiectele vechi, cine știe cîte nemai aflîndu-se în stare de funcționare de zeci de ani, dar pe care nu primiseră învoirea de a le arunca la gunoi, de lăzile cu haine pe care, dacă stăpînii lor nu acceptau să le îndepărteze, măcar ar fi trebuit să le apere de molii și de mucegai, despre mașinăriile concepute de bătrînul Colțea și de tatăl acestuia, poate că încă și de bunicul, care mai trăia doar în legendă, mașinării a căror utilitate prea puțini o mai bănuiau și pe care, absolut sigur, nimeni nu le mai putea asambla și folosi. (În ce scop ?) Era ticsită casa cu tot felul de lucruri, multe deosebit de frumoase, asta trebuiau să o recunoască și cele două femei care mai făceau curat, însă se găseau și mormane întregi de boarfe de prisos. Una nu s-a putut stăpîni și i-a spus Doctorului să mai arunce ce-i de aruncat, și acesta n-a spus „ba“, doar că a amintit că n-ar strica să mai aibă și el un secretar în stare să pună toate cîte se aflau acolo în ordine. Dacă Niky le-ar fi cerut oamenilor cartierului un potcovar, trei sute de bucătari sau un pilot de avion supersonic, mai mult ca sigur că în douăzeci și patru de ore ar fi avut atîția candidați cîți ar fi vrut, ba s-ar fi îngrămădit și alții în speranța că se va găsi o utilizare și pentru ei. Dar un secretar apt să claseze și să facă utilizabilă harababura aceea nu putea fi decît cineva cu o cultură apropiată de cea a locatarilor vilei însăși, iar așa ceva era imposibil de găsit.

Profesorul universitar Diamant are o fată, o femeie drăguță și distinsă, profesoară foarte bună, se spune, dar o ființă cu care puteai sta de vorbă ca și cu orice alt om. O ființă foarte simpatcă, nimic de spus, însă parcă nu ea, ci nepoata bătrînului Colțea ar fi fost adevărata descendentă a Doctorului. Dealtfel, se zice, cei doi, Doctorul și nepoata lui Colțea, se înțeleg de minune, încît lumea a

priceput că atunci cînd Diamant striga la ea, nu era ca s-o pună la punct, ci spre a fi mai explicit și, făcînd abstracție de modul cîteodată cam... cam neconvențional cum i se adresa, se putea trage concluzia că armonia dintre ei era desăvîrșită.

Știrile care răzbăteau din Casa Colțea erau prelucrate cu grijă și formau o parte importantă a subiectelor cartierului.

3. CASA COLȚEA

Odată, pe la vîrsta de șase ani, Niky fusese dus de către tatăl său la București. Venit dintr-un tîrg de provincie, copilul a rămas profund marcat de bulevardele largi și de tumultul străzilor. Rudele unde au tras locuiau în plin centru, pe o străduță ce dădea în Lipscani. Copilul își fixă în memorie locul și, în momente de nostalgie, construia tot felul de vise pornind de la casa cenușie, cu poartă albastră și cu un balcon cu un grilaj complicat. Atît de puternic s-a înrădăcinat această imagine în amintirea sa, încît, cu mulți ani mai tîrziu, locuind, ca student, la București, revenea de multe ori la rudele cu pricina. Și, de fiecare dată, era din nou și din nou dezamăgit : în realitate, casa arăta cu totul altfel decît o ținea minte din copilărie. Parcă era vorba de o clădire diferită și întreba stereotip, de fiecare dată, dacă nu s-au operat modificări asupra construcției. Parcă avea un tic verbal. Casa aceea se păstrase doar în gîndurile sale din copilărie.

Nici Casa Colțea nu continua să rămînă ceea ce a fost ea atunci cînd o cunoscuse de prima dată. Surpriza apariției bruște a clădirii, de cum coteai pe cărarea ce venea de la poartă și ocoleai copacul bătrîn, crescut în mijlocul drumului — sau, mai degrabă, drumul crescut în dreptul copacului ? —, surpriza aceea dispăruse. Dar dispăruseră și multe alte surprize : pășind prin încăperi, știa de acum, înainte de a deschide ușa, unde se afla peste cîțiva pași, coridorul — unde lampa continua să fileze — se lăsa străbătut fără dificultăți, odăile se găseau mereu la locul lor. Misterul nu ți se mai oferea el singur, ci puteai să ți-l planifici, în sensul că, dacă aveai timp, nu te împiedica nimic să te retragi într-o anumită cameră, în pod sau în pivniță, să scotocești sistematic printre lucruri, pornind de la un perete către celălalt. Atunci constatai, cu uimire

sau cu plictiseală, că în casa aceea se găseau nenumărate obiecte de valoare și, și mai multe obiecte ce-și pierduseră de mult nu numai orice utilitate, dar deveniseră pur și simplu un focar pentru șoareci și șobolani. Însă, cu cât deveneau lucrurile mai raționale, cu atât era mai greu de explicat sentimentul ce-l însoțea pe Niky ori de câte ori își amintea de primele sale vizite în Casa Colțea și, mai ales faptul că imaginile păstrate de atunci nu se supra-puneau în nici un fel cu realitățile ce i se înfățișau în prezent. La fel ca și locuința rudelor din apropierea Lipsca-nilor, și Casa Colțea se încapățina să existe în două ipostaze cu totul diferite, una a primelor întâlniri și alta a prezentului acțiunii. Relațiile dintre *cele două Case Colțea* reprezentau raporturi vii, alimentate de sentimentele Doctorului : *amîndouă clădirile continuau să existe.*

Greu era, de exemplu, de găsit labirintul pe unde îl purtase fata în seara cînd i se făcuse rău lui Rori și cînd îi dăduse papagalul. Construcția era spațioasă, însă nici chiar atât de mare încît să permită asemenea plimbări. Greu era de depistat și primul drum făcut aici, cînd pătrunsese pentru întîia oară în clădire și cînd tot fata fusese cea care îi deschisese și care-l purtase pe nenumăratele scări în sus și în jos, pînă la a-l introduce în încăperea mare, străjuită de galeriile de la etaj, încăpere unde-l aștepta stăpînul locului. Un itinerar atât de lung și atât de complicat nu putea fi imaginat prin edificiul pe care Niky îl cunoștea acum atât de bine și pe unde se mișca, mai nou, zilnic. Și cu totul altfel arăta și grădina față de cum i-a apărut ea de prima dată, atunci cînd, într-o seară, Colțea l-a dus să-i arate pomii altoiți de el însuși și dînd azi cele mai frumoase fructe din cartier (și nu numai). Atunci totul fusese dezolant și fantomatic, așa cum părăsise și casa, era sfîrșit de toamnă și picioarele li se afundau pînă la glezne în grămezile de frunze moarte, foșnind mereu și dînd pașilor prea puțină siguranță, nelăsîndu-te să vezi unde și pe ce calci. Nimic din toate astea acum, cînd grădina cîștigase în ochii Doctorului o cu totul altă ordine și cînd, în primul și în primul rînd, i se părea mult mai mică decît i se înfățișase inițial.

De fapt, cînd intrai prin poarta masivă a zidului, urmai o cărare ce te ducea printre diferiți arbori, avînd la dreapta un havuz aflat în paragină, iar la stînga ruinile unei filagorii. Cărarea cotea brusc și, după ce se împie-

dica în tulpina imensă a unui nuc, se bifurca în fața intrării principale, continuându-se celălalt braț pe lângă clădire, pe care, ocolind-o, se bifurca din nou, un drum ducând pînă la grajduri și cotețe, celălalt spre o altă filăgorie, aceasta aflată încă în picioare. Și, în fine, cărarea se oprea la o ușă mică din fier, ruginită și zăvorîată, nemai-folosită de ani și ani, ușiță ce dădea spre curtea unui vecin. O a treia ieșire o mai reprezenta poarta mare de lângă grajduri, poartă pe unde, pe vremuri, intrau vitele cînd se întorceau de la păscut sau căruța care aducea fîn sau roade de pe cîmp. Această ieșire se deschidea spre un drumeag îngust, ce se insinua printre curți spre strada principală.

Clădirea propriu-zisă avea două caturi, cel de la parter fiind mai spațios și format din mai multe încăperi decît cel de la etaj. Ușa principală, la care se ajungea atît de neașteptat, dădea într-un antreu mic, disproporționat de mic pentru o casă atît de mare. Din acest antreu se deschideau trei uși, dar cea din dreapta nu era decît a unei debarale. Cea din față dădea într-un hol mare, străjuit de stîlpi masivi și de coloane de marmură terminate în epitelii. Holul acesta înalt cuprindea ambele caturi și era supravegheat de la etaj, pe trei laturi, de o galerie. Din hol se putea pătrunde în bucătărie (singura încăpere de la parter cu fereastră spre intrare, bucătăria mai avînd, însă, și o altă ușă ce corespundea direct cu curtea), precum și spre numeroase alte odăi, un grup sanitar și din nou o debara. Holul era luminat direct doar de tavanul de sticlă, exceptînd o fereastră ce da spre luminator. Sticla din tavan era colorată și lumina se lăsa filtrată prin vitralii. În afara celor șase încăperi răspunzînd direct spre hol, mai existau încă două în extremitatea vestică a construcției, la fel cum mai exista o sală mică, sală ce conținea o scară în spirală, cu ajutorul căreia se putea ajunge la etaj, dar și coborî în pivniță. La etaj se putea urca însă mai simplu astfel : cea de a treia ușă, ușa din stînga micului antreu de la intrare, se deschidea spre un coridor întunecos ce ocolea parterul, avînd în treacăt corespundențe spre două încăperi și spre treptele galeriei ce străjuiau de sus holul. Alte scări coborau simetric în aripa opusă, paralel cu scara în spirală. Etajul nu avea decît trei încăperi în frontul casei, în cele două din margini putîndu-se intra din galerie, cea din mijloc, tip vagon, avea

un mic balcon spre nukul bătrîn care a obturat aleea și o fereastră în peretele opus spre holul mare interior. În partea cealaltă, se mai aflau două încăperi dînd în galerie și un grup sanitar în dreptul luminatorului. La etaj nu se mai găsea decît spațiul în care ajungea scara în spirală, spațiu despărțit de galerie printr-un vestibul.

Aleea care nu se oprea în fața intrării principale, ocotind clădirea în drum spre grajd și cocini, trecea și prin fața bucătăriei de vară. Fundul curții era rezervat unor straturi de legume și delimitat printr-un gard viu.

Pe cît de greu de urmărit după povestire planul, pe atît de greu de reconstituit și după amintirile prime, cînd niciuna dintre încăperi nu voia să se așeze în perimetrul ei real. „Schema este cea mai alunecoasă descoperire a omului, spuse într-o seară Colțea. Un plan, o hartă, o formulă te fac să vezi limpede ceea ce simțurile au perceput complicat, asociind situației date experiența lor trecută. Dar schema distruge totul, ea este pragmatică, exactă, lipsită de orice mister. Cu ajutorul schemelor cunoaștem infinit mai multe lucruri din punct de vedere cantitativ și infinit mai puține lucruri din punct de vedere calitativ uman“.

Asemenea multor aserțiuni ale bătrînului, și acesta erau greu de acceptat. Niky îi răspunse atunci că, de cele mai multe ori, chiar și cînd nu avem o schemă în față, ne axăm raționamentele pe alte sisteme, permițîndu-ne doar ele să ajungem la ceea ce gîndim în clipa respectivă. Lucru acceptat de Colțea, cu rezerva că orientarea personală într-un spațiu nou rămîne misterioasă și „umană“, chiar dacă, într-adevăr, nu ne despărțim nici în acele clipe de sistematizările cărate neînterupt după și în noi. Niky nu mai ținea minte cum a decurs discuția, însă știa că fusese nevoit să-și întocmească un plan al clădirii spre a fi în clar cu ea și, din clipa aceea, toate labirinturile și rătăcirile de dinnainte deveneau imposibile pentru viitor, dar încă foarte prezente în amintire. Din secunda cînd s-a aflat cu acest plan în față, trebuise Doctorul să accepte, „Casa stafiilor“ de dinainte devenea un teritoriu unde accesul i s-a interzis pe vecie. Ajunsese să regrete că a spulberat cu acest plan misterioasele posibilități infinite păstrate încă în memorie. Clădirea se transformase pentru el ireversibil.

Casa Colțea de acum era logică și lipsită de poezie.

Dar mai este ceva. Am realizat această minuțioasă descriere a locului și cu un alt scop : ca o pregătire tipică pentru acțiunea unei narațiuni cu aliură de roman polițist. După trei înmormântări, mi-am zis, trebuie să urmeze și o crimă și nu mi se pare cinstit să lași cititorul să-și stoarcă mintea pentru a afla cu o pagină mai devreme făptașul, neavînd la îndemîină toate datele pe care le posedă și autorul. Pariul lui Colțea cu acel cvasiurmaș al prințului Bibescu oferea și el o premisă tentantă : ar fi putut urma o crimă necuprinsă în codul de legi, deci nepedepsibilă de justiție. Iată o carte bine construită !

Și, cînd lucrurile ar fi fost atît de perfect pregătite, evenimentele au luat-o iarăși pe un alt făgaș... Acțiunea acestei cărți, ca și soarta, nu se lasă strivită de nimeni.

4. DESPRE DIFICULTĂȚILE CONSERVĂRII ACELUIAȘI MIEZ ÎN ALTĂ COAJĂ, CEEA CE DUCE, ÎN MOD FIRESC, LA ÎNTREBAREA : CÎTE PIEI ARE DIAVOLUL ?

Un lucru neobișnuit într-un ambalaj neobișnuit este ceva ce nu mai șochează pe nimeni. Dar un miez straniu într-o coajă banală ? Constatarea, pornind de la observarea unei întîmplări, a devenit, cu timpul, metodă : cîți dintre autorii de azi nu implică misterul în haina cea mai banală ? Da, cu cît casa devenea mai oarecare, cu atît conținutul ei, prin greutatea de a fi catalogat, poate părea mai ciudat. Aglomerarea de obiecte, transformarea celor mai multor încăperi în magazii absolut nefuncționale, faptul că, în afară de holul cel mare și de două încăperi folosite drept dormitoare de Doctor și de nepoata lui Colțea, nimic nu se supunea unei utilizări raționale, totul ducea la o reconsiderare a ceea ce era obișnuit Niky să numească spațiu locuibil. După ce s-a mutat în Casa Colțea, Doctorul a intenționat, cel puțin teoretic, cîteva modificări, o anume ordine, o anume repunere în drepturi a încăperilor. Dar, inițial, mulțimea de treburi rămase restante după moartea lui Rori, apoi mutatul propriu-zis, pe urmă inerția venită din obiceiurile începute să se instaureze în situația în care găsise casa îl făcură să tot amîne, pînă la a renunța definitiv de a mai imagina reforme. Cele două femei, ce veneau de două ori pe săptămîină pentru a mai face ordine în clădirea aceea mare, se obiș-

nuiseră și ele surprinzător de repede cu harababura de acolo. Ambele, gospodine model în căminele lor, acceptau dezordinea funciară din Casa Colțea numai fiindcă erau convinse că acolo locuiesc niște oameni neobișnuiți, care aveau, în mod firesc, și o locuință neobișnuită. De aceea se înverșunau cu încăpăținare de a lupta eroic cu praful și cu murdăria, chiar dacă dezordinea rămânea aceeași. Ele, care acasă n-ar fi tolerat un fir de praf și care intrau (și obligau și pe alții) să pătrundă în încăperi în ciorapi, erau de acord că în Casa Colțea guvernează alte legi. Erau atât de convinse de acest lucru încât nici măcar nu comentau faptul cu alții, nici măcar nu bîrfeau în vreun loc respectiva stare de lucruri.

La fel cum dorise să afle planul exact al clădirii, așa dorea Doctorul să știe și ce se află între ziduri. O muncă ordonată (și eficientă) de atîția ani i-a impus o disciplină rigidă în întreaga sa comportare. El trebuia să cunoască printre ce obiecte se află. Cărțile, miile de cărți zăcînd peste tot, aruncate pe mese, stivuite pe lîngă pereți, orînduite mai mult sau mai puțin întîmplător pe rafturi sau etajere, mulțimea de volume dorea totuși s-o vadă în același loc. Așa, risipite la întîmplare, hîrțoagele își pierduseră utilitatea practică, niciodată neputînd avea la îndemînă nu numai lucrarea căutată, dar nici măcar o alta din contextul respectiv. Așa că hotărî să transforme două dintre cele trei încăperi care dădeau spre intrarea principală de la etaj în bibliotecă, urmînd ca ultima să devină camera sa de lucru. Doar că decizia asta încurcă și mai mult lucrurile deoarece tocmai una dintre acele încăperi îi slujise pînă atunci drept dormitor. Scoțînd totul din odăile respective, transformase restul casei într-un adevărat tîrg de boarfe. Fata, care pînă atunci știuse, cel puțin aproximativ, de unde să ia ceva, rătăcea acum și ea printre obiectele dislocate. Se părea că existase totuși o ordine în dezordinea aceea măreață, ordine care, odată tulburată, învălmășise totul în jur. În cele trei camere veniseră niște zugravi pentru a pune pereții la punct, zugravi nechemăți de nimeni, voluntari ai cartierului angajați de la ei putere să vopsească viitoarea bibliotecă și odaie de lucru a Doctorului. Zugravii reușiseră să destrame și ultima speranță de tărîm locuibil din casă. Apoi unul dintre cei trei lucrători și-a rupt un picior și evenimentele începură să

se târăgăneze, iar Niky era deranjat tot mai mult de vînzoleala acelor oameni străini, mai ales că ei își pierdeau vremea tocmai în încăperile unde se obișnuise el să-și caute refugiul. După zugravi se prezentară tîmplarii voluntari, cei ce și ei simțiseră de datoria lor ca, în calitate de cetățeni ai Pietrei Arse, să-i creeze condiții demne de muncă și viață. Probabil că, dacă experiența cu zugravii n-ar fi fost atît de recentă, Niky s-ar fi bucurat de oferta tîmplarilor, pentru că nu cred să existe intelectual dispus să refuze liber și nesilit de nimeni ispita de a se juca de-a făcutul planurilor unei biblioteci care să-i aparțină. Însă foarte curînd se dovede că și în privința aceasta cele două părți aveau concepții cu totul și cu totul diferite, Niky dorind două încăperi cu rafturi deschise pînă la tavan, meșterii fiind de părere că respectivele scînduri sumar asamblate n-ar constitui o carte de vizită pe măsura priceperii lor profesionale, ei insistînd să-i facă Doctorului dulapuri masive, prevăzute cu uși de sticlă. Văzînd că-i sînt periclitare ideile de regie, adică o parte dintre visele-i cele mai intime, Niky își pierde întregul entuziasm pentru lucrare și se mulțumește să se retragă ursuz pe pozițiile sale. Și, chiar dacă s-a ajuns la un compromis, încăperile n-au mai reușit niciodată să semene nici cu ceea ce-și dorise dintotdeauna Niky, nici cu etalonul înaltei profesionalități a tîmplarilor din Piatra Arsă. După mai multe luni, totul rămăsese într-un stadiu semifinit, nefuncțional, pentru că mobila nouă nu putea cuprinde nici măcar jumătate dintre cărțile aflate în Casa Colțea, iar ansamblul a rămas neunitar, întrucît, nemaiacceptînd nici un meșter, Doctorul înghesuise în cele trei camere diferitele mobile care credeau că-i puteau fi de folos. Toate modificările au stricat și umbra aceluia echilibru precar în care se găseau obiectele în casă de atîția ani. Acum, într-adevăr, nimeni nu mai găsea nimic și harababura era atît de mare încît, după cîteva elanuri inițiale, nimeni n-a mai făcut vreo încercare de a aranja interiorul clădirii ca pe o casă locuită de oameni civilizați.

Și, din nou, cu timpul, Niky începu să se obișnuiască. Faptul că se întîmpla frecvent să caute un lucru și să găsească, în mod neașteptat, cu totul altceva îi producea de multe ori surprize plăcute și ajunsese să aștepte cu nerăbdare asemenea descoperiri : un album cu fotografii vechi de o sută de ani, o carte rară, macheta superbă a

unei corăbii cu pînze, o cutie plină cu decorații și brevete, un clășor cu timbre, o sticlă neîncepută de coniac vechi de cine știe cînd, o sabie cu teaca artistic încrustată, dar și lucruri a căror folosință trebuia redescoperită. Numeroase alte obiecte reprezentau stadiul final sau proiectul cîte unei invenții din lungul șir de încercări efectuat de generațiile de locatari din Casa Colțea. Un laborator întreg, înzestrat cu numeroase substanțe, nu puține toxice, se afla într-o boxă a pivniței. Preocupările stăpînilor casei păreau într-adevăr nesfîrșite. De la căutarea de atîtea ori „aproape obținutului“ perpetuum mobile și pînă la realizarea practică a diferitelor obiecte de uz casnic, totul părea să-i fi interesat. Un teasc special pentru struguri, o mașină de prăjit boabe de cafea sau mai multe boilere fabricație și concepție proprie se mai aflau în stare de funcționare. Și altele. Și poate încă altele, al căror uz a rămas neclar. Precum și numeroase invenții de pur rafinement, ca, de pildă, un caleidoscop în care nu se recomponeau mereu altfel și altfel cioburi de sticlă, ci desene ale unor fragmente precise — ce dădeau de fiecare dată alte personaje, alți oameni și alte animale, fragmente ale unor complicate desene. Cele mai multe alcătuiri reprezentau ființe fantastice, specii necunoscute, născute prin contopirea aliatorie a diferitelor părți. Efectul era nu numai straniu, ci și răscolitor. O altă ciudățenie, pîrînd a fi destinată unui joc, era formată dintr-o mașinărie complicată, prevăzută cu o bilă a cărei traiectorie era urmărită de pîrghii și oglinzi. Regulile acestui prezumtiv joc, Niky nu le-a putut descoperi niciodată, deși a pierdut destul timp cu el.

Și toate aceste lucruri și toate aceste surprize păreau că nu se mai termină. Planul casei, Diamant și-l putuse schița, conținutul nu se lăsa sistematizat. Iar reșezarea obiectelor în cele trei încăperi proaspăt zugrăvite se dovedise o activitate riscantă : pînă și mobilele și cărțile aduse din vechea sa locuință, aproape că nu le mai recunoștea. Pînă și ceea ce provenea din Casa Colțea părea cumplit deranjat de noua înfățișare a odăilor : obiectele se revoltau spărgîndu-se, ascunzîndu-se în cele mai dosite unghere, dezmembrîndu-se și pierzîndu-se diferitele piese componente. Hotărît lucru, o reparație generală a casei, la prima vedere atît de necesară, n-ar fi reprezentat altceva

decît o operație complicată asupra unui pacient cu un cord slăbit. Doctorul nu dorea să-și asume un asemenea risc. După zugrăvirea celor trei încăperi din frontul etajului și după ce tîmplarii au făcut niște etajere pentru cărți pe care nu le-au terminat niciodată — și care tocmai în felul acesta erau mult mai apropiate de gusturile lui Niky —, în Casa Colțea revenise liniștea. Nimeni nu a mai cutezat de atunci să-i deranjeze ordinea submersă.

Anii aceia atît de grei pentru mai toată populația țării par indecent de liniștiți prin preocupările sofisticate din Casa Colțea. Însă nu excepțiile alcătuiesc regula? N-au existat, la altă scară, peste tot, insule în acel arhipelag al deznădejzii, insule responsabile pentru supraviețuirea locuitorilor lor. Un psiholog sau un sociolog ar putea să folosească sistemul Robinson Crusoe ca „sindrom de supraviețuire“ într-o savantă teză de doctorat. Și, iată, un Robinson Crusoe dedublat, continuînd să funcționeze simultan și „adînc implicat în viața tumultuoasă a lumii celei mari“ ! Pînă cînd ? Orice proces are și o evoluție. Cît o să mai poată ? Iată întrebarea !

5. DESPRE DIFICULTĂȚILE ÎNTÎMPINATE DE UN OM EȘUAT PE O INSULĂ PREVĂZUTĂ CU TOT CONFORTUL

După primele luni, cît timp îi trebuise să se adapteze cu noua sa reședință, și după altele, cît își țesuse tot felul de planuri acolo, Niky trecu printr-o pasă rea : nu mai știa ce rost are tot ce întreprinde. La început, pusese totul pe seama surmenajului, pe urmă, trebuise să-și recunoască, resemnat, că starea aceea, chiar dacă fusese declanșată de prea multul efort și prea puțina odihnă, își avea originile în cu totul altceva. Atunci cînd apuci să trăiești atît de intens senzația că nimic nu mai are nici un rost, începi să te opui mersului obișnuit al vieții și în clipa aceea devii altfel ca toți ceilalți oameni. Ceea ce înseamnă că te îndrepti spre o boală psihică. Niky se întreba dacă va înnebuni rapid sau dacă maladia îi va mai lăsa o vreme luciditatea de a se autoobserva. Cunoscuse mai mulți oameni care, după ce au lucrat cu rezultate remarcabile în domeniile lor de activitate, au dovedit că sistemul lor ner-

vos nu era totuși suficient de puternic spre a se putea înhăma pentru durată la solicitări neîntrerupte. Schizofrenia izbucnită în liceu sau în facultate atinge, de cele mai multe ori, indivizi foarte muncitori.

Diamant, obișnuit pînă nu de mult să-și folosească fiecare minut cu ceva concret, stătea acum serile scufundat în letargie și, fiind convins că se dedublează, încerca să analizeze cauzele și etapele degradingoladei. Disciplina îndelung exersată și mentalitatea pozitivă respirate de atîta vreme, îi spuneau că se află indiscutabil pe un drum ce duce la dezagregare. Dar, deocamdată, nu era în stare să se împotrivească, nu putea decît observa și trage concluzii. Peste un timp va fi, după toate probabilitățile, mai rău.

Pînă trăise Rori, probleme de acest soi n-au existat pentru Niky. Rori a știut întotdeauna pe ce poziție se află ei doi în coloana din spatele dricului, ce trebuie să cucerească în etapa respectivă, care era pasul următor ce se impunea a fi făcut și ce era de dorit în momentul acela. Era tocmai ceea ce nu știa Niky : cînd nu mai ai habar ce e de dorit, tot restul își pierde importanța. Dar lucrurile au avut, desigur, o evoluție lentă în vreme.

Da, lucrurile au avut o evoluție și în gîndurile sale cele mai intime. O carte pe care o ținea la loc de căpătîi, deși nu mai citise de ani de zile din ea, era tocmai Robinson Crusoe. Și nu-l interesa atît amănuntul din roman cît *posibilitatea* : posibilitatea de a începe totul de la zero, de a reîncepe construcția unei noi civilizații. Ori de cîte ori era cu adevărat obosit pînă la dezamăgire, Niky visa un teritoriu al lui, unde să poată reinventa universul. Fiecare om are visele sale intime, imposibil de mărturisit cuiva, dar fără de care i-ar fi greu să poată trăi. Pentru Niky, unul dintre aceste vise era insula lui Robinson Crusoe. Pînă ce a ajuns la concluzia — tît în ultimul timp, bineînțeles — că toată lupta de pe acea insulă nu era decît aceea de a reconstrui (DE A RECONSTRUI !) o civilizație suportabilă, aptă de a-ți permite să supraviețuiești într-un mod care să nu te oblige la recăderi în animalitate ; în ultimă instanță, totul se reducea la refacerea mai mult sau mai puțin fidelă a civilizației cunoscute. Și atunci ce rost mai avea acest vis ? Numai acela de a se pune el în mijlocul acțiunii, de a deveni el demiurg ? Probabil că de aceea o mare parte dintre concetățeni încerca să

emigreze. Spre a-și reface insula după naufragiul prezentului. Și nu întâmplător mulți dintre aceștia erau intelectuali.

Însă dacă doctorul Diamant, Doctorul, ar naufragia pe o „insulă cu tot confortul“ ? Dacă n-ar mai fi silit să redescopere aratul și semănatul, rîșnița de cafea și creșterea animalelor, telefonul și conducta de apă ? Dacă tot ceea ce a avut pînă atunci, ar avea și acolo, în insula aceea a „naufragiului“ ? Visase ani de zile ceva ceea ce avusese, nefiind capabil să imagineze ceva semănînd cît de cît cu un univers nou ? Dacă s-ar refugia pe o „insulă cu confort“ și n-ar mai avea ce aduce la nivelul de civilizație avut în viața trăită în realitate, dacă preocupările sale n-ar trebui să fie atît de imediat legate de supraviețuire, nu cumva insula ar începe să-l constrîngă ? Doar pînă la a reface ceea ce are îi ajunge imaginația ?

Unul dintre visele, dintre refugiile lui Diamant pierea sub aceste gînduri. Și necazul cel mai mare era că nu avea nici multe vise, nici multe scăpări. Pe urmă, observă că insula lui Robinson Crusoe s-a mutat în Casa Colțea. Era, desigur, tot o „insulă cu confort“. Niky se mutase aici, avea toate comoditățile — și ceea ce nu existase realizase în cîteva zile —, o armată de băștinași îi stătea la dispoziție spre a-i realiza și alte înlesniri ale vieții, nu-i rămînea decît să se decidă, între timp, putea întreprinde mici expediții de recunoaștere, putea prospecta bogățiile și putea face interesante cercetări arheologice. Terenul era într-adevăr propice pentru așa ceva. El trăia, într-un fel, continuarea romanului lui Defoe, la fel cum o trăiau și alții mulți, toți cei ce naufrageau, asemenea lui, într-un loc unde nu mai trebuiau să lupte pentru stricta supraviețuire materială. Cu burta goală n-ai nici spleen și nici nu-ți pui problemele existențiale, își spusese întotdeauna. Doar că acum putea merge mai departe cu raționamentul : în lipsa imaginației apare plictisul. Neștiind ce ar mai fi de construit pe ostrovul lui cu confort, Niky nu mai veda rostul lucrurilor : orice ambiție, orice perspectivă, în ultimă instanță, orice proiect i se păreau lipsite de sens. Doctorul Diamant, putem spune, a pătruns în pielea unui Robinson Crusoe care nu a părăsit la timp insula. De aceea, capitolul acesta s-ar putea numi și

5. ROBINSON CRUSOE, VOLUMUL DOI

Robinson Diamant stă pe insula sa, Vineri, devenit un adevărat european, se ocupă cu treburile administrației domeniului, canibalii s-au lăsat și ei convertiți pentru alt mod de hrană și alt mod de viață și lucrează acum într-o fabrică de unelte agricole deschisă nu demult, în care nu se zărește nici un vapor venit să-l ducă pe Robinson Diamant înapoi în țările de unde a venit, se zvonește că acele țări nici nu mai există, e adevărat, câteodată, foarte rar, la întretăierea orizontului cu imaginația, se pot observa, pentru câteva ore, pînze de corăbii. Uneori acele pînze ar putea fi pînzele unor ambarcațiuni adevărate. Pentru Robinson Diamant n-ar fi nici o problemă tehnică să semnalizeze spre acele plăsmuiri, dispune de oglinzi uriașe, oamenii săi au învățat să le mînuiască, dacă acele corăbii n-ar veni din plăsmuire, n-ar avea cum să nu răspundă, mai devreme sau mai tîrziu, un căpitan va avea răgazul de a face un scurt popas pentru a vizita insula, pentru a o cuceri, lăsîndu-l pe Vineri drept guvernator și luîndu-l pe Sir Robinson Diamant acasă. Dar, după ce entuziasmul primului gînd trecuse, Sir Robinson Diamant se întreba tot mai derutat de rostul unei posibile salvări. Aici cunoștea fiecare colț de stîncă, fiecare băștinaș, fiecare privațiune, fiecare rozător de cîmp, fiecare capcană ; acasă, chiar dacă lucrurile n-au avut cum să se schimbe în fond, ele nu și-au urmat decît cursul și, probabil, în atîția ani s-au mai înlocuit personajele. Cu alte personaje la fel. Pe urmă, ce rost ar avea să părăsească pămîntul ferm, unde se afla, cu un altul, trebuind, însă, între timp, să mai facă o călătorie atît de primejdioasă. La ceva mai bun ca aici nu se mai putea aștepta niciunde. Și nici la ceva mai prost. De ce să plece ? Ingeniozitatea lui, spiritul lui practic, și întîmplarea l-au învățat și l-au făcut să reușească să aducă unele îmbunătățiri. Putea spune că a împins civilizația cu un milimetru înainte. Stînd singur și uitîndu-se la cer din hamacul său (perfecționat la indicațiile lui), Robinson Diamant își petrecea serile nesfîrșite numărînd stelele. Era singura preocupare căreia îi mai vedea cît de cît rostul.

Din ritmul trepidant al primului volum n-a mai rămas nici urma. Acum acțiunea trenează, faptele eroului sînt descumpănite. Robinson Diamant coboară din hamac, se

duce la marginea mării, se așează pe o stîncă și-și pune marile întrebări. Apoi se scoală, obosit, de pe stîncă și se întoarce la hamac pentru a număra mai departe stelele. Cît timp poate s-o mai țină așa ? Sigur, se mai întîmplă și alte lucruri în carte, ziua eroul se mai deplasează la fabrica de unelte agricole pentru a vedea cum se desfășoară procesul tehnologic, se mai ceartă cu unii muncitori care manifestă tendințe de a se reîntoarce la canibalism, inspectează calitatea și cantitatea peștelui prins de pescari, pune la punct ultimele amănunte în vederea deschiderii fabricii de ars lutul, împarte rațiile de nuci de cocos. Dacă n-ar fi serile lungi din hamac și drumurile de la stîncă de la malul mării, totul s-ar transforma într-un simplu reportaj despre viața întreprinderilor Robinson Diamant. Sigur, patronul ar avea un rol mare, dar cu totul și cu totul plictisitor, cel mult cel de al treilea muncitor de la secția de cărămidă a șantierului viitoarei fabrici de lut ars ar putea susține intriga, el încercînd prin fel și chip, trecînd peste cadavre, să ajungă șeful secției.

6. CORĂBIILE NEGRE

Și, iată, lipsa de imaginație a autorului, care, să recunoaștem, nu este în nici un caz un Daniel Defoe, se dovedește din nou inferioară realității. De fapt, nu lipsa lui de imaginație este inferioară celei a lui Dumnezeu, ci curajul de a crede în ea. Demiurgul, în vreme ce ordonează evenimentele, se joacă ivîrtindu-și caleidoscopul. Pietricelele se recompun în fel și chip, însă, după un timp, destul de lung spre a fi uitat, se repetă și poziția lor. Scriitorul n-are acest curaj : tot întrebîndu-se dacă e credibilă cutare întîmplare, ea dispare încă înainte ca el s-o fi așezat în pagină. Tot căutînd o continuare demnă de a fi relatată, autorul s-a afundat mereu mai adînc în tabieturile personajului și, cum obiceiurile acestuia n-au devenit și obiceiurile cititorului, povestirea risca să se reverse într-o plictiseală enormă.

Niky Diamant era încă și pe vremea aceea tot conferențiar (cu delegație), șef de clinică, șef de catedră (interimar) și cea mai importantă personalitate din Piatra Arsă, o comună suburbană a marelui oraș. Rori murise de mult, nu mai era cine să-i hrănească ambițiile de a schimba delegația în titulatură. Păcat, foarte păcat ! Ar

fi fost o direcție în care șuvoiul tuturor energiilor Doctorului ar fi putut curge mult și bine ! Cine ar fi avut, pe vremea aceea, curajul să meargă sus, sus de tot, spre a obține semnăturile de rigoare ? Șansele lui Niky erau tocmai acestea : că a prins un loc în rînd pe vremea cît se mai putea pătrunde în coloană. Șirul se subția de la sine, unii mai mureau, alții mai uitau să se întoarcă din străinătate, cine rămînea aliniat, chiar dacă nu avansa nici cu un centimetru, se găsea tot mai în față : nu mai erai al douăzecilea fiindcă al doilea, al treilea, al optulea și al șaisprezecelea dăduseră în mod reglementar ortul popii, iar al cincilea, al șaselea, al șaptesprezecelea și al nouăsprezecelea lucrau în Statele Unite, în Germania Federală sau cine știe unde. Mai erai al douăzecilea ? Doar pe schemă. Trăgînd linie și adunînd, vedeai că, dispărînd opt, te aflai deja pe poziția unsprezece. Da, a unsprezecea și nu a douăsprezecea, întrucît al treisprezecelea pur și simplu nici n-a existat. Despre ăsta e mai bine să nu amintim... Dînsul nu mai e și gata : nici nu știe cineva să fi fugit, nici nu s-a anunțat că ar fi murit. Dar nici măcar asta n-o spuneai, sau dacă o făceai totuși, pronunțai cuvintele în șoaptă și lîngă un aparat de radio... Din al douăzecilea în al unsprezecelea fără ca tu să faci nimic pentru asta nu e rău deloc ! Iar cifra douăzeci n-am folosit-o decît din motive strict de demonstrație : doctorul Diamant nici vorbă să se fi aflat atît de în urmă, el se găsea mult mai în față, he, he, cei doi-trei interpuși ce-i mai stăteau în cale nu mai puteau să-i acopere priveliștea. (Însă nu e adevărat că nu trebuia să faci nimic spre a te pomeni cu un număr de ordine mai mic : trebuia să rezisti. Să-ți sapi tranșee și, îngropîndu-te pînă la brîu, să devii surd și mut și să rămii pe loc. Să nu auzi mirarea celor din jur că te-ai întors de la Heidelberg sau de la Viena, să nu te lași înduplecat de cei ce-ți spun că ești un monstru de egoism, tu care ai putea cîștiga atît și atît *dincolo* și care, refuzînd să pleci, îi iei familiei — copiilor ! — orice șansă ; apoi să nu te murdărești așa de tare încît să fi extras cu penseta din șir și plasat undeva în fața dricului, printre băieții cu prapurii sau chiar printre preoți, să nu-ți pierzi cumpătul și să mori de scîrbă, frig sau imprudență. Nu, de făcut trebuie să faci destule, dar, e adevărat, parcă dacă te agiți mai puțin, mai departe ajungi !).

Da, însă Niky a ratat și acest filon al intrigii : el nu mai avea ambiții administrative ca pe vremea cît mai trăise Rori, nici nu mai știa al cîtîlea se afla în coloană, nu se mai agita fiindcă nimeni nu mai voia să semneze nimic, fiindcă în curînd n-o să mai existe altceva decît improvizații, fiindcă orice șansă naturală și logică era închisă. Asta nu-l mai interesa și viața i se desfășura în limitele normalului doar în răstimpul cît se afla în Piatra Arsă. La institut, la clinică, la conferințe nu mai făcea decît strictul necesar și apucă să observe, cu bucurie, că pînă și acest „strict necesar“ se putea restrînge, mai apărînd, mereu un al optzeci și optulea și un al două sute treizeci și unulea, abia așteptînd să rezolve ei „strictul necesar“, ceea ce-i făcea să crească în proprii lor ochi și să se achite cît de cît onorabil de sarcini. (Repererele sigure deveniseră de tipul doctor Păruș, automatele aflate mereu în funcționare. Dar acestea nu puteau constitui idealuri în viață. Ele nu erau decît niște aparate perfecte ce nu se uzau niciodată.) Acasă, la Piatra Arsă, printre semiorășeni și semi-intelectuali, Doctorul se simțea cu mult mai important : aici îl cunoștea și ultima babă, convinsă că atunci cînd o va mânca iarăși ciuperca aia blestemată ce-i tot apărea din cînd în cînd, Doctorul o va face bine, la fel ca pe moșul din vecini, pe care l-a dus cu propria-i mașină la un aparat complicat, unde-ți vezi mațele ca la televizor sau ca pe ginerele verișoarei, vindecat de stomac, după ce, ani de zile, alți medici nu l-au pus decît pe drumuri. Da, la Piatra Arsă, în „insula cu confort“, toți băștinașii făceau o mică reverență în fața lui Robinson Diamant, în vreme ce în oraș, la chioșcul de ziare sau în stația de autobuz, din toată îmbulzeala, *dacă* îl recunoștea un singur individ, pentru ceilalți nu reprezenta decît o figură cu totul și cu totul indiferentă. Și ce subiect de roman mai e și ăsta ?

În vreme ce autorul se aștepta la promisa revoltă a celui de al treilea muncitor, ca unică soluție de a mai stoarce ceva din această materie amorfă, în larg, în locul corăbiilor obișnuite, și-au făcut apariția cîteva pînze negre. La început, nu le-a dat nimeni mare importanță, pe urmă, însă, zvonurile au început să ia o turnură tot mai amenințătoare. Piatra Arsă fusese colectivizată, pe vremuri, la fel ca toate comunele din jur, ulterior, fiind aproape de oraș și, nefăcînd încă parte din acesta, o mul-

time de oameni și-au clădit acolo case, cât s-a mai putut nefiind încă nevoie să ai pentru „insula cu confort“ nevoie de imposibilul de obținut buletin de municipiu. Într-o a treia fază, Piatra Arsă a devenit „comună suburbană“ și se procura la fel de greu actul de identitate și acolo ca și în centrul cetății din care a devenit și ea parte. În tot acest timp, populația localității s-a înmulțit de la 2528 locuitori, câți a numărat în 1952, la 7218, e drept, marea majoritate a celor apti de muncă lucrînd în oraș. Dar naveta era ușoară, distanța nefiind decît de șapte kilometri. „La nevoie, spuneau oamenii, calea asta poate fi făcută și pe jos“, însă ei nu-și dădeau încă seama cît de exact au anticipat evenimentele.

Primul tunet, trecut aproape neobservat, fu acela cînd primarul, venit din alt județ, anunță oamenii că „Piatra Arsă“ s-a întins ca o plăcintă și că a mîncat zeci și zeci de hectare tocmai bune pentru culturi intensive cu recolte record. Drept urmare, a continuat primarul, perimetrul comunei va trebui reconsiderat, astfel încît să fie redade agriculturii cît mai multe pămînturi.

O vreme nu s-a mai întîmplat nimic și localnicii nu s-au obosit nici măcar să mai comenteze acele vorbe lipsite de noimă. După un an, primarul a fost înlocuit cu o primăriță, venită și ea tot din alt județ, numai că, aproximativ în aceeași vreme, au sosit și niște echipe de topografi. Aceștia apăreau, făceau măsurători, dispăreau, se mai iveau peste cîteva săptămîni. Cel mult copiii îi luau în seamă, mai ales întrucît unul dintre ei avea mereu gumă de mestecat străină de vînzare.

Dar toate astea se derulau atît de încet și de pașnic încît te obișnuiai cu străinii și nu percepeai nici o amenințare. Zvonul cum că o parte din case vor fi demolate era prea aiurit spre a-l crede cu adevărat cineva. Prima oară se vorbise despre aceasta încă înainte de a muri bătrînul Colțea și Niky parcă-parcă își amintea că unul dintre motivele tîrăgănării hîrtoagelor era ceva în legătură cu o „zonă sistematizabilă“ sau „în curs de sistematizare“, dar însuși faptul că pînă la urmă Stanciu a știut să treacă și peste acel hop, dovedea cît de neserioasă era amenințarea... Oamenii cred ceea ce vor să creadă : păi, dacă un om ca Doctorul s-a mutat la Piatra Arsă, el pu-tînd desigur, să-și aleagă orice loc din țară , atunci n-o fi fost el nebun să vină într-o localitate ce va fi rasă de pe

suprafața pământului ! Pentru că, asemenea oricărei țîmpenii, aceasta nu este deplină decît atunci cînd se umflă pînă la limitele ei cele mai mari — înainte de a plesni. Primărița i-a amenințat că, în urma măsurărilor făcute și pe baza unor indicații precise, s-a renunțat la reștrîngerea perimetrului locuibil la Piatra Arsă și s-a hotărît... desființarea ÎNTREGII LOCALITĂȚI ! Păi, sigur, rîdeau oamenii, ea se va face primăriță în Moldova sau în Oltenia, ei ce-i pasă... Cine să ia așa ceva în serios ? Dimpotrivă, unii mai adăugau cîte un acaret la casa unde locuiau, alții ridicau un etaj, toți își cultivau grădinile ca înainte, iar cei mai intreprinzători își construiau sere. Cînd mai apărea cîte o mașină la primărie și se mai răspîndea un zvon, cîte un localnic mai fricos își făcea de lucru la Casa Colțea, găsea un pretext și-l întreba pe Doctor, ca să se liniștească.

Numai că Diamant nu voia să știe de această poveste. Pisălogii erau amabil liniștiți, însă își dădeau seama și ei că Doctorului subiectul îi face rău. Nu, nici el nu voia să creadă ceea ce se tot vorbea și, pentru a se liniști, la rîndul său, se interesa la cîte un șefuleț nimerit să-i fie bolnav. Primele răspunsuri au fost cu totul liniștitoare : nu se punea problema „sistemizării“ localităților atît de apropiate de centru, venise răspunsul unui secretar de la județ, a cărei soție suferea de hipertiroidism, deocamdată nu este vorba decît despre acele mici localități, cătune, în special, aflate în afara drumurilor de acces și depopulate în urma decesului bătrînilor și a migrării tinerilor la oraș. La ce să mai ții structuri administrative pentru patru-cinci familii ? Fiecare om crede ceea ce dorește să creadă : un răspuns mai mulțumitor, zău dacă putea primi Diamant și transmițîndu-l și oamenilor, faima Doctorului crescuse și mai mult, el devenind apostolul unei vești atît de bune.

7. BURICUL PĂMÎNTULUI

Dar nici să scormonești prea mult într-o rană nu e bine : după vreun an, profitînd de îmbolnăvirea secretarului consiliului, Niky, discutînd cu el de una și de alta, află că, de fapt, problema sistemizării s-a mai reconsiderat între timp și că s-a ajuns la niște concluzii mult mai radicale. Acum nu mai era vorba numai despre cătune

ascunse după șapte munți și șapte văi, greu de aprovizionat și depopulate de la sine, nici de satele nemților, distruse de mutarea țiganilor în gospodăriile celor emigrați, acum problema se punea mult mai complex, trebuind să se îndeplinească un *anumit număr* de localități destinate buldozerelor. Degeaba, o agricultură modernă nu se poate face pe mici parcele, îi explică secretarul, mai ales că el s-a bucurat de un noroc cu totul ieșit din comun, cum-părându-și o cabană de pescuit în singurul loc de pe malul râului unde nu se putea pune problema sistematizării. Și Piatra Arsă ? Dom'le, Piatra Arsă nu e buricul pământului !

Apoi intervenise ceva și Diamant nu reuși să afle dacă e bine sau nu e bine că Piatra Arsă nu e buricul pământului. (Dar Niky nici măcar nu era sigur dacă afirmația este adevărată : cum să nu fie Piatra Arsă buricul pământului ?) Cîteva zile repetase și el fraza aceasta diferiților localnici și constată că fiecare o înțelegea altfel, probabil și în funcție de mina pe care o făcea el atunci cînd o emitea. Și cu cîte intonații nu se poate pronunța o asemenea frază ? Gînditor, zîmbitor, grav. În fond, constată Doctorul, el le-ar fi putut spune orice, pronunțînd cuvinte la întîmplare, intonația și mimica fiind, în general, mult mai importante spre a convinge.

Numai că nu era nici el însuși lămurit. Trebuiră să mai treacă patru-cinci zile pînă să-l poată interpela între patru ochi pe secretarul bolnav. Ședeau amîndoi în cabinetul lui Niky, acesta puse la bătaie niște sucuri venite din străinătate, primite de un cetățean ce avea niscaiva probleme la tribunal, oferite avocatului bolnav de o maladie endocrină și ajunse la doctorul Diamant pentru a le bea secretarul consiliului. Dom'le, îi explică acela, Piatra Arsă, e drept, e pe listă. (Secretarul avea un sistem modern de a comunica un diagnostic : deschis, cîștigînd încrederea bolnavului, dar dîndu-i și niște speranțe, cu atît mai nerăbdător acceptate.) Asta e ! Însă, atunci cînd am spus că Piatra Arsă nu e buricul pământului m-am referit la faptul că nimeni nu se va împiedica prea repede de ea. Lucrurile vor mai dura. Cît ? Doi ani, cinci ani, zece ani... Cine știc ? Dacă m-ai întreba dacă să te muți mîine acolo, eu nu te-aș sfătui. Dar dacă m-ai întreba dacă să te muți mîine de acolo, ți-aș spune că n-are nici un rost. Dealtfel, mai ținem legătura ! Sigur, gîndi

doctorul, boala ta e o cheazăsie suficientă. O garanție mai credibilă nici nu există.

Diamant se liniști, însă, uneori, stînd pe malul mării și punîndu-și marile întrebări, se pomenea că este conturbat din reverie de pînzele negre, apărînd din cînd în cînd, dispărînd și ivindu-se din nou. Suficient spre a nu părăsi niciodată subconștientul Doctorului și a blînzilor băștinași.

Noroc că viața mai e construită și din alte lucruri, nu de puține și ele se acoperă unele peste altele, scoțînd la iveală cînd roci strălucitoare, cînd mîl infect. De pildă, Doru, soțul Laviniei, devenise și el o problemă enervantă, ce, oricît ar fi fost de izgonită din preocupările lui Niky, săpa și ea în subconștient. (Pînă la urmă, subconștientul ăsta, perforat de sus pînă jos și de la stînga la dreapta, se cariază într-atît de mult încît, încetul cu încetul, se descompune de tot. Atunci, posesorul lui se prăbușește într-o criză *fără nici un motiv*, iar altă dată poate chiar muri.) Niky avea o teorie: șefulețul slugarnic față de superiori este un despot pentru subalterni. Șefulețul incapabil de a linguși, nu-i bun nici să sancționeze. Soțul Laviniei constituia excepția: obtuz în fața șefilor, era insuportabil cu oamenii săi. Muzica de care era îndrăgostit era tot mai dificil de prezentat în public, ea nefiind nici populară, nici simfonică, nici ușoară, deci o aberație pentru cei ce n-o puteau cataloga. O expresie a unei societăți în descompunere. Dacă am da drumul la așa ceva, se exprimase odată o tovarășă cu funcții, atunci mîine ar trebui să încurajăm și consumul de droguri. În consecință, Lavinia își mai ruga tatăl ca, prin legăturile-i solide, să mai intervină pe ici pe colo pentru cîte o aprobare vitală în încercările lui Doru. Rugămințile acestea erau un adevărat calvar pentru socru: se întîmplase nu o dată să obțină o audiență sau o promisiune în favoarea tovarășului ginere de la casa de cultură, pentru ca tocmai acela să strice iremediabil totul, purtîndu-se arogant sau chiar jignindu-l pe cel la care fusese îndrumat. Niky nu putea înțelege cum de mai reușește individul să se bucure totuși de succese, atîta vreme cît era incapabil să găsească un limbaj comun cu cineva. Mai tîrziu, cînd devenise bunic, Lavinia începuse să-l șantajeze cu copilul spre a-l ajuta pe Doru, iar cuscrii îi aruncară într-o zi

în fața lui Diamant că ține mai mult la domnișoara Colțea decît la propria-i fată. Poate că lucrurile s-ar fi deteriorat și mai mult în cadrul familiei dacă nu s-ar fi stabilit o ciudată relație de simpatie din partea lui Doru față de monstrul intelectual, devenit în vremea aceasta student. Ca în toate domeniile, nepoata lui Colțea se pricepea, bineînțeles, și la jaz și era capabilă să ducă o discuție, folosindu-se de numele sacre ale domeniului, atît de străine lui Niky. Doru se simțea atins la coarda sensibilă și venea mereu cu alte discuri la Piatra Arsă, cerîndu-i pînă și sfaturi domnișoarei. Pînă la urmă, Lavinia interpretă altfel lucrurile, încercînd să-ți țină soțul cît mai departe de noua lui specialistă și colaboratoare. Astfel, și insistențele pe lîngă Niky de a interveni pe lîngă unul și pe lîngă altul deveniră tot mai rare, iar proiectul ca părinții lui Doru să se mute la Piatra Arsă și să aibă acolo grijă — acum, de cînd deveniseră pensionari amîndoi — atît de uriașa casă, cît și de nepoțel fusese uitat definitiv.

Marea se mai liniști, la orizont puteau fi zărite iarăși pînzele negre, noroc că Piatra Arsă nu era buricul pămîntului și că pericolele ocoleau insula într-un cerc larg, abia perceptibil.

Pînă ce, tocmai cînd Doctorul începuse să creadă că minunea s-a produs și că viața va primi o ordine, astfel încît va putea să-și rezolve treburile de la oraș într-o jumătate a zilei, iar cealaltă să-i aparțină lui și băștinașilor din Piatra Arsă, tocmai cînd minunea chiar s-a produs și, timp de zece zile, n-a intervenit nimic neprevăzut și a reușit să-și stabilească un program, tocmai atunci cerul se întunecă brusc și insula se chirci sub potopul furtunii, se scutură sub cutremurul ce o lovi concomitent în mai multe puncte și ardea incendiată de trăznete ce o nimereau din plin.

Mai înainte, stihiiile se arătară sub niște semne blînde: venind într-o zi de la clinică, la o intersecție, mașina sa intră în coliziune cu un taxi. Niky cunoștea drumul cu ochii închiși, așa că excludea vina lui, mai ales că (totuși !) celălalt nu acordase prioritatea la un „cedază trecerea“. De rănit nu fusese rănit nimeni, însă ambele vehicule ieșiseră bine șifonate de pe urma impactului. Liniștea celor zece zile rămase în urmă : el, care beneficiase — spre insinuările invidioșilor — de destulă

benzină spre a-și putea permite luxul de a-și folosi zilnic mașina (Deh, doctorii tot doctori... Asta nu numai că are tot ce vrei și ce nu vrei în casă, nu numai că și-a asigurat și fiica, dar se zice că mai primește în fiecare zi atîta benzină de la bolnavi încît poate să mai facă, din cînd în cînd, pe mărinimosul și să-i ofere GRATIS și cîte unui coleg mai fleț sau cîte unui subaltern... Gratis? Păi, ce subaltern mai deschide gura dacă se vede astfel răsfățat?), se văzu brusc obligat să circule cu mijloacele de transport în comun. Nu pierdea în felul acesta mai mult de vreo două ore, însă erau exact acele două ore pentru care se zbatuse atîta, exact *cele două ore ale sale*. Pe urmă, începu goana pe la miliție, pe la asigurări, pe la atelierele de depanat. În fiecare loc trebuia mers de șapte ori fiindcă niciodată tovarășul nu era acolo, sau nu ai adus un act cu tine, sau nu era încă pregătită nu știu ce hîrtie. La auto-service Diamant nu mai rezistă. Îl însărcină pe Stanciu să se ocupe de toată povestea, mai ales că nu se găseau piesele necesare, și nu se găsea vopsea, și nu se găsea mecanic dispus să se ocupe de reparația respectivă. Stanciu se mută, deci, la service, își repară, în treacăt, propria mașină și cea a unui verișor și peste o săptămînă reuși să scoată și Dacia lui dom' conferențiar, de fapt, dom' profesor, cum i se spunea, de la reparat. Arăta ca nouă, doar că nu voi să pornească încă din prima zi. Trebui dusă înapoi, de data asta reparatul dură două săptămîni și, la cinci săptămîni după accident în timpul primului drum făcut spre Piatra Arsă, Diamant o buși pentru a doua oară, pentru a doua oară în cei douăzeci de ani de cînd avea carnet de șofer, dar totodată pentru a doua oară într-o lună și ceva. Asta era totuși prea mult! Caută-l din nou pe Stanciu, du-te din nou pe la miliție, pe la ADAS, pe la service. De data asta, Stanciu trebui să dea dovadă de și mai mult talent, întrucît acum dom' profesor fusese indiscutabil de vină și un plutonier mai neștiutor în ale timusului îi suspendase permisul de conducere. Doar că dom' doctor Stanciu era un geniu și peste trei zile reieși că adjunctul șefului circulației avea mare nevoie de clinica lui Diamant, așa că permisul de circulație reveni la posesorul său. Numai că nu se putea circula numai cu permisul,

era necesară și mașina. Diamant își zise că ar fi cazul să-și cumpere alt automobil, dar și așa se spuneau prea multe despre cât câștigă și despre cât are și nu voia să alimenteze și mai mult bârfele, mai ales că se părea că vor urma, în sfârșit, niște numiri și nu era indicat să-și strice toate șansele pentru o amărîtă de mașină.

Numai că, în vreme ce Stanciu se ocupa din nou de rablă, copilul Laviniei se îmbolnăvi grav, foarte grav, existînd temeri de encefalită. Numai asta nu! se văita mama înnebunită, ea care vedea zilnic în vecini o ființă provenind dintr-o familie foarte bună, o viețuitoare incapabilă de peste douăzeci de ani de a raționa și de a deveni om, după ce, în prima copilărie, trecuse tot printr-o encefalită. Doru obținuse tocmai în perioada aceea succesul vieții sale, aprobîndu-i-se, în mod incredibil, o mare manifestare de jaz pe litoral (în miez de iarnă, dar cu o colaborare din patru țări!) și, oricît ar fi fost de legat de copil, era imposibil să vină tocmai atunci acasă. Așa că, în toiul nopții, Niky se pomenea cu Lavinia și cu un taxi la poartă și trebuia să se deplaseze printre nămeți la spitalul unde se afla internat plodul. Lavinia își pierduse orice rațiune, venea și de trei ori pe zi la el, iar Niky știa că nu are cum s-o refuze, că orice apel la calm era inutil.

Potop, incendii, cutremure. Toate se îngrămădiră în același timp în sufletul lui Robinson-Diamant. De unde nu iese fum nu e nici foc... Sau invers: de unde iese fum... Da, spiritele au început să se agite și la institut și la clinică. Cineva sosi cu vestea *sigură* că ar veni un șef de la Cluj, fostul rector, altul că nu din Cluj ci din Iași. Noroc că în medicină trebuie să ai totuși studii de specialitate, că altfel n-ar fi fost nici o problemă, venea tovarășul de la secția de propagandă de la Vîlcea sau cel ce se ocupa de industria alimentară de la Buzău, repetau colegii, compătîmindu-l ipocrit pe Diamant, ale cărui șanse erau apreciate drept a fi mai mici decît ale respectivului tovarăș de la Buzău. Numai că ăla putea foarte bine să se ducă mai mare peste cooperația mestegărească din Constanța sau zeu peste uniunea județeană a nasturilor sau chiar la cultură la Arad. Ți-avea șanse nelimitate. Dar un biet medic specialist în endocrinologie ce să facă? Va rămîne pe loc și se va acomoda din nou unui șef și gata. Sau se va duce la partid

și o să spună că. Sau se va duce la securitate și o să zică. Păi, sîntem în socialism, nu? Noi avem unde merge spre a ne cere dreptatea, nu ca sărmanii capitaliști, lăsați să moară șomeri... Dar Diamant, bietul de el, nu! Semnul cel mai sigur că urmează un cataclism și la institut și la clinică era acela că doctorul Stanciu nu se mai agita absolut deloc pentru mașina lui dom' profesor — devenit din nou dom' conferențiar... — și că lipsea după plac, fără să se mai obosească să caute o minciună oricît de gogonată.

Și, peste toate, veni bomba: Piatra Arsă era într-adevăr buricul pămîntului, iar ștabilor li se părea din cale afară de indecent ca toată lumea să vadă acel ombilic. România era țara cea mai pudică din lume... Așa că s-au hotărît să-l facă dispărut. Într-o nefericită vizită de lucru a însuși Tovarășului, acesta, trecînd cu convoiul de mașini prin Piatra Arsă spre una dintre fermele model aflată la vreo zece kilometri mai încolo, făcu o remarcă precisă, iar la întoarcere, o repetă.

Cel ce cu nu multă vreme în urmă pretinse că Piatra Arsă nu este buricul pămîntului își schimbase și el opinia cu 180 de grade. Cu ombilicul la vedere nu umblă decît cadînele. Ce se va întîmpla în continuare? Păi, ce să se întîmple? Piatra Arsă va dispărea. N-am mai pomenit om fără buric, replică doctorul Diamant. Om nu, dar pămîntul suportă o asemenea operație estetică. Mai ales că Piatra Arsă nu este singurul buric al pămîntului. Și astfel află Niky cum că Terra are o sumedenie de omibilicuri.

8. LORDUL ÎN MLAȘTINĂ

Fără mașină, Niky se simțea paralizat. Acum, că la clinică se știa sigur că va fi numit doctorul Cojocaru, cineva își permise să remarce cu glas tare că nimeni nu s-a născut la volan și că mai sînt și alții care-și țin mașinile în garaj din lipsă de benzină. Dacă Doru ar fi avut permis de conducere, le-ar fi cumpărat copiilor o rablă și s-ar fi deplasat el cu ea pînă la repararea propriei mașini. Însă Lavinia — brusc — nu voia să conducă și să-și mai cumpere el un automobil n-avea curajul: și așa se spunea că doctorul Diamant e putred de bogat și, dacă ar fi venit o comisie îndrăguită să-i

aprecieze averea la Piatra Arsă, mai mult ca sigur că lucrurile s-ar fi terminat cu scandal, în special fiindcă Niky însuși nu mai știa ce-i al lui și ce-i al domnișoarei Colțea, dar, mai ales, întrucît nu avea nici măcar aproximativ habar ce se află îngrămădit în casa aceea fără de sfîrșit. Poate așa ar fi aflat... Da, însă cu ce preț? Și cu cîtă altă bătaie de cap? Și, oricum, să-i ia lui Doru o mașină ar fi însemnat un alt risc. Cu zăpăcitul acela mai bine să ai cît mai puțin de a face.

Seara, Doctorul sosea acasă frînt de oboseală, stătea și se uita la tavan. Nepoata lui Colțea îi puneă ceva în farfurie, cîteodată mîncău împreună, de cele mai multe ori el lăsa totul neatins. Stătea singur, nu citea, nu lucra, fuma și bea cafea. Cînd simțea că nu mai poate, Inkakakadu îl sfătuia să nu mai drămuiască tutunul, să insiste pe la tovarășul cutare — între timp de mult răspunzînd de alt sector — sau pe la tovarășul Icsulescu, să nu se dea bătut tocmai acum, cînd era limpede că se afla atît de aproape de țelul final, să se intereseze de unde are doctorul Cojocarul toate pe cîte le are în casă și cum poate aspira la postul de șef de clinică atunci cînd nevasta i-a rămas în Germania? (Asta Niky nici n-a știut-o și, interesîndu-se într-o doară, află că informația era nu numai exactă, însă și de dată foarte recentă, motiv pentru care Cojocarul putea încă să pretindă că soția lui și-a prelungit șederea și că n-a rămas definitiv.) Pisălogeala aceasta, care pe vremuri îl exasperase, acum îl calma. Era de parcă s-ar fi culcat la sînul mamei și ar fi găsit acolo căldură și uitare.

Micuțul Niky, orfanul, trecea printr-o criză prelungită și nu găsea o ființă caldă, în care să se îngroape și să plîngă. (Nici Rori nu fusese bună pentru așa ceva. Rori fusese ambițioasă și nu suportase înfrîngerea și înfrînții. Însă, pe vremuri, nici soțul ei nu trecuse printr-o asemenea criză.) Acum îi veni și lui sorocul să-i urască pe toți cei — asemenea lui, cel de dinnainte — — continuau să funcționeze imperturbabili. Odată, la Casa Universitarilor, nu se putu abține să nu-l întrebe pe Palux dacă lui nu-i era greață niciodată. Păruș îl privi lung, fără să-i răspundă și Niky n-avu curajul să insiste. Dar, de atunci, își rememorează de multe ori scena, încercînd să afle răspunsul „automatului perfect”. Cînd obosea fără să ajungă la o concluzie, își spunea că, în

fond, nu era vorba decît despre doctorul Păruș, Palux sau Phalus...

Doctorul Diamant era văduv de atîta timp, era vremea să-și găsească o femeie, ziceau oamenii și autorul e de exact aceeași părere, mai ales că un romanț sentimental ar fi scos acțiunea din mîlul în care se afunda tot mai iremediabil. Însă eminentul om de știință, gloria endocrinologiei nu numai locale, ci chiar naționale, bine, una dintre acele glorii, om cu o fată măritată, deci liber ca pasărea cerului, avînd perspective sociale atît de frumoase și, deși bunic, arătînd încă atît de bine, un om atît de spiritual și de cult, distins îmbrăcat și cu o alură de lord englez, nu dorea să se recăsătorească. Nu i-a convenit noua doctoriță a dispensarului, nu i-a convenit ! În dragoste, gusturile nu se discută, deși partida părea foarte potrivită și Diamant declara oricui că o stimează în mod deosebit pe colega sa. O stimează... Ei, n-a fost să fie... Dar măcar să-și fi adus o altă femeie de la oraș... La început, cei din Piatra Arsă se temură că Doctorul le va fi răpit de o asemenea doamnă, nedori-toare de a face o navetă de șapte kilometri. Pe urmă, însă, de cînd Diamant devenise sufletul localității, au trebuit să se gîndească altfel la această problemă. Mai ales că lumea e rea și vorbește vrute și nevrute. Un bărbat încă în plină putere — și ce-i dacă-i bunic ? — și o fată de optsprezece ani locuind împreună... Tutore în sus, tutore în jos, nu-i firesc... Mai ales că Doctorul, asemenea tuturor oamenilor mari, avea o mulțime de dușmani, oameni proști, dar nu numai, gata de a-l umple cu noroi, de a-l murdări de sus pînă jos. Și nu era vorba doar de el : toată Piatra Arsă era vizată. Ce era de făcut ? Păi, ce să fie : omul trebuia însurat.

Singurul total străin de această problemă tot mai acută era Diamant, Omul modern este prelungirea mașinăriilor de care se folosește, învățase el. Cîta vreme avusese automobilul, fuseese mereu pe drumuri, mereu agitat, acum aici, peste cinci minute la clinică, peste alte cinci la institut, apoi la spitalul județean, la Direcție sau... sau altundeva, nici o problemă, nu trebuia căutat cu miliția fiindcă era de fiecare dată atent să lase un număr de telefon, un loc unde putea fi imediat găsit. Și era găsit, iar mașina, ascultătoare, îl ducea s-o ia

de la capăt. Pînă ce constată că, de fapt, nu mașina era ascultătoare, ci el era cel ce se supunea. Ea îi impunea traseele, ea-i făcea itinerarul, ea-l lipsea de orice clipă de lenevit.

Lenevitul, reveria, naște teorii. Cea mai mare avere a unui bogătaș roman n-au constituit-o sclavii, nici aurul, nici pămînturile nesfîrșite. Cea mai mare avere a unui nobil roman a fost *minunata stare de otium*. Diamant, care continua, în virtutea inerției, să-și urmeze programul zilnic, nemaiavînd nici un fel de inițiative și retrăgîndu-se cît mai repede în Casa Colțea, venind *adus* de mijloacele de transport în comun, în ritmul lor, în voia lor, ajunse la concluzia că, oricît te agiți, lucrurile își urmează, indiferent, propriul curs, neexistînd forță în lume aptă să le poată efectiv urgenta sau amîna. O pilă, a probare, o intervenție reușită de orice fel nu dau decît victorii iluzorii. Absolut iluzorii. Grecii, domnule, grecii aveau perfectă dreptate cu chestia aia, cu soarta. Toate tragediile lor nu demonstrează decît acel unic lucru : Oedip se agită, Antigona se agită. Ulise se agită și, pînă la urmă, cine e mai puternic ? Tot destinul, bineînțeles. Și e cu totul incredibil cîte porcării se pricepe soarta să pună la cale, lucruri inaccesibile unei minți de muritor, darămite să le mai și prevadă amărîtul de om din timp. Din care timp ? Să fim serioși ! Dacă mai trăia Rori sau dacă mai trăia mașina, Niky ar fi început — nu, nu ar fi început, ar fi continuat — să se agite, să arate cîte ticăloșii a făcut Cojocaru înainte — nu, asta n-ar fi făcut-o —, s-ar fi apărat, l-ar fi căutat pe tovarășul' X sau pe tovarășu' Y, ar fi dovedit că așa nu se mai poate, că trebuie să... și să. Doamne, cît s-ar mai fi agitat ! Și nici măcar n-ar fi fost singur, chiar și numai mînat fiind de mașină : Rori păzea de undeva de sus, veghea și era vigilentă. De pildă, Inkakakadu îi ceruse într-o noapte, să meargă a doua zi la tovarășul Bute. Ce să caute la tovarășul Bute ? Păi, tovarășul Bute fusese numit de cîteva zile secretar de județ. Și — culmea ! — interesîndu-se, Niky află că într-adevăr numirea triumfală avusese loc și că tovarășul era cel ce răspundea acum, printre altele, și de medici. S-ar fi dus, deci, la tovarășul secretar sau ar fi vorbit cu Moldovan, cel ce lucrase cu Bute pe cînd acesta se mai ocupase de

agricultură. Sau ar fi găsit pe altcineva. Păi, nici n-ar fi trebuit să se omoare cu căutatul : doar cu două zile înainte venise un bolnav cu o recomandare cum că ar fi cumnatul to'a'ășului secretar Bute și dacă dom' profesor are nevoie de ceva...

Numai că, nemaifiind mînat nici de Rori și nici de mașină, Niky devenise un supercasetofon lux fără baterii și fără șnur de alimentare. Și ? Nimic. Mlaștina rămînea mlaștină, dacă te agiți, te înghite uneori mai repede, dacă nu te agiți, te înghite uneori mai încet. Dacă totul merge „normal“, te înghite imperceptibil. Îți dai seama bine atunci cînd ai ajuns și cu nasul în mîl și nu mai poți respira. Pînă atunci... Cojocarul n-a venit încă la clinică. N-a spus nimeni că n-o să vină, dar n-a venit. Postul de profesor de la catedră n-a fost dat la concurs, n-a spus nimeni că n-o să se mai afișeze concurs, dar nu n-a afișat. Nepoțelul a ieșit din spital. E încă sub supraveghere strictă. Nu se știe dacă boala va lăsa urme. Criza a trecut, însă, oricît de optimiști am fi, doar următoarele luni vor arăta dacă... Mai bine să nici nu ne gîndim ! Doru a organizat minunata sa manifestare internațională, însă rușii și cehii au anunțat că nu pot veni decît prin mai. Așa că nici activitatea lui nu s-a finalizat încă. Mașina se află la service. Săptămîna viitoare va pleca un delegat la Pitești pentru frîne servo. S-a dus unul și săptămîna asta, dar s-a întors fără. Acum există promisiuni ferme. Există. Piatra Arsă încă n-a fost demolată. Nimeni n-a spus că va fi cruțată, însă nici zvonurile cum că lucrurile vor demara în douăzeci și patru de ore de cînd însuși geniul ar fi dat ordinul nu s-au confirmat. Dacă a spus însuși... chiar în persoană... atunci nu se poate să nu fi început ei de capul lor. Probabil că o fi venit un alt ordin în stare să contrazică primul. Adică de la același nivel. Sau măcar o indicație de amînare. Că, altfel, cine are curajul să nu execute ceea ce... Pe scurt, nici Piatra Arsă nu s-a topit încă, nici măcar nu s-a contractat, nici măcar nu s-a subțiat cît de cît. A rămas tot așa. Deocamdată. Liniște pe toate fronturile, doar o afundare domoală, lină, lină... De la un moment încolo, ajunge chiar să-ți placă, mă rog, să te liniștească acea afundare. Încet, încet...

Dar scufundarea te și solicită, te și obosește. Chiar și pe Sir Robinson Diamant. Când să mai ai timp și de tîmpenia cu însuratul ? Trebuie să ai timp ! Și dacă n-ai tu, au alții ! Nu ești singur ! Nu ești singur nici măcar în mlaștină.

9. ÎNCEPÎND SĂ PICTEZI AMINTIRI

Nu ești singur nici măcar în mlaștină. Acesta este motivul pentru care te afunzi atît de încet. Straturile trebuie să se sedimenteze. Înaintea ta s-a afundat altă generație. De aceea ar trebui să te afunzi cît mai rapid. Ca să nu încurci ordinea. Ordinea firească. Ordinea-ordine. Prin stufăriș se zăresc de acum urmașii. Și ei trebuie să se afunde. Și ei au drepturile lor. Așa că n-ar fi rău să privim lucrurile și din altă direcție ! Doctorul nu vrea să se reînsoare. E bunic, e văduv, mai are vagi scuze. Însă domnișoara Colțea ce scuze are ? E studentă, să zicem că mai înainte vrea să-și termine studiile, să nu se încurce între timp, căsătoria poate însemna copil, unde să-l crești cînd tu nu știi nici măcar unde vei fi repartizat peste cîțiva ani, unde vei face stagiul și unde vei fi trimisă apoi definitiv ? Definitiv pînă ce vei face rost de suficiente pile spre a ieși din fundătura spre care te îndrepti. Mă rog, asta ar fi scuza, deși... Păi, chiar domnișoara Colțea să-și facă probleme cu repartiția ? În primul rînd că e șefă de promoție... Adică nu ! În primul rînd că părintele endocrinologiei veghează asupra ei. Dacă nu are chef să se mărite, de ce nu o vizitează măcar un prieten, vreun coleg, un drăguț de orice fel ?

Ce drăguț ? Nici Doctorul și nici pupila lui nu primesc nici un fel de vizite de la oraș. Pe vremuri, se mai întîmplase să mai apară străini, însă se dovedise ușor că nu erau decît pacienți recunoscători sau rude ale pacienților recunoscători. Tu trebuie să fii prea isteț să-ți dai seama cine e un prieten și cine e un pacient. (Chiar și un prieten din clipa cînd devine pacient nu mai e decît pacient. Un adorator plin de speranțe și temeri...) La Piatra Arsă n-a sosit niciodată nici un coleg și nici o colegă.

În cazul acesta, ar mai fi existat posibilitatea ca domnișoara să se ferească de tutorele ei și de bîrfa localității, preferînd să întîrzie în oraș. Putea să pretindă că a rămas

la un spectacol, la un film, la o discotecă sau că a avut o ședință pînă seara tîrziu, că i-a plecat ultimul autobuz din fața nasului, fiind obligată să înnopteze la un prieten, adică, vreau să spun, la o prietenă. Nu-ți trebuia nici un fel de imaginație să poți născoci, în cazul ei, cîte cinci scuze perfect plauzibile pentru fiecare seară, pentru fiecare noapte. Ți-ai găsit ! Nepoata lui Colțea, la fel ca și Doctorul, făcea pe dracu-n patru și revenea cît putea de repede acasă. Singură. Despre alți studenți se spunea că au atîtea ore, cursuri, seminarii, lucrări de laborator, studiu în bibliotecă, activități obștești, muncă politică încît nu mai știau cum să-și împartă cele douăzeci și patru de ore cîte au fost îngrămădite în ziua oficială. Studenta din Piatra Arsă avea vreme din belșug. Pleca de dimineața și se întorcea după prînz, rar spre seara. Cînd se nimerea să fie totuși obligată să întîrzie pînă tîrziu, o aștepta Diamant cu mașina. Acum, de cînd mașina era stricată, ea și-a aranjat în așa fel treburile încît să nu trebuiască să vină noaptea acasă. O singură dată se întîmplase să fie reținută la o ședință UTC pînă după plecarea ultimului autobuz. Atunci Diamant îl rugă pe un vecin să-l ducă s-o ia cu automobilul. Chiar dacă nu e benzină, cine să-l refuze pe Doctor ? Și, pe urmă, să fim serioși, zece kilometri dus, zece întors ? ! Se poate, domnu' doctor ?

Despre Domnișoara se spunea că este suficient să vadă ceva o dată spre a i se întipări pe veci în memorie. Așa se explică și cultura ei fenomenală la o vîrstă fragedă, așa se explică și faptul că n-avea la institut nici măcar o singură notă de nouă — deși nimeni n-a văzut-o vreodată tocind, ba, nici măcar citind cursuri, ci stînd toată ziua și mai toată noaptea cu nasul în *altfel de cărți* sau reviste. Vedea un om, și-l amintea pînă la detalii, vedea un bloc, îți spunea și după o săptămînă cîte ferestre avea, vedea un rînd de pagini, și-l putea reproduce aproape cuvînt cu cuvînt și după zece ani. „Ai o memorie de idiot genial“ o tachina cîteodată Niky, deși era sincer îngrijorat pentru supraîncărcarea continuă a creierului fetei. „Așa ceva nu se poate termina decît cu o explozie a prea plinului“ își spunea sieși, neavînd cu cine să împartă asemenea gînduri. Însă Domnișoara nu era idioată, ea era în stare să facă fel de fel de asociații surprinzătoare, informațiile din nesfîrșitul ei depozit fiind mereu scoase la

iveală nu numai pentru a fi șterse de praf, ci și pentru a fi utilizate. Plus că Diamant nu vedea nici un fel de compensație pentru acest dar sau pentru acest blestem : în loc să fie stângace, ca orice om cu o inteligență mult superioară normalului, ea se descurca minunat și la lucrările de laborator și chiar și la șofat. (Deși Niky nu îi dăduse voie să-și ia permisul de șofer, ea era cea care îi scosese de la cincisprezece ani mașina în fiecare dimineață din garaj, el julind-o nu o dată printre boscheți și pomi. Iar la institut, profesorul Fărcașiu susținea că ar fi o crimă dacă puștoaica nu ar face chirurgie, el, Fărcașiu, fiind renumit pentru halul cum se purta cu studentele, pe care le considera *din naștere* total neindicabile spre a fi medici, ci doar surori. De aceea, în timpul practicii, demixta grupele, băieții asistând la operații, iar retele fiind în primul rînd trimise în saloane pentru a schimba plosca de sub bolnavi. „Nu e just !“ s-a afirmat de mai multe ori prin ședințe, dar Fărcașiu își vedea de ale lui, comițînd o segregatie inadmisibilă între sexe. Doar pe Domnișoara nu numai că o accepta, dar o și lăuda necontenit.)

Cînd să se refacă un asemenea creier ? Diamant avea și vaga bănuială că fata nici nu dormea. Cît fusese mai mică, obișnuise să intre în dormitorul ei spre a vedea dacă nu s-a descoperit în somn. La început, o muștrase găsind-o citind și după miezul nopții, pe urmă, ea, auzindu-l, se prefăcea că doarme. O recunoscuse o dată că simulează cînd, pufnind în rîs fără să-și dea seama de ce, imediat explodă și ea în hohote. Dar n-ar fi putut pretinde cu certitudine că fata s-ar fi prefăcut de fiecare dată. Însă bănuiala exista. Și, dacă era adevărat că ea nici măcar nu dormea...

Să fi fost aceasta compensația ? Că n-o interesau băieții ? Păi, n-o interesau nici un fel de legături, de nici un fel și cu nimeni. Nepoata lui Colțea stătea ore în șir și citea, cosea sau se îndeletnicea cu altceva. Ea, se părea, nu cunoștea reveria. Într-o zi, Niky, plictisindu-se, se pomeni că o desenează pe un colț de revistă. Ei îi plăcuse desenul și Diamant folosi prilejul spre a o pune să pozeze. Era un pretext bun : în timpul acela ea era obligată să nu facă nimic. Măcar atunci i se odihnea creierul ?

Casa Colțea era singura casă fără antenă de televizor din toată Piatra Arsă. În serile lungi, petrecute împreună,

Niky o reținea tot mai des pentru a o desena. La început, conversația între timp, însă ca ea să nu problematizeze și atunci, tutorele o rugă să tacă, spre a-i putea — vezi, Doamne ! — prinde trăsăturile mai bine.

Tăceau ore în șir : ea stînd nemișcată, el privind-o din spatele șevaletului. Nu tăceau : își vorbeau fără să rotească nici un cuvînt. De treceau cîteva zile fără asemenea ore, amîndoi deveneau nervoși. O sfială de neînțeles îl împiedica să-i propună o nouă ședință de pozat. Nici ea nu părea să îndrăznească vreodată să ia inițiativa. Pe urmă, fără să-și dea seama cum, se pomeneau iarăși în pozițiile inițiale, el cu șevaletul acolo unde a pictat-o de prima oară, ea pe fotoliul unde i-a pozat atunci.

Doar costumația ei era mereu diferită. Folosindu-se de fotografii vechi din albumele pîndind din toate ungherele sau risipite te miri unde, nepoata lui Colțea intra de fiecare dată în pielea altui personaj. Nimeni n-ar mai fi fost în stare să precizeze pe cine reprezentau doamnele și domnii gravi din poze, stînd serioși ca niște copii în fața obiectivelor, mulțumiți de gravitatea lor, de importanța lor, de trecerea lor integrală în eternitate. Cînd n-o picta Doctorul, fata venea cu cîte un clișeu vechi și îi încropea pe loc o biografie completă. Așa s-a înfiripat și al doilea joc. Niky intra cu plăcere în această îndeletnicire, își dădea și el cu părerea, însă ea avea mai multă imaginație și atribuia personajelor fapte pline de mister. Cu vremea, toate acele ființe născute a doua oară își stabiliră relații între ele și dintr-una dintre bibliotecile „aproape terminate“ fură date afară mai toate obiectele spre a face loc muzeului pozelor identificate, unde un ofițer mustăcios și dublu decorat devenise soțul unei doamne slăbuțe și mai mult ca sigur bolnavă de tuberculoză. Cîteodată asemenea mariaje se confirmau cînd, după luni de zile, mai apărea dintr-un cotlon o fotografie reprezentîndu-i pe amîndoi într-o atitudine fără echivoc de cuplu în fața camerei de luat vederi. Altădată, o nouă poză, ivită într-un mod la fel de neașteptat, încerca să infirme un eșafodaj întreg, înfățișînd o secvență de la nunta ofițerului cu o cu totul altă domnișoară. Și asta, după ce, între timp, nepoata lui Colțea găsisese pentru fericita pereche, descoperită de ea, mai mulți urmași virili, părinții altor personaje ce-și aflaseră de mult locul într-un arbore genealogic amănunțit alcătuit. Dar fata nu

cunoștea opreliști în fața imaginației ei : ofticoasa din prima poză era inevitabil să moară, iar bietul văduv, rămas cu cei trei copii — de acum trecuți cu roluri precise în saga clanului — se cuvenea să-și refacă viața, de unde și mireasa din poza inoportun ivită.

Cu o carioca de o anumită culoare, Domnișoara trecea pe spatele fiecărui carton, pe lângă arabescurile firmei atelierului fotografic, numele personajului (nume, desigur, inventat de ea), iar pe un perete tapetat cu mai multe coli de hîrtie albă, se afla falnicul arbore genealogic, precum și cîte o scurtă caracterizare a fiecărui personaj, totul ilustrat de imaginile corespunzătoare. Alegerea numelor era singurul domeniu unde Niky părea mai iscusit decît partenera sa de joacă. În rest, totul reprezenta opera ei.

Cînd se ajungea la o ședință de pozat, Domnișoara apărea, mai nou, în rolul uneia dintre femeile din basmul arborelui genealogic. Asta o costa multă muncă, întrucît nu-și făcea numai freza celei din fotografie, dar și întreaga costumație și se și farda cu migală. Prima oară Niky se amuză încîntat, văzînd-o semănînd atît de mult cu „Cleo“, posesoarea unei biografii cît se poate de încărcate, fiind spre sfîrșitul vieții călugărită de către nepoata lui Colțea. Acea Cleo apăruse în carne și oase și se așezase cuminte pe fotoliul de unde urma să-i pozeze lui Diamant. Conform convenției, nu vorbi, însă din colțul ochilor îi scăpărau din cînd în cînd sclipiri diavolești, pe care Niky nu le observase niciodată în privirile pupilei sale. Tăceau amîndoi, însă, în liniștea netulburată, se derula întreagă complicata biografie a aventuroasei treceri prin lume a misterioasei Cleo.

Dacă prima oară Doctorul fusese încîntat, a doua oară, cînd fata venise înfățișînd-o pe soția „bătrînului logofăt Mitrache“, începuse să se teamă. Și de data asta, nepoata lui Colțea reușise să semene tulburător cu personajul, deși „consoarta logofătului“ nu semăna cîtuși de puțin cu Cleo.

Apoi surprizele s-au ținut lanț : Domnișoara izbutea să se identifice pînă aproape de perfecțiune cu toate tinerele și bătrînele ei modele. Să fi fost doar sîngele de vină, putîndu-se bănui că majoritatea cucoanelor din poze îi erau străbune ? Palid răspuns... Reîncarnările săvîrșite de nepoata lui Colțea depășea firescul, așa cum depășea firescul fiecare gest al ei.

Zilele treceau, Doctorul se lovea de pupila sa în nesfârșita clădire, se grăbeau amîndoi, el ar fi trebuit să fi plecat deja de mult la institut, ea avea de la opt un seminar, Niky o vedea și n-o vedea : în jurul ei plutea un nimb conținînd misterul tuturor personajelor în care s-a încarnat atunci. Și nu numai ! (Și tocmai acest „nu numai“ era ceea ce îl tulbura mai mult.) O vedea altfel ca pînă la acele ședințe de pictură. O vedea altfel și se înfiora. Nepoatei lui Colțea, Diamant îi devenise tutore, un amănunt ce-i era cu desăvîrșire interzis să-l uite. De aceea nici nu cuteza să-și sfredelească mai adînc sentimentele. Și iarăși se simțea și mai tulburat.

Pînă ce alții au început să interpreteze cu totul diferit serile de la Piatra Arsă. Oamenii... A, nu ! Cititorul să nu bănuiască acum că lumea ar fi început să-i bîrfească ! Cine să fi avut o imaginație atît de morbidă și cine să fi îndrăznit să rostească asemenea gînduri ? Doctorul era un foarte mare savant, un medic genial și avînd o poziție de o importanță covîrșitoare — COVÎRȘITOARE ! — în ierarhia medicînei românești. În afară de asta, Diamant reprezenta emblema Pietrei Arse și, deci, se afla mai presus de orice bănuială. Iar Domnișoara... Dar ce să mai vorbim... Nu, la cu totul altceva se refereau noile zvonuri. Cît timp nepoata lui Colțea îngrămădise tot felul de rochii demodate — dar impecabile, întrucît fuseseră croite și cusute special pentru ședințele de pozat —, cele două femei care veneau de două ori pe săptămînă să facă ordine în imensa casă aproape că nici nu le luară în seamă. Domnișoara golise un dulap din camera ei și îngrămădise ciudatele toalete în el, pe măsură ce le confecționa. În cîteva luni se adunaseră deja o jumătate de duzină. Dura două-trei săptămîni munca fetei și apoi Niky o desena alte cinci-șase seri. Uneori ședințele de pozat se întindeau pe perioade mai lungi, întreruperile fiind mai mari, Doctorul trebuind să rămînă pentru tot felul de probleme în oraș sau venind noaptea prea tîrziu acasă sau nepotrivindu-se să aibă amîndoi chef pentru tot ceremonialul ciudatelor lor întîlniri, neavînd unul sau altul starea necesară, neavînd ea timp sau poftă să se machieze sau costumeze, treabă ce pretindea ea însăși multă răbdare și mult timp. Așa ceva nu faci decît atunci cînd te afli într-adevăr în starea necesară. O singură

dată se străduise să intre în rol, simțind că el venise acasă devreme tocmai pentru a obiecta. Se nimerise, însă, ca tocmai atunci să nu aibă ea chef de așa ceva. Avusese un mic necaz la institut cu un asistent care încercase mai de mult să-i tragă clopotele, un tânăr plin de calități, însă groaznic de pedant și de încântat de sine. În ziua aceea, după ce că relațiile dintre ei erau mai mult decât proaste, asistentul ironizînd-o de față cu toată lumea ori de câte ori o vedea, ea descoperise o inadvertență într-o părere pe care el și-o exprimase la seminar. Tânărul medic, bine pregătit, ajuns cadru universitar prin merite și nu prin pile, se încapățînă în părerea lui, deși era evident și pentru ultimul dintre învățăcei că studenta Colțea avea dreptate. Pînă la urmă, tânărul, întotdeauna atît de meticulos și de sigur pe sine, făcu o criză de isterie și ieși trîntind ușa. Nepoata lui Colțea dărimase în fața colegilor ei un mit, dar asta n-o făcu de fel fericită. Dimpotrivă, veni acasă și, încercînd să uite incidentul, se pregăti pentru rolul unei matroane cu patru copii, pozînd maiestuoasă pe un fotoliu uriaș. Nu-i reuși machiajul și nici costumația nu-i stătea nicicum, deși cu doar puține zile în urmă, aceeași cucoană stimabilă își făcuse apariția în încăpere cu cel mai natural aer cu putință. Ceea ce realiza Domnișoara era artă, nu puteai să te bagi cu forța în universul acela atît de sensibil. (Asta nu vrea să însemne că desenele Doctorului n-ar fi fost și ele tot artă, că ele n-ar fi pătruns, la rîndul lor, în eterul rarefiat unde te ducea fata. Dimpotrivă, arta Doctorului era chiar remarcabilă, extaordinar cum semănau picturile lui cu fotografiile din care se inspirase Domnișoara ! Dacă nu ne-ar auzi nimeni, am spune că desenele lui Niky semănau chiar prea mult cu fotografiile. Însă cum să-l critici pe Doctor chiar la Piatra Arsă ?) În seara disputei cu asistentul, din ședința de pictură nu ieși nimic, iar cei doi se simțiră atît de stînjeniți, încît mai multe zile se ocoliră reciproc. Trecură două săptămîni pînă să se poată uita din nou senini unul la celălalt. Și mai trecură alte săptămîni pînă să îndrăznească să-și reia serile de dinainte. Matroana, mamă a patru copii atît de reușiți, nu mai poză niciodată în fața lui Niky și desenul început dispăru și el de pe șevalet.

Dar despre toate astea nu s-a aflat în Piatra Arsă. În schimb, s-a șoptit despre un alt personaj... De fapt, nu despre un personaj s-a vorbit. De fapt... Păi, iată ce s-a

întîmplat : într-o zi, făcînd curăţenie în casă şi depăşind perimetrul ce-i era îngăduit, una dintre cele două femei, intrînd în camera Domnişoarei, găsi pe manechinul străvechi, folosit de nepoata lui Colţea atunci cînd îşi confecţiona costumele, o rochie de mireasă. Asta era o veste imposibil de tăinuit, bucuria femeii era prea mare : în sfîrşit, Domnişoara se mărită ! Şoaptele se răspîndiră rapid în localitate, dar nimeni nu îndrăzni să-l interpeleze nici pe Doctor, nici pe nepoata lui Colţea. Cele cîteva apropouri şugubeţe au trecut neînţelese atît de tutore, cît şi de pupilă. Ceea ce i-a făcut pe indiscreţi să fie mai atenţi : iată o veste reprezentînd, deocamdată, o taină. Şi, dacă Doctorul vrea aşa, înseamnă că are el motive ! Nimeni n-a mai spus deocamdată nimic, însă privirile vecinilor nu puteau fi strunite şi începeau să discute ochii. Din nou, cei doi n-au înţeles ceea ce „li se spunea.“

Pe urmă, vestea se confirmă, atunci cînd cineva, absolut întîmplător, fusese de faţă cînd Domnişoara cumpărase de la oraş mai mulţi metri de voal. Coincidenţele sînt mesajele lui Dumnezeu. În fond, oamenii din Piatra Arsă constituiau cu toţii familia nepoatei lui Colţea. Cum să nu ştie ei, cum să nu simtă cînd se pregătea o asemenea veste ? Dar dacă Doctorul se încapăţînează să dorească să păstreze taina, bine, o să se facă şi oamenii că nu ştiu nimic. Jocul acesta parcă face să crească bucuria tuturor...

Da, dar cine este alesul ? Aici nici măcar Dumnezeu nu le-a trimis vreun semn. Nimeni, dar absolut nimeni, n-a văzut-o nici în continuare pe Domnişoara în prezenţa misteriosului logodnic.

10. TOŢI OAMENII SÎNT NEBUNI, ÎNSĂ, DIN PĂCATE, NU SUFERĂ TOŢI DE ACEEAŞI NEBUNIE

Singurul care efectiv nu ştia nimic despre „apropiatul mariaj“ al Domnişoarei era Niky. Printr-o convenţie nediscutabilă vreodată, cei doi locatari ai mării clădiri îşi împărţiră nu numai încăperile private, dar chiar şi căile de acces. În afară de marele hol de la parter, de bucătărie şi de cele trei camere „aproape bibliotecă“ de la etaj, fiecare îşi stabilise cotloanele unde celălalt nu punea niciodată piciorul. Din pricina aceasta, treceau uneori zile întregi fără să se întîlnească decît la dejun, însă aveau

grijă să-și semnaleze prezența prin semne de doar ei înțelese, astfel încît, atunci cînd veneau acasă, știau din prima clipă dacă a sosit și celălalt. Așa se face că Niky n-a intrat în dormitorul Domnișoarei, acolo unde se năștea celebra în toată localitatea rochie de mireasă. El n-avea de unde să știe de ea, dar se nimerise să se afle și într-o perioadă foarte agitată, fusese vorba să trebuiască să aleagă între clinică și institut și pînă să se lămurească un tovarăș că nu era vorba despre un cumul ilicit de funcții, merit să îmbogățească și mai mult doctorii, a trecut o vijelie prin întreaga viață medicală. Lucrurile n-au venit, desigur, singure, ele se alineau în campania de presă și televiziune împotriva corupților apărători ai sănătății (puși cu toții între ghilimele) și spiritele erau atît de încărcate încît, deși Diamant era tot mai nepăsător la ce se petrecea în afara Casei Colțea, se reîntorcea în fiecare seară la Piatra Arsă atît de obosit de nervii colaboratorilor încît pur și simplu nu mai era în stare decît să se culce și să doarmă.

Într-o noapte, Inkakakadu, tovarășul lui de dormitor, îl trezi pentru a-i ține un discurs cu vocea întotdeauna nerăbdătoare a lui Rori :

— Ce se întîmplă cu tine ? Nu vezi că îmbătrînești de pomană ? De cînd nu te mai interesează cariera, parcă și timpul s-a oprit în loc ! Că nu-ți mai pasă de Lavinia, mă rog... A intrat astălaltă fată în viața ta... Dar clinica ? Dar institutul ? La toate facultățile se numesc oameni noi în posturile de conducere ! Asta pentru că, nemaifiind angajat nimeni, lumea să aibă impresia că totuși se întîmplă ceva și în viața universitară. Sînt promovați tinerii. Tu nu mai ești tînăr, dar nici bătrîn nu ești încă. Ai șansa nemaipomenită să fii exact de vîrsta care le trebuie : acum poți fi numit decan, în calitate de „om nou“, peste doi ani o să treacă moda și o să fii menținut în virtutea prestigiului cîștigat. Atunci vor trebui împinși în față profesorii cei mai gravi. Iar tu, de cînd ai început să te blazezi în afara acestor ziduri, dai impresia de om foarte preocupat. Cînd o să se prindă și alții că, de fapt, nu te mai preocupă aproape nimic, o să crești și mai mult în ochii lor ! Atunci vei putea ajunge chiar rector !

În continuare, Rori-Inkakakadu îi zugrăvi în mod minuțios toate alianțele posibile din viața universitară și

de partid. Cutare e periculos, în el să n-ai încredere, însă de Icsulescu ar fi o prostie să nu te folosești. Y este încă prea tânăr și ar vrea să parvină în umbra ta, dă-i speranțe că, odată numit, o să se aleagă și el cu un os de ros. Nu uita că e ginerele tovarășului Stanca, dar că el însuși s-a cățărat pînă spre vîrfurile piramidei județene a Uteceului. Dacă Laura n-ar fi fost atît de proastă, în privința aceasta te-a moștenit întocmai, s-ar fi căsătorit cu el, pe vremea cînd bietul copil era topit după ea și acum ar fi dus o altă viață...

Niky asculta și nu asculta. Din tot discursul n-a reținut decît că a început s-o neglijeze pe Lavinia fiindcă... fiindcă nepoata lui Colțea ar fi intrat în viața lui. Nu se gîndise niciodată pînă atunci la asta. Un val de roșeață îl năpădi și hotărî ca a doua zi să treacă neapărat pe la fiică-sa și să... să vadă ce-i cu ea și cu copilul, ba să fie drăguț pînă și cu Doru. Sări din pat și îndesă într-o pungă mare, adusă de la TATI — magazinul de unde cumpărau toți românii cînd ajungeau la Paris — cafea, țigări, șpreuri, cîrnați și tot ce se nimerea să-i cadă în mîna. Ticăloșiile spuse la adresa medicilor erau niște porcării, dar un tutun mai bun și o licoare mai fină este adevărat că tot se mai găsea. Apoi își aduse aminte că tocmai a doua zi urma să aibă o mulțime de treburi, ședințe peste ședințe, opt ore la cursuri, o delegație străină la clinică și două întrevederi importante la rectorat. A ! Și o întîlnire cu Stanciu, căruia i s-a făcut milă și și-a adus aminte că ar cunoaște undeva pe un oarecare Vasile, mare șmecher la IDMS, singurul om apt de a face rost de orice piesă pentru mașină. Să-i ia dracu' pe toți ! Mîine va merge la AI SĂI !

Numai că, a doua zi, află că invitația la un congres de endocrinologie la Dublin, după ce fusese refuzată timp de trei ani în șir, fusese acceptată de data asta și dom' profesor Diamant era rugat să se agite puțin pentru a-și face formele de plecare. Întîmplător, ședința la care se va stabili noul decan se nimerea să fie programată exact în perioada celor patru zile ale endocrinologilor de la Dublin și Niky pricepu că ar fi avut într-adevăr șanse uriașe de a deveni decan, dacă s-a recurs la exilul lui atît de îndepărtat. Să-ți dea un pașaport nu era puțin lucru, iar într-un stat vestit pentru un medic... Nici o minune nu e gratuită ! Pe urmă, după ce se găsea de acum în posesia hîrtilor, s-a aflat că, de fapt, nu era vorba despre tradi-

ționala manifestare din Irlanda, ci despre o alta din Berlin —Berlinul de est, desigur —, dar, gîndește-te omule, de cînd n-a mai plecat unul de-ai noștri pe banii statului? Așa că n-a fost Dublin, a fost Berlin.

La întoarcere, a aflat, cu satisfacție, că marea ședință de numire a noului decan a fost din nou amînată.

— Nu se mai ține un congres științific cumva și data viitoare, săptămîna viitoare? se interesă Diamant ironic la secretarul rectorului, întrebare imediat răstălmăcită și colportată în tot orașul științific.

Nu s-a mai ținut nici un congres, dar, în mod cu totul neașteptat, dom' profesor Diamant a fost trimis în Maramureș ca președinte de comisie de bacalaureat la Liceul agroindustrial dintr-o localitate plină de oameni cumsecade. Unde s-a simțit într-adevăr bine.

La întoarcere, n-a mai îndrăznit să-i sugereze pupilei sale o nouă ședință de pictură, întrucît începuseră examenele și pentru studenți. Nepoata lui Colțea nu învăța mai mult ca altădată, însă asta Diamant iarăși n-avea de unde s-o știe. Fata stătea retrasă de cîteva luni în dormitorul ei, pregătindu-și noua costumație. (O broderie complicată, „de epocă“, pretindea mai multă muncă decît toate toaletele anterioare.)

Pînă ce, într-o după-amiază, întorcîndu-se mai repede acasă, fata îi sugeră să-și pregătească șevaletul. Niky acceptată cu emoție. O senzație de mult uitată îl furnică prin tot trupul. Uită imediat cearta de dimineață cu Stanciu care îi comunică pe un ton insolent că mai sînt și alții care așteaptă la domnul Vasile și că ar fi bine ca dom' profesor să-i mai aranjeze și lui și genialului mecanic un concediu medical de cel puțin o săptămîină. Ce-i mai trebuia lui Stanciu concediu medical că și așa venea la serviciu cînd voia? Uită și de hîrtia venită la Piatra Arsă, prin care populația localității era anunțată că a sosit sorocul, că planul de sistematizare a ajuns și acolo și că oamenii sînt invitați să se prezinte la organele de drept pentru a li se încheia formele de plată pentru clădirile ce urmează a fi demolate. Bărbații și femeile din Piatra Arsă nu puteau crede nici acum că totul era adevărat, că vor primi cîteva sute de lei pentru munca lor de mai multe generații. Veniră totuși în număr mare la Casa Colțea pentru ca Doctorul să-i liniștească, spunîndu-le că sistematizarea

nu este decît o amenințare lipsită de temeii. Însă Niky nu-i putu domoli. Încă de la prînz, i s-a povestit, la o coadă niște oameni au vorbit prea multe și au fost ridicați. Măcar în privința lor să se intereseze dom' Doctor. Să se intereseze unde ? Niky dădu niște telefoane de la poștă, dar tot ceea ce reuși să obțină era că în cel mai bun caz mîine se vor lua niște contacte, mîine se va încerca, mîine, poate, dar să rămînă strict confidențial. „Ce dracu', dom' profesor, chestii de astea nu se discută la telefon ! Parcă ați fi copil mic !“ „Cu cine să mai discut acum, noaptea ?“ îi întrebă, la rîndul lui, Niky pe oamenii neliniștiți. Însă sentimentele lor nu puteau fi domolite atît de ușor. Diamant venise acasă și se trîntise într-un fotoliu.

Dorea să uite. Nimic altceva decît să uite. Și, pe urmă, veni surpriza fetei. Niky își aranjă șevaletul, culorile, își luă haina pe care o purta întotdeauna în acele ocazii, se așează într-un fotoliu și așteaptă. După un sfert de oră închise ochii și ațipi.

Se trezi brusc, auzind un fișuit distinct, fișuitul mătăsii ce anunța de fiecare dată sosirea uneia dintre cucoanele din album. De data asta, i se păru că percepe ceva în plus. A fost prea lungă pauza de la ultima ședință de pictură, își spuse, ciulind urechile și încercînd să ghicească, după fișuitul rochiei, unde se află fata. Acum urca scara, acum e pe coridor, acum a intrat în prima cameră. S-a oprit. Acum...

Niky era migălos în tot ceea ce făcea. Poate de aceea, și picturile lui, atît de corecte, îi ieșeau prea realiste. Încercînd să-i aranjeze trena rochiei, pentru ca ea să stea „cît mai ca la fotograf“, simți că de astă dată îi tremură mîinile. În prima clipă, încercase să-și amintească poza după care se costumase fata, pe urmă uită de toate, nemaiimpunîndu-și decît să-și recîștigelă prezența de spirit. În special, să-și astîmpere tremuraturul mîinilor. Ca atare, se străduia să n-o privească. Dar mătasea strălucitoare îl zăpăcea și mai mult. Intră într-un paroxism pe care, simțea, nu-l mai putea ascunde. Atunci, tot fără a privi în sus, se apucă de aranjatul voalului pe covor. Țesătura foarte fină era totuși mai aspră decît (pentru el) înnebunitoria sticlire a materialului rochiei. Își afundă degetele în locurile unde voalul se adunase într-un nămete ireal,

însă nu simți nici o ușurare. Mîinile îi tremurau, parcă, tot mai tare. Trebui să întindă palma, apăsînd-o puternic pe covor, spre a nu-și desconspira agitația. De rușine, îi era frică să-și ridice fața spre ea. Dar cît putea să se ascundă în felul acesta ? Și de cîtă vreme se prefăcea că aranjează în cute savante trena rochiei și voalul pe covor ?

Se ridică, ocolind-o cu privirea și reveni preocupat în spatele șevaletului. Își pregăti în tihnă tuburile și pensulele și încercă să se concentreze la altceva. Apoi, în sfîrșit, o privi. Stătea, ca de obicei în jocul lor, pozînd „ca la fotograf“, în spiritul atitudinilor bătoase și atît de mulțumite de sine a bravelor personaje immortalizate în vechilor lor albume. Pînă atunci, aceasta era ironia ce dădea sare jocului. De data asta, pînă și poza se transformase dintr-un kitsch voluntar într-un gest provocator. Cînd ridicase privirea, o surprinse descoperindu-și tocmai fața, dînd la o parte cu un deget înmănușat voalul.

Niky se strădui să se concentreze asupra lucrului. Își împărți coala și trasă proporțiile. Cînd începu desenul, observă că nu-i distinge bine chipul. Se sculă, îi ridică bărbia și-i întoarse ușor fața spre șevalet. Atîngînd-o, simți că și cu ea se petrece ceva deosebit.

— Acolo..., îi arată fata, întinzînd mîna și el, în loc să privească de-a lungul degetului ei arătător, cercetă în direcția cealaltă, pe traseul mînușii pînă mai sus de cot, căutîndu-i umărul și gîtul pierzîndu-și contururile sub voal și ascunse sub broderia aplicată, descoperindu-i, în fine, bărbia, gura... Acolo...

Se desmetici, se uită încotro i se făcu semnul. Pe o măsută se afla „originalul“, fotografia după care se costumase nepoata lui Colțea. Deci existase totuși un original ! Examinîndu-l, Diamant găsi că e o copie palidă. Poza îl interesa doar privind origi... Originalul și copia ?! Care era originalul și care copia ?

Și încercarea de a o picta a decurs altfel decît de obicei. Niky strică două foi, el care era în stare să nimerescă întotdeauna din primul foc imaginea veridică și școlărească. Apoi, la a treia încercare, cînd i se păru că a reușit să pună pe hîrtie ceva din nebunia de alb, își dădu seama că subiectul se pretează doar pe pînză. Fără nici o schiță, dintr-una. O luă iarăși de la capăt, însă abia începuse să-i înfățișeze parura cînd, brusc,

ea se sculă în picioare și ieși fără să spună nici un cuvânt, Auzi foșnetul mătășii îndepărtându-se în uriașa casă și rămase prostit, cu mîna întinsă spre șevalet.

O dorea ? Sigur că o dorea. Dar era mai mult decît atît. Se complăcea în tot felul de raționamente complicate doar fiindcă nu putea să uite că pe nepoata lui Colțea o promise în grijă legală, pe cînd fusese abia o copilă ? Nu, era mult mai mult !

Din seara aceea de pomină, însă neterminată, o stînjeneală adolescentină îi cuprindea pe amîndoi ori de cîte ori nu se puteau ascunde la timp unul de celălalt și se întîlneau în uriașa casă. Diamant încerca să evite asemenea situații într-un mod laș, cum își recunoștea mereu, fugind pur și simplu de pupila sa. Se angajă cu îndîrjire în lupta de relații pentru postul de decan, dar cele două cine cu tovarăși de mare influență. unul de la județ alți doi de la minister i se părură insuportabile.

Cu toate astea, află prin intermediari binevoitori că nu s-a dezis deloc, că a făcut o excelentă impresie, că modul său degajat de a întretine conversația i-a cucerit pe interlocutorii obișnuiți mai ales cu bancuri cu Bulă și glume interzise. Totuși, la o vînătoare organizată la o cabană tainică, ascunsă într-o parcelă exclusivă, își dădu seama că refugiul acesta nu era pentru el. Nu se mai dovedi *cozeurul* șarmant din cele două seri anterioare, motivă o cefalee rebelă și nu participă la vînătoria propriu-zisă. Rămase la cabană și încercă să citească o carte cumpărată în drum spre locul de întîlnire de unde s-au îmbarcat cu toții pentru acel sfîrșit de săptămînă. Nu putu nici citi.

În timpul cinei, poză într-un stîngaci timid și acceptă împunsăturile binevoitoare ale tovarășilor. Noaptea, cînd cheful s-a prelungit în beție, văzînd că nu poate ține pasul cu profesioniștii ciolhanurilor, apelă la aceeași durere de cap și se retrase în încăperea sa. Era, de acum, trecut de miezul nopții, dar una dintre chelnerițe îl vizită, gîndind că trebuie să-și continue serviciul. Profesorul doctor o concedie, spunîndu-i că este într-adevăr bolnav. Nu dormi toată noaptea, încercă să și-o amintească pe Rori, dar gîndurile îi zburau spre nepoata lui Colțea. Cu această ocazie, constată cu surprindere că putea să se comporte normal în prezența fe-

tei în momentele obișnuite, dar că seara cînd apăruse îmbrăcată mireasă îl zăpăcise într-așa un hal încît doar această amintire îi producea jena de care nu se mai putea detașa. Fusesse ceva reciproc, înțelese, deoarece și pupila sa se purta neobișnuit tot de atunci. Sau poate abia acela fusesse momentul cînd i se deschiseră lui ochii ?

Peste cîteva zile, află că din nou, fără să depună nici un efort deosebit, impresiile lăsate în urma partidei de vînătoare fuseseră excelente. Tovarășii nu trebuiau să se mai uite cu admirație la el, dimpotrivă, le crease un ascendent, erau mai bărbați ca el, mai vînători, mai apți la băutură, putuseră chiar să facă și bancuri pe seama lui. Dom'le, doctorul ăsta Diamant e un băiat bun ! Ce mai ?

Atît la institut cît și la clinică, Stanciu, la fel ca și ceilalți, începu să-l privească din nou ca pe un șef, ca pe un viitor șef suprem. Pînă și asistentele se întreceau în atenții. Instantaneu domnul Vasile găsi toate piesele lipsă de la mașină, ba le mai înlocui și pe cele despre care nici nu fusesse vorba cu repere franțuzești. „Scule originale, dom' șef !“ „De unde ?“ „Se poate, dom' profesor ? Pentru Dumneavoastră ce nu se găsește ? Păi, cîte vieți n-ați salvat Dumneavoastră ? Păi, cîți oameni nu se bucură iarăși de sănătate numai și numai pentru că au avut șansa extraordinară să fie tratați de Dumneavoastră ?“ Pînă și devizul de la *auto-service* se dovedi surprinzător de restrîns, iar domnul Vasile refuză categoric orice atenție.

Niky avea din nou mașină. Se putea deplasa acum iarăși fără să fie legat de autobuzul de șapte treizeci (în caz că venea) și cel de șaisprezece și cincisprezece sau cel de optsprezece, ca să nu mai vorbim de ultima cursă, cea de la douăzeci și patruzeci. Totul promitea să reintre pe vechiul făgaș. Nepoata lui Colțea își petrecea o parte din vacanță la o prietenă de la țară, dar, ceea ce era la fel de important, oamenii dispăruți după acele vorbe imprudente rostite la coadă, reveniră și ei la Piatra Arsă. Erau mai slabi și mai tăcuți decît înainte, refuzau să răspundă la orice întrebare, însă toată localitatea știa că Doctorul era cel ce a intervenit pentru eliberarea lor. Tot mulțumindu-i-se, Diamant încercă de mai multe ori să lămurească lumea că nu avea nici un merit în povestea aceea,

însă vecinii nu numai că nu-l credeau, schimbînd imediat vorba și considerînd că oricine n-are decît de cîștigat dacă nu se trîncănește despre acel subiect. Ceea ce nu-i împiedica să fie cu atît mai atenți cu Doctorul. De aici, o serie de tracasări : o comisie de localnici, formată ad-hoc, depunea un zel neobosit spre a-l ruga să accepte o reparație capitală a Casei Colțea. Dar un șantier în refugiul său, Diamant nu putea concepe. Nu, nu va fi la fel ca și cu ticăloșii aceia de tîmplari care au petecit nefericita bibliotecă, îl asigurau recunoscătorii, aceia nici măcar nu mai sînt salutați în localitate. Veți vedea, dom' Doctor, în opt săptămîni casa va fi lună : vopsită pe dinafară, zugrăvită pe dinăuntru, cu ferestrele și ușile reparate — ce, parcă nu se știe cum trage iarna prin toată hardughia ? E o adevărată minune cum de nu s-a îmbolnăvit pînă acum nici dom' Doctor și nici Domnișoara —, instalațiile sanitare vor fi puse la punct, băile și bucătăria faianțate, instalația electrică băgată în pereți și bransată ca lumea, nu cu mii de improvizatii ! Opt săptămîni ? Două luni ? ! Două luni să trebuiască Niky să rătăcească asemenea unui besmetic printre boarfe și mobile stiuvite și meșteri mișunînd peste tot ? Mai ales că două luni niciodată nu înseamnă mai puțin de jumătate de an... Se poate, dom' Doctor ? Două luni vor fi două luni ! Ce, naiba, o localitate întregă va pune osul, mai ales că sîntem în plină vară, timpul ține cu noi și oamenii sînt în concedii !

Niky gafă de mai multe ori : o dată, cînd se eschivă că lucrează foarte mult și că locuința dată peste cap l-ar împiedica la treburi. Se poate ? ! Păi, nu trebuie să stați acasă în toată această perioadă. Ne dați cheile și vă întoarceți cînd totul va fi gata ! Și între timp ? Intre timp, aveți la dispoziție toate casele din Piatra Arsă ! Cine dintre noi n-ar fi mîndru să vă cazeze ! Sigur, în condițiile pe care le avem... Chiar în seara asta am putea vorbi cu toții cum să... Nu-i nevoie, de-o fi să fie, pot să stau și la clinică. Printre bolnavi ? Două luni ? Doar n-o să ne faceți una ca asta, dom' Doctor !

A doua gafă n-o mai făcu, renunțînd în ultima clipă să pretexteze că n-are bani pentru o renovare atît de complexă. Ei i-ar fi dat și bani, i-ar fi dat orice. Se eschivă cum putu, dar presiunile deveniră tot mai insistente. Începură să-l năpădească și în casă, neîncetînd

să-l lămurească. Dom' Doctor, trece vara ! Trec concediile, trece vremea bună ! Sigur, interioarele, la o adică, se pot face și toamna și chiar și iarna, însă atunci vopseaua se uscă mai greu și, în loc de două luni, totul ar dura mai mult. Nu pentru noi... că noi..., dar pentru dumneavoastră !

Pînă ce-l salvară comisiile de expertiză venite să evalueze clădirile din Piatra Arsă, în vederea demolării întregii localități. Că nu era de glumit o dovedi și faptul că doctorița de la dispensar fu transferată la oraș și că nu mai fu numit nici un alt medic în locul ei. Pe urmă, plecară și asistentele... Și magazinul de produse industriale fu închis și lumea era speriată că și alimentara va fi dezafectată. Cel puțin așa se zvonea. Doar cîrciuma mai funcționa din plin și, ca o ironie a soartei, ca în nici o altă vară, Piatra Arsă era aprovizionată de mai multe ori pe săptămîină cu bere. Totuși, nu era glumă ce se pregătea și Niky, cu o mină cît se poate de serioasă — și nici măcar nu era nesincer — îi rugă pe bunii săi vecini să nu provoace spiritele cu o renovare ostentativă a celei mai importante clădiri din localitate. Abia așa scăpă de cicăleli.

Vara nu plecă niciunde, în afară de cele cîteva zile petrecute la cuscii săi. Urma ca în septembrie să fie numit, în sfîrșit, noul decan și se părea că, imediat după aceea, avea să fie înscăunat definitiv și șeful clinicii. Zvonurile circulau cu repeziciune, mulți colegi cuprinși de „febra electorală“ își scurtară vacanțele, iar prezența lui Diamant îi făcea să ridice mînușa și să fie și mai activi. Tovarășii se întreceau să treacă pe la institut ca să vadă dacă n-au cumva corespondență sau dacă nu i-a căutat pe acolo cine știe cine. Orice pretext era bun.

Niky se lăsă dus de val, însă, între timp, reîncepu cercetările întrerupte asupra timusului. O lucrare voluminoasă era aproape gata, prima parte aflîndu-se de acum la dactilografă. Diamant lucra și acasă pînă seara tîrziu și reîntîlnirea cu nepoata lui Colțea a decurs mai bine decît ar fi sperat. Fata reveni la Piatra Arsă bronzată și plină de viață. Petreceau multe ore împreună, el redactîndu-și manuscrisul și verificînd planșele și diapozitivele, ea citind sau brodînd. Niky o

privea din cînd în cînd pe furiș și constata, de fiecare dată, că se poate comporta firesc, ca un tutore civilizat ce era.

Pînă ce, într-o seară, auzi din nou fișîitul de mătase grea. Vulcanul erupse la fel ca data trecută, dacă nu mai sălbatic. De data asta, o așteptă cu ochii la ușă: ea intră, cu mîinile ținîndu-și poala rochiei, incredibil de albă din cap pînă la picioare, cu freza atît de schimbată, cu fața lucind la fel ca și mătasea pe care o purta. După ce intră, făcu mai mulți pași pentru a introduce în încăpere și trena și voalul ce le tîra după ea. Apoi se întoarse la ușă pentru a o închide.

Acum putu să observe ceea ce data trecută îi rămase străin din pricina propriei sale emoții: fata era la fel de tulburată ca și el. Cînd își descoperi fața, cu același gest ca prima oară, Diamant putu observa că ea era mai palidă chiar decît a bănuît.

Tot ce urmă, i se păru, mai tîrziu, ireal.

Mai tîrziu... Mai tîrziu, își mai aminti un amănunt: atingîndu-i cu sfială brațul, îl străfulgeră o frază spusă în dimineața aceea de Stanciu: „Toți oamenii sînt nebuni, dar, din păcate, nu suferă toți de aceeași nebunie!”. În clipa aceea, Niky avu impresia că el și cu pupila sa au fericirea de a pătimi amîndoi de o boală identică.

(Peste puțin timp, din păcate, avea să afle cît de mult se înșela...)

11. URMAȘELE ARISTIȚEI PIERZÎNDU-SE ÎN NIC

Următoarele două săptămîni le petrecură în paroxism. Fata ar fi trebuit să plece la practica agricolă, iar Niky știa că se apropiau zilele hotărîtoare de dinaintea începerii anului universitar. Într-o noapte, Inkakakadu, în pofida obiceiului său de a vorbi pînă la extenuare, atunci cînd se pornea, îi spuse doar atît: „Niky, acolo sus, cineva te iubește!”. Fraza era prea uzitată pentru ca Diamant să-i acorde o atenție deosebită. Însă, ulterior, reveni nu o dată la ea. De pildă, după cele două săptămîni de nebunie, sesiză retrospectiv, derulîndu-i-se în memorie, ca pe ecranul unui cinematograf, secvențele de cascadorie ale drumurilor sale prin oraș. N-a

produs nici un accident, n-a mai lovit mașina, n-a fost amendat. Incredibil! Fără îndoială, cineva acolo sus îl iubea. Dumnezeu? Rori?

O iubea pe fata aceea ca pe o femeie? Doar atât? Când se întâlneau în timpul zilei în bucătărie sau în bibliotecă, se puteau comporta unul față de celălalt ca doi oameni normali. Înceau să discute lucruri neutre și chiar și reușeau s-o facă. Treceau foarte aproape unul de celălalt și nu se întâmpla nimic. Când fata îl anunță că n-are chef să se ducă la cules de mere, în cadrul practicii agricole în vederea pregătirii viitorilor medici, Diamant îi făcu rost de un certificat de boală. În timpul zilei se purtau ca doi vechi membri de familie. Concretul îi readucea la normalitate.

În timpul zilei, doar paloarea fetei și unele rari scînteieri ale ochilor ei îl obligau să-și amintească serile. Când începea să se întunece, încerca să-și stăpînească simțurile apelînd de asemenea la concret. În primul rînd, se străduia ca, împreună cu ea, să încadreze și mireasa din fotografia veche în rămurișul fantastic al arborelui genealogic ce se contura pe schema de pe perete. Tînăra femeie fu botezată Aristița, locul ei fu lesne descoperit în conexiunile cu celelalte personaje, într-o zi, nepoata lui Colțea aducînd și o poză completă de nuntă, unde apărea și mirele. Acesta nu părea foarte tînăr, ceea ce îi mai luă lui Niky o piatră de pe inimă. Bărbatul de pe clișeu avea un început de burtă și un aer de imensă mulțumire.

— Vezi, constată Diamant, bărbații de pe vremea aceea își făceau foarte bine socotelile: trăiau din plin pînă pe la patruzeci de ani, cunoșteau viața, își încropeau situații sigure și abia apoi își lua cîte o femeie care să le toarne prunci. La patruzeci — patruzeci și cinci de ani, ei mai considerau că au viața înaintea lor! Și se mai spune că speranța de viață a crescut în zilele noastre... Asta-i o altă minciună a statisticilor...

(„Cea mai documentată minciună este cea statistică” obișnuia să-și învețe profesorul Diamant și studenții, frază care, neînțeleasă decît la suprafață, i-a adus neplăceri, mai ales că s-a interpretat că ar fi contestat cifrele oficiale.)

Discutînd despre Aristița, Niky constată că poate să se detașeze foarte ușor: ea nu era decît un perso-

naj de pe o fotografie veche, asemenea altor nenumărate poze îngălbenite din vasta colecție, producându-i, la fel ca toate celelalte, satisfacții estetice. După prima clipă de uimire, văzându-l pe încântatul mire tomnatic, îi trecu orice sentiment de gelozie. Acelea erau niște imagini de carton, cu o biografie inventată de imaginația urmașilor. Sigur, Aristița semăna formal cu nepoata lui Colțea, dar vrăjitoarea de la Piatra Arsă reușise să intre în pielea fiecărui personaj pe care-l întruchipase. Nu era prima asemănare...

— Semănăm ? obișnuia să se bucure fata, fiind sigură de răspuns.

— Fii atentă, o prevenea el, în natură se poate întâmpla ca și o femeie frumoasă să semene cu una urâtă, oricât ar părea de ciudat.

N-o tachina. Spunea ceea ce simțea : imaginea de pe carton putea fi privită ca orice tablou. Ea nu-l tulbura mai mult ca o operă de artă decât din clipa când îi aducea aminte de mireasa vie, aflată în fața lui. Dar exista și o singură clipă când, văzând fotografia, putea să uite de făptura ce i-a intrat în viață, sfîșiindu-i-o ? În serile și în nopțile acelea ireale, în puținele momente de luciditate, se agăța de cartonul îngălbenit de vreme, sperînd să-l poată folosi ca pe o treaptă de revenire la normal. Atunci, concentrîndu-se asupra fotografiei și impunîndu-și cu strășnicie să nu privească spre ființa vie, emitea lungi pasaje biografice în legătură cu tinerețea Aristiței, cu circumstanțele nefericite ale mariajului ei — nu putea să nu se răzbune totuși, cît de cît, pe mirele atît de copt, ca pe un rival —, despre serile triste când trebuia să-și îngrijească bătrînul soț bolnav de gută, despre disperarea ce a cuprins-o cînd cinstea ei nativă și educația i-au impus să-l refuze pe tînărul medic al casei, venit să-i trateze bărbatul și îndrăgostit lulea de ea (dragoste reciprocă, desigur, și la fel de fierbinte). Niky povestea toate astea și încă multe altele, însă încercările de a ieși din vrajă nu reușeau de fiecare dată, uneori nu reușeau chiar deloc, alteori ajungea ca ea să facă și cea mai mică mișcare pentru ca să-l trezească din visul din vis.

Timp de cîteva zile, Diamant și-a impus să-și respecte măcar programul și obligațiile cotidiene și dis-

ciplina sa îndelung exersată a fost suficientă să-l trimită în fiecare dimineață în oraș. Dar, cu fiecare zi ce trecea, venea mai devreme acasă, iar în cea de a doua săptămână își luă și el un concediu medical. (O decizie care efectiv i-a zăpăcit pe rivalii lui la funcții. Un om ca Diamant își calculează fiecare pas, se neliniștiră ei, un om ca el nu se îmbolnăvește într-un asemenea moment fără să aibă motive foarte serioase pentru a o face.)

Și serile începeau tot mai devreme și ea era tot mai nerăbdătoare. Îl aștepta în bibliotecă, discutau lucruri neutre, apoi îl lăsa să meargă să mănince. Îi încălzea prânzul și dispărea pe nesimțite.

El revenea în „camera lor“ și o aștepta. O încordare, ce nu-l părăsea pînă ce se despărteau, îl fixa cu privirea spre ușă. La început, se întîmplase să treacă și trei-patru ore pînă ce o auzea apropiindu-se. Foarte repede, și nerăbdarea ei crescuse atît de mult încît așteptările lui deveniră tot mai scurte. Cînd sosea, îi acapara toate simțurile: auzea foșnetul mătăsii de departe, îi rănea ochii cu luciul albeții, îi umplea nările cu parfumul „Aristiței“. pe care ea nu-l folosea decît cu acele prilejuri, îl furnica prin toată șira spinării atunci cînd el, fidel ceremonialului, fixîndu-i poziția corpului, a capului și cutele rochiei, o atingea cu degetele tremurînde. Dom' doctor fusese cotate toată viața drept un bărbat bine, nu trebuise să alerge după femei și poate de aceea nici nu abuzase de ele. N-o făcuse pe Rori să sufere, deși cîteva discuții tot au existat. Dar, pînă ce se însurase, dusesese o viață sexuală regulată și normală. Fusese un iubit prevenitor și lucid. Nepoata lui Colțea îl transformase într-un adolescent pătimaș, așa cum nu a fost el niciodată. Conștient de aceasta, își propuse să continue s-o picteze. Dar nici încercările pe pînză nu-l mulțumiră. Reveni la schițe în creion. Făcu una, două, zece. Însă imaginile, corecte, de pe șevalet nu străluceau, nu miroseau, nu foșneau, nu emanau căldura aceea cu totul stranie, dacă luai în considerare sclipirile de ghiață din care proveneau. Gestul cu care-și descoperea fața, corpul drept, de statuie, fața marmoreană încremenită în poză, palpitînd ușor doar nările și buzele abia întredeschise, talia strîns încorsetată, după moda de pe vremea Aristiței,

scoțind cu atît mai mult în evidență sîinii și șoldurile, dar și faldurile bogate ale rochiei și pînă și mușuroaiele de voal risipite pe covor și pe dușumea, totul îl făcea să-și piardă rațiunea.

Ea părea că știe ceea ce simțea el, poza ca o sfîntă, însă avea grijă să nu-l lase nici o clipă să se liniștească, Se mișca ușor, cînd el încerca să scape după șevalet și revenea în poziția inițială, cînd Niky, impacientat, își ridica ochii, ațîțat de cel mai mic foșnet și de parfumul cel nemaiîntîlnit și atît de cunoscut, asaltîndu-l în valuri la orice tresărare a ei. Ea tăgăduia, nevinovată, că s-ar fi mișcat și privea în continuare fix, statuie de zăpadă sclipitoare. (Era o toamnă neobișnuit de caldă, dar niciodată nu se prelingea măcar și o singură picătură de transpirație de pe chipul de marmură. Și nu numai impresia de zăpadă împrăștiată în jurul ei senzația de rece, cînd ajungea s-o atingă, fiori de frig îi furnicau degetele : era rece voalul, era rece rochia și pielea îi era de ghiață. Iar, după cîteva clipe, sloiul izbucnea în vîlvătaii !)

Un timp nedefinit se chinuia în spatele șevaletului, cramponîndu-și degetele de creioane și pensule, fără a părăsi nici o clipă jocul condus cînd de el, cînd de ea : el venind să-i mai îndrepte poziția capului sau o mîină ce alunecase din locul inițial, ea provocîndu-i toate simțurile cu o mișcare, atunci cînd el părea să se fi cufundat într-adevăr în pictat. După ce-l lăsa să aibă impresia că ar avea și el cît de cît inițiativa, ea se scula brusc și venea, pasămite, să vadă ce a realizat. Pregătirea era întodeauna diabolică și se ajungea inevitabil la momentul cînd întreaga ființă vie din el exploda. Nerăbdarea lui era justificată : niciodată nu avea de unde ști cum va reacționa ea. Cîteodată i se abandona supusă, alteori nu ceda decît după luptă, însă se întîmpla să se zmulgă din beția lui și, sub pretextul că desenul încă nu e terminat și trebuiau să mai aibă grijă de costumație, dispărea din încăpere, lăsîndu-l de fiecare dată la fel de buimac.

Aceste ultime ieșiri, Niky nu și le putea explica : era limpede că sufereau amîndoi de aceeași nebunie, din moment ce, de mai multe zile, aproape că au renunțat la orice viață socială pentru jocul acesta învâ-

luit într-un ceremonial construit atît de riguros : și, atunci, ea cum de putea ieși, cîteodată, din vrajă ?

Întrebări Niky își puna cu duiumul după ce rămînea singur sau pînă ce venea ea. Întrebări, desigur, tot în legătură cu ea. De pildă, dacă era frumoasă ? Era o enigmă și el își zicea că nu poate răspunde la acest subiect întrucît fetișcana prea a crescut zi de zi sub ochii săi, astfel încît, fiind prea obișnuit cu chipul ei, nu putea fi surprins în timpul zilelor de cum arată ea. Dar nu era numai atît : faptul că nepoata lui Colțea putea să semene atît de mult, în timpul serilor, ba cu Cleo, ba cu Aristița, dar și cu alte personaje din albumele străvechi, personaje ce nu semănau și între ele, îl făcea să se întoarcă mereu la fraza unui sculptor mare — Michelangelo ? — după care în natură, în orice bloc de piatră, se află statuia care nu așteaptă decît să fie eliberată de artist. Ea era blocul de marmură avînd capacitatea de a se putea izbăvi singură, însă, ca în blestemele din basme, întorcîndu-se la un soroc prestabil în închisoarea de piatră. De aceea îi era imposibil să spună despre ea dacă era frumoasă sau nu : într-o întruchipare apărea într-un fel, într-alta nemaisemnîndu-și deloc. Niky începu să creadă că ea nu este decît un fluid materializîndu-se efemer, dar modificîndu-se întruna, fiind cu atît mai viu.

Aristița nu reuși niciodată să apară cît de cît multumitor pe desenele neterminale ale Doctorului. Dar, încă înainte de a se sfîrși ședințele ei de pozat, Aristița dispăru și în locul ei apărură alte mirese din provizia nesfîrșită de fotografii îngrămădite în Casa Colțea. La început, de fiecare dată, e adevărat, noua mireasă apărea cu „modelul ei atestat“ și, în timp ce el trebuia să-i găsească personajului un nume și un loc pe ramurile arborelui genealogic, ea urma fidelă ceremonialul cu intratul în încăpere, cu descoperirea feței, cu poziția rigidă și mișcările abia perceptibile, însă cu atît mai riguros calculate.

Apoi, Niky observă că fata era în stare să se metamorfozeze nu numai ea în funcție de fotografie, dar și materialele folosite pentru decor parcă se schimbau. Fotoliul în care ședea părea și el de fiecare dată altul, întotdeauna cel din fotografie, țesăturile din care erau confecționate rochiile, mereu de altă natură, nu erau

întotdeauna și acelea din poze, deosebirile relevându-se doar la analiza separată a „originalelor” și a „copiilor”, nu și la contemplarea neutră. Imaginația fetei era nesfârșită și resursele ei materiale păreau să nu aibă nici ele limite: fiecare rochie era dintr-un alt soi de material — atlas, brocat, tul, organdi, dantelă —, însă și accesoriile alese cu grijă, difereau de fiecare dată, unele *părînd* să fie chiar originalele — bijuterie, o mănășă, un pantof —, întrucît era cu totul improbabil ca asemenea piese să se mai fi găsit undeva în comerțul socialist. Și toate *semănau* cu cele din fotografie, deci, după prima inadvertență, Niky descoperi și altele, tot mai multe, pînă ce renunță a le mai căuta, de teamă să nu distrugă întregul joc. Totuși, nu se putu stăpîni să nu constate că, încetul cu încetul, diferențele dintre fotografii și redarea lor vie erau tot mai pronunțate și asta nu pentru că nepoata lui Colțea ar fi început să se grăbească în confecționarea toaletelor și a machiajului — acestea au rămas la fel de complicate și de migăloase —, ci fiindcă, parcă, un singur personaj ar fi început să se nască din toate aceste plăsmuiri, la început atît de diverse.

Sîmburele acestei bănuieli l-a pus pe Niky și mai mult pe gînduri în ziua cînd, a patra mireasă succesivă, n-a mai apărut decît în carne și oase, însă fără suportul fotografiei de unde ar fi fost inspirată.

— N-o mai găsesc, replică fata, am rătăcit-o pe undeva, printre atîtea boarfe, iar la a doua sau la a treia sedință de pozat în rochia și cu coafura respectivă pretinse că fotografia i-ar fi căzut în chiuvetă (?), că ar fi stat acolo toată noaptea și că dimineața, cînd a dat de ea, era deja complet distrusă.

Un alt clișeu cu acel personaj, Niky nu mai găsi, chiar dacă-l căută cîteva zile, ceea ce-i întări presupunerea că fata începea să fie mulțumită de doar universul — ce păruse inițial atît de limitat — al pozelor din primele albume.

În perioada aceea, simțurile Doctorului erau prea pline de aparițiile ei pentru a putea urmări un gînd prea departe. Însă o stare de neliniște îl agresă și, latentă, îi oferi primul sprijin — chiar dacă neplăcut — de a se întoarce la dura realitate.

Un al doilea suport, mult mai brutal, îl constitui un incident. Amîndoi se aflau de acum acasă de mai multe zile și trăiau exclusiv în nebunia basmului lor. Pierzînd orice legătură cu timpul, s-a întîmplat să uite că în fiecare marți și vineri, pe la opt dimineața, venea cîte una dintre vecinele binevoitoare spre a face cît de cît curățenie în uriașa casă. Programul acesta fusese stabilit astfel, întrucît la ora aceea, de regulă, atît Doctorul cît și Domnișoara erau în oraș și femeile nu deranjau pe nimeni. Însă tot această convenție a făcut și ca vecinele să primească fiecare un rînd de chei de la intrare. Într-o dimineață, una dintre femei veni, ca de obicei, să mai adune în casă și, ca întotdeauna, știind că nu e nimeni acasă și, deci, nemaiciocănind la nici o ușă, nimeri în odaia unde se găsea Domnișoara îmbrăcată ca de nuntă și Doctorul care... care parcă îi aranja ceva la rochie.

Rupți de timp, cei doi se întîlniră spre dimineață. Aceasta a fost, poate, norocul: mireasa se afla încă la pozat și ședea abia de vreo oră în fotoliul ei. Femeia fu la fel de uluită ca și cei doi. Domnișoara sări în picioare și fugi din încăpere pe lîngă vecina rămasă buimăcită în ușă, iar Doctorul începu să bîguie ceva despre pictură și actorie și-i arătă niște desene. Vecina nu pricepu nimic, dar își zise că Domnișoara avea să se mărite în curînd și că a încercat în fața tutorelui ei rochia de mireasă.

Timp de două zile, nepoata lui Colțea nu mai ieși din camera ei. Și Diamant simți nevoia să fugă. Se însănătoși și își reluă cu înverșunare lucrul întrerupt la cartea despre timus.

În Piatra Arsă se aștepta nunta Domnișoarei, dar oamenii erau suficient de simțiți spre a nu pune locatarilor din Casa Colțea nici o întrebare. Evenimentul și așa nu putea să mai întîrzie mult.

12. A DOUA ADOLESCENȚĂ

Doctorul dispăru pentru cîteva zile cu totul din Piatra Arsă. „Acum, acum să se facă, în sfîrșit, blestematele acelea de numiri!“ se ruga el către un Dumnezeu în care nu credea, sperînd să se repete figura de data trecută, așa încît sfîntul colegiu adunîndu-se, el să fie ostracizat din nou undeva — dacă prea fericiții părinți ar fi mai în-

dârjiți și l-ar trimite în Irlanda, s-ar duce smerit în Irlanda, dar dacă ei ar considera suficient să-l surghiunească doar la Plovdiv sau la Békéscsaba, nu s-ar sustrage nici de la acele exiluri. Numai că nu se găsi nici o conferință, nici un curs, nici un congres care să reclame urgent prezența eminentului endocrinolog român. Și nici măcar puținii căzuți la examenul de bacalaureat n-au mai fost adunați pentru o a treia sesiune... în octombrie. Singurul loc de refugiu se arată o invitație cu totul și cu totul minoră la o sesiune de comunicări științifice la Sibiu, unde conferențiarul doctor fu așteptat sîmbătă la trenul de nouă dimineața și condus la gară duminică după amiaza. Scurt și fără nici un rost! Niciodată nu luase în seamă acele invitații, acum o onorase cu hotărîrea fermă de a face ceea ce n-a mai făcut în viața lui — să se îmbete cu orice tovarăș de nădejde cu ocazia banchetului de după reluarea lucrărilor în plen. Era convins că la manifestare nu va întîlni decît cel mult doi directori de spitale județene și alți trei medici care, dintr-un motiv sau altul, aveau nevoie de cîte o adeverință că *au participat* și că, deci, erau posesorii unei bogate activități științifice. Numai că acțiunea a fost onorată de cîteva personalități, totul a decurs foarte sobru, banchetul a avut loc sîmbătă seara și nu duminică și el s-a pomenit că nu are nici o poftă să bea.

După ce dăduse bir cu fugiții, dispărînd din Piatra Arsă, Diamant își duse conștiința la ecograf și constată că necazul cel mai evident era că el nu îmbătrînise încă suficient și că, prin urmare, trebuia să se hotărască în mod concret cum are de gînd să-și trăiască restul vieții. Tocmai această indecizie — l-a dus la situația de a intra ca un descreierat în jocul patologic al pupilei sale. Și, pentru că, amintindu-și de ea, simțea limpede că nu s-a vindecat încă nici pe departe de ființa ei, hotărî să-și caute o femeie normală, de o vîrstă decentă, cu care să se întîlnească din cînd în cînd. Prima consecință fu că în luna următoare o invită pe o colegă la concert și se plictisi acolo atît de mult încît pierdu orice poftă de a continua seara cu nevinovata doctoriță. „Pe muzică se transmit cel mai neîngrădit sentimentele, găsi el scuza, așa că, dacă m-am plictisit atît de cumplit, a fost nu numai fiindcă timp de aproape o oră n-am putut să pun o țigare în gură, ci și fiindcă invidia n-avea ce să-mi transmită !“

A doua zi, regretă. Era perfect conștient că, după cele întâmplate — sau, mai bine zis, după cele ce nu s-au întâmplat — o să-l apuce instantaneu un sentiment de lehamite când va trebui să conceapă strategia de a cuceri o altă parteneră. Să se culce pur și simplu cu o femeie, ceea ce, în fond i se păru absolut suficient, era imposibil „în condițiile date“. Pentru a ajunge acolo era inevitabil să-și înfoaie puțin penele, să spună două anecdote irezistibile și să fie galant o jumătate de oră. Iar ocaziile mai lesnicioase i se păreau pur și simplu abjecte.

Mai nou, nopțile le dormea la clinică. Inițial, se mutase pentru o zi la Lavinia. Aici însă, i s-a interzis cu desăvârșire să fumeze, el care a ajuns la patru pachete pe zi (dar măcar tutun mai bun), în vreme ce Doru pufăia și pleoscăia din pipă, fără să i se spună ceva.

— Cu tutunul lui Doru ne-am obișnuit, se scuzaau femeile casei.

— Ce ? Ala-i tutun ? Aia-i mahorcă !

Degeaba, specialistele constatară că — după semne sigure — bietul copil, atît de sensibil la orice factor extern, nu suporta țigările KENT și BT, însă era perfect imun la mahorca adusă de tatăl său de la țară. („Ce să fac dacă trebuie să trăiesc voios într-o țară unde pînă și tutunul de pipă autohton a dispărut din comerț ?“ îl întrebă ginerele.)

N-a fost singurul motiv pentru care a părăsit Niky căldura familiei fiicei sale. Membrii acesteia atît de uniți în coaliția antitabagică — secția țigări —, se certau ca țigarii fără încetare între ei iar ruda semioaspete era rugată mereu să facă pe arbitru. Toate astea nu erau suficiente pentru a-i putea distra atenția de la Aristița. Și-o amintea toată ziua și toată noaptea și se surprindea stînd nu numai în pat cu ochii închiși și imaginîndu-și că-i respiră parfumul, pipăind cuvertura și sugerîndu-și că atinge voalul nesfîrșit și mătasea grea, sub care se ascundea trupul ei tare și rece și, văzînd-o îndărătul pleoapelor doar pe ea tot timpul se surprindea și ziua, în cabinetul de consultații sau în biroul său de la institut închizîndu-și ochii și așteptînd cu respirația tăiată să audă foșnetul binecunoscut ce-i anunța venirea. „Pe la cincizeci de ani toți bărbații sănătoși înnebunesc !“ îi spuse cu ani în urmă profesorul Pavlovici. „Curba lui Gauss ne face atunci să ajungem pentru a doua oară și, din păcate, ul-

tima oară, adolescenți. Numai că, dacă în timpul primei adolescențe, un tânăr se comportă normal dacă se comportă firesc, la cincizeci de ani, tânărul se poartă normal doar dacă își dă seama cât este de imbecil și atunci se complică la infinit și are tendința să strice totul!" La care moment al veșnic aceleași confesiuni, Pavlovici trîntea o înjurătură remarcabilă prin lungime și originalitate și atrăgea atenția că respectiva imbecilitate vine de la conștiința că bărbatul de cincizeci de ani simte în subconștient că trăiește ultima sa perioadă virilă. Ca să-l liniștească, prietenii îi aduceau exemple de cunoștințe care au ajuns tați la vârste mult mai înaintate. „Dom'le, răspundea Pavlovici și, după ce mai înjura o dată, la fel de artistic, concluziona: la cincizeci de ani începe a doua și ultima perioadă de rut a masculilor hominizi. Ea poate dura trei minute sau o jumătate de secol.“ Dar tot Pavlovici a fost și cel ce a spus: „Bărbații devin onaniști într-una dintre cele două adolescențe. De prima perioadă te poate vindeca o fată, de a doua coșciugul!“ Așa că, prevenit fiind, doctorul Diamant se mută înapoi la clinică și se lăsă invitat într-una din următoarele seri la Țumpa Dragomirescu. Numai că și în pat, pe întuneric, se autosugestionă că o are pe „Aristița“ alături.

„Ce rost are?“ se întrebă Niky într-un moment de luciditate și hotărî, în sfîrșit, să se întoarcă la Piatra Arsă. Era după-amiaza tîrziu și, cînd sosi la Casa Colțea, sesiză din prima clipă semnele secrete: ea era acasă. Doar că nu o întîlni. Făcu puțin zgomot ca să-și semnaleze prezența tuși, trînti o ușă, se aventură dincolo de hotarele „părții sale“.

Știa sigur că e acasă, din cînd în cînd i se părea că o aude aproape și era convins că și ea stă undeva nemișcată, cu urechile ciulite — „ca o căprioară, desigur“, își bătea joc de el însuși Niky —, iar în noaptea nesfîrșită, avu certitudinea că aude chiar foșnetul inconfundabil al „Aristiței“, pe lîngă un alt zgomot necunoscut. Inima îi bătea nebunește, dar sunetele dispărură în tăcere. Mai reveniră de cîteva ori, apoi, după o lungă ascultare încordată, oboșit, Niky adormi.

Dimineața trebui să plece devreme. Era solicitat de tovarășul Stroe, noul secretar de la județ. Nu era convocat la o ședință, era invitat personal. Vestea sosise cu două zile înainte și era interpretată de toată clinica drept numi-

rea oficială a doctorului Diamant ca șef. Doctorul Grecu, în prag de pensie, nu se putut abține să nu-l prevină că o convocare cu două zile înainte este o armă cu două tăișuri : pe de o parte poate să descurajeze rivalii, însă lasă vreme și unor intrigi de ultim moment. De aceea se și procedează astfel : dacă nici în ultimul răstimp, nu se găsește un solicitant suficient de isteț să arunce un atu sub forma unui denunț sau al unei suprasolicitări, atunci ai câștigat. În special ultima licitare posibilă îi interesează, desigur, pe șefi. Și cât de bine o provoacă... Cele două zile pînă la audiență sînt ca un fel de logodnă, îl învătă Grecu și Niky simțea în vorbele colegului mai vîrstnic și bună intenție, și invidie, și amărăciune. Cele două zile pînă la întîlnirea cu tovarășul Stroe, „perioada de logodnă“, va fi socotită ca vremea ultimelor verificări. „Mă înșală ? Mă iubește cu adevărat ?“, îl învătă doctorul Grecu.

Noul secretar fusese numit împotriva oricărei așteptări. Se știa că se pregătește o schimbare, predecesorul lui Stroe urmînd să urce în C.C. Dar toată lumea era convinsă că o să vină o femeie pe post, mai ales că în comitetul județean, numărul tovarășelor era mult prea mic și, după ultima vizită de lucru a tovarășului, în ziarul județean au început să apară numeroase articole despre minunatele femei directoare, șefe de atelier sau de echipă. Lumea medicală îi făcea curte unei lidere sindicale și primei secretare a uteceului. Bineînțeles că era la fel de posibil să fie adusă o persoană indicată și din altă parte — avem o țară minunată —, deși asemenea lucruri se întîmplau, mai ales, doar în cazurile primarilor sau ale prim-vicepreședinților. Și ale primilor secretari, fără îndoială. Numai că era vorba despre primul secretar. Și, pînă la urmă, fu numit — adică ales — tovarășul Stroe. Dînsul nu era nici femeie, nici nu părea să mai aibă elan spre a mai urca. Dînsul mai fusese o dată secretar la județ, cu propaganda de data aceea, însă trebuise să plece, la început la Direcția Agricolă, apoi rector la Universitate — măcar să-l fi pus la Institutul Agronomic, se supărara pe timpul acela, în șoaptă, cadrele din învățămîntul superior —, după aceea, însă, alunecă pînă la nivelul de vicepreședinte la o cooperativă meșteșugărească. Acolo se afla halta finală a cimitirului elefanților. Împreună cu tovarășul Stroe lucrau la cooperație șase

foști secretari județeni și doi foști primari. Un hîtru a scris pe frumoasa poartă a sediului central al cooperației : „*Lasciate ogni speranza*“ și inscripția a rămas acolo ani de zile. Și tovarășul Stroe a rămas acolo ani de zile. Între timp, și-a cumpărat o cabană la țară și obișnuia să-și uite amarul în niște *week-end-uri* pline de satisfacții. Toată lumea îl trata ca „băiat bun“ și în felul acesta, el reușise să-și păstreze relațiile intacte și la ojețe și la autoservire. Tovarășului Stroe îi plăceau excursiile și obținuse chiar și o aprobare pentru a pleca împreună cu încă „un fost“ cu mașina pînă în China. Pe urmă, se pare, chinezii n-au fost de acord să-i lase să intre cu automobilul în țara lor, așa că tovarășul Stroe fu obligat să se consoleze cu o raită pînă în Franța, la niște campionate mondiale. Și, iată, tovarășul Stroe fu rupt din mijlocul tovarășilor săi, dezhumat de la cooperativa meșteșugărească și ridicat pînă la Olimpul local. O asemenea reînviere este mai puțin uzitată, deși nu fără precedent, iar tovarășul Stroe se angajă să aducă în posturi numai oameni competenți, cinstiți și care vor să pună umărul.

Spre marea neplăcere a lui Diamant, tot ce se lega de numele tovarășului Stroe era incalculabil, deși, *a posteriori*, fiecare lucru se putea ușor justifica. De pildă, după ce Niky își pregătise în amănunte atitudinea, în funcție de diferitele variante ce s-ar fi putut ivi, se pomeni că nu a fost chemat singur ci împreună cu... cu un inginer agronom. Adică nu, cu un inginer de la combinatul chimic. Totuși, lui Diamant i se adresă primul tovarășul secretar. Problema era că nu se mai putea concepe ca atît clinica, cît și institutul să fie conduse prin delegație. Trebuiau numiți oameni decizi să pună umărul, oameni cinstiți și competenți. Desigur, tovarășul doctor Diamant era neîndoielnic unul dintre aceștia însă în județul ăsta se aflau nenumărați oameni valoroși și se puneau problema ca talentele să nu fie irosite. Așa sunau și indicațiile de la cel mai înalt nivel. (Într-o scurtă pauză a discursului secretarului, Niky îndrăzni să amintească amănuntul că el era „șef de secție numit și nu cu delegație“. Da dar numirea nu e pe viață. Ea mai trebuie și confirmată, nu ?) Pe scurt : tovarășul doctor trebuia să preia una dintre funcțiile atît de importante și ar fi foarte bine dacă l-ar ajuta

pe tovarășul secretar să-l găsească pe cel mai potrivit specialist pentru cealaltă. Amîndoi tovarășii vor fi instalați cu toate formele, astfel încît să se termine cu provizoratul acela cu totul și cu totul neindicat. Cam aceeași problemă se pune și pentru tovarășul inginer, le explică Stroe, acesta fiind și motivul pentru care au fost chemați ambii în același timp la sediu. Și tovarășul inginer ar fi bine să admită că mai sînt și alți oameni cinstiți, capabili și doritori de a pune umărul, astfel încît dînsul să rămînă fie în fruntea combinatului, fie la centrul de cercetări.

Apoi sună telefonul și tovarășul secretar trebui să fugă pînă la tovarășul prim. Doctorul și cu inginerul au fost rugați să rămînă pe loc, iar secretara îi servi cu cîte o cafea. Diamant nu știa ce să aleagă, iar colegul său de așteptare îi explică disperat că el nu este nici director general într-o parte, nici în cealaltă. Sigur că i-ar conveni și lui să scape măcar dintr-o parte, dar, mai mult ca sigur, tovarășul secretar face o confuzie că l-a chemat și va fi mai mult decît penibil atunci cînd își va da seama că o secretară a încurcat niște nume și l-a trimis pe un simplu șef de secție în locul directorului general sau a unuia dintre directorii tehnici. Inginerul era transpirat tot și i se tînguia lui Niky, nelăsîndu-i timp acestuia să se concentreze asupra propriilor probleme. Cînd s-a mai întîmplat ca tovarășii să te lase să alegi și să nu te pună în fața faptului împlinit ?

Tovarășul Stroe întîrziă mai mult de o oră și jumătate. Cînd reveni, arată strălucitor și îi servi pe cei doi și cu niște coniac. Era evident că sărbătorea o victorie personală. (Diamant refuză băutura, pe motiv că e cu mașina, dar obiecția fu respinsă : „Ce dracu’, un băiat de la circulație trebuie să-l cunoască și pe noul — și vechiul, he, he — director al clinicii !“ N.B. : la conducerea clinicii nu se afla un director...) Cu asta, soarta doctorului Diamant fu rezolvată, rămînînd doar ca el să vină în decurs de 48 de ore cu o propunere pentru institut. („Să știi că nu-i atît de rău că se despart puterile !“ îl mai învăță tovarășul Stroe la plecare.) Cu inginerul lucrurile se petrecură mai rapid, omul fiind propus pentru funcția de director general al combinatului. Bineînțeles că propunerea va trebui să treacă prin comitetul executiv și să

fie semnată la București, dar treaba este ca și rezolvată. Inginerul uită că a fost confundat cu altcineva și pleacă radios, omițînd să-l mai salute și pe Diamant. (Peste o vreme, întîlnindu-l la o ședință, directorul general îl bătuse pe umăr, amintindu-i că starea de sănătate din oraș nu era nici pe departe înfloritoare...)

Plecînd de la sediul Comitetului Județean de Partid, Diamant era incapabil să ajungă la o concluzie : pierduse o șefie sau cîștigase o șefie. Acum ar fi fost nevoie de Rori spre a-l povățui. Va trebui neapărat să stea la noapte de vorbă cu Inkakakadu. Se simțea ca un copil căruia i s-a dat una dintre cele două jucării pe care le-a cerut : să plîngă sau să rîdă ?

Pe urmă, își dădu seama că a uitat un lucru esențial : lumea sa era astfel alcătuită încît, în realitate, nu se întîmpla niciodată nimic pozitiv decisiv — în fiecare zi puteai avea impresia că ai mai avansat cu un pas, întrucît în fiecare zi mai apărea cîte un nou ocol de parcurs, iar dacă, Doamne ferește ! nu te agitai două săptămîni, observai cu stupeoare că n-ai pierdut nici un centimetru din crîncena cursă. În rău, da, în rău lucrurile decisive puteau să se ivească pe nepusă masă : îți cădea ție sau cuivă din familie un bolovan pe cap, un bolovan prăvălit de pe balconul casei de vizavi, de pe un acoperiș sau din cerul senin, sau, poate, te sculai într-o dimineață și constatai că nu este ceva în regulă și a doua zi zăceai de acum într-un spital sau aflai că nu mai ești șef și nici măcar subșef. Însă lucrurile pozitive... Probabil, întrucît sînt atît de minunate, întîmplările pozitive se înfășoară într-o aură misterioasă, imposibil de străpuns. Doctorul Diamant reveni la îndatoririle-i zilnice, doar că era indicat să mai meargă să rezolve și „formalitatea“ adică să-l aștepte pe Cutare și pe Cutărescu și nimic pe lumea asta mare nu se schimba cîtuși de puțin, oamenii stăteau la fel de indiferenți în fiecare dimineață la coadă la lapte și nimeni n-avea conștiința că în univers s-a mai dezintegrat o stea sau că la clinica de endocrinologie a fost numit un șef definitiv. (Ceea ce nici nu se întîmplase încă, deși era „ca și realizat“). Așa că Niky trebuia să se mai ducă doar la județ și doar la Direcția Sanitară și doar la rectorat și peste tot mai urnea căruța cu un centimetru, doar că această mișcare avea și un recul și fiecare deplasare,

oricît de mică, era urmată de o revenire obscură. Aproape identică.

După două săptămîni, aproape reconfirmatul șef al secției renunță să se mai agite. Și pe Țumpa Dragomirescu o evita în mod penibil. Revenea acasă cu inima bătîndu-i nebunește, stătea în încăperea „aproape bibliotecă“ și o aștepta, ciulind ore în șir urechile și neîndrăznind nici să respire. Cîteodată auzea foșnetul greu de mătase și în clipa aceea toate simțurile i se zbăteau agitate, încît avea impresia că odaia s-a umplut de „parfumul Aristiței“, iar degetele pipăiau cu febrilitate aerul, simțind parcă voalul aspru și pielea rece.

O singură dată mai apăru în următoarele săptămîni o mireasă la pozat. Totul fu ca înainte, dar nimic nu fu ca înainte: amîndoi se simțiră stînjiți, deși avuseseră grijă, de data asta, să încuie bine toate ușile și să tragă zăvoarele pe dinăuntru. Seara trecu nefiresc, fiecare simțea cum celălalt îl suspectează de ceva, bănuială vagă, însă cu atît mai persistentă.

După acea întîlnire neizbutită, Niky mai avu un puseu de arivism și-l mai căută două zile pe tovarășul Stroe, avu chiar două convorbiri telefonice cu el, dom' doctor să nu-și mai facă probleme — că nu sîntem copii! — peste o zi, cel mult două, că mîine e plenara cu agricultura, însă poimîine sigur, poimîine se va. Și se va. Și, pe urmă, nu va mai rămîne decît să. Bine, tov. Diamant? Hai, domne, că sîntem amîndoi oameni de înțeles...

În felul acesta, Niky nu mai putu merge la județeană, nu mai avea de ce să se ducă nici la Direcție, dar nici acasă nu mai avea curajul să se întoarcă prea devreme. Stătea în cabinetul lui la institut și. Sau stătea în cabinetul lui la clinică — cumului tot cumului! — și. De fapt, privea ore în șir la tavan. Știindu-l personalul acolo, lucrurile mergeau mai bine atît pentru bolnavi, cît și pentru studenți. Iar el nu făcea decît să-și evoce amintirile, să stea cu urechile ciulite și să încerce să sesizeze de la cincisprezece kilometri un anumit semnal dat de un foșnet și un miros.

Ar fi trebuit să predea o comunicare, dar nu putea să se ocupe de ea. Adolescentul nu se putea concentra asupra temei de casă.

13. ZEUL FACE MINUNI, CHIAR ȘI CÎND N-O ȘTIE

Tot ciulind urechile, uitase să vină cîteva zile acasă, la Piatra Arsă. Într-o dimineață, se pomeni cu Piatra Arsă la clinică. Oamenii trecură prin năvală de toate zidurile și de toți cerberii puși să-l țină la adăpost pe șeful instituției. Situația era gravă : cu două zile în urmă apăruseră buldozerele și dărîmară mai multe case — o stradă. Mîine, li s-a spus, va urma strada paralelă. Acela a fost momentul cînd a simțit limpede, pentru prima oară, Niky ceea ce intuise de atîta vreme : nu există nici un fel de ierarhie atît de adevărată ca în cadrul unei comunități mici — tatăl, în familia tradițională, șeful de trib și celebritatea locală. Acolo respectul nu este nici filtrat prin intermediari, nici impus prin funcție, acolo rolul este asumat prin convingerea intimă a celor ce se supun. Dacă doctorul Diamant, cadrul universitar și șeful clinicii, era de multe ori surprins că nimic din privirea rugătoare a celor ce așteptau la rînd în fața cabinetului său de consultații nu se transmitea în stradă, unde devenea și el un muritor ca toți muritorii, acum știa că niciunde nu va fi mai slăvit ca în mijlocul celor cîtorva sute de oameni care au cutezat să mai rămînă în Piatra Arsă, unde ar fi fost socotit un sacrilegiu ca oricine să nu-și dea și cămașa pentru Doctor, dacă acesta s-ar fi îndurat s-o ceară. (Numai că superioritatea sa necondiționată se manifesta și prin aceea că el nu cerea niciodată nimic...) Cu atît mai mult îl izbi, ca o măciucă, faptul că oamenii aceia blajini, oamenii lui, au venit plini de speranțe la clinică, într-unul din laboratoarele Olimpului zeului lor, iar el era conștient că este într-o imposibilitate totală de a face și cel mai mic lucru spre a-i ajuta. Pe de altă parte, nici n-avea inima să le spună că buldozerele, corăbiile negre, vor veni pînă la Casa Colțea și o vor dărîma și pe ea, indiferente la nimbul de mister din spatele zidurilor care o înconjurau. Cum să le spună că ei vor reuși să-și refacă — poate — casele lor altundeva, dar că tainele ascunse în interiorul străvechiului conac nu vor putea fi duse niciodată de acolo, că ele vor bîntui și pe mai departe, ca niște stafii alungate, blestemînd, peste vremuri, tot ce va mai fi pe acele locuri ? O clipă, privirea îi fu luminată de luciul sonor al prezenței Aristiței și trebui să facă un efort aproape fizic spre a

alunga vedenia interzisă în prezența unor intruși. Ce să le spună ?

— În primul și în primul rînd, cred că nu e bine să acționăm ca niște răsculați, le zise, conștient fiind că prudența exagerată ar putea să-i rănească. Știu, din experiență că șefilor nu le plac delegațiile prea numeroase, de aceea și pretind ca fiecare să vorbească numai în numele său.

— Și să-i lăsăm să ne doboare toată localitatea, toate casele, toți pomii ? Știți că duminică n-a mai fost nici slujbă la biserică și că preotul Vasiliu a fost mutat în comuna Valea Lungă ?

— Nu, eu nu fac decît să gîndesc cu voce tare. Cred că principalul lucru este să fim eficienți. Or eu știu ce-i întărită și ce le face inima mai blîndă.

— Eu, dacă vine să-mi dărîme zidurile, îl omor cu furca !

— Pe cine ? Ala nu-i decît un om ca dumneata, care-și face meseria.

— Da, numai că eu nu fac o meserie de a intra cu măgăoaia în avutul altuia.

— Ala nu îndeplinește decît un ordin, iar ordinul este primit de la un șef de la oraș. Aș merge să-l lămuresc pe cel de la oraș...

— Că, dacă e nevoie, aducem și noi carne sau țuică...

— ...dar și cel de la oraș nu face decît să transmită ordinele unuia de la județ. Și nici cel de la județ n-a venit cu hotărîrea de capul lui ! Că altfel ar fi simplu, am trata cu el.

— Tratați, dom' doctor, că n-o să-i rămînem datori.

— Nu pricepeți că nu-i ideea lui ? Și el transmite niște ordine.

— Atunci ce să facem ? Să întrerupem pe undeva lanțul !

Probabil că asta-i soluția ! Însă cît poate să dureze o asemenea soluție ?

— Cîți ați venit aici ?

— Numai noi. Ceilalți au rămas în stradă.

— Așteptați-mă aici ! Niky observă că ploaia cu găleata. Și unde sînt ceilalți ? Îi udă la piele...

— Nu vă faceți griji, dom' doctor, că știu ei să se ferească de ploaie. De ăia cu buldozerele să ne învățați cum să ne ferim !

— Stați fiecare pe unde apucați ! Eu vin imediat.

Într-un salon cu două paturi avea internat pe cineva de la sistematizare. Stanciu s-a zbatut să-l pună singur într-o rezervă, dar bolnavii zăceau și pe coridoare. Numărul de locuri nu mai corespundea de mult. Acum și lui Niky i-ar fi convenit să-l aibă pe tovarășul Szigety singur într-o cameră. Ar fi putut vorbi mai nestînjeniți.

Numai că tovarășul Szigety avea o vizită. Diamant reveni din ușă, însă își aminti că la patru trebuia să fie la institut, avînd un curs cu studenții, iar cabinetul lui de aici, din clinică, era ticsit de cetățenii de la Piatra Arsă.

— Domnu' Szigety, o clipă numai...

— Da, domnu' doctor !

— Atunci, eu plec, făcu oaspetele.

— Rămîneți liniștit ! Îl rețin pe domnul Szigety numai cîteva minute.

— Oricum, trebuie să plec. Personajul privi lung la ceas, fluieră nemulțumit, îl bătă pe Szigety pe umăr, privi încîntat la compoturile de pe noptieră, semn indubitabil că el le-a adus și ieși demn. Un „Trăiți !“ adresat către medic, îl făcu pe acesta să fie convinsă că a asistat la ieșirea din scenă a unui activist. Cravata, costumul, mersul, totul trăda meseria celui ce a părăsit încăperea. Celălalt bolnav din cameră se interesă neliniștit :

— Aveți nevoie acum de mine, dom' doctor ?

— Nu.

— Atunci, mă iertați... și o zbughi afară, evident pentru a-l prinde din urmă pe vizitatorul tocmai plecat.

— Domnu' Szigety, începu Diamant, am o problemă. Între timp, își dădu seama că s-ar fi cuvenit să înceapă cu un „Cum vă simțiți astăzi ?“ Cuvintele ieșiseră de acum și nu mai puteau fi reprogramate. Uitați despre ce este vorba : eu m-am mutat de cîțiva ani, de cînd a murit soția mea, la Piatra Arsă.

— Aăăă... Ce să vă spun ? N-ați procedat prea înțelept. De ce n-ați trecut pe la mine înainte de a face pasul acela ?

— Atunci încă nu era vorba...

— Atunci ? Cînd atunci ? Aăăă... era vorba de vreo cinci ani, adică nu și de zece ani... În fine, cît... aăă... cît v-a luat escrocul pe casă ?

- Care escroc ?
- Păi, n-ați spus că ați cumpărat o casă în Piatra Arsă ?
- Nu, eu doar locuiesc acolo.
- Szigety oftă teatral.
- Slavă Domnului Bunul ! Nu era nimic de făcut. Iacă... ăăă... o să vă mutați altundeva. Numai că, mai înainte, să-mi spuneți mie unde vreți să vă... ăăăă...
- Domnu' Szigety, nu-i vorba numai de mine... Jumătate din sat e acum la mine în cabinet...
- Da ? De ce ?
- Nu s-ar putea...
- Cu Piatra Arsă nu se mai poate face nimic. S-a lăbărțat ca o... ăăă ca o... ăăă...
- Dumneavoastră ați avut ideea s-o demolați ?
- Eu ? Păi, așa arăt eu ca Dumnezeu Bunul ?
- Lăsați că nu Dumnezeu a dat ordinul.
- Știți bine de unde a venit ordinul...
- Da, dar acolo nu s-a știut nimic de Piatra Arsă. De la județ a fost cineva care a făcut propunerea.
- Piatra Arsă este plasată foarte prost. La rezervația de vânătoare de la Turnu nu se poate ajunge decît prin Piatra Arsă. A trecut de două ori și a spus de fiecare dată că Piatra Arsă s-a lăbărțat ca o ăăă...
- V-a spus Dumneavoastră ?
- Mie ? Dar ce sînt eu prim-secretar, să-mi spună mie ?
- Și dacă a uitat ?
- N-a uitat. Și chiar dacă ar fi uitat el, n-a uitat cel căruia i-a spus. Tovarășul nu poate să riște...
- Bine. Dar dacă am întrerupe pentru un timp acțiunea ?
- Cum s-o întrerupem ?
- Păi, pînă să se facă blocurile... Vine iarna, acum tot n-o să se poată lucra. Pe urmă, la primăvară, pînă să înceapă frontul de lucru... Și unde-i pui pe oameni ? Pe urmă iar vine o iarnă...
- Cum „unde-i punem pe oameni ?“ Noi ne-am gîndit...
- Dar dacă ați gîndi acum ca mine ?
- Aăăă... Szigety începu să gîndească, Diamant avea impresia că pacientul său se jenează să-l mai refuze atît

de net. Se sculă și privi pe geam. În stradă, sub streșini, un grup mare de cetățeni din Piatra Arsă se adăpostea de ploaie. Lui Niky i se făcu lehamite.

— Domnu' Szigety... Vru să spună s-o dea amîndoi dracului, dar își aminti că delegația celor de afară îl așteaptă în cabinet.

O asistentă își băgă capul pe ușă și-l chemă la telefon.

— Cine-i ?

— De la rectorat.

— Am plecat de un sfert de oră.

Szigety mai cugeta profund. Tovarășul care fusese în vizită la spital urca într-o mașină cu număr galben. Înseamnă că bolnavul celălalt din rezervă l-a cicălit pînă acum.

— Măcar dacă mi-ați fi spus mai înainte, grăi, în sfîrșit, Szigety. Discutam cu tovarășul Horga.

Lui Diamant îi căzu fisa :

— Cel ce a plecat ?

— Nu-l cunoașteți pe tov. Horga ? !

Mașina cu număr galben vira tocmai la dreapta, după ce a improșcat un grup de cetățeni din Piatra Arsă cu apa din bălțile strînse din belșug. (Și Diamant obișnuia să fie înjurat din pricina asta : oricît de atent ai circula, gropile erau prea multe și n-aveai cum feri pietonii.)

— Dar tovarășul Horga ar fi putut... ?

— Nu știu... Măcar aș fi vorbit cu el... Așa cum ați spus : n-avem unde să cazăm oamenii... Vine iarna... Șantierul oricum a fost pornit... Vreau să spun că vreo două străzi au fost de acum demolate...

— Cînd ?

— De vreo lună...

(Înseamnă că atunci s-a raportat ceea ce se întîmplă abia acum...)

— Eventual să pună acolo o macara... Se vede de departe. Deschid șantierul... frontul de lucru și vine iarna...

— Oamenii v-ar fi mai mult decît recunoscători !

— Mie nu trebuie să-mi fie recunoscători. Pe mine să mă vindecați dumneavoastră și pe urmă să vă fie dumneavoastră recunoscători !

— Și nici tovarășul Horga...

— Vă dați seama că eu nu trebuie să știu... ăăă... cum o să-i fie lui... ăăă... recunoscători...

— Deci, s-ar putea aranja ?

— Dacă aş fi bănuir măcar... Ce ştiu eu cînd mai vine Laci aici...

— Şi atunci ?

— Vă daţi seama că aşa ceva nu se poate trata telefonic... ăăă... Dar tot o să mai vină. Fiul lui e îndrăgostit de fata mea.

— Să vă trăiască !

— Mulţumesc ! Vă daţi seama, n-au nici douăzeci de ani... La vîrsta asta... Dar acum băiatul nu mai poate după ea...

— Şi eu ce să le spun oamenilor ?

— Păi... ăăă... după cele două străzi, o să mai dureze cel puţin o lună pînă să mai trimită buldozerele. Principalul a fost să degajăm terenul de lîngă şosea... Pe urmă... O să mai treacă şi Laci, poate îmi dă şi mie voie doctorul să mai ies... ăăă... poate mă face bine...

— Ştiţi... Adevărul e că... nu vreau să pîrăsc pe nimeni... lucrarea a demarat abia ieri şi una dintre cele două străzi mai este în picioare,

— E ca şi cum n-ar mai fi. A fost raportat pînă la... ăăă... Bucureşti. Nici Dumnezeu n-ar putea întoarce din urmă un lucru care... ăăă... E ca şi cum mi-aţi cere să fac altfel un lucru făcu ieri...

— Dar nu-i făcut !

— Dacă-i raportat, e făcut !

— Şi nu se poate... ?

— Nu, îmi pare rău, asta nu se poate. Restul... ăăă... Ştiţi bancul cu comuniştii în iad ? Diamant îl ştia, dar, bineînţeles, se prefăcu interesat şi, în aşteptare, zîmbi cu gura pînă la urechi. Cînd un comunist ajunge în iad nu trebuie să-i fie frică de nimeni şi de nimic : diavolii comunişti ba n-au smoală, ba n-au cazane, ba n-au repartiţii pentru dîracul de serviciu. Aşa că nu păţesc niciodată nimic. Nici diavolul din Piatra Arsă nu e atît de negru, că tot dîn iadul comunist vine. Dacă era din iadul capitalist, atunci... ăăă...

— Atunci nu demola nimeni casele, vru să zică Diamant, rîzînd încîntat de formidabilul banc. (Auzit abia a o suta oară.)

— Ceea ce dovedeşte superioritatea şi... ăăă... umanismul pînă şi a iadului comunist asupra celui capitalist,

filosofă Szigety și nu se putea ști dacă glumește sau e serios. Așa cum v-am promis...

În rezervă își făcu apariția celălalt bolnav. Era ud, însă fericit.

— Iar medicamentele să le luați exact așa cum vi le-am prescris, îi recomandă sec doctorul bolnavului. După care ieși.

Diamant reveni în cabinet. Oamenii îl așteptau în liniște. Ce să le spună ? Că unii nu mai aveau decât fantome de gospodării ? Că-i va salva... că-i va amîna... poate... pe ceilalți ?

— Ați venit foarte tîrziu la mine ! Am făcut și eu ce am mai putut... Strada de lîngă șosea... În rest, poate că am obținut o amîinare... Poate că am reușit să întrerup lanțul...

Minuni se mai întîmplă pe lume... Nici strada de lîngă șosea n-a fost demolată a doua zi. Nici în a treia zi. Mașinăriile ucigașe stăteau ca niște cîini ținuți în lesă, gata, la prima somație, să sfîșie. Dar nu-i asmuțea nimeni. Doar prezența lor înnebunea oamenii. (Poate că tocmai nu se găsea smoolă, poate că lipseau cazanele... Cine știe ?)

Nici peste o săptămîină nu se întîmplă nimic. Într-o dimineață, buldozerele dispărură. Minunea se dovedi, însă, și mai mare ! Vrînd să-i mulțumească lui Szigety, acesta recunoscu încurcat că... ăăă... tovarășul Horga n-a mai trecut pe la spital și că fiică-sa s-a certat cu fiul tovului. (Pe urmă și procentajul de maghiari din conducerea județului fusese depășit și tovarășul Szigety îngroșă rîndurile celor de la cooperația județeană.)

Oamenii erau mulțumiți : zeul lor și-a făcut datoria. Doar acesta, doctorul Diamant, știa că buldozerele se puteau întoarce în fiecare clipă...

14. ÎN CARE EXPLODEAZĂ BIBLIOTECA DIN CAPUL URIAȘULUI PORUMBEL ALB

De o vreme încoace, viața părea că înaintează în pu-seuri : cîteodată prevalau ierarhiile, altădată ieșeau în prim plan zilele de lucru, pe urmă perioada ședințelor. Între timp, printre picături, monografia timusului.

Una nu o excludea pe cealaltă, doar perspectiva se schimba : ceea ce acum apărea în prim plan, peste o săptămână intra într-un con de umbră.

Tovarășul Stroe era pe punctul de a dispărea în urma numeroșilor portari ce-i păzeau biroul. Unul dintre ei, cu rang de secretară, l-a mai căutat pe doctorul Diamant de două ori la telefon, însă de fiecare dată nu fusese vorba decît de cîte o mică pilă pentru cîte un bolnav. Tovarășul Stroe era foarte ocupat.

O ipotetică plecare la Vilnius apărea și dispărea și ea, din cînd în cînd, din ceață. Era iarnă. Era liniște. Într-o zi, Niky proiectă o călătorie prin O.N.T. împreună cu pupila sa la Kiev — Moscova — Leningrad. Fata n-a fost încă niciodată în străinătate. Dar, din nu se știe ce motive, Leningradul a fost scos de pe traseu. Diamant ar fi vrut să-i arate nepoatei lui Colțea Ermitajul. Nu știa de ce, dar i-ar fi făcut plăcere s-o vadă străbătînd palatul de iarnă al țarilor. Iar afară să ningă. În imaginația sa, „Aristița“ apărea de după coloanele de marmură. Într-o galerie cu pereții acoperiți cu tablouri... Măcar la Petrodvoreț dacă ar fi ajuns...

Și la Piatra Arsă era zăpadă. Se apropia revelionul. Cei doi locatari ai Casei Colțea foloseau prilejul sărbătorilor și stăteau zăvorîți în bîrlog. Fata era în vacanță, iar Niky, deoarece s-a întrerupt circulația mașinilor proprietate particulară, nu mai mergea decît o dată la două zile în oraș*). Trecea pe la clinică, își vedea bolnavii, constata că lumea nu se scufundă dacă el nu se află la datorie și nu se scufundă nici dacă mai trage și chiulul. După perioada de teroare, cînd a stat timp de o lună aproape zi și noapte în cabinetul său, nimeni nu putea spune că dom' profesor Diamant nu-și îndeplinește cu vîrf și îndesat datoria.

Făcea cumpărături și se întorcea la Piatra Arsă. La un moment-dat, se surprinse că are un nou obicei : inter-

---

*) Autorului îi vine greu să facă zeci de explicitări ce azi ar mai putea părea inutile. Dar cine va mai pricepe peste doar zece ani că în fiecare iarnă, din „grija pentru om“, se interzicea circulația automobilelor proprietate personală, în realitate pentru a se economisi benzina spre a fi vîndută în străinătate ? Și cîte dintre privațiunile acelor vremuri vor mai putea fi percepute în curînd ? Iar autorul nu poate orna narațiunea sa cu sute de asteriscuri...

prindea mici ocolișuri spre a ajunge în fața studioului fotografic central, unde privea pe furiș pozele expuse în vitrinele mari. Nu pierdea prilejul să repete acele drumuri ori de câte ori putea. Atunci încetinea pasul și privea miresele de după sticlă. O făcea pe furiș, de teamă să nu-l surprindă cineva. Adolescentul se uita la o revistă cu femei goale. Odată s-a întâlnit acolo cu o cunoștință și, fîstîcindu-se, simți imediat nevoia de a se explica :

— E fiica unui coleg... Cum cresc copiii...

— Da, iar noi îmbătrînim, spuse celălalt, necatadic-sind să se uite spre vitrină.

O căuta pe „Aristița“, dar n-o mai găsea. N-o mai întâlnea nici măcar acasă. Nepoata lui Colțea citea retrasă în camera ei sau în prezența lui, cît el se prefăcea că lucrează. Pînă ce — pe neașteptate — își dădu seama că, în vreme ce el simula că se ocupă de redactarea părții a doua a cărții sale despre timus, ea simula că parcurge un roman. Stăteau atît de aproape unul de celălalt, însă nici unul dintre ei nu îndrăznea să treacă puntea.

— Cînd o să mai ai chef, nu mai răbdă el...

— Mîine, șopti ea.

— Mîine e noaptea de anul nou.

— Pleci undeva ?

— Nu, unde să plec ?

— Atunci, mîine...

Se anunța un revelion extraordinar. În 31, Niky dormi pînă tîrziu. În apropierea amiezii, fu sculat din pat de soneria de la poartă, reparată nu de mult de un vecin săritor : de la o anumită dată, Casa Colțea era mai tot timpul încuiată. Și intrarea în casă era încuiată și, în fiecare dimineață, Doctorul se grăbea să tragă zăvorul pentru ca femeile care veneau de două ori pe săptămînă să poată intra cu cheile lor. De la o anumită dată, cetatea își luase măsuri de siguranță pentru ca nimeni să n-o mai poată escalada pe neașteptate.

Niky mai zăbovi în așternut, dar soneria sună iarăși. Se sculă, își luă halatul și porni spre ieșire. Însemna că și ea mai dormea. Un vecin aducea, alături de urări de anul nou, o oală cu sarmale. Băură un pahar, apoi, rămas singur, Niky se puse din nou pe ciulitul urechilor. Ea nu mai dormea. O auzea prin mai multe rînduri de pereți

groși. Foșnetul acela inconfundabil și încă un zgomot pe deasupra. Zgomotul pe care n-a reușit încă să-l identifice.

Abia apucă să se îmbrace, că soneria se făcu din nou auzită. Toată ziua prin Casa Colțea pelerinajul n-a conținut. Doctorul închină cu toată lumea, cu tot satul. Măcar dacă ar fi venit toți deodată. Așa risca să se îmbete pînă seara de-a binelea. Era exact ceea ce-l speria mai tare. Voia ca în noaptea aceea, așteptată de atîta vreme, să fie proaspăt. Dar nu putea să refuze pe nimeni. Pe absolut nimeni. Era un ceremonial și el era marele preot. Era ziua cînd zeul se incarna într-un slujitor de-al său și desăvîrșea ritualul cu adoratorii. Ea lipsea de la această cutumă și primea urările prin intermediar. Dacă ar fi fost de față, ar fi întrebat-o de unde provine ritul păgîn ce se celebra în acele ore la Piatra Arsă. Fiindcă era evident că era mai mult decît simpla curtuozie a unor vecini. Dar ea se găsea departe, după mai multe rînduri de ziduri groase. Un foșnet doar de el auzit îi spunea că și nepoata lui Colțea se pregătește pentru un ceremonial, pentru misterul lor.

Găsi cu greu un răgaz să se bărbierească. Procesiunea era neîntreruptă. Părea că oamenii stăteau la rînd, pe stradă, ascunși de privirea lui, de zidul înalt și, impasibili la frig, așteptau să iasă o familie spre a intra următoarea.

— Ce faceți la noapte, domnu' doctor? îl întrebă primii veniți.

— Aș vrea să rămîn cu cărțile mele.

— De revelion?!

— De ce nu?

Desigur, desigur, zeul avea alte obiceiuri decît oamenii de rînd. Un muritor îndrăzni, totuși, să spargă tabu-ul.

— Dacă ați dori să veniți la noi la televizor... Vecinii* vor avea program bun, pînă spre dimineață...

— Sînteți foarte drăguț, însă eu aș prefera...

Omul se simți prost. În fond, el și-a trădat consătenii. De ce să vină Doctorul mai degrabă la el decît la oricare altul? Dar tentația era totuși prea mare:

— Și Domnișoara?

— Cred că și ea va rămîne acasă.

O fată tînără, despre care toată Piatra Arsă știa că o să se mărite în curînd, să stea doar cu tutorele ei în noap-

*) Adică televiziunile din țările vecine. Aceeași poveste: explicațiile ar trebui să dubleze textul.

tea de revelion ? Regulile după care-și organizau cei doi viața erau atât de diferite de ale lor..., dar nu puteau fi în nici un caz comentate. Ceea ce făceau ei aparținea de alte sfere. Nimeni nu se îndoia de asta. Și, chiar dacă în cuprinsul urărilor de anul nou câteva femei strecurau și aluzii la o apropiată căsătorie, nimeni nu încercă să escaladeze cu forța zidurile cetății.

Doar că au venit cu toții cu mâncare și cu băutură : dacă așa vor cei doi castelani, să-și petreacă revelionul acasă — și, poate, nici nu vor fi singuri, cine să se bage atât de adânc în sufletul lor ? —, n-o să-i lase oamenii din Piatra Arsă fără provizii tocmai de anul nou. În curînd, Niky constată că s-au adunat în bucătăria lui mai multe bucate decît la o cantină muncitorească, unde ar fi fost așteptați câteva sute de oameni. La început protestase, însă își dădu repede seama că dacă a primit de la primii, i-ar fi jignit de moarte pe următorii. Iar bucatele se adunau, se adunau... Băuturile măcar stau... Ei, ce-o să fie ? O să arunce câteva zeci de oale cu mâncare peste o zi sau, poate, peste o săptămînă.

Spre seară pelerinajul încetă. Se așază în fotoliu și așteaptă. Dar nu veni nici „Aristița“ și nici alta dintre mirese. Veni nepoata lui Colțea și-l anunță că are de gînd să pregătească masa în încăperea mare de la parter. Fata avea în vedere un spectacol de gală, își spuse Niky, observînd că-și legase părul într-un batic, ceea ce însemna că și l-a coafat și voia să-și țină, deocamdată, în secret opera.

Pierdură o oră mutînd mobila. În uriașul hol n-au rămas decît o masă lungă, două scaune cu spătar la fiecare capăt, un scrin prea mare și prea greu pentru a putea fi urnit din loc și — din ungherele nesfîrșite ale casei sau direct din istorie ? — două armuri, pe care le-au pus pe lîngă pereți, încadrînd o panoplie confecționată mai mult ca sigur de tînăra castelană din „materia primă“ în parte cunoscută de Doctor, însă niciodată luată în seamă. Acum, piesele luceau ca noi, ceea ce dovedea că nepoata lui Colțea a lucrat din greu în ultimele săptămîni.

Apoi, Niky fu dat afară și, în timp ce se schimbă, masa fu acoperită cu o cuvertură lungă din brocat aurit,

ușor pătată de urme de rugină, dar încă fastuoasă, avînd imprimată în relief o floră exotică, înnobilită de păsări cu ciocurile lungi. Un serviciu de porțelan de Karlsbad, pe care-l mai folosiseră și cu alte două-trei prilejuri, fu completat cu tacîmuri și pahare necunoscute de Diamant. Zestrea „Aristiței“ era într-adevăr princiară. Sticlele dovedeau aceeași vechime ca și numeroasele auxiliare de care era plină masa : un rac pentru dopuri în formă de Neptun și altul din cu totul altă perioadă, reprezentînd un drac, un clește de zahăr ascuns într-o butelcă dolofană, un chelner cu gura larg deschisă, din care ieșea un mănunchi de scobitori. Dar și multe, multe alte ustensile al căror rost Niky nu-l cunoștea.

Încoronarea operei o reprezentau cele două șervete pregătite pentru comeseni : pe materialul strălucitor erau brodate două steme. Era ușor de ghicit că, în pofida intenției de a fi fost asimilate feței de masă, ele nu constituiau decît un fals recent : prea erau artistic pătate cu rugină și prea era proaspătă lucrătura. Pînă la urmă, totul era tras de păr : la accesoriile vechi — sau voit vechi — și serviciul de Karlsbad era prea modern. Dar, deocamdată, nimic din toate astea nu i se părea lui Niky prea grav.

— Ai grijă, ai grijă, îl avertiză Inkakakadu, în timp ce Niky se îmbrăca, fata asta nu-i în toate mințile. Desigur, vei spune, dar cine e normal ? Numai că tu nu-ți dai seama, fiindcă o iubești. Ceea ce e foarte frumos, iar în dragoste omul nu observă defectele partenerului. Ce altceva e dragostea ? Cînd se pune pe filosofat, Inkakakadu nu era agresiv, ci păstra un ton sfătos, rezonabil. Dar de data asta, atacă brusc : tu, însă, nu-ți iubești pupila, tu ești îndrăgostit ca un bărbat doar de personajul pe care ea și l-a confecționat. Cît crezi că o să poată rămîne ea în pielea acelei fantasme ?

Diamant era prea nerăbdător spre a-l mai asculta pe papagal. Acoperi colivia cu o pătură și-și văzu de ale lui. Cînd coborî în sala mare de la parter, găsi masa acoperită cu bunătăți. Dar erau bucatele aduse de vecini. (O parte dintre ele, bineînțeles). „Dacă n-ar fi adus oamenii nimic, ce ar fi pus fata pe masă ?“ se întrebă Diamant. Poate o fi organizat chiar ea pelerinajul de urători... Absurd ! Oamenii n-au trebuit să fie împinși din spate spre a-și depune ofrandele. Dimpotrivă, fiecare ar fi

fost frustrat de șansele sale pentru anul ce se întrevedea, dacă n-ar fi sacrificat pe altarul localității animalul său nevinovat...)

Se așază la masă și așteaptă. Mirosul sarmalelor îl enerva : el risca să acopere parfumul tainic al „Aristiței“. Simțea că mîncarea de pe masă îi face pur și simplu greață. Își turnă un pahar dintr-o căniță subțire cu gură și capac greu de argint. Greața nu-i trecu, ba chiar se accentuă. Îi era frică să nu trebuiască să iasă pentru a vomita. Nu izul condimentat de mîncare era de vină : nerăbdarea împinsă pînă la paroxism.

Cu toată așteptarea lui atît de nervoasă, realizează și el că în seara aceea ea veni mai repede ca de obicei. Era tot o mireasă, dar nici „Aristița“, nici alta dintre cele cîteva sosite din albumele familiei Colțea. Personajul era și mai palid, rochia și mai albă, trena mai lungă, voalul mai nesfîrșit. Dar apariția mai aducea o noutate : nu mai păstrase nimic din feciorelnicia studiată a convenției manierelor imitate de pe vechile cartoane. Rochia nu mai era închisă pînă sus, ci un decolteu de-a dreptul, indecent îi etala sîinii și umerii. Totul era frivol, provocator, pentru sensibilitatea lui Diamant aproape de prost gust.

Era un personaj cu totul nou. Intrarea în cameră, închisul ușii, poza luată în timp ce ședea pe scaun, totul amintea de miresele precedente. Dar cîteva mișcări în plus, faptul că întîrzia momentul descoperirii feței, rigiditatea dusă la extrem îl făceau pe Diamant să simtă o nemulțumire abia perceptibilă.

Nu reușiră să se atingă de mîncare. Doctorul ședea, adolescent cuminte, și aștepta ca ea să preia inițiativa. Dar ea sorbea încet dintr-un pahar și lăsa vremea să se scurgă. Întrucît nu stătea în spatele șevaletului, el nu vedea motivat nici măcar gestul de a se apleca spre a-i aranja trena rochiei și ninsoarea voalului pe covor. Nici nu îndrăzni să facă lucrurile acestea, deși simțea o nevoie fizică de a cuprinde iarăși și cu vîrfurile degetelor ceea ce vedeau ochii, inhalau nările și auzeau urechile. Deși... Deși nici mirosul nu mai era parfumul „Aristiței“, ci o esență puternică, mult prea puternică, la fel de frivolă ca întreaga apariție.

În lipsa ritualului pregătitor obișnuit, Niky ar fi vrut să treacă imediat la fapte. Întreaga butaforie — pentru

prima oară — îl enerva. Dar femeia nu dădea nici un semn că ar fi putut termina vreodată cu sorbitul acelui unic pahar.

— N-am văzut domnișoara... doamna asta în nici o fotografie, nu mai rezistă bărbatul.

— Pe vremea acestui personaj nu se inventase încă imaginea fotosensibilă, veni răspunsul din spatele voalului, însă țesătura acestuia era atât de subțire, încât doar umbra ușor o față de o paloare cadaverică. Aceasta este Sorata Rosapelli.

— Sorata Rosapelli ? N-am auzit niciodată de ea.

— Bănuiam. De aceea nici n-am vrut să te șochez de la început cu... Mai înainte să-ți spun cine a fost... cine este personajul, pe urmă...

Se sculă și făcu mai mulți pași prin încăpere. Niky percepea foșnetul de care era subjugat și sesiză că lipsea zgomotul în plus, pe care-l auzise prin ziduri în ultimul timp. Mireasa se opri și se sprijini de un perete. Era evident că regizase totul cu grijă. Stătea între cele două armuri. În timp ce vorbea, Doctorul o observă că tremură. Ceea ce-i scăpa era că nici el însuși nu putea sta liniștit.

— Sorata Rosapelli ? s-a născut la Florența în anul Domnului 1504. Familia ei a trebuit să părăsească locurile natale în urma unor delațiuni. Fratele ei mai mare, Alessandro, a făcut imprudența de a reveni în cetatea natală, după ce a primit asigurări din partea lui Ippolito de Medici, cardinalul guvernator, că vina i-a fost proscrisă. Dogele Antoniotto Adorno di Agostino a tratat personal reabilitarea, după ce familia Rosappeli a făcut mari cadouri Veneției. Doar că iertarea lui Alessandro n-a fost decît o cursă, deoarece, abia revenit la Florența, fu judecat sumăr și executat public. Sorata n-a putut trece niciodată peste momentul acesta. Nu-i adevărat că a trăit cu fratele ei, cum s-a pretins de către numeroșii ei detractori, pur și simplu și-a adorat fratele. În clipa cînd acesta a îngenunchiat pe eșafod, sora lui a intuit ceea ce îi mai rămînea de făcut într-o lume pe care o considera, de atunci, drept teatru al marilor încercări înainte de Marea Judecată de Apoi.

Soneria reparată de cîteva zile țîrîi strident. O fi fost un grup de colindători. Fata albi și mai mult și se sprijini de perete. Ascultară amîndoi insistențele celor de la

poartă, nemișcați, ca niște borfași. Pînă la urmă, țîrîitul încetă. Mai tîrziu sună și telefonul de mai multe ori. Reacția lor fu aceeași și Doctorul remarcă surprins că, în momentele ei de spaimă, pupila lui părea mult mai în vîrstă decît era. Cînd se reinstala liniștea, fata își aranja cu o grijă afectată ținuta și lua o anumită poză. Însă nu mai era atmosfera ușor șugubeată, puțin jucăușă, chiar dacă, în același timp, foarte serioasă, a ședințelor de pozat. Acum totul devenise teatral, fără nici un pic de umor. Nervozitatea lui Niky creștea cu fiecare clipă. Domnișoara devenise o cabotină în toată puterea cuvîntului și Diamant resimțea din plin schimbarea, chiar dacă nu și-o putea încă explica. Ceea ce-l rănea era sentimentul tot mai puternic, tot mai nemilos, că femeia nu se mai îmbrăcase pentru el, că relația dintre ei trecuse din partea dînzei pe un plan secundar, că un alt element începea să prevaleze. De aceea nici nu putea fi foarte atent la vorbele pe care ea continua să le debiteze. Nici nu-l interesau în mod special acele vorbe, un monolog de tragedie declamat pe o scenă de provincie. Lunile trecuseră lăsînd urme multe și adînci, prea adînci pentru ca să se pōată desprinde dintr-odată de tot ce-l înnebunise atît de intens în acel întreg răstimp infinit. Și acum încerca s-o mai cuprindă cu toate simțurile, mai înainte cu auzul, atunci cînd se mișca și-i auzea foșnetul mătăsii grele — și nu vorbele, ce nu-l atingeau încă deloc —, apoi cu mirosul — deși parfumul puternic era total diferit de esențele discrete, abia ghicite, folosite anterior; urma văzul prin albul ireal al rochiei, al nimbului parurii, a tot ceea ce o înconjura și, la sfîrșit, atingerea inițial doar a marginii voalului, apoi... Iar gustul care exploda la urmă.

Ea era încă de față și toate astea nu se puteau uita atît de ușor, iar el nu numai că nu simțea nevoia să le uite, dar se străduia disperat să reînvie ceea ce părea deja amintire. El făcea eforturi, însă ea nu mai era ea. Pînă la urmă, trebui să-i asculte și povestirea. Ea vorbea, în continuare, despre acea fiică de patricieni florentini din secolul al șaisprezecelea. Legenda se lungea și el o întrepruse destul de nepoliticos. Nu mai avea răbdare.

— Cine-i fata aceea ? Și ce avem noi cu ea ?

Nepoata lui Colțea zîmbi într-un mod ce-l sperie. Apoi continuă să povestească. Din cînd în cînd se mai oprea, sorbea din pahar, însă nu se îndepărta de la locul ei, dintre cele două armuri. Era foarte atentă să nu-și schimbe poziția corpului, aranjamentul trenei și a voalului. Numai că acum era evident că nu se străduiește să-și păstreze atitudinea pentru a fi pictată, ci fiindcă așa credea ea că trebuie să revină din istorie.

— Așa că planul era copt, continua ea legenda. Ippolito de Medici trebuia să asiste cum singura femeie ce nu i se dăruia — deci singura atît de dorită — devenise una dintre tîrfele notorii ale cetății. Erau curente destrăbălările ei cu indiferent cine, doar pe el, pe cel mai puternic om al locului îl refuza, după ce petrecea ore întregi în prezența lui, făcînd pe sfînta. Reuși să-l zăpăcească atît de mult, încît bietul bărbat era dispus să renunțe la orice pentru ea.

— Și ce avem noi acum cu ființa aceea? nu mai răbdă iarăși bărbatul.

— Dar cu „Aristița“ ce-am avut? Dar cu „Cleo“?

El vru s-o atingă, s-o scoată din nebunia ei — da, atunci simți el difuz că era vorba despre nebunie —, încercă s-o tragă spre el, dar ea era departe, undeva în prima jumătate a secolului al șaisprezecelea, se împotrivi și țipă atît de strident încît, mai mult uimit decît îngrozit, îi dădu drumul. Ea fugi din încăpere și Diamant se așeză pe un scaun și încercă să bea. Telefonul mai sună de cîteva ori, apoi el își dădu seama că nu e în stare să pună băutura în gură. Și mîncarea din față îi stîrnea repulsie. De fapt, nu stătea decît cu urechile ciulite, pîndind-o. Și ea reveni, într-adevăr, la fel ca prima dată și el o așteptă la fel ca întotdeauna. Și din nou nu mai era ea. Acum era într-adevăr o tîrfă, chiar dacă la fel gătită, chiar dacă și mai teatrală ca de prima oară.

Scenariul se repetă, dură iarăși o vreme pînă ce se arată mulțumită de poza luată între cele două armuri, pînă ce continuă povestirea. Diamant n-a mai întrerupt-o. Acum știa. Nu mai avea nici un dubiu. (Ulterior, chiar fără să se intereseze, află fragmente de adevăr din spusele celor ce o întîlniseră în ultima vreme. De un timp, se purtase mai mult decît ciudat și la facultate, și prin sat, însă tot ceea ce era legat de ea fusese întotdeauna bizar,

așa că nici alții nu s-au formalizat în mod special. Dar dacă ar fi știut de un an sau de doi ? Atunci mai mult ca sigur că n-ar fi avut parte nici el de săptămînile acelea irepetabile. A fost o minune și orice minune se termină. Și orice minune se plătește. Numai că doctorul Diamant, un privilegiat al soartei, nu era el cel ce plătea, nepoata lui Colțea achită, de data asta, factura.)

Ceea ce a urmat seamănă mai mult cu un coșmar. Un coșmar de care Diamant nu voia să-și amintească. O dată, fiindcă, dacă nu s-ar fi străduit să uite revelionul acela nefericit, ar fi pierdut și lunile de basm care l-au precedat ; a doua oară, întrucît îi era imposibil să se gîndească la acea noapte. Îl durea pînă și fizic. Bine măcar că n-a fost nimeni de față. Bine măcar că era singurul martor. Iar amintirile personale se lasă măsluite și ele. Tot restul vieții, Niky era preocupat să-și înșele memoria.

„Fata cu cap de bibliotecă“ o numise Rori pe nepoata lui Colțea și poate că de aici i se trăgea totul, se mințea Niky. (Dar tot Rori o numise un porumbel alb uriaș, pînă la urmă un porumbel monstruos. Inkakakadu avea să pună într-o zi punctul pe i : „Fata aceea a fost un pescăruș. Cînd îl vezi pe cer, e superb, însă e foarte departe. De aproape, pescărușul e de-a dreptul urît!“ Niky protestă : „Urîtă de aproape ? Dumnezeule, habar n-ai !“)

— Știi cine a introdus moda mireselor albe ? continuă fata, după ce se arătă, în sfîrșit, mulțumită de poza luată, de poziția mîinilor de unghiul gîtului, de pliurile trenei aranjate în față, de mușuroaiele voalului pe covor. Nu, Niky nu știa. În cărți, continuă femeia, se spune că Maria Stuart a venit așa la nunta ei cu regele Francisc. Însă nu e adevărat ! După ce n-a reușit s-o obțină cu binele, Ippolito de Medici a pus să fie judecată și osîndită ca tîrfă. Drept urmare, Sorata Rosappeli fu obligată să umble prin cetate acoperindu-și fața cu un voal galben, la fel ca toate prostituatele profesioniste ale timpului. Însă nici asta n-a durat prea mult. Cardinalul o dorea prea intens și ea a reușit să-l mai înnebunească o dată. Într-așa o măsură, încît el a fost dispus să lase totul baltă, și demnitate și avere și să se căsătorească tocmai cu cea pe care a anatemitat-o. Numai că asta n-a făcut parte

decît din planul ei. La nunta, ce trebuia să aibă loc în secret, Ippolito era totuși cardinal, mireasa a refuzat în fața tuturor intimilor prelatului, dar și în fața preotului, să se căsătorească vreodată cu el. Refuzul în biserică nu mai putea fi iertat, chiar dacă, foarte în curînd, n-a mai rămas nici un martor viu al scenei. Sorata Rosáppeli a fost osîndită la moarte pentru niște vine născocite de ea, iar modul de execuție a rămas unic : ea a venit îmbrăcată mireasă albă la eșafod, purtînd însă lanțuri grele. Aici, în curtea castelului, în fața tuturor invitaților cardinalului a fost încoronată în mod solemn ca „regină a tîrfelor“ și „căsătorită“ cu un măgar, apoi violată public de toți răufăcătorii din temnițele Florenței. „Nunta aceasta“ a durat, spre deliciul invitaților, mai multe zile. Oamenii lui Ippolito stăteau pe după ferestre și nu se îndurau să piardă nici o clipă. Doar cardinalul nu reuși să-și ascundă suferința. Era de parcă l-ar fi omorît bucată cu bucată pe el. Se spune că acolo, legată cu lanțuri pe eșafodul din curtea castelului, Sorata ar fi șoptit călăilor noi umilințe și noi torturi. Ea nu simțea nici durere și nici rușine : totul trecea în trupul și în sufletul lui Ippolito de Medici. Acesta, se spune, răsnea de după perdeaua după care se ascunsese, singur într-o încăpere, în timp ce de la celelalte geamuri ale curții circulare, oaspeții beți de vin și de spectacol, strigau măscări. Ea zîmbea și era mai frumoasă ca oricînd, iar coroana de „regină a tîrfelor“ era din argint și cu zimții reprezentînd falsuri. Oricît de obscenă și oricît de dureroasă, fiecare secvență era astfel regizată încît să păstreze o oarecare măreție și femeia să mai poată fi dorită de călăul și de victima ei. Din cînd în cînd, nemaiputînd suporta, Ippolito trimitea cîte un slujitor s-o întrebe pe condamnată dacă regretă faptele săvîrșite. Dacă ar fi spus „da“, ar fi fost iertată. Dar ea spunea tare „nu“ și, spre suferința fizică a cardinalului, supliciul continua și mai cumplit. Poate că și așa s-ar fi ajuns la o ușurare a execuției sau la o scurtare a ei, dacă Ippolito n-ar fi leșinat de mai multe ori, singur în odaia de unde privea, iar în perioadele acelea totul se desfășura și mai bestial. În prima noapte, au dezlegat-o și au dus-o înapoi la închisoare. A doua zi, la prînz, totul a fost luat de la început. Ea mai putea să meargă, dar, cu costumația refăcută, coafată și vopsită, au adus-o prin toată Florența

alături de măgarul ei, de „soțul“ ei, ea trebuind să facă tot acest drum tîrîndu-se în genunchi. Șase valeți îi duceau trena rochiei și șase prostituate voalul. La fiecare răscruce...

Nu, Niky nu mai voia să audă nimic. Își astupă urechile și o privi. Era ea și parcă nu mai era ea. Devenise, la fel ca altădată „Cleo“ sau „Aristița“, „Sorata Rosappeli“. Îngenunchiase și fața îi trăda o infinită suferință, dar și o infinită satisfacție. Doctorul simțea că e cuprins de frisoane. Nimeni nu poate juca în felul acesta un rol : fata a înnebunit. Stătu așa și o privi, iar ea povestea într-una și nu era nevoie s-o asculte pentru a înțelege de pe mimica ei tot ce spunea. Cînd își luă palmele de la urechi, o mai auzi spunînd :

— Cînd ea, în sfîrșit, a murit, răufăcătorii au fost urcați pe o galeră care s-a scufundat cîteva zile mai tîrziu. Puțin timp după aceea, a murit și cardinalul. Se șoptea că s-ar fi sinucis. În cărțile de istorie se minte că l-ar fi otrăvit vărul său, Alessandro de Medici.

Niky se apropie de ea și încercă s-o mîngîie, s-o liniștească, s-o scoată din transă. Răceala ei de altădată se accentuase, părea înghețată. Doar ochii, ieșiți din orbite, frigeau. Doctorului îi fu frică s-o tragă spre el, spre a nu o speria iarăși, făcînd-o să fugă din încăpere. Dar ea era în alt secol : nu contenea să repete tot ceea ce a mai spus.

— Știi ce i-au făcut la „nuntă“ Soratei Rosappeli ? Imaginația oamenilor nu are limite. Eu țin minte tot. Știi ce i-au făcut ? Dar ea a suferit de o mie de ori mai puțin decît cardinalul, toate chinurile ei au trecut în el. Știi ce i-au făcut ?

Nu, Niky nu mai voia să știe nimic. Probabil că totuși băuse prea mult. I se făcu rău, îi dădu drumul și fugi în baie. Stătu acolo o veșnicie. Cînd reveni în sala mare, ea dispăruse. Se reaseză la masă, dar acum chiar că nu mai era în stare să se atingă de pahar. În casa aceea uriașă era o liniște de mormînt. Acum ar fi fost fericit dacă ar fi sunat telefonul sau soneria de la poartă, rupînd astfel blestemul. Însă liniștea a rămas intactă „Ca un lințoliu“.

Cînd începu să se întrebe dacă tot ce a trăit în orele acelea s-a întîmplat adeva sau nu, percepse din nou prezența ei. În afara foșnetului rochiei, auzi iarăși zgomotul acela pe care nu-l putuse încă identifica. Stătu o vreme

nemișcat, dar nu mai reuși s-o aștepte ca altădată. Ieși și o căută. Nu era în odaia ei. Prezența ei penetra zidurile. Acum venea din curte. O văzu de la geam : albă, iar zgomotul necunoscut era produs de lanțurile cu care-și prinsese mâinile și picioarele și care zdrăngăneau pe dalele de piatră ale potecii.

15. URMELE EXPLOZIEI SAU CUM A DEVENIT DOCTORUL DIAMANT OM

Noaptea aceea avu darul de a mai schimba o dată viața doctorului Diamant. Internarea Domnișoarei la spital n-a putut trece neobservată, însă nimeni din Piatra Arsă n-a acceptat vreodată că nepoata lui Colțea ar fi pensionara unui ospiciu. Pentru toată lumea, fata nu era decît istovită de prea multă muncă intelectuală, epuizată de prea multele cunoștințe asimilate. Domnișoara nu numai că nu era nebună, ea suferea, în accepțiunea vecinilor, de o boală nobilă, de un surmenaj al celor aleși. Iar faptul că nu s-a întors acasă nu excludea posibilitatea că va reveni într-o bună zi. Pe urmă, cineva a zvonit că e plecată în străinătate și Doctorul n-a dezmințit ferm că ar fi fost altfel. (Mai târziu, după evenimentele din decembrie '89, s-a spus, o vreme, că ar fi fost arestată pentru activitatea ei anticomunistă, însă și această variantă s-a stins la fel de repede pe cum a apărut.) Nepoata lui Colțea continua să facă parte din viața Pietrei Arse, unii pretindeau chiar că ar fi zărit-o, într-o seară, venind acasă, iar din sursa a doua, se pomenea și despre persoane ce ar fi schimbat, în scurtele ei vizite, cîteva vorbe cu ea. Doctorul nici nu afirma, nici nu infirma. Chiar dacă lipsea deocamdată, nepoata lui Colțea continua să facă parte din viața Pietrei Arse.

Dar Doctorul se schimbase. Începuse să încărunțească, devenise și mai distant, la fel de corect, de săritor cu oamenii însă, în rest, inabordabil. Despre Domnișoara nu dădea nici un fel de relații, însă accepta, cu un licăr de recunoștință, orice sugestie. Nu dezminți nici măcar zvonul că nepoata lui Colțea s-ar fi măritat între timp și că s-ar fi mutat la soțul ei. Cînd era întrebat direct despre ea, răspundea cu un „Bine, mulțumesc, foarte bine !” și trecea mai departe.

Însă Diamant trebuia să-și reia și propriul destin. Primul lucru fu fuga. Simțea că trebuie să dispară din locul acela cât mai repede, că trebuie să caute un alt orizont, de vrea să nu înnebunească și el. Încă a doua zi, după ce reuși s-o interneze, se mută la clinică. Venea acasă doar pentru a-și schimba hainele sau pentru a lua o carte ori un alt lucru strict necesar. Reluă lucrarea despre timus și onora cu recunoștință orice solicitare ar fi venit. Din orice parte. Chiar și când revenea pentru câteva ore la Piatra Arsă, avea grijă să întâlnească oameni cât mai mulți spre a afla dacă nu este nevoie de un medic în vreuna din familiile acelei localități rămase fără dispensar. Și, într-adevăr, oricât de ocupat era domnu' Doctor, că nici nu mai apuca săracul să doarmă, el era prezent oriunde și ori de câte ori era nevoie. În felul acesta încerca să se vindece de el însuși.

Pînă și Inkakakadu se mută în cabinetul șefului la clinică. Acolo măcar își primea zilnic porția de mei.

Peste câteva zile, sosi și ședința de numire a medicului coordonator al clinicii. Bineînțeles că doctorul Diamant nu s-a agitat atît de pomană, nu întîmplător s-a mutat aproape cu totul în ceea ce și-a impus să cucerească asemenea unei cetăți, numai că și arivismul ar trebui să aibă o limită ! E drept că Diamant fu reconfirmat oficial, dar... cu delegație. Nici tovarășul Stroe n-a putut face mai mult : doctorul Diamant nu era nici măcar conferențiar. Păi, nu s-a mai promovat de ani de zile în gradele universitare. Cum nu ? Dar tovarășul profesor Alexa ? (Tovarășul profesor Alexa era decan la politehnică și, cu doi ani în urmă se strecurase cu un lot infim, atunci cînd s-a încercat ultima oară să se obțină semnătura to'a'a'șei. Tovarășul Alexa era cumnatul șefului Inspectoratului de Interne și soțul tovarășei secretar Alexa, singura femeie secretar de la județ, supraviețuind acolo de peste zece ani.) Păi, el, Diamant, nu se poate compara cu tovarășul Alexa.

— Nu fiți modest, interpretă în felul lui tovarășul Stroe remarca; nu fiți modest, că aveți și dumneavoastră merite incontestabile. Iar ele se cunosc unde trebuie ! De asta nu trebuie să aveți nici o grijă !

Așa că, în privința clinicii, totul fusese aranjat. Dar la institut ? Ei, acolo lucrurile au luat întorsătură de-a dreptul dramatică. Profesorul Pavlovici nu mai intra în discu-

ție, însă se ivise de la Timișoara un lector Bulzan. Și asta ar fi putut primi o delegație. Și ar fi și primit-o dacă n-ar fi uitat să se întoarcă din străinătate, în timp ce hîrțile îi fuseseră deja semnate. Noroc că n-a apucat nimeni să afle amănuntul ! Dar parcă numai el a rămas ? Pînă și un prorector. Și asta exact în clipa cînd nu fusese numit încă nici decan la facultatea lor. Într-un acces de sinceritate, tovarășul Stroe, care, spre marea mirare a lui Diamant, începea să-l viziteze cîteodată seara pe la clinică, „în drum spre casă“, îi spuse că, în fond, și situația celor de la județeană este mai mult decît ingrată. Dacă numești pe cineva, apoi atunci răspunzi de el ca pentru propriul tău copil. Iar ăia, în loc să-ți poarte respect, dacă nu recunoștință — că pe aia nu le-o cere nimeni —, o șterg unul după altul. Și pleacă fără nici o logică : uite, nemernicul ăla de la Timișoara ! Mai înainte a venit să ceară post, pe urmă locuință. Și fii sigur că au intervenit pentru el oamenii cei mai importanți. Abia venit, abia obținînd ceea ce altora nu le reușește în zeci de ani, dînsul rămîne în Refege. Unde mai e logica, dom'le ? Păi, un om normal se mai apuca de o mutare istovitoare, își mai zugrăvea casa, se mai ploconea la zeci de uși, dacă ar fi știut că rămîne peste numai două luni ? Tovarășul Stroe avea o singură explicație : intelectualii sînt oameni slabi, care pot fi ușor amețiți de capitalism. Se spune că îi și spreiază ca să le ia mințile. Așa că, atît timp cît tovarășul Stroe o să mai fie pe scaunul pe care e, că nimeni nu e bătut în cuie, neam de intelectual n-o să mai părăsească țara din județul LUI. Nici măcar pînă la Varna n-or să mai iasă ! Nici la unguri, că ăia au început să le dea azil politic auzi, domne, cine ? ! Avem și noi frumusețile noastre, n-au decît tovarășii intelectuali să le admire cît poftesc ! Delta Dunării sau Munții Bucegi... Păi, el, tovarășul Stroe, n-ar da minunile astea pentru o mie de Germanii sau Franțe ! Tu să gîndești așa și, pe urmă, tot tu s-o iei pe coajă din pricina unui individ pentru care tot tu te-ai zbatut ! Pentru un trădător ! Cine-i de vină tov. Diamant ?

Niky dădu din cap.

— Păi, vezi ? Nici dumneata n-ai curajul să mi-o spui în față, chit că acum, cred, ne cunoaștem destul ! Eu sînt de vină ! Fiindcă eu m-am băgat pentru ei !

Tovarășul Stroe mai veni și în alte rînduri, întrucît clinica de endocrinologie era aproape de județeană de par-

tid și seara, când își termina treburile, ieșea în oraș și n-avea unde să meargă. Și atunci unde să te duci? Mai mergi la un film, mai mergi la un teatru, dar când știi că ai pe cineva care dispune mereu de băutură — de o băutură fină — și este gata să te asculte, de ce să nu mergi? Mai ales că dînsul și răspundea de sectorul sanitar. N-ați aflat? Printre altele, desigur. Desigur.

Relația asta înnebuni cu totul clinica. Pînă și Direcția Sanitară se întrecea în amabilități față de doctorul Diamant. (Mare șmecher Diamant ăsta! Nu s-a făcut șef cu decizie pentru ca să nu se spună că! Acum că-i iar doar cu delegație, ar putea pretinde că a fost retrogradat! Săracul!) Directoarea Direcției era cu un picior afară, coeficientul de natalitate al județului se afla chiar mai jalnic decît media pe țară și nici ceilalți indici nu stăteau mai grozav. Ce mai? Nu i-au dat decizie lui Diamant fiindcă o să-l numească la Direcție. (Într-o zi veni vorba despre Păruș. Să fie numit tov. doctor Păruș?! Stroe se strîmbă și-și clăti gura cu un pahar de votcă poloneză. Pe asta n-o avusese nici măcar Diamant, pe asta o adusese tovarășul secretar în diplomat. — De Păruș îi era greață și lui Stroe! Oare de ce? De o unealtă bună nu ți-e greață. Iar Păruș era un mecanism eficient și comod.)

Și tocmai cînd, într-o debara de lîngă cabinetul șefului, Stanciu începuse să îngrămădească piese de schimb pentru mașina lui Diamant, acesta începuse să nu-l mai suporte pe tovarășul Stroe. În fond, nu se întîmplase nimic deosebit, însă Diamant începu să nu mai suporte deriva. Trecuseră aproape șase luni de la revelionul acela de groază, Niky își propuse să uite, nu mai dădea decît foarte rar pe acasă și evita să mai doarmă noaptea pe acolo, nu mai mergea nici pe la fosta-i locuință decît spre a mai duce o sacoșă-două de lucruri. La urma urmei, copilul nu era de vină cu nimic, poate nici Lavinia nu era de vină cu nimic, desigur că nici organizatorul de spectacole de muzică tînăra (alias jaz) nu era de vină de nimic. În oraș nu se mai găsea nici strictul necesar, la clinică mai soseau de unele și de altele, chiar și un cartuș de Kent sau o băutură fină putea să-i fie de folos micuțului, astea toate erau valuta necesară unor bunuri de primă urgență. E drept, însă, nu se mai găsea nici tutun de pipă de nici un fel, iar Doru era foarte surmenat și trebuia să fumeze ceva, bolnavii nu-i aduceau

domnului doctor tabac de lulea, iar tînărul mecena al muzicienilor inocenți se apucă — de nevoie — și el de țigări fine.

— Eu vă aduc țigările ca să vă procurați mîncare în schimbul lor, nu ca să le pufăie domnul Maecena !

— Nici tu nu fumezi *Mărășești* !

(Aici trebuie făcută o paranteză sau o notă a autorului, o notă de disperare a autorului. Acestuia îi e teamă că peste foarte puțină vreme, nimeni nu-i va mai înțelege cartea. „Cum adică, se va întreba cititorul, cum adică nu se găsea nimic ? Ce nu se găsea ? Salam, frigidere, tăiței, hîrtie igienică, hîrtie de scris, televizoare, ciorapi, brînză ? Cine-și poate imagina așa ceva ?“ Toate elementele de decor ale povestirii i se vor părea de neconceput. Cîte subsoluri ar trebui să aibă cartea asta ?

Și cum să înțeleagă acel cititor de peste doar cîtiva ani de la data acțiunii că nu numai marfa dispărea din galantare, ci și oamenii de pe stradă. Anumiți oameni. Despre asta nu se mai vorbea chiar nimic.. Nici măcar în familie. Asta era un tabu. Nerespectarea lui putea produce mari suferințe. Se mai întîmplau și minuni : Doru dispăruse și el, dar își făcuse reapariția după o lipsă de șase zile. „Fusese la o cabană în munți.“ Diamant nu sesizase nimic despre „escapada în munți“ a ginerelui său, iar Laura-Lavinia îi va reproșa, mai tîrziu, *cînd se va putea*, cu fiecare prilej, lipsa de atenție, de dragoste față de familie.

Cine să înțeleagă toate astea ?)

În Piatra Arsă, recordurile mirifice ale zeului tutelar mai țineau, deși iarna trecuse de mult. Buldozerele întîrziu, chiar dacă, în locul lor, își mai făceau apariția, din cînd în cînd, niște funcționari, aducînd cu ei pentru semnat niște hîrtii de „preluare a statului“ a unor case. Și, bineînțeles, pentru niște despăgubiri oferite viitorilor orășeni. Și Diamant fu chemat la primărie spre a i se înmîna un act pe care bătrînul Colțea ar fi trebuit să-l semneze cu niște luni înainte de a muri. Pentru grădină și curte i se oferea o despăgubire pe care Diamant o calculă ca fiind egală în bani cu prețul unui drum cu taxiul de la Piatra Arsă la primăria din oraș și — dacă șoferul se mulțumea cu un bacșiș simbolic — ajungea chiar și pentru revenirea acasă. Așa că nici nu te costa nimic să mergi să semnezi

că nu mai ai casă. (Grădina și pământul de sub ea trecuseră de mult în posesia statului.)

Și, brusc, apărură și buldozerele. Într-o noapte, au curățat strada „care și așa nu mai exista“. Oamenii au ripostat, au distrus niște atelaje, a venit chiar prim-secretarul. Așa ceva nu s-a mai întâmplat niciunde. Până la urmă, s-a hotărît că nu s-a întâmplat nici la Piatra Arsă. N-a fost nimeni arestat, n-a fost nimeni amendat, primul secretar a promis că. Apoi, pentru câteva săptămîni, s-a așternut liniștea. După care s-a dezafectat și alimentara. Vara oamenii mai pleacă în concedii. Doi nu s-au întors. Două familii. Două perechi tinere. Fără copii. Or fi fugit peste graniță, ticăloșii ! Cel puțin, într-o discuție, tovarășul Stroe și-a arătat convingerea că așa s-a întâmplat. Fără discuție !

Diamant era sigur că toate astea nu se datorează decît exploziei din capul porumbelului alb. Și Inkakakadu — mutat între timp „definitiv“ în cabinetul șefului clinicii — era de aceeași părere. Dacă fata n-ar fi înnebu..., dacă n-ar fi derapat, mai mult ca sigur că Niky n-ar fi observat nimic. Așa, însă, lucrurile deveneau tot mai hîde. „Caută-ți un drog,iubitule !“ îl sfătuia Inkakakadu. Era atît de insistent încît, într-o frumoasă zi de vară, începu să nu-i mai fie teamă nici de martori. O dată, e drept că doar o dată, pasărea începu să-i dea sfaturi în prezența unor străini aflați în cabinet. Șeful clinicii roșii tot și aruncă un halat peste colivie. Cei de față zîmbiră încîntați de cît de bună era dicția papagalului șefului. Păcat că nu l-a lăsat să mai continue spectacolul.

Nu se întîmpla nimic ! Nici tu „drog“, nici tu congres la Sofia sau la Caransebeș, nici Țumpi Dragomirescu nu-l mai saluta decît cu răceală. Examenele studenților erau mai plicticoase ca oricînd, nici copiii parcă nu mai învățau nimic. La Piatra Arsă aproape că nu se mai întorcea deloc : casa și așa stătea nefolosită, s-au mutat — prin marea bunăvoință a Doctorului — niște demolați în ea. Ulterior, de cîte ori se mai întorcea pe acolo, găsea familia respectivă tot mai numeroasă. Și, tot de fiecare dată, oamenii îi spuneau alte și alte lucruri și era evident că așteptau de la el să intervină, să provoace noi minuni, să le dea o speranță, cel puțin. Și, la urmă, venea Stroe, lînga pahare cu tărie și po-

vestea bancuri porcoase. Pînă ce Diamant l-a prins cu una dintre studentele sale la ieșirea de la un cinematograf. Nu mai lipsea decît să se spună despre dom' profesor că a devenit și codoș ! Asta era totuși prea mult ! Cum ? Chiar nu știi ? îl întrebă într-o zi Lavinia. Păi, toată lumea pretinde că-i furnizezi lui Stroe carne tînă. Care „toată lumea“ ? Poate o fi adevărat ! făcu Lavinia. Stăteau în bucătărie și ea îi pregătea o cafea. Diamant își plesni pentru prima oară fiica. Lavinia avea douăzeci și cinci de ani, o dată la un sfert de secol merită încercat.

Nu, explozia din creierul porumbelului alb distrusese toate punctele fixe din preajma lui Niky. Toate. Pentru întîia oară în viață, pe medic începeau să-l plictisească pacienții, studenții, oamenii și lucrurile. Totul în aceeași măsură. „În sfîrșit, ai devenit și tu om !“ exclamă satisfăcut papagalul, redevenit pudic și nemaivorbind decît atunci cînd se aflau în doi. Doctorul Diamant a devenit și el om, însă mașinăria se stricase grav. Iată, Păruș se dovedise mai rezistent. Diamant se transformase într-un fel de suflet fără trup, își spunea el cîteodată. Iar altădată, analizîndu-se din nou, se imagina cu un trup fără suflet. Oricum, cele două componente nu se mai regăseau.

16. ARESTAREA PAPAGALULUI

Chiar dacă mecanismul nu mai funcționa de la sine, obiceiurile vechi îi mai dădeau energia de a continua. Însă vara îl luă pe doctorul Diamant cu totul pe nepregătite. Facultatea era în vacanță, la clinică se întîmplase minunea și, după nenumărate insistențe zadarnice, clădirea, dezafectată la începutul secolului ca insalubră și redevenită clinică prin '43, în vremea războiului, fu, în sfîrșit, inclusă într-o reparație capitală. E drept că se lucra doar într-o jumătate de instituție, adică într-un corp, în vreme ce celelalte două, mai mici, erau programate pentru anul următor. Dar cabinetul lui Niky se afla tocmai în acea construcție și el... refuza să-și părăsească bîrlogul. Pînă la urmă, s-a ajuns la un compromis, încăperea, de fapt, un apartament întreg, fusese cruțată de atacul nemilos al echipelor de lucrători, însă îi fusese întreruptă apa. S-a convenit, totodată, ca abia la urmă să se atace și cabinetul șefului, nefiind imaginabilă, în

situația dată, o soluție spre a îi mai elibera acestuia o altă încăpere când și așa bolnavii zăceau pe coridoare, pe orice loc plat gășibil : în casa scărilor, în săli de așteptare, în holuri. Se spunea că spitalul acela fusese ridicat prin secolul al șaptesprezecelea, însă nici măcar pasiunea pentru istorie a doctorului Diamant nu reușise să obțină date certe. Oricum, nici pe vremea ciumei, nici pe vremea celui mai crunt război, așezămîntul nu arătase în așa un hal. Și, bineînțeles, întrucît niciodată nenorocirile nu vin singure, de la niște salam stricat au urmat și alte necazuri. Ziarul local îl critică aspru pe un administrator, acesta fu dat afară, însă nici viața bolnavilor și nici cea a personalului nu deveni, drept urmare, mai fericită.

În tot acest balamuc, Diamant se simțea cel mai inutil. Dar cine nu era inutil ? Pînă și însuși tovarășul Stroe. La început, fiindcă se știa că obișnuiește să treacă deseori serile pe la clinică, mai multe echipaje de muncitori își pierdeau zilele la noul „front de lucru“. Pe urmă, oamenii se arătară mai rar și deveniră și ei cu totul inutili. N-aveau materiale. Sau n-aveau utilaje. Sau n-aveau chef să lucreze acolo unde salariul le mergea, asta în timp ce în alte locuri vremea bună le oferea ciubucuri din belșug. Deci, pînă la capăt, devenise și tovarășul Stroe inutil.

Cînd nimic nu te mai prinde, sigur că totul devine inutil, își zise Niky într-un moment (inutil și el) de luciditate. Da, dar unii sînt mai inutili decît alții, nu există nici în privința aceasta o nivelare, există și aici grade. De pildă, Stanciu. Stanciu înflorea. Bruscu, de cîteva zile i se schimbase și lui atitudinea față de șef. Apoi anunță că își dă demisia. Unde s-a mai pomenit așa ceva ? După care reveni cu o cerere de transfer în interesul serviciului. Acum era el cel ce-l bătea protector pe umăr pe Diamant : Stanciu fusese numit director adjunct al Direcției Sanitare a județului. Probabil că va deveni, în curînd, director plin. Tot ce-i posibil. Oricum, doctorul Diamant tot n-are nevoie, deocamdată, de toate accesoriile acelea din debara. Și, cu atîția străini prin spital, se vor fura mai mult ca sigur. Așa cum le-a adus, Stanciu le-a și luat. Iar la plecare, nu uita să spună, de fiecare dată, că Direcția Sanitară a Județului nu este deloc mulțumită de

lipsa de interes a cadrelor din clinica de endocrinologie. Clinică ? Niciodată nici măcar un lazaret de campanie n-a arătat așa ! Ceea ce era perfect adevărat. Iată, deci, își spunea Niky, printre atîția inutili, Stanciu a devenit un inutil de grad mai înalt. Pe urmă, s-a zvonit că directorul adjunct al Direcției Sanitare o să fie cooptat și în minister. Stanciu era un inutil ascendent. Cîteodată, la vizitele de lucru ale Tovarășului Secretar Stroe se înfățișa, mai nou, și doctorul Stanciu. Atmosfera în trei era superbă. Noroc că locul nu mai cadra și, chiar dacă trebuia să mai facă un mic ocol, tovarășul Stroe începea să pice seara la Direcția Sanitară. E drept, tovarășul director adjunct nu putea fi găsit de fiecare dată la post la fel ca doctorul Diamant. Iar în august, dispărură amîndoi tovarășii în concediu cu familiile. Plecară împreună și reveniră împreună, proaspeți, gata de muncă, pregătiți pentru sărbătorile de 23 August, pentru pregătirea Congresului al XIV-lea al partidului, pentru toată munca de răspundere ce-i aștepta.

Diamant trăia în vis. După atmosfera ireală de la clinică, o ruină cu paturi printre schele semipărăsite, întreruperi cvasipermanente de curent și înlocuirea medicamentelor de uz curent cu lozinci și sfaturi, trecea pe la Piatra Arsă, unde locuiau acum în Casa Colțea vreo zece persoane străine, poate mai multe, Niky n-avea răbdare să le numere. Lavinia era la București cu un grup de elevi care trebuia să se pregătească vreme de trei săptămîni pentru tablourile vivante de la marea defilare. Doru dispăruse iarăși cu totul de acasă. Părinții lui erau isterizați de îngrijorare, la miliție li se spunea că, mai mult ca sigur, ticălosul a șters-o peste graniță. În vecini, un tînăr fusese împușcat la o asemenea tentativă de trecere ilegală a frontierei și familia nu fusese anunțată decît după multă vreme, datorită unui binevoitor întîmplător.

Nimic nu mai era posibil și totul era posibil. Lumea asculta posturile străine de radio și, pe unde se prindeau, emisiunile de televiziune a țărilor vecine. Europa de răsărit fierbea. La București se pregătea cu mult fast re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului unic. Cine putea forța granițele : oricum și cu orice pretext. Diamant învățase că visele colorate reprezintă semne de boală. El nu era

bolnav, el trăia într-un vis alb-negru. Și televizorul din camera de gardă era alb-negru. Cineva montase acolo o antenă aptă de a recepționa și vecinii. Într-o instituție publică, acesta era un lucru total neindicat. Diamant habar n-avea, dar fusese tras la răspundere, în calitate de șef de instituție, pentru această neglijență intolerabilă. Nu se știe de unde s-a aflat. Niky nu privea televizorul, acasă nici nu mai avea aparat. Vechiul lui LUX l-a lăsat Laviniei. E drept, meciurile de fotbal îl mai interesau. Când nu uita de ele. Diamant îl bănuia pe Stănciu că ar fi făcut tapaj de antena delicventă de la clinică, însă, într-o zi, tocmai Stănciu aranjase ca antena să fie montată la loc. O provocare ? Nu. Se transmiteau cupele europene. La Direcție era un televizor color, dar acolo Stănciu putea fi deranjat. Și acasă putea fi deranjat.

După aceea, veni Lavinia de la București și-l luă pe taică-său în mașină : cutreierară toate satele unde ar fi putut fi Doru. Versiunea miliției era o tîmpenie — oricît de antipatic îi era ginerele, nici măcar Niky nu bănuia despre el că ar fi fost capabil să dispară de bunăvoie. fără a-și anunța familia. Totuși, Diamant mai spera ca Doru să revină iarăși, după cîteva zile, ca și data trecută... Lavinia insistă atîta — nu uita că e tatăl nepoțelului tău, pe care-l iubește atît de mult ! — pînă ce doctorul îl căută pe tovarășul Stroe și-l rugă și pe acesta să se intereseze. Niky n-avea să afle niciodată dacă intervenția secretarului județean sau o altă pură coincidență îl aduse pe Doru acasă. Fusese într-adevăr prins la graniță, avusese noroc, unul din grup fusese împușcat. Pe el, cel puțin așa pretindea, nici nu l-au bătut. Fusese condamnat cu suspendare. Oricum, tovarășul Stroe îl chemă pe tovarășul Diamant la sediu și-l anunță că, după toate cîte s-au întîmplat, nu mai era posibil să i se semneze decizia de șef de secție. Congresul bătea la ușă și așa ceva nu putea fi tolerat, deși, el, tovarășul secretar Stroe, dacă e să fie sincer, nu are nimic cu tovarășul doctor Diamant. Peste cîteva zile, fusese numită tovarășa doctor Dragomirescu. Pe urmă, peste alte cîteva zile, fuseseră promovați oameni tineri și capabili și la institut. Un asistent, devenit și el conferențiar cu delegație, un ins care defilase undeva în ultimul rînd la înmormîntarea profesorului Caragheorghe, se pomenise uns decan. Și prodecanii erau

noi, și șeful catedrei. Biata Rori, bine că n-a apucat această falsificare a alaiului mortuar...

Pe Diamant, toate astea nu-l deranjau decît într-o singură privință. Trebuia să elibereze și cabinetul de la clinică, locul unde-și găsisese de acum tabieturile, iar problema mare era că nu știa unde să-l ducă pe Inkakakadu. Desigur, la Piatra Arsă mai avea o cameră numai a lui, însă întreaga clădire devenise un refugiu pentru numeroase familii. Uneori, nici nu-i recunoștea după nume pe unii dintre cei cu care coabita mai nou. Îi era frică să nu înceapă papagalul să vorbească vrute și nevrute în prezența unor străini, deși știa că oamenii aceia și-ar fi dat și viața pentru el.

Și iarăși se înșelase. Într-o zi, i s-a povestit de către băștinașii îngroziți, la Piatra Arsă au venit niște oameni în civil și au dus pasărea cu ei. Inkakakadu fusese arestat * !

17. OM ȘI CÎINE PIERDUȚI ÎNTR-O LUME A UNEI CIVILIZAȚII DISPĂRUTE

Situația de la clinică se îmbunătățise simțitor după numirea tovarășei doctor Dragomirescu. Cea mai mare parte dintre bolnavi se pomeniseră externăți și coridoarele și holurile deveniseră iar libere. Odată, Niky îl întâlnise pe Stroe întîmplător pe stradă, însă tovarășul secretar era foarte ocupat. Se făceau delegările la congres.

În Casa Colțea au apărut mai multe televizoare și cîteva antene luate de pe clădirile demolate. Toată lumea privea la vecini, iar în restul timpului se asculta Radio Europa Liberă. Bătrîni și copii, bărbați și femei. Toți. Toți își făceau mari iluzii de la congresul care bătea la ușă. Ca niciodată, lucrările, transmise în direct, au fost privite de bunăvoie și cu sufletul la gură. Doar Diamant era total indiferent : nu se va întîmpla nimic ! Și nu s-a întîmplat nimic. Doctorul a avut iarăși dreptate, spre admirația numeroșilor săi colaboratori. Arestarea lui In-

*) Diamant își aminti că nepoata lui Colțea făcuse odată aluzie la corbul ei vorbitor, povestind că și acesta fusese ridicat, pe vremea cînd ea fusese încă foarte mică. Corbul ar fi fost condamnat la moarte și împușcat. Inițial, nu dăduse importanță acelor vorbe, acum și le amintea, înspăimîntat, cu alți ochi.

kakakadu îi mărise prestigiul înțeleptului binefăcător, care acum își împărțea și domiciliul cu cei loviți de soartă. Dar când o să-i vină rîndul și Casei Colțea ? N-or să îndrăznească ! Și, într-adevăr, încă de prin octombrie, buldozerele dispăruseră din nou. Ceea ce nu însemna că n-or să reapară în primăvară. Sau poate mai repede. Le-o fi fost frică din cauza congresului... ** „Fii serios, dom'le, ăștia și frica ! ? ăștia n-au rușine !“

De fapt, Casa Colțea nici nu-i aparținea Doctorului, ci Domnișoarei — care, între timp, devenise majoră. Și, într-o zi, Diamant fu chemat la psihiatrie și înștiințat că tînăra femeie are tot mai lungi perioade de luciditate și că n-ar fi rău să fie dusă acasă și pusă acolo sub îngrijire. Desigur, sănătoasă nu va fi niciodată, dar să fie lăsată, înmormîntată într-un ospiciu... Colega, știi ce condiții avem aici... Așa că Domnișoara reveni acasă și Doctorul își rugă noii vecini să fie mereu cineva în preajma ei. Realitatea nu mai putea fi ascunsă, chiar dacă nimeni dintre cei de la Piatra Arsă nu accepta decît cel mult că nepoata lui Colțea era ceva mai mult decît surmenată. Medicul îi administra, din cînd în cînd, injecții, iar tînăra femeie dormea mai tot timpul. Nu era o soluție, dar altceva ce să facă ?

Pe urmă, trebui încadrat și Doru undeva, el nemaifiind demn să îndrume munca din domeniul culturii, acolo unde, alături de învățămînt, se forma omul nou. Niky fu obligat să se ducă pe la toate cunoștințele, însă băiatul n-avea decît liceul. Reuși, cu chiu cu vai, să-l încadreze pontator la fabrica textilă, dar Lavinia tremura de fiecare dată cînd soțul ei întîrzia în oraș, de teamă să nu fi încercat din nou să fugă peste graniță. Era evident că-i spusese ceva în acest sens, mai ales că Doru nu putea să-și țină gura. Niky renunță să mai treacă pe la fosta lui locuință, chiar dacă, între timp, holul de la intrare și camera cea mai frumoasă s-au eliberat prin moartea bătrînului Ovanez. Acum ar fi avut loc cu toții să locuiască acolo, dar Diamant

---

**) Pentru viitorii cititori neavizați : adică să nu se ivească, în acele momente, evenimente neplăcute, care să fie interpretate drept „lipsă de adeziune față de conducerea superioară de partid“ și să nu atragă demiterea, în consecință, a oficialităților locale. Asemenea raționamente reprezintă multe dintre mobilurile uitate (?) ale acelor vremi. Greu de înțeles la lectură aceste cauzalități — iată încă un defect major al romanului nostru !

știa că s-ar fi certat fără încetare cu rudele și prefera să-și păstreze bruma de independență.

Dacă ar fi putut măcar să se îmbete ! Există oameni — cei mai mulți — cărora băutura le produce sete și vinul cere vin. Diamant nu era capabil să bea mai mult de un pahar-două, apoi licoarea sfântă îi devenea insuportabilă. Dacă s-ar fi îmbătat, s-ar fi dus la tovarășul Stroe și l-ar fi rugat să intervină pentru Inkakakadu, a cărui pisălogeală o regreta tot mai tare. Poate că pe un om beat Stroe l-ar fi putut crede, însă să îți ceară cineva treaz să intervi la securitate pentru eliberarea unui papagal era prea absurd chiar și în vis.

De ce trăim ? Toată realitatea începuse să se încețoșeze, asemenea unui ecran de televizor stricat. Diamant mergea prin această negură și, spre marea sa mirare, nu se lovea pe stradă de alți somnambuli. În fond, totul era exact ca înainte, nu se schimbase nimic, chiar dacă lumea asculta posturile străine mai mult, dacă discuta cu voce ceva mai ridicată tot ce auzea și dacă se încapățina să caute semne, în continuare, în fiecare mesaj recepționat. Totul era ca înainte : pînă și lucrarea despre timus avansa conform cu ritmul ei prestabilit. Un redactor de la editura științifică — același ce-i redactase și primul volum — îl zorea să-i predea manuscrisul. Formalitățile sînt tot mai lungi, îl asigurase omul, titlurile aprobate tot mai puține și, dacă se pierde poziția din plan pe anul 1989, nu se știe dacă vor mai fi acceptate reporturile. Bietul editor nu știa că pe autorul lucrării nu-l mai interesează momentul apariției, clipa cînd iei în mînă volumul proaspăt scos de sub teascuri și-i miroși cerneala tipografică. Nici cursul de la institut nu fusese încă tras la xeros, mai ales că magicul aparat se afla sigilat de la o vreme, preținzîndu-se că s-a stricat. Unii, mai optimiști, susțineau că au fost tipărite manifeste la Universitate în preajma congresului. Niky nu văzuse așa ceva și nici nu credea că ar exista cineva atît de naiv încît să-și imagineze că poți dărîma o dictatură cu niște bilețele de hîrtie răspîndite noaptea în metrou. În cazurile acelea, cinci bilețele ajung la oameni și restul este colecționat cu grijă de băieții cu haină de piele. Nici cursul de la institut nu-i ieșise, deși era mai mult decît necesar studenților pentru exa-

mele, nici volumul doi despre timus nu va apare în curînd. Pînă la urmă, dacă va fi scris, tot o să fie editat. Să nu mai continue o lucrare începută ? Și ce să zică ? Ce să facă ? Să meargă la pescuit ? Lucrarea avansa în ritmul ei : mecanismul Diamant continua — chiar dacă pe sectoare — să funcționeze.

La sesiunea din toamnă avusese primul incident cu studentii. Primul incident după atîția ani de cînd se afla la catedră. De fapt, nu era vorba decît despre un singur student, mai bine spus, o studentă. Profesorul Diamant nu căzuse niciodată nici un candidat la examenul de endocrinologie. În toamna aceea, trebuise să lase trei repetenți. Printre ei și o fată, pe care n-o recunoscuse că ar fi fost cea cu care a ieșit într-o seară tovarășul Stroe de la cinematograful. Studenta îl căută la cabinet și, după o criză de plîns, trecu la amenințări. Probabil, însă, că se înșelase și ea : tovarășul Stroe nu se amestecă în nici un chip în toată povestea și tînăra repeta anul. Era însă obraznică și îl făcea pe bietul profesor să intre în situațiile cele mai penibile. Pînă la urmă, cineva, un asistent, îi șopti că fata a făcut o reclamație la minister că tovarășul conferențiar ar fi trîntit-o la examen întrucît ea n-a vrut să se culce cu el. (Vechiul banc : „Cine nu pică, pică !“ He, he !). Apoi apărură și o comisie de anchetă și doi tovarăși foarte manierati de la minister se scuzară, dar accentuară că trebuie să rezolve toate adresele care le sosesc. Bineînțeles că nu cred nici o iotă din povestea fetei, nu cred nici o iotă, însă... Ceea ce era neplăcut era că studenta afirmase tot felul de lucruri despre tovarășul conferențiar niște porcării, desigur. Pînă și nefericita legătură cu Țumpa Dragomirescu o știau, deși, din bun simț, nu pomeniră nici un nume.

Apoi urmă o reexaminare și fata se pregătise cinstit și dădu un răspuns de cel puțin nota opt. Studenta fu declarată promovată. Era un lucru cu totul și cu totul fără precedent. Pînă și decanatul protestă. Tovarășul Stroe, sesizat, nu se amestecă. Diamant amenință cu demisia. Colegii îl sfătuiră să se mai gîndească : n-ar fi exclus ca demisia să-i fie acceptată. Rectoratul întocmi o adresă către minister, însă exrepetenta fusese înmatriculată în anul următor de studii. De la minister nu veni nici un răspuns. Atunci apărură și ceilalți doi repetenți, cei ce căzură în sesiunea de toamnă împreună cu fata salvată.

Și părinții lor au plecat la minister. Tot nimic. Diamant sună de mai multe ori la București, întrebînd dacă de data asta nu era la fel de obligatoriu să se răspundă la toate adresele. Cei ce au anchetat cazul erau de negăsit. Unul fusese transferat, între timp, la Galați.

Ce-i mai rămînea? Lucrarea despre timus, volumul doi. Despre primul op s-a spus în cele cîteva recenzii apărute că strălucește printr-o informație qasiexhaustivă. Lungul capitol preliminar, extins, desigur, asupra istoricului cunoașterii tuturor glandelor cu secreție internă, ar fi putut apare și de sine stătător. Era într-adevăr o poveste cu nenumărate trimiteri. Poate că Niky nici nu s-ar fi înhămat la toată lucrarea dacă n-ar fi fost animat de tentația unui amplu capitol despre trecutul cunoașterii medicale. Oferit spre lectură unui celebru istoric, ignorant în medicină, capitolul respectiv i-a amintit de Braudel și Duby. Metoda unei viziuni foarte largi asupra societății și-a pierdut în doctorul Diamant un exponent de prim rang. Pe urmă, trecînd la studiul propriu-zis, domeniile se îngustau inevitabil. Iar secțiunea specială, obiectul preocupărilor la care tocmai a ajuns, limitase și mai mult posibilitățile de a face trimiteri. Omul renascentist al lui Colțea era obligat să-și vadă de orizontul său restrîns la gaura cheii. Sutele de imagini și fișe, adunate cu migală de ani și ani de zile, nu reprezentau decît o muncă de compilare. Toată originalitatea consta în metoda de sistematizare a materialului și de punerea sub o lumină mai tare a unor aspecte socotite esențiale. Comentariile erau excluse de date, interpretarea se rezuma la selecție.

— E tot mai plictisitor să te pricepi la nivelul contemporan de vîrf într-un domeniu, i-ar fi plăcut lui Niky să se plîngă cuiva, însă nu mai avea cui.

Nu mai avea cu cine discuta. Pînă și cei cu care locuia acum împreună în Casa Colțea se fereau unii de alții. Vorbital în șoaptă devenise o obsesie. „În fiecare dimineață, cînd mă rad, mă întreb îngrozit cine dintre cei doi, cel din fața oglinzii sau cel din spatele ei, este securistul?“, îi mărturisi într-o zi o cunoștință. Probabil că și insul acela trecea printr-o criză de singurătate și, neavînd cu cine discuta, i se destăinui lui Diamant, omul căzut din toate grațiile, probabil mai dizident decît toți ceilalți. Individul se numea Prună și suferea cumplit din cauza numelui său. Era unul dintre veșnicii profesori suplinitori

din oraș, aflat toamnă de toamnă la cheremul și capriciile inspectoratului școlar și se cunoșteau întrucât fusese coleg de facultate cu Rori. Fire complicată și plină de suspi-ciuni, divorțat de două ori, se atașase de un alt singuratec, de soțul celei în casa căreia venise timp de ani și ani, fiind apreciat pentru cultura sa, simțindu-se în adâncul sufletului la fel de ratat ca Rori. Dealtfel, Sandu Prună îl prevenise pe Niky și când se zvonise că va veni comisia aceea nenorocită de la minister spre a ancheta examenele de la endocrinologie — e adevărat că Diamant era la data aceea deja la curent cu ce se pregătea —, el îl opri să-și dea demisia după ce, în lipsa oricărui precedent, exrepetenta fusese promovată.

Dar Niky știa că discuțiile cu profesorul Prună nu mai reprezentau decît un surogat. Lui îi lipsea un partener adevărat. O femeie ? Ce femeie ? După experiența nereușită cu Țumpa, ezita să încerce o nouă legătură. (Femeile trec mai ușor peste asemenea incidente : de o vreme, de cîte ori se întâlneau, Țumpa conversa absolut normal, în timp ce el nu știa cum să dispară mai repede.) Pe urmă, mai era și nepoata lui Colțea. Ea revenise acasă, chiar dacă personajul nu mai era cel de dinainte. Turtită de hapuri, tînăra femeie făcea parte din populația casei asemenea celor doi (mai nou, trei) cîini : mînca, se dez-mierda și dormea. Din cînd în cînd, atunci cînd părea să-și revină, în ochi îi apărea privirea „Soratei Rosappeli“ și doctorul se grăbea s-o drogheze din nou. Dar era totuși prezentă. Trebuia să fii cu totul nesimțit să aduci pe altcineva în casă în prezența... în prezența... Niky nu-și putea clarifica gîndurile, iar singurătatea și-o simțea ca iremediabilă.

Atunci se împrieteni cu un dulău. Era un cîine uriaș, dăruit lui de către una dintre familiile demolate, una dintre familiile care avusese noroc și se mutase la oraș, cumpărînd colo un apartament într-un bloc. Oamenii aceia făcuseră de multă vreme scurta navetă către serviciile lor, iar copiii la licee. Acum erau chiar bucuroși că au fost obligați să ia decizia de a părăsi Piatra Arsă. Ei tot nu se mai simțeau de mult țărani. După toate astea, Doctorul se pricopsi cu dulăul.

Cîinele, i se părea lui Niky, semăna izbitor cu răposatul domn Colțea. Așa că îl numi Robert. Deși de peste un an, atunci cînd îi fu dăruit lui Diamant, Robert,

un ciobănesc românesc de mărimea unui vițel, se acomoda repede cu noul stăpîn, de care nu s-a mai despărțit niciodată. Robert deveni noul interlocutor al lui Diamant, deși spre deosebire de Inkakakadu, nu reușise să se deprindă de a răspunde cu vorbe rostite. Însă își privea stăpînul cu atîta înțelepciune și aroganță, încît ochii spuneau tot și nu era nevoie de cuvinte pentru ca Niky să-și poată imagina prezumtivul dialog în maniera în care conversase pe vremuri cu bătrînul Colțea.

Brusc, Diamant realizează că are timp, adică exact ceea ce-i lipsise o viață întreagă. Se agita mult mai puțin ca înainte, lucrurile mergeau peste tot la fel de prost (sau la fel de bine), nimeni n-a observat schimbarea. Avînd timp, mergea la plimbare în jurul lacului de la Piatra Arsă. Pe vremuri, s-a afirmat că lacul va deveni o importantă zonă turistică și unii naivi se grăbiseră să-și construiască cabane de-a lungul malurilor. Aceste cabane au fost primele victime ale buldozerelor. Ștabii, ca de obicei, au cunoscut din timp lecția și au știut unde să-și amplaseze casele de odihnă. Locul era acum pustiu și omul cu uriașul său cîine nu erau deranjați de nimeni. Cîteodată, la început, se asociară la aceste plimbări și ceilalți doi cîini ai Casei Colțea, primii veniți, locuitorii de drept. Dar Robert era gelos și nu suporta rivali. Robert era un monstru de egoism. Doar pentru stăpîn și-ar fi dat viața oricînd, se autosugestionă mîndru Diamant. Spre noroc, n-a avut niciodată prilejul de a-și verifica ipoteza.

Era un decembrie neobișnuit de cald, deși octombrie prevestise o iarnă grea. După ce nu și-a mai luat concediu de ani de zile, Diamant simți nevoia unei pauze. Pur și simplu, nu mai avea poftă de nimic. Cînd îi spuse asta lui Sandu Prună, acesta îl asigură că nimeni nu mai are poftă de nimic. Și alții se exprimaseră la fel. Dar Niky se săturase de-a binelea, îl îngrozeau pînă și stratagemele de a face rost de benzina necesară de a se deplasa cei cîțiva kilometri zilnici cu mașina. Într-o zi, anunță că e bolnav. Spre marea lui mirare, Țumpa îi telefonă să nu-și facă nici o problemă și Diamant se pomeni la Piatra Arsă cu un certificat medical pentru două săptămîni.

— Oamenilor nu trebuie să le ceri nimic : aceasta este singura șansă de a obține de la ei, îi spuse Niky dulăului, în timp ce se plimbau pe malul lacului. Iar

Robert îl privi cu ochii săi inteligenți și-i sugeră că, de fapt, în primul rînd soartei n-ai voie să-i ceri nimic ca să obții ceva de la ea.

— Ești un om insuportabil !

— Nu sînt om, sînt cîine !

Era un decembrie ireal. Doctorul se plimba în haină și n-ar fi fost prea mirat dacă arborii ar fi început să înfrunzească. Locul era total pustiu, Piatra Arsă era ascunsă de pîlcuri de copaci, parcă te aflai nu în precivilizație, ci într-o perioadă de după cataclism : niciunde nu se vedea vreo casă, un drum, un stîlp de înaltă tensiune, însă peste tot se aflau răspîndite cutii goale de conserve, hîrtii rupte, urme indubitabile ale unei civilizații dispărute.

Și, pentru ca totul să pară și mai dezolant, din cînd în cînd, lacul era survolat de o libelulă mecanică zburînd la joasă înălțime, îndreptîndu-se de la și spre oraș.

18. MARELE REVOLUȚIONAR DIAMANT NICOLAE

Un copil veni în fugă dinspre Piatra Arsă. Dom' Doctor era chemat de urgență la clinică. Cine l-a chemat ? Băiatul nu știa. Toată lumea trebuia să se prezinte la locurile de muncă.

Probabil că Țumpa l-a sunat. Țumpa... Rori ar fi suferit cumplit... Adică doamna doctor Dragomirescu, o persoană care n-a intrat niciodată în calcul, a obținut ceea ce Niky a ratat de puțin... Rori — și cîți oameni cinstiți asemenea ei — suferea cînd constata că plata rezultatelor nu era proporțională cu efortul investit. Numai că Niky învățase că schema aceea era prea simplă și nedreptatea, oricît de „flagrantă“, nu putea fi evitată. Cîți oameni n-au ajuns la o glorie reală, deși alții au trudit în zadar de mii de ori mai mult ? Cantitatea de muncă nu implică neapărat și calitatea. De aici atîtea drame... Cîți naivi nu se pot împăca niciodată cu gîndul că au făcut infinit mai multe sacrificii decît alții, care, spre deosebire de ei, au avut mari succese ? Cîta suferință sfîntă și inutilă ! Cît...

Niky i le spunea toate astea lui Robert, deși acela nu părea prea interesat de revelațiile stăpînului. Dulăul ascultă cît ascultă, apoi o zbughi spre casă.

— Eu sînt în concediu de boală, îi explică Niky, Țumpa n-are decît să dea cîte telefoane vrea ! Dar cîinele fugea

cîțiva zeci de metri, apoi se oprea și-l aștepta. Și ție ți-a intrat disciplina în oase ?

Degeaba, cîinele se grăbea.

La Casa Colțea, toată lumea, cîtă mai era, stătea cu urechile lipite de aparatele de radio. La început ieșiseră oamenii în Iași, dar Doctorul, anunțat de vecini, dădu din umeri. Și, bineînțeles, nu se întîmplase nimic. Pe urmă, începuseră mișcările masive de la Timișoara. Cineva din localitate avea un fiu student acolo. Băiatul venise îngrozit acasă și povestise ceea ce văzuse. „E iarăși ca în '87 la Brașov ?“ se interesă Doctorul. „Mai grav ! Mult mai grav !“

Doctorul a prevăzut că la congres nu se va întîmpla nimic. A spus că nu trebuie să se aștepte la o minune nici atunci cînd veniseră primele zvonuri despre. Acum, însă, pretindea că mai este necesară doar o singură agitație undeva și atunci poate... Așa că oamenii stăteau și ascultau. Dar unii, mulți, plecară la oraș. O parte dintre ei fuseseră chemați să apere întreprinderile și instituțiile unde lucrau, alții s-au dus din proprie inițiativă. După amiaza, Țumpa îl chemă din nou la telefon, rugîndu-l să treacă pe la clinică. Diamant refuză. Nu se simte bine. Se întîmplă ceva la oraș ? Țumpa bîlbîi cîteva propoziții și-i aminti că ea și-a făcut datoria și l-a chemat. De acum e treaba lui dacă nu vine !

Străzile sînt pline de poliție și armată, comentară cei cîțiva veniți seara acasă. Și pe timpul congresului a fost așa. Și înainte, comentă Doctorul și se culcă. Prin pereți auzi încă multă vreme bîrîitul aparatelor de radio, oamenii încercînd să prindă cît de cît vești de la posturile din jur, Europa Liberă și Vocea Americii. Dar unda scurtă era plină de paraziți și pînă în încăperea lui Diamant nu parveneau decît zgomotele haosului primordial.

Apoi, dimineața, se trezi devreme. Cineva i-a spus că l-au sunat iarăși de la clinică. Bine că nu l-au trezit. El e în concediu de boală. Da, dar acum merită să vină la televizor. Era program și la București. Ceaușescu vorbea din balcon. Asistența nu mai era la fel de bine dirijată ca de obicei. Acum da, acum și Doctorul era convins că momentul a sosit. La televizor, imaginea s-a întrerupt de mai multe ori. După aceea, au început să curgă comunicatele. Stare de necesitate generalizată în toată țara. Trădarea și sinuciderea ministrului apărării. Alte comunicate.

Acum merita să stai în fața micului ecran. Doi vecini au adus de undeva un portret al lui Ceaușescu, i-au desenat o mustață scurtă și i-au transformat frizura. Semăna leit cu Hitler. L-au prins cu capul în jos de un leaț și au plecat cu o căruță spre oraș. La televizor se spunea că nimeni nu are voie să și că nu e voie să se adune mai mult de două persoane și că este interzis să. Cu desăvîrșire interzis.

La prînz se anunță fuga lui Ceaușescu. Pe la patru începură să sosească primii localnici, venind de la oraș. Cine nu era la demonstrație stătea în fața televizoarelor. Spre seară, începură să treacă pe șosea mai multe mașini militare. La televizor se transmiteau lupte în direct. Și la Piatra Arsă se auzeau răpăituri de armă automată. Cîteodată aveai impresia că se trage de foarte aproape, însă nimeni nu era în măsură să localizeze zgomotele. Unde și în cine să tragă într-o mică localitate pe jumătate demolată? În noaptea aceea aproape toți, dacă nu chiar toți vecinii din „comuna suburbană” se refugiară în Casa Colțea. Au fost două sute, trei sute de persoane? Cine să-i știe? În fiecare ungher stătea culcat cineva, în fiecare locșor era instalat cîte un televizor. Ziua oamenii fugeau acasă și făceau cîte ceva de mîncare. Seara erau din nou împreună.

De Crăciun, au stat toată noaptea să vadă procesul și execuția Ceaușeștilor. Comunicatele se țineau lanț. La televizor apăreau figuri corespunzînd unor nume auzite doar de la Europa Liberă, dar se mai iveau și persoane cunoscute. „Abia acum se vede cine în ce ape s-a scaldat atîta vreme!” se înfierbîntau oamenii, iar Diamant, după primele zile de contaminare, își luă dulăul și porni să se plimbe. „Nu e bine, dom’ Doctor, peste tot e plin de teroriști!”. Dar Diamant nu-i ascultă. Pe urmă, reveni acasă, ascultă ultimele noutăți din gura vecinilor, îl luă pe Robert în mașină și plecă spre oraș. Fu oprit de mai multe ori de patrule civile, oamenii avînd tricolorul pe mînele paltoanelor. Toată lumea arăta semnul victoriei și el, fericit, le răspundea în același mod. Dar senzația că se află încă în vis persista.

Nu plecă la clinică. La periferia orașului coti la stînga și parcă în fața cimitirului. Totul era pustiu. În dimineața aceea burnițase puțin și mormintele sticleau de parcă ar fi fost împodobite de sărbătoare. Pe lespeda lui Rori

se aflau cîteva flori veștede. Lavinia mai obișnuia să treacă pe acolo, Lavinia ! Uitase s-o mai sune de cînd cu revoluția. Ar trebui să mai treacă și pe la copii. Deocamdată, însă, stătea de vorbă cu Rori. Se așteptase să găsească pe lespede și papagalul mort. Răsuflă ușurat că se înșelase.

Stătu mult în cimitir, zmulse niște buruieni, încercă să-i explice lui Rori că în viață lucrurile se petrec după alte socoteli decît sîntem noi, bieții muritori, apți de a le concepe. Nu efortul ci calitatea efortului se răsplătește. Iar atunci cînd vorbim despre calitate, totul se poate interpreta. Aceea, însă, mai mult ca sigur e treaba zeilor. A lui Dumnezeu, despre care se vorbește, brusc, atît de mult. Era evident că Rori nu înțelegea toate acele subtilități. Nu le-a priceput niciodată și a suferit din plin din pricina asta. Măcar dacă ar mai fi prins căderea lui Ceaușescu ! De cîte mii de ori nu l-a întrebat cum se va petrece minunea și dacă ei o s-o mai apuce. Ea n-a mai apucat-o.

Diamant ieși din cimitir, dar era așteptat la mașină de niște civili și de cîteva militari cu arme. Îl percheziționară și percheziționară migălos și mașina. Robert protestă, dar Niky îl potoli. Cine are curajul să intre în asemenea zile în cimitir ?

Diamant asistă cu bunăvoință la întreaga scenă. Aveau dreptate, la televizor se transmiteau destule grozăvii. Pe urmă, l-au urcat în mașină și au plecat cu toții spre centru. Din cînd în cînd erau opriți de patrule și unul dintre însoțitori arăta o legitimație. Cele cîteva automobile cu care se întâlneau aveau arborate drapelul cu stema decupată. În apropierea primăriei, nu se dovedi suficientă nici legitimația celui ce ședea lîngă Diamant. Mașina fu din nou controlată, dar cineva îl recunoscu pe dom' profesor.

— Știam că dumneavoastră nu veți rămîne departe în momentele acestea, îi spuse omul și Diamant nu-l recunoscu după figură. E de-ai noștri, se înflăcăără insul și se agăță de portiera mașinii. Dintr-un fel de arestat, oricum, dintr-un suspect, „dom' profesor“ deveni personajul de vază al echipajului. El și cîinele. Atmosfera era atît de destinsă încît nici fiorosul Robert nu speria pe nimeni.

În clădirea sediului fostului comitet județean de partid se constituia Frontul local al Salvării Naționale. Lui Diamant i s-a propus să răspundă de sectorul sănătate pe județ. La municipiu fusese desemnat... Stanciu ! Da, dom' doctor Stanciu — vă cunoașteți, nu ? — a fost prezent de la început la manifestația din fața prefecturii... a comitetului județean de partid... adică, da, a prefecturii...

Pe Niky îl interesă ce s-a întâmplat cu Stroe. E acasă, dar n-are voie să părăsească localitatea, îl informă cineva. Alții pretindeau că e arestat.

— Ce dată e azi ?

— 27.

În clădire se intra percheziționat, iar în fața diferitelor uși stăteau soldați înarmați. Văzînd o jumătate de brînzoaică abandonată pe o masă, Niky își aminti că n-a mîncat nimic de aproape douăzeci și patru de ore. Nu-i nici o problemă, i s-a spus, cantina e deschisă.

La subsol, într-un fum dens, revoluționar, ședeau sau stăteau în picioare mult mai multe persoane decît erau prevăzute locuri. Pe unii, Diamant îi cunoștea și era sincer uimit că-i vede acolo. Dar marea majoritate era formată din oameni foarte tineri. Aproape niște copii.

Cînd urcă treptele, o fetișcană îl chemă pe nume și-l invită să vină cu ea pentru a-i face o legitimație.

— Altfel n-o să puteți intra mîine.

— Mîine ?

— Sigur. La opt aveți ședință de consiliu județean. Diamant o urmă într-un birou. Nu mă recunoașteți ?

Era exrepetenta.

— Ce faci aici ?

— Păi, sînt secretara domnului vicepreședinte Galea.

Iar domnul vicepreședinte Galea, avocat cunoscut în oraș, îi strînse mîna doctorului Diamant, îl felicită pentru funcția pe care o primise și-i semnă legitimația. Președintele însuși era undeva prin județ.

Nicky își luă legitimația, coborî și urcă în mașină. Pe drumul spre casă, nu mai fu oprit de nici o patrulă. Robert părea și el fericit.

În zori, încă înainte de a apuca Diamant să se întoarcă la oraș, la Piatra Arsă fuseseră deja aduse primele ziare

cu componența Consiliului Județean al Frontului Salvării Naționale, organul puterii locale. Era clar, Doctorul se afla pe listă. Era o victorie a fiecărui om cinstit al „comunei suburbane“.

Și mai fu întâmpinat cu încă un eveniment : revenise Inkakakadu. Sosise în zbor și nimeni nu-și amintea de un papagal care să fi zburat o distanță atît de mare spre a se întoarce la stăpînul său. Cineva aduse o colivie, dar Doctorul nu consideră necesar să mai bage pasărea după gratii. Intră ea singură. Se legăna pe stinghia ei, însă nu mai vorbi niciodată.

PARTEA A TREIA

ÎN APEX

1. PRELIMINARIILE LĂMURITOARE, ÎN CARE SE ÎNCERCĂ A SE EXPLICA DE CE A NUMIT AUTORUL PARTEA A TREIA ASTFEL ȘI NU ALTFEL

Iată cum este definită noțiunea în *Dicționarul de neologisme* de Florin Marcu și Constant Maneca, ed. științifică, Buc., 1966 : „*apex* s.n. 1. punct către care se mișcă sistemul solar. 2. (mat) creștet, vîrf ● extremitatea posterioară a cochiliei gasteropodelor. 3. bonetă a flaminilor, la romani. ● mitra vechilor regi satrapici perși. (pl. —xuri. / <fr., lat. apex).“

În casa Colțea „templul întîrziat al omului renascientist“, se cuvine să căutăm diferitele legături posibile. Prima explicație a introducerii cuvîntului „apex“ în capul acestei părți ar decurge, în mod logic, din titlul general al lucrării : „Cochilia“. Dacă mai adăugăm la aceasta că primele două secvențe ale povestirii au fost numite „Spirala exterioară“ și, respectiv, „A doua spirală“, ne apare cît se poate de firesc ca deznodămîntul acțiunii să se restrîngă în acea „extremitate posterioară a cochiliei gasteropodelor.“ O exegeză strict logică a romanului acolo ne-ar duce și, vom vedea, în capitolele următoare, respectiva interpretare se potrivește ca o mînușă cu sensul romanului. Sau cel puțin autorul speră să fie așa.

Celelalte explicații copiate din *Dicționarul de neologisme*, după cum judicios vor arăta, la rîndul lor, numeroși critici literari, nu pot fi atrase în sfera romanului nostru decît prin forțare. De pildă, bine va remarca unul dintre acei viitori comentatori, „să-i atribui titlului părții a treia a romanului *Cochilia* sensul de «punct către care se mișcă sistemul solar» ar însemna să-i acceptăm personajului principal caracterul solipsist, care doar în trea-

cât a fost amintit pînă aici. Și ce ar însemna asta ? Nici mai mult nici mai puțin decît să reduci un atît de interesant exponent al unei maniere la un simplu caz particular“. Bine zis ! Iar autorul n-are în nici o privință interesul să restrîngă ceva ce se poate numi „exponent al unei maniere“, etichetă aptă de a ridica infinit cota cărții. Putem admite, cel mult, că universul lui Niky Diamant se orientează spre apex. Deși nici în felul acesta romanul nu cîștigă în generalizare. Așa că, regretînd din inimă că se pierde o metaforă atît de reușită, să trecem peste ea. Bună și maniera, mai ales că este vorba, desigur, despre o manieră demnă de toată lauda.

În legătură cu mitra vechilor regi și satrapii perși, relațiile care se vor face vor fi cu totul nule și neavenite. Interpretările trase de păr nu sînt decît apanajul unor esteți neputincioși. Mai rămînea doar chestiunea cu bonetele flaminilor. Acești preoți romani erau în mod cert cu totul alt fel de personaje decît eroul nostru. De pildă, ei trebuiau să fie căsătoriți cu femei provenite din cele mai nobile familii, erau obligați să poarte tot timpul straie țesute de preanobilele lor soții etc., etc. toate lucruri ce nu se potrivesc defel cu biografia doctorului Diamant. Este adevărat, însă, că flaminii, slujind fiecare altei divinități, nu făceau parte dintr-o confrerie. Și, lucru real și acela, flaminii erau înconjurați de atîtea tabú-uri încît comportarea lor devine ea însăși un ceremonial. Dar, dacă savanți de prim rang n-au reușit să descifreze originile tuturor acelor tabú-uri, atunci cum să ne așteptăm ca, prin metodele fragile ale psihologiei creionării personajelor, să fim noi în măsură să explicăm toate ciudățeniile personajului nostru ? Sigur, și Diamant a fost flaminul propriilor sale ceremonialuri — ca noi toți —, desigur, și Doctorul a devenit un fel de satrap al clinicii sau al catedrei sau al Pietrei Arse, „satrapul cel bun“, dar... Iar ciudățeniile lui Niky... pe lîngă ciudățeniile flaminilor și ale satrapilor, ale cochiliilor și ale centrului universului... Toți sîntem foarte ciudați în ochii altora și foarte firești în proprii noștri ochi. Cine e mai ciudat ? Cochilia, regele pers, doctorul Diamant sau interdicțiile flaminilor ? Cu puțină imaginație, orice se potrivește oriunde...

Să ne oprim, deci, aici, la vîrfurile cochiliei, mai ales că nici aceasta nu reprezintă o metaforă de levădat și să

dăm cît colo celelalte interpretări ! Iar, de s-o găsi un estet mai încăpățînat, n-are decît să continue el să se rătăcească pe cărările ce se bifurcă...

2. UN CAPITOL TERMINAT ÎN COADĂ DE PEȘTE

Oricum ne-am referi la acel apex, spiralele ce duc către el îl înconjoară dintru început, asemenea unor serpentine, învăluind cu ezitări de felină, țelul urmărit. De aceea în extremitatea posterioară a cochiliei se ajunge cu greu, după ce ai descris mai multe cercuri inițiatice.

Pe Doctorul Diamant l-am lăsat într-o asemenea postură : el, omul activ, amestecat din nou pînă peste cap în treburile obștești, nu făcea decît să se cațere pe ultima umflătură a cochiliei, înainte de a pătrunde în coridoarele ei ascunse. Și nici măcar nu este vorba despre ceea ce a definit șeful de comisie al Feseneului, profesorul Prună, aflat și acela, timp de o săptămîină, într-o importantă funcție :

— Eu am prevăzut de la început că descătușarea aceasta uriașă va lăsa după ea un groaznic sentiment de lehamite, o stare de *post coitum*. Noroc că așa ceva este trecător și omul o ia senin de la început.

Dar nu s-a întîmplat așa. După seismul din decembrie, au urmat replici concentrice, măturînd și acestea destui actori. Nu mai era vorba despre alungarea lor cu forța, acum cutremurele se petreceau în interiorul unor personaje și acestea renunțau de bunăvoie (deși „bunăvoie“ mai are și un alt sens, sens ce nu se potrivește absolut deloc cu starea cu pricina). Profesorul Prună își depuse și el în mod festiv carnetul de membru al consiliului puterii provizorii locale. Deja din ianuarie, lumea începea să se dividă : unii slujeau noua putere, alții se slujeau în primul rînd pe ei înșiși, alții se opuneau fiindcă n-au ajuns la un os de ros, mulți erau sincer dezamăgiți de întorsătura lucrurilor. Unitatea din decembrie se fisura în mii de cioburi, iar peste cîteva luni ajungea să fie periculos să afirmi în public o opțiune pröguvernamentală sau proprezidențială. Pe zi ce trecea, politica intra mai mult în căminele oamenilor și, după cîteva zile de entuziasm colectiv, Diamant se văzu pînă și el părăsit, rînd pe rînd, de foștii săi apropiați. Se nășteau alianțe noi, nebănuite cu puține luni

în urmă, se căscau abisuri între rude, între prieteni de o viață, fiecare gest primea un substrat idiologic, fiecare mișcare putea fi exploatată de „partea adversă“.

Niky își pierdea zilele în ședințe interminabile, unde toată lumea dorea să-și expună punctul de vedere, unde fiecare decizie era blocată de o altă urgență ivită pe neașteptate. Cenzura polițenească a anilor ceaușiști fusese înlocuită de amenințarea străzii. Tot ceea ce înainte de 22 Decembrie 1989 era alb, trebuia să fie acum, în mod obligatoriu, negru, tot ceea ce fusese atunci declarat dulce devenise, fără discuție, amar, nu se mai făcea nici o distincție de nuanță, perioada „iacobină“, după cum o numea Niky, își definea piesele de decor, revopsind totul în culori complementare. Însă, dacă zgîriai puțin zugrăveala, ieșea la iveală aspectul inițial. Și culorile erau proaste, și meșterii fără experiență.

După neașteptat de puțină vreme, reieși cu claritate că totul nu era decât un joc obositor și urmînd regulile cunoscute. Doctorul Diamant își găsisse, în fine, un panaceu cu care încerca să-și ungă rănilor: „Ani mulți, timp de decenii, ne-am plîns că nu sîntem lăsați să facem nimic, că ni se dictează și cum trebuie să mîncăm, și cum trebuie să ne iubim, și cînd sîntem frumoși cînd sîntem frumoși și cînd sîntem urîți cînd sîntem frumoși. Acum, în sfîrșit, avem șansa de a realiza tot ceea ce ne-am plîns că n-am fost lăsați să înfăptuim pînă azi. Și tocmai în asemenea clipe să dezertezi? Păi, dacă nici acum nu putem, atunci înseamnă că nu Ceaușescu era de vină, ci că noi înșine sîntem niște impotenți!“ Discursul ăsta, aproape învățat pe de rost, îl repeta oricui trecea prin ceea ce profesorul Prună numise atît de potrivit „criza post coitum“. Dar și-l repeta și sieși nu de puține ori. Degeaba: oamenii părăseau pe capete funcțiile care cu doar cîteva luni înainte li s-ar fi părut cu totul și cu totul inaccesibile; mulți se grăbeau să fugă nu numai din preajma puterii, ci și din țară.

La început, însă, mecanismul perfecționat numit „doctorul Diamant“ continua să funcționeze. El mergea în fiecare dimineață la sediul prefecturii — bineînțeles că totul trebuia să revină la vechile denumiri — stătea acolo pînă ce era obligat să fugă la institut să-și țină cursurile, iar, pe parcurs, mai alerga de două-trei ori pe zi și pe la clinică spre a-și vedea bolnavii. (Nu spusese nu de mult

— doar cu vreo cinci veacuri în urmă — tovarășul Stroe că spitalul de endocrinologie e atît de aproape de sediul județenei de partid încît e aproape indecent ce se vede de la etajul doi al Consiliului, cînd privești în curtea clinicii ? Chiar că era de-a dreptul indecent ! Cînd s-a tras la primărie, s-a tras și în și din clinica de endocrinologie. Cel puțin așa s-a povestit o vreme. După primele zvonuri, nimeni nu mai era în stare să spună cine a tras și nici în cine s-a țintit. Dacă în toată țara nu s-au identificat teroriștii, adică persoanele umane sau extraterestre care au omorît în perioada revoluției, atunci cum să se dovedească așa ceva tocmai în clinica de endocrinologie dintr-unul dintre orașele unde au avut loc mai puține incidente sîngeroase, mai ales că nici nu este vorba despre o localitate de primă linie a evenimentelor din decembrie '89. Teroriștii dispăruseră și dispărea încetul cu încetul tot ce era în legătură cu ei. De pildă, însăși Țumpa Dragomirescu fusese reținută prin 25 decembrie. Se spunea că din cabinetul ei s-ar fi tras, că în clinică s-ar fi refugiat mai mulți băieți în haină de piele, că după ce evenimentele s-au întors și au luat alt chip, acei vajnici flăcăi s-ar fi îmbrăcat în pijamale și ar fi bolit în salonul nr. 23 pînă ce, într-o noapte, s-ar fi făcut cu toții bine și ar fi dispărut fără urme. „Țumpa ? ! se miră Niky, pînă și Țumpa ? !“)

În ultimul timp, Diamant pățea un lucru ciudat : dacă apuca să vină acasă, la Piatra Arsă, se culca și adormea instantaneu, însă, de fiecare dată, îi apărea Rori în vis și îl povățuia : „Te miri de Țumpa ? Dar cum credeai că ți-a luat atît de brusc locul ? Ce ? Îți imaginezi că farmecele ei s-au metamorfozat, pe nepusă masă, în merite științifice ? Păi, ele nu s-au transformat decît în servicii *de tot soiul* făcute băieților de treabă de la securitate !“ Și Rori continua să-l pisălogească ore în șir, pînă se trezea. Însă visele acestea, extrem de vii, nu-i apăreau niciodată la clinică sau la consiliu, unde, în noua sa calitate, trebuia să facă, o dată la două săptămîni, de serviciu de noapte la telefon. Și, culmea, nu-i apăreau nici la Piatra Arsă, dacă Inakakadu nu era adus în încăperea sa. Deci iarăși papagalul era de vină, întrucît pasărea, deși nu mai vorbea de cînd s-a întors de la arest, îi înlesnea acele vise inconfundabile.

După puțină vreme, doamna doctor Dragomirescu reveni la serviciu, totul nu se dovedise decît o regretabilă eroare, mai bine să nu mai discutăm, viața își urmează cursul. (Iar Țumpa îi arunca priviri recunoscătoare lui Niky, fiind convinsă că el, din noua sa funcție importantă, o salvase.)

— Mai rezisti cu nebunii ăia ? îl întrebă într-o zi Prună, întîlnindu-l întîmplător pe stradă. Profesorul plecase printre primii de la Consiliu, era sincer dezamăgit, dezgustat, revoltat. Era evident că „nebunii ăia“ nu erau decît foștii colegi din Fesene-ul devenit între timp Cepeune, adică noul Consiliu Provizoriu de Uniune Națională. Întrebarea lui Prună reuși să-l enerveze, resimțind-o ca pe un atac direct la persoana sa.

— Ce aveți toți cu mine ?

— Cu tine ? Cu tine n-am nimic. Dar uite cine e acolo, în jurul tău !

Asta era adevărat. Primii revoluționari, cei ce intrașeră cei dintîi, cu forța, în sediu, fuseseră, în parte, eliminați. („Oamenii apți să distrugă nu sînt întotdeauna capabili să și construiască“, explicase, la o ședință, președintele județean al Cepeuneului. Era, se spunea, și el unul dintre cei intrați la 22 Decembrie în clădirea fostei județene de partid, dar avusese puterea de a restrînge într-o singură propoziție drama atîtor revoluții, disperarea celor ce au luptat pe străzi pentru a le face loc altora să conducă.) Așa că unii trebuiră să plece, veniră alții în loc, foarte mulți dubioși din cale afară.

— Se vor elimina singuri și ăia, mormăi Diamant.

— În primul rînd că nu se vor elimina singuri, ci vor trebui să fie aruncați afară și în al doilea rînd că n-au intrat de capul lor acolo, ci au fost propulsați, în vreme ce unii dintre voi le-ați întins mîna ca să se cațere mai ușor pe bord.

— Și de ce n-ai rămas tu acolo, far viu, gata de a ne lumina, atunci cînd noi greșeam atît de cumplit ? Nu ți se pare firesc ca, dacă oamenii de bine se dau la o parte, să vină impostorii în loc ?

— „Oamenii de bine“, se strîmbă Prună, recunoscînd în fraza lui Diamant un tic verbal al noului președinte al țării.

Da, vechea cenzură fusese înlocuită cu totul : cea scrisă, de lipsă de hîrtie, de imposibilitatea găsirii spațiului tipografic, de sabotaje de tot felul din partea difuzării. Cea orală, de presiunea străzii. Tot ce semăna cît de cît cu anii de dinaintea revoluției era dubios. Diamant aștepta momentul cînd bărbații vor începe să poarte fuste, cînd mașinile vor circula numai pe trotuare și cînd pensionarii vor urma, cumiși, școlile primare. Totul trebuia spus invers, fostul președinte fusese prea mult adulat, ăsta trebuia făcut încontinuu asasin, hoț și proxenet, religia interzisă atîția ani, exploda în mii de emisiuni la televiziune și la radio, urîtul mascat prost era etalat acum cu meticulozitate. România ajunsese o țară a spitalelor și a școlilor pentru debili mintali, a azilurilor de bătrîni și a diferiților dezmoșteniți ai soartei. Ajutoarele venite din toată lumea pentru acei nenorociți erau furate înainte de a ajunge în instituțiile respective. Armate de țigani asediau zilnic sediul prefecturii, cerînd cadouri. (Niky fusese martor la următoarea scenă : un funcționar tria țigani la intrare și le lua datele personale :

- Unde lucrezi mata ?
- Eu nu lucrez, mîncăți-aș...
- Atunci din ce trăiești ?
- Păi, eu sînt hoată, mîncăți-aș...
- Hoată ? ! Și atunci de ce să-ți mai dăm ajutoare ?
- Fiindcă ăla, Ceaușescu, m-a adus în situația de a deveni hoată. Că eu, dacă nu era ticălosul, bată-l Dumnezeu să-l bată... Și am și trei copii...
- Bine. Fie... Dar copii cîți ani au ?
- Douăzeci și opt, douăzeci și șase și douăzeci și cinci.
- Și ei unde lucrează ?
- Da' de ce întrebi ?
- Nu vezi că trebuie să scriu aici ?
- Păi, și ei sînt hoți. Numai că și pe ei tot Ceaușescu i-a adus aici. Bine că l-a mîncat mama dracului pe el și pe...)

Scenele acestea se repetau, sub diferite forme, peste tot. Cerșeau țigani, cerșea și statul, arătîndu-și rănile în mod ostentativ. Nimeni nu mai lucra nimic, lumea făcea speculă cu becuri, cu țigări, cu orice. Magazinele deveniră în curînd mai goale chiar și ca pe vremea dictaturii, profesioniștii bișniței cărau peste hotare tot ce se putea vinde, delicvenții amnestiați cu ocazia revoluției își fă-

ceau de cap peste tot. Poliția — fosta miliție — nu îndrăzneau să intervină, apoi își reluă vechile obiceiuri. Mita luase proporții inimaginabile, iar nerăbdarea maselor amenința în fiecare clipă cu o prăbușire liberă. Așa cum limbajul gazetăresc nu mai cunoștea nici o opreliște, așa nici lupta politică nu mai reprezenta, în mare măsură, decât ambiții personale. Totul era admis, un nou limbaj de lemn îl înlocuia cu osîrdie pe cel vechi, cei aflați la putere loveau cu tot ce nimereau în cei ce se străduiau să urce în barcă. Studenții deveniseră inamici publici, apoi intelectualii în general, după aceea ungurii, evreii sau maramureșenii, luntrea abia de se mai ținea pe valuri.

Și obstinația de a pretinde mereu ca totul să fie invers ca înainte. Măcar în vorbe. Bine, rău, dar invers. Lipsa unei opoziții reale — dealtfel imposibil de creat în câteva luni — a dus la o victorie confortabilă a Feseneului, devenit, între timp, partid politic. Niky însuși fusese solicitat de nenumărate ori să candideze ba pentru un partid, ba pentru altul, iar refuzul său avu darul să-i ofenseze pe toți. Însă nu puteai să fii multă vreme supărat pe doctorul Diamant. Omul era foarte capabil, un savant, asta trebuia s-o recunoască oricine. Așa că fu cooptat și după alegeri în cabinetul prefecturii. Iar el alerga de la clinică la sediu, de la sediu la institut, de la institut la clinică.

Prin mai, înainte de alegeri, fu luat la o parte de Stanciu :

— Domnu' doctor, Cepeuneul se duce dracului... După alegeri se va desființa. Ar fi cazul să hotărîm ce se întâmplă cu posturile de răspundere din sistem.

Nici mai mult, nici mai puțin, Stanciu avea pregătită o listă pentru fiecare funcție de răspundere din județ. Diamant rămase atît de uimit, încît nici măcar nu apucă să-l înjure. Ceea ce doctorul Stanciu interpretază drept un refuz datorat faptului că interlocutorul său se așteptase la mai mult pentru sine.

— Bine, spuse. Lista e doar orientativă. Treaba asta trebuie totuși s-o lămurim. Pînă n-o lămuresc alții. Pe urmă, iar ne pomenim cu te miri cine...

Asta era adevărat. După revoluție, în toate instituțiile se făcuseră alegeri democratice pentru posturile de conducere. Numai că oamenii se obișnuiseră într-un fel și ex-

periența, îndelung învățată, le șoptea că, dacă tot au umplut timp de ani de zile portbagajele anumitor personaje, n-avea nici un rost să trebuiască s-o ia de la capăt cu altele. Așa că foarte mulți conducători rămăseseră pe funcții. Încă în dimineața alegerilor, majoritatea subalternilor i-ar fi sfîșiat cu dragă inimă, dar votul secret i-a scos tot pe ei în frunte. Oameni noi nu se iveau sau erau foarte repede dați la o parte. Ei n-aveau nici rezistența și nici experiența de a încasa pumni fără a clipi.

Pînă la urmă, Stanciu „lămuri treaba“. Pe Diamant nu-l mai întrebă nimeni nimic, dar se pomeni Directorul Direcției Sanitare a Județului. (Bineînțeles că Director cu D mare !) Iar Stanciu... Stanciu fu ales rectorul institutului. Asta i se păru și lui Niky prea de tot. Stanciu și rector !

— V-ați băgat în Fesene ca să luați caimacul, îi reproșau mai mult sau mai puțin voalat foștii prieteni. Nevasta lui Pavlovici, de exemplu.

Ce să le răspundă ? Niky fusese numit, între timp, și conferențiar, iar Pavlovici, deși profesor, după ce fusese reactivat, fu cît p-aci să fie eliminat din institut. Diamant dori să-l pună șeful clinicii de endocrinologie, dar Pavlovici se arătă profund jignit :

— Parcă tu și cu nevastă-ta, Dumnezeu s-o ierte, erați de părere că peste tot trebuie să existe un șir bine delimitat. Inversările astea nu ajută nimănui.

La institut, studenții făceau toată ziua politică. Nu prea mai învăța nimeni. Pe Stanciu nu se găsi cineva să-l asculte. Era rector, dar parcă n-ar fi fos. Cînd sosiră minerii pentru prima oară la București, Stanciu făcu niște remarci răutăcioase. În fine, studenții reușiră să obțină îndepărtarea noului rector.

Niky rămase directorul Direcției, conferențiar, consilier al prefecturii, vicepreședintele Societății de endocrinologie pe țară și membru în conducerea nenumăratelor comitete și comiții. După invazia așanumiților mineri, Diamant trecu printr-o nouă criză. Pentru cîteva zile dădu totul la o parte și se refugiază la Piatra Arsă. Dar nici munca la monografie despre timus nu-l mai incita. Să demisioneze din toate și să facă... să... ce să facă ? La Direcție imaginase și pornise niște inițiative, sistemul funcționa — cu rateuri, dar funcționa —, față de majoritatea domeniilor de activitate, în sănătate se lucra măcar ca înainte.

Reuși să reorganizeze mai multe secții, avea planuri mari pentru altele. Dacă dădea totul dracului, nu s-ar fi realizat nici măcar lucrurile bune — pe care oricine trebuie să le recunoască. (Dar nu le recunoaște nimeni.)

Cel puțin de ar mai fi trăit Rori... Ea ar fi fost, în sfârșit, fericită. Toate visele ei în legătură cu Niky nu numai că s-au realizat, dar au fost și depășite cu mult. Șeful clinicii? Păi, acum Niky era cel ce putea numi șeful clinicii. (Numai că nu avea pe cine! Puținii apți de a conduce se dădeau la o parte, ceilalți nu erau buni de nimic. „Trebuie oameni noi!” se striga și se scria peste tot. „Cei vechi sînt închistați în vechile stereotipii, chiar de ar fi cinstiți...” Adevărat, numai că, aflîndu-se în situații concrete, acești oameni noi lipseau cu desăvîrșire. „Poporul nostru este talentat și dispunem de cadre de excepție”. Parcă așa spunea și Ceaușescu. Numai că majoritatea cadrelor de excepție părăseau într-un flux neîntrerupt țara, iar altele erau de negăsit. Și asta nici măcar nu puteai s-o spui cu voce tare. Puteai să-l înjuri pe președinte sau pe șeful opoziției sau pe oricine. Dar nu masa inexistentă de cadre de excepție.) Șeful catedrei? Tot Niky era, iată, *numit în regulă* și șeful catedrei. De s-ar fi zbatut, ar fi putut ajunge și decan. Dar nu era numai șeful catedrei din institutul lor mai mult sau mai puțin provincial. Era și vicepreședintele endocrinologilor pe țară. Cum ar fi reacționat Rori dacă ar fi trăit toate astea? Probabil că ar fi fost foarte mîndră, probabil că s-ar fi amăgit că ei i se datorează toate. Iar el ar fi lăsat-o să creadă. Poate ar fi fost fericită.¹

Niky se gîndea tot mai des la lucrurile astea și îi era tot mai dor de Rori. Dar noaptea, cînd se întîmpla să doarmă în aceeași încăpere unde se afla și Inkakakadu, Rori îi apărea în vis și-l pisălogea mai abitir ca înainte. Acum vedea peste tot dușmani, oameni rapace, gata de a-l înlătura ba dintr-o funcție, ba dintr-alta, foști și actuali securiști puși să-l hărțuiască. Rori cea din vis se purta ca o avară, înspăimîntată să nu-i prade cineva bo-

---

*) Ce subiect tentant se află ca și pregătit! Niky să ajungă politician, parlamentar, noul șef al statului, „tiranul cel bun” — ca toți tiranii. Noul Ceaușescu. Noul Napoleon de provincie. Sigur, autorul e suveran, dar Niky e prea intelectual pentru un post suprem de decizie. Niky își trăiește propria viață.

gătiile. Și cea mai mare teamă îi era lui Rori-cea-din-vis să nu care cumva să strice Niky totul, să nu-și dea cumva demisia, să nu-l jignească pe cutare sau pe cutare, să fie vigilent cu oamenii securității.

Să mai rămână, să nu mai rămână? Vorbind, într-o seară, cu unul dintre băștinașii din Piatra Arsă, acesta îi spuse :

— Dom' doctor, dacă-i părăsiți acum, tot n-o să vă mai creadă nimeni ! Or să spună că vi s-a părut că se dărimă șandramaua și că vreți să vă agățați de cei ce vor veni.

— Dacă plec acum, îl asigură Diamant, nu mai am de gând să mă bag în nici o altă combinație.

— Da, eu vă cred. Dar, dacă rămâneți pe margine, cine o să fie în locul dumneavoastră ?

— De ce tocmai eu ?

— Și, pe urmă, dacă rămâneți pe margine, nimeni n-o să creadă că ați făcut-o de bună voie. Toți o să vă arate cu degetul : uite, și ăsta a picat, la fel ca toți ceilalți.

Diamant îl ascultă cu uimire. Cu puțină vreme în urmă, nimeni n-ar fi îndrăznit să-i vorbească așa la Piatra Arsă. Acolo, orice ar fi făcut ar fi fost socotit un gest providențial, un semn ce trebuia descifrat și urmat. Dar și în cartier (din nou, localitatea devenise cartier al orașului, nemaifiind comună suburbană), și în cartier oamenii începură să nu mai fie de acord unul cu celălalt. Se băteau pentru liberali sau pentru țărăniști, avusese loc chiar și o crimă — nu se știa dacă fusese vorba despre un jaf sau tot despre un dezacord politic —, oamenii își susțineau cu tărie ideile. Până și Doctorului i se puteau da staturi.

— Dacă v-ați da — Doamne ferește ! — demisia, ce-ați face pe urmă ?

Niky nu simțea decât o imensă oboseală. Ar renunța la... La ce ar renunța ? La clinică ? Nu, la clinică n-ar renunța. La facultate ? Păi, la institut... (Gurile rele spuneau că Diamant ezita să numească un șef de secție la clinică spre a-și asigura un loc comod de retragere.)

Concluzia discuției era în coadă de pește : omul din Piatra Arsă, revenit la vechile sentimente de încredere mistică în Doctor, își imagină că Diamant va trece în opoziție și că, mai mult ca sigur, după căderea iminentă a guvernului de hoți și de proxeneți, va ajunge ministrul

sănătății. Omul era un țărănist înfocat. Iar Niky își zise, din nou, că degeaba se agită el atîta, pînă la urmă iarăși soarta va fi cea care o să hotărască și pentru el.

3. AUTORUL ÎȘI FACE AUTOCRITICA : UNDE AU DISPARUT PERSONAJELE ?

„Uite cine ne conduce !“ a repetat și el, asemenea atîtor altora, toată viața, de cînd se știa. Acum, în calitatea sa nouă, era chemat să reorganizeze instituțiile sanitare și nu avea oameni cu care să-i înlocuiască pe cei vechi. Și, trebuia să admită, situația în sector era mai bună decît în alte domenii. Aici măcar nu se afla agronom sau un strungar în funcția de director de spital. Medicii la care se gîndise refuzau cu încăpăținare orice avansare administrativă, i se cerea să promoveze oameni tineri, însă aceștia fie că refuzau și ei, fie că erau complet lipsiți de calități organizatorice. Și, apoi, lipseau cu desăvîrșire tinerii specialiști, de ani de zile nemandîndu-se examene în acest sens. Totuși, nu puteai pune un medic de circă de la Muntele Abrupt director al spitalului județean ! De ce nu ? l-a întrebat cineva de la minister. Însă respectivul era și el de douăzeci de ani pe postul acela și nici prin gînd nu-i trecea să se recuze spre a-i face loc unuia mai tînăr.

— Nimeni n-a fost știutor de toate de la început, i-a spus într-o zi Păruș. Ședea în biroul lui Diamant și acesta nu știa cum să-i spună că va trebui să se dispenseze de veșnicul subșef de la Direcție.

— Zilele acestea va trebui să ne vină și nouă o nouă schemă de funcționare, pregăti șeful terenul. Indicațiile sînt să aducem oameni noi. Apoi roși tot : „indicațiile“ ! Nu i-a dat nimeni nici un fel de indicații. Dar cum să-i spună că toată lumea se aștepta la așa ceva de la el.

Luară o listă cuprinzînd cadrele din județ. Un tabel nesfîrșit. Păruș îi cunoștea pe toți. Știa și cîți copii au, și dacă ar fi dispuși să-și părăsească actualul loc de muncă, și dacă beau sau nu, și cînd și unde și-au făcut specializarea. Păruș era o magazie vie de date. Diamant nu apucase încă să-și facă echipa și „vechii lui tovarăși“ rămăseseră încă pe posturi. Doar în locul lui Stanciu apucase să numească un adjunct, un cadru într-

adevăr tînăr, însă care regreta și ofta de zece ori pe zi după munca de la spital. Fusese un ginecolog căutat, cîștigase *înainte* cît a vrut, se plîngea mereu că se descalifică printre hîrtoage. Așa că, Diamant fiind mai tot timpul prin ședințe, la clinică sau la institut, Direcția mergea mai departe datorită lui Păruș. „Ar fi o tîmpenie să renunț la omul ăsta, la doctorul Palux, îl străfulgeră brusc pe Niky. Fără el nici măcar n-aș ști ce butoane trebuiesc apăsate“. Așa că, privindu-l cu alți ochi, începu să-l descoase.

— Eu știu că va trebui să plec, îi spuse Păruș. Numai săptămîna trecută în cele două ziare locale, a... și în unul nou, s-au întrebat de vreo cinci ori de ce sînt eu aici.

— Dar ce au cu dumneavoastră ?

— Păi, parcă dumneavoastră nu știți... Eu am fost și pe vremuri aici... Sînt de douăzeci și trei de ani la Direcție.

— Și de asta merg lucrurile atît de prost pe cum merg, fiindcă nu v-am dat eu afară ?

— Ei așa spun. Cred că sînt cinstiți cînd vor să vadă fețe noi. Își închipuie că asta ar rezolva toate problemele. Dacă n-ar avea nici amăgirea asta...

— E numai o amăgire ?

— Și în afară de asta, mai e și o doză de răzbunare la mijloc. Adică, în timp ce ei au fost la țară sau în locurile cele mai nenorocite, eu am tras foloasele...

— Și le-ați tras ?

— Domnu' doctor, acum între noi doi : cum mă puteam eu îmbogăți aici ? Eu n-am avut nici măcar pacienți care să-mi aducă una sau alta. Tot ce am realizat a fost să obțin prin șaptezeci locuința de bloc. E centrală, e bună, mi-am cumpărat-o. În rest... Știu, se povestește că fiecare post la oraș costa o cotizație fixă. Da, dar nu mi se aducea nimic mie. În toți acești ani am primit vreo doi litri de țuică și cîteva pachete — nu cartușuri — pachete de țigări. Eu n-am fost niciodată mai mult decît o simplă roțiță. (Diamant îl crezu. Mai tîrziu află, întîmplător, că Palux exagerase din modestie. Și nu exagerase puțin...) Dacă aș rămîne, tot o simplă roțiță aș fi. Or, acum vă trebuiesc oameni cu inițiativă.

— De unde ?

— Meseria se învață.

Diamant avea impresia că Păruș pledează prea vehement pentru a fi trimis la o circă. Cînd află că omul mai e și medic primar, Niky își spuse că la Direcție Palux măcar nu omoară pacienții.

— Cum ați putut ajunge medic primar de aici ?

— Păi, am mai avut un salon la județean.

„Atunci, ce te plîngi că n-ai primit în atîția ani nimic ?“ Continuară să consulte lista. Datele ieșeau din Păruș ca din memoria unui calculator. Oamenii propuși de Palux nu-i plăceau din start lui Diamant. Cei mai mulți îi erau de-a dreptul antipatici. „Totuși nu se poate lucra cu ăștia vechi, remarcă Diamant, nu se pot dezbăra de foștii lor tovarăși, de eternele lor criterii...”

— Bine, concluzionă șeful, trebuie să întrerupem aici. La șapte am un executiv la prefectură. Probabil că iarăși nu terminăm pînă la miezul nopții ! „În curînd, continuă în gînd, am să devin și eu un funcționar asemenea lui Phalus.”

— Adevărul este că eu mi-am făcut întotdeauna cît de bine am putut datoria, reluară discuția în mașină. Se poate că nu ni s-a cerut ceea ce ar fi trebuit cu adevărat să facem, însă eu am fost întotdeauna harnic.

— Sînt convins că veți fi la fel de harnic și în continuare. Diamant îl testa. Din cînd în cînd îl privea prin oglinda retrovizoare.

— Nu-i totuna. Sigur că da, aș lucra la fel ca înainte. Dar am obosit să mă văd toată ziua în ziar, de parcă eu aș fi ultimul criminal. De parcă din pricina mea nu s-ar găsi medicamente, așa cum a afirmat unul care pînă acum cîteva luni scria articolele de fond despre binefacerile socialismului. Iar săptămîna trecută, un altul a susținut textual că medicii nu se prezintă la program fiindcă sînt controlați de indivizi ca mine. Nevasta ăștuia e doctoriță și eu m-am zbătut să ajungă la municipiu. Acum vrea să ajungă la direcție. Bineînțeles în locul meu.

— Cum o cheamă ?

— Ce importanță are ?

— Dacă vine la mine, să știu cu cine am de a face.

Păruș dădu a lehamite din mîină și-l rugă pe Diamant să oprească. Ajunseră în dreptul blocului său.

Pornind, Niky își spuse că, dacă tot se vorbește că unii, cei compromiși, trebuie să se purifice o vreme, ce purificare mai dură decît cea prin care trecea Palux s-ar putea găsi? Plus că, mai mult ca sigur, omul nici n-ar fi putut fi folosit cu un randament mare altundeva decît în singurul loc unde era de neînlocuit. (Dar Diamant nu știa încă, pe vremea aceea, cît de căliți erau foștiișefi la orice invective.)

Ședința nu începuse, așa că Diamant mai fugi pînă la clinică. Aici îl întîlni pe...

În acest punct, autorul își cere scuze de la cititor. El constată că în criza economică generală în care cartea riscă să se înece, a ajuns și la o criză incredibilă de personaje. În mod indiscutabil, romanul acesta este prost construit. Doctorul Diamant intră în clinică — instituția cu un rol atît de mare în economia romanului — și se pomenește că nu are cu cine schimba o vorbă. Personajele fie că au murit într-o proporție necugetată încă în partea întîi, fie că nici nu s-au născut. E cu totul și cu totul neplăcut să începi să inventezi personaje noi cînd te apropi de sfîrșitul narațiunii.

Totuși, pînă și Niky trebuie să se destăinuie cuiva. Figura cu papagalul sau aialaltă, cea cu dulăul cu ochi inteligenți, ar transforma romanul într-un manual de zoologie. Dar, poate, drama asta nici nu i se datorează într-o măsură atît de mare scriitorului: bietul doctor Diamant se vedea tot mai iremediabil înconjurat de figuri noi, de oameni pe lîngă care a trecut de mii de ori fără a se întreține vreodată cu ei, însă pe care încerca mai nou să-i folosească în locul celor ce s-au risipit în paginile anterioare ale cărții. Unul dintre aceștia era Vlaicu. (Aurel Vlaicu!) Acesta era un tînăr medic, veșnic înzestrat cu tot felul de certificate medicale atestînd necesitatea de a se trata la oraș. Drept urmare, reuși să rămînă într-un perpetuu provizorat la clinică. După revoluție, reuși să-și legitimizeze situația, făcea parte din tot felul de organizații de opoziție și era, pe zi ce trecea, mai obositor. Diamant se autoanaliza sincer: să fi fost de vină șefia că nu putea să le mai dea dreptate în toate tinerilor revoluționari? Să fi fost acesta motivul că un ceva din subconștient îl împiedica să gă-

sească oameni noi? Nu oameni noi pur și simplu. nu găsea: el, cel puțin, nu s-a opus nici unui nume. (E îngrozitor! Cu cât trec paginile, parcă, într-adevăr, aceasta devine problema cea mai acută a cărții: unde sînt oamenii?)

Aurel Vlaicu era de gardă. Bineînțeles că prima întrebare pe care i-a adresat-o șefului abia intrat pe ușă a fost:

— Am auzit că încă nu l-ați dat afară pe Phalus.

— Ai auzit bine. Și cred că nici nu-l dau afară.

— De ce?

— Spune-mi și mie pe cine am dat eu afară?

— Păi, tocmai asta e!

— Spune-mi și mie de ce te deranjează atît de tare doctorul Păruș?

— Cînd știu că e tot acolo unde a tronat atît amar de vreme, am impresia că nu a avut loc nici o revoluție.

— Și, dacă-l expediez la spital, ai avea impresia că s-a schimbat ceva?

— Dacă dumneavoastră l-ați expedia pe Phalus în mă-sa...

— Nu, dacă l-aș expedia undeva, l-aș expedia acolo unde este calificat să meargă. Adică să-și valorifice diploma de medic.

— Mă rog. Nu spune nimeni că trebuie împușcat. Dar dacă Phalus n-ar mai fi la Direcție și dacă toți ceilalți n-ar mai fi pe vechile lor posturi...

— Tu nu pricepi că meseria de conțopist este singura la care se pricepe? Dacă pleacă de acolo, omoară bolnavii.

— Atunci să se ducă să măture străzile!

— Cu diplomă de medic primar?

— Păi, chiar dumneavoastră ați spus că nu se pricepe la chestia aia cu bolnavii... Ce? El n-a trimis destui la plimbare, chiar dacă au avut diplome?

— Cunoști tu un caz concret? Spune-mi măcar unul...

— El a fost o rōtiță zeloasă a unui sistem. („Asta a spus-o însuși Păruș“ își recunosc Niky.) N-am să-l uit niciodată cum venea să ne porcăie pentru indicele de natalitate...

— Nu putem arunca tot sistemul.

— Da, povestea aia cu „socialismul cu față umană“ ! Vlaicu rîgîi.

— Asta ar însemna să renunțăm și la uzinele ultimilor patruzeci de ani și la blocuri și la...

— Cu timpul, se va renunța, oricum, la toate monstruozițiile alea...

Diamant se grăbi să-și viziteze bolnavii. Apoi îi veni o idee.

— Ia spune-mi, îl căută el iarăși pe doctorul Vlaicu. Nu știu cum stai tu cu specializarea și cu toate celelalte. Însă pe cine vezi tu șef de secție aici ?

— Păi, nu mai sîntem decît trei medici mari și lați... Pardon, cu dumneavoastră patru. Dacă dumneavoastră considerați că e O.K. să bîntuie doar trei doftori într-o hardughie ca asta, atunci e corect și că tovarășul Phalus tronează în continuare la Direcție.

— Bun. Nu pentru că ești obraznic, ci fiindcă vreau să văd efectiv ce știi, ce-ai zice dacă ai conduce tu clinica de săptămîna viitoare ?

— Eu ? Tînărul roși ca racul. Eu ? ! Nu, mulțumesc !

— De ce nu ?

— Fiindcă nu sînt eu cel mai indicat.

— Păi, singur ai spus că n-ați rămas decît trei...

— Da. Doamna Dragomirescu s-a transferat la Cluj, doctorul Ignat ne-a trimis o vedere caldă de la Mannheim, doamna doctor Matei e în concediu de maternitate, iar taica Ambruș s-a pensionat. A, să nu uit, dumneavoastră ați plecat la Direcție.

— Toțmai ! Și atunci de ce nu vrei să...

— Nu vă supărați, dom' profesor, dar cît timp Păruș e mare șmecher la Direcție, eu nu pot să accept nimic.

— Păi, la Direcție nu te pot lua. Atunci ar mai rămîne numai doi medici aici.

— Eu nici nu vreau să devin funcționar. Nu de aia mi-am frecat nădragii la institut.

— Adică funcționar să fiu doar eu ?

— Cu dumneavoastră lucrurile sînt O.K.

— Bineînțeles. Eu nu trebuie să mă mai ocup de medicină... E ușor să faci politică de pe marginea drumului... Mai greu să te înhami.

— O să ne vină și nouă rîndul.

— Vou ? Care „vouă“ ? Cine vă împiedică ?

— De ce nu vreți să înțelegeți că vechile structuri au rămas aceleași ?

Nu, Diamant nu putea înțelege. Ieși furios și trecu strada la prefectură. Avea tot timpul disponibilitatea de a lega un dialog cu *tinerii furioși* și se simțea mereu provocat de ei. Oricît se străduia, nu le putea găsi logica. Bine, structurile vechi n-au fost încă înlocuite în totalitate, bine, n-au fost înlocuite încă nici cincizeci la sută, dar unde sînt cei care vor să le ia locul ? La mitinguri ? Mitingul e una și munca alta. Să fi devenit el atît de retrograd încît să nu înțeleagă ? Tocmai el, care se lăuda în forul său intim, și nu numai ,că are marele avantaj față de toți predecesorii de pe scaunul de director al Direcției sanitare a județului că nu ține deloc, DAR DELOC, să rămînă, că ar considera un privilegiu ziua cînd ar fi destituit și trimis la lucrarea sa despre timus și la bolnavii săi de hipofiză ? Vom merge mai departe, își spuse, intrînd în prefectură exact la timp, o să mergem mai departe și cînd o să fie și *tinerii furioși* de acord că le-a venit vremea, o să ne întoarcem la spital sau la... sau la măturatul străzilor, unde dorea Vlaicu să-l trimită pe Păruș.

Așezîndu-se pe scaunul lui „obișnuit“, colegul din dreapta, un economist, îl întrebă în șoaptă :

— Auziți, aveți un medic la Direcție, unul Păruș ?

— Da. Ce-i cu el ?

— Se spune că ăla-i acolo de douăzeci de ani.

— De douăzeci și trei.

— Și n-ar trebui vînturat ?

Diamant vru să înjure, apoi să-l întrebe pe economist dacă Direcția sanitară s-a băgat vreodată în treburile Circumscripției financiare a județului, apoi... Pur și simplu nu știa ce să răspundă. Dar nici nu mai trebuia s-o mai facă : celălalt era atent la anunțarea ordinei de zi, a ședinței de executiv.

4. UNII AU DOUĂ NEVESTE, ALȚII AU DOUĂ FAMILII

Iar, într-o seară, venind acasă, la Piatra Arsă, luă în mașină și unul dintre vecinii navetiști. Omul îl cîlcase de atîtea ori să-i facă onoarea de a-i călca pragul, în timp ce Niky era prea obosit spre a mai putea opune rezistență, o rezistență valabilă, spre a mai găsi o minciună, o minciună politicoasă... Era ziua de naștere a soției vecinului sau a altcuiva din casă, Diamant nu pricepu prea bine, la masă se aflau mai multe rude și prieteni și mereu mai soseau alții, oamenii mîncău în mai multe serii, ieșeau și pe coridor, și în curte, duceau cu ei o sticlă de tărie sau niște navete cu bere (cineva „făcuse rost“ de un port-bagaj de bere, dovedind că totul devenise posibil într-o lume întoarsă cu fundul în sus), pelerinajul în casa aceea nu se mai termina, doar Doctorul nu avea voie să se miște din locul său de onoare, el reprezenta trofeul cel mai de preț al bai-ramului, trebuia să ciocnească un pahar cu fiecare, să-l bea pînă la fund în speranța îndeplinirii urării, trebuia să stea de vorbă cu unul sau cu altul, toți veniți la auzul știrii, că el se afla abordabil în acel loc. Se crease o adevărată conjurație, pe scaunele din jurul lui personajele se schimbau rînd pe rînd și fiecare nou venit, după închinatul paharului de rigoare, își spunea păsul de mult tot amînat. Unii aveau de făcut propuneri, alții cereri îndreptățite, cele mai multe subiecte n-aveau nici o legătură cu sfera de activitate a lui Diamant.

După ce îi trecu stînjeneala și după ce goli mai multe pahare, Niky realiză cu groază că, de fapt, el habar nu mai avea nici despre ceea ce se petrecea la Piatra Arsă, dar nici la oraș. De pildă, Prună, omul care a părăsit atît de indignat Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, pe vremea cît F.S.N.-ul fusese doar puterea politică și nu se constituise încă în partid, Prună candidase în alegeri și mai-mai să ajungă în parlament. Sau acel Horga, personajul în a cărei subordine intrase pînă nu de mult efectuarea demolării Pietrei Arse, venise și el în cartier spre a strînge semnături pentru un protest împotriva noii prefecturi. La televizor, un bătrîn actor, fost membru al conducerii superioare a partidului comunist, spusesese că nu pricepe de ce, dacă se tot repetă că la vremuri

noi trebuiesc oameni noi, de ce nu se acceptă și faptul că la vremuri proaste trebuiesc oameni proști. Cineva avusese ideea năstrușnică de a opri construirea liniei de tramvai, pe trei sferturi terminată, care trebuia să lege Piatra Arsă de oraș. Altcineva, chiar din Piatra Arsă, obținuse să fie demolate cele două blocuri ridicate pînă la etajul doi, întrucît respectivul era încredințat că în felul acela se înlătură un simbol ceaușist. O parte dintre localnici, angajați la Uzinele 1 Mai, fuseseră trimiși acasă cu un salariu de 50⁰/₀, considerîndu-se că nelucrînd cîteva secții energofage, economia nu are decît de cîștigat. Ceilalți, cei ce munceau în alte secții, aflate încă în funcțiune, mergeau la serviciu și se întorceau cu un salariu de 46⁰/₀, din pricina nerealizării planului la nici un indicativ. Un om, plecat cu doi ani în urmă din cartier, locuind în Spania, dorea să se întoarcă și să ridice o fabrică de nutrețuri combinate pe ruinele vechii interprinderi de mult dezafectate. Asta ar fi dat de lucru majorității localnicilor. O asemenea fabrică e un obiectiv foarte mare și înghite mii de muncitori, bine, sute... Omul nu s-a putut întoarce fiindcă s-a găsit cineva de la județ să nu-i dea aprobările necesare proiectului său. „Nu-i adevărat, replică Doctorul, nu-i adevărat! Era un caz cunoscut și de el. Nu fusese vorba despre reavoință din partea prefecturii: pur și simplu întreprinzătorul nu putea dovedi nici un fel de putere economică.“ Lăsați, dom' Doctor, însă nici așa cum i s-a vorbit nu trebuia să i se vorbească. Oamenii ăștia vor să ne ajute!“ „Cum să ne ajute?“ ar fi vrut să întrebe Niky, dar cadrilul continua, lîngă el ședea acum altcineva, un bătrîn care avea și el un fiu în străinătate, ăla nu voia să facă o fabrică, nu dorea decît să deschidă un magazin de piese de mașini, însă nimeni nu-i dădea un spațiu comercial, în schimb, tot centrul vechii cetăți se umpluse cu simigerii, cu „șopuri“ pe valută, cu birturi. De unde să cumpere cineva pe valută? Dă statul, mai nou, salariile pe dolari? Toate magazinele alea nu-s decît debușeuri pentru bișnițari, pentru escroci și pentru hoți. Iar statul le încurajează! Da, omul avea dreptate, dar Diamant ce era să facă? Printre zecile de cereri de autorizații ajunse săptămînal la „executiv“, nici

cinci la sută nu se refereau la activități cu adevărat necesare orașului. Doar cîrciumi, zeci și zeci de taximetriști, *consulting* în cele mai aiurite probleme. Ici-colo cîte un cizmar sau depanator de aparate electrice. Nimic productiv, nimic apt de a umple golurile imense din magazine. Și scaunul se rotea mereu, „Noroc și la mulți ani!“, după care urma o altă plîngere și o altă aberație. De ce i le spuneau toate lui? He, he! Știau ei prea bine de ce i le spuneau lui! Cui altcuiva? Și — ceea ce depășea orice limită — fiecare dintre cei cu care vorbea era convins că Doctorul face parte din partidul său, din fracțiunea sa. Cu ocazia aceasta, apucă să vadă și Diamant că pînă și la Piatra Arsă nu mai exista nici o comuniune între oameni, pînă la urmă se dovedise că pînă și acolo certurile politice făceau ravagii, crima aceea se stabilise că pornise și ea de la o asemenea neînțelegere. Cînd, reuși, în sfîrșit, să plece acasă, Diamant se pomeni acostat pe drum de alți nenumărați prieteni, de cei mai pătimași „politicieni“, cei ce refuzaseră cu indignare să intre în casa unui țărănist. Ei erau fesenişti convinși, oameni care se legaseră încă din decembrie de Iliescu și de Roman și care vedeau în toți ceilalți unelte ale „destabilizării“. Aștia nu-i povesteau atîtea nereguli ca și ceilalți, deși pomeneau și ei de tot felul de matrapazlîcuri, însă ei dovedeau „negru pe alb“ că există forțe menite de a-i face pe unii să saboteze bunul mers al lucrurilor. Care „bun mers“? Nimeni nu-l vede... Păi, nu se poate repara totul într-o lună, tot ceea ce s-a stricat în zeci de ani... Unii dintre ei au auzit că dom' doctor vrea să-și dea demisia. Păi, cum o să facă el așa ceva? Cine să conducă în locul dînsului. Sînt destui, făcu Diamant. Eh, el tot modest ca întotdeauna... Chiar așa, își recunosc în taină și Niky, de unde atîția oameni? Nu găsești medici specialiști, nu găsești medici stagiari, nu găsești contabili, nu găsești șoferi. Nu găsești nimic. Mai mulți conducători auto de pe salvări s-au privatizat. Altor li se ofereau salarii duble din partea unor societăți particulare de turism. Și toată ziua în străinătate, și salariu mai mare, și posibilități de a mai face rost de ceva valută... De ce să rămîna? Nu le ridică nimeni statuie în fața spitalului județean. Cu o săptămînă în urmă izbucnise un scandal în presă fiindcă două salvări fuseseră reți-

nute la graniță întrucît șoferii lor încercaseră să ducă în străinătate niște porci. Asta fusese chiar prea de tot! Să nu ne gîndim decît la faptul că animalele murdăriseră locul unde trebuiau să se afle bolnavii. Dar cîte și mai cîte implicații avea cazul... Cei doi șoferi mai ieșiseră de zeci de ori cu mașinile statului. E drept că nu cu porci. Diamant trebui să-i dea afară, însă directorul Salvării protestase: ambii șoferi veneau punctual la serviciu, nu se îmbătau, erau foarte buni profesional. Ceea ce au făcut au săvîrșit în afara orelor de serviciu. Da, dar cum să lăsăm nepedepsită folosirea mașinilor statului pentru cea mai ordinară bișniță? Atunci n-avem decît să ținem în garaj mașinile fără să avem pe cine pune să le conducă. Și, într-adevăr, nu găsiră alți șoferi. (Sînt prea mulți taximetriști particulari, sugeră cineva. Salariile la stat se dovedesc total necompetitive, spuse altcineva. Dar Diamant știa că nu era de vină nici una, nici cealaltă. „Pînă n-ai de unde alege, nici nu poți să pretinzi! Și asta-i valabil în toate domeniile!” spunea el, cerînd în toate ședințele stimularea... unui șomaj sănătos. Cum să încurajezi tu, administrație, șomajul? se mirau ceilalți și nu-l luau în seamă.) Pînă la urmă, cineva, nemulțumit de scandalul cu salvările care au încercat să iasă cu porcii în străinătate, a publicat un articol în ziarul local unde se afirma că nici doctorul Diamant nu era foarte curat, că și el se plimbase la tot felul de congrese pe vremea dictaturii în străinătate și cine se plimbase pe atunci în afara granițelor? Iar năravul nu se uită, de cîte ori și cu ce scop fusese actualul șef al sănătății județene peste hotare? Pe banii cui și cu rezultate pentru cine? Ca să nu mai amintim că doctorul Păruș este și el la locul lui, trei sferturi dintre directorii de spitale, policlinici și secții au rămas bine-mersi, la posturi, după ce au dus-o — toată lumea știe — excelent și în timpul lui Ceaușescu. Dar medicamente se găsesc? Dar paturi mai multe avem în spitale? Există măcar un singur domeniu în sistemul sanitar județean unde s-au făcut ceva îmbunătățiri? Pînă și secția de oftalmologie fusese dată afară din frumosul sediu — unde stătuse zeci de ani — pentru că acolo se mutase un partid. Chiar nu se uită nimeni la ce face acest doctor Diamant?

Iar doctorul Diamant rămase cu gura căscată citind articolul, dădu mai multe telefoane urlînd la redactorul șef, la Salvare și la cel ce a semnat materialul, drept care fu taxat drept ceaușist, el încercînd să impună „de sus“ o anumită opinie. Și uite, își zise Diamant, nici unul dintre cei ce s-au grăbit să-i toarne tot felul de baliverne locale nu a spus măcar un cuvînt despre articolul acela blestemat, nici unul nu i-a luat apărarea, nici unul n-a depus mărturie că Doctorul n-a fost și în Anglia, așa cum se susținea în ziar. Toți știau unde a fost, dar nici unul n-a protestat. Și nici unul n-a spus că a adus din Germania două tomografe, nu știu cîte tone de medicamente și o groază de tehnică dentară. Nici unul n-a spus că a ajuns acasă o dată pe săptămîină înainte de căderea întunericului și că în tot restul timpului aleargă pentru a mai cerși una și alta pentru o circă sau pentru un salon de spital. Măcar atîta văd și ei? Doar unul singur l-a întrebat de ce n-a uzat de „dreptul la replică“? Adică să răspundă Diamant, e treaba lui, alții nu se amestecă!

Tot autoenervîndu-se, băgă mașina în curte. Era amețit bine de atîta bairam, de atîtea urări cu paharul în mîină, de atîtea „probleme urgente“. Răsuflă ușurat cînd își descălță pantofii în hol. Dar în camera lui îl aștepta Lavinia.

Niky se speria: fata nu-l căuta decît dacă se întîmpla ceva, iar el era prea obosit pentru a mai asculta alte chestiuni „de neamînat“.

— Ce-i nou? o întrebă, în timp ce o sărută pe frunte.

— Tată, puți ca un marinar.! De aia am tot sunat eu și mi s-a spus că nu ești încă acasă...

— Da, dragă, am băut. M-ai mai văzut tu vreodată băut?

— Numai asta mai lipsea...

Diamant intrase gata înfuriat în casă. Povestea cu articolul îl măcina din cînd în cînd, ca un reumatism. Sau ca o durere de măsea izbucnind la intervale neregulate. Apoi simțise o mare ușurare intrînd în casă și sperînd că se va putea întinde. Seara, tîrziu, urma să se transmită la televizor și un meci de fotbal. Perspectiva de a face o baie, de a se culca și de a privi din pat meciul aproape că îl calmase. Probabil că nu va vedea mai mult de cîteva secvențe din prima repriză și va adormi,

dar chiar și acest program îl umplea de bucurie. Și, acum, iat-o pe Lavinia ! Iat-o pe Lavinia nemulțumită că îl vede pentru prima dată în viață pe tatăl ei băut. Niky se autoambala vertiginos .Știa bine că peste câteva clipe va urla la fiică-sa, că aceasta va izbucni în plîns și va pleca val-vîrtej. „Sînt gelos ca un tîmpit, își spuse Niky, sînt gelos pe geniul jazzului, individul admirat de toată familia. N-au decît ! Ei au o familie, eu am Piatra Arsă. Asta e familia mea ! O familie care nu s-a grăbit să dea o dezmințire în ziar atunci cînd a apărut acel articol...”

— În fond, cărui fapt i se datorează plăcerea de a te avea aici la o oră atît de tîrzie ?

— Tată, nu-mi arde deloc de ironiile tale ! N-ai decît să i le oferi domnișoarei Colțea !

Aha ! Vasăzică și Lavinia era geloasă. Toți sîntem mereu geloși unii pe ceilalți, cel bătrîn pe cel tînăr, cel tînăr pe poziția cîștigată de cel bătrîn, cel bogat, dar urît pe cel frumos însă sărac, cel frumos însă sărac pe cel urît dar...

— Ce-i cu ea ? Și unde e ?

— Fii liniștit ! Domnișoara face nani ! Nu ți-a furat-o nimeni !

Cu cîteva luni în urmă, familia l-a rugat pe Niky să se mute înapoi în vilă, mai ales că acum aceasta se eliberase aproape în întregime și nu numai că aveau cu toții loc berechet, dar și cheltuielile s-ar fi redus considerabil pentru toată lumea. Diamant motivase că nu vine, întrucît trebuia să aibă cineva grijă de bolnavă. Altă dată, într-o duminică, ar fi trebuit să meargă în formație completă la o înmormîntare la țară, la un cumnat al socrului Laviniei și Niky refuzase din nou pe același motiv. Asta era prea mult ! În fond, i s-a replicat atunci, locul bunicului este alături de nepot și nu în preajma unei domnișoare ce i-ar putea fi și ea cel puțin fată, dar se vede că ființa aia i-a sucit cu totul mințile. Și asta, se autoenerva mai departe Doctorul, asta fără ca „ai lui“ să știe că a fost într-adevăr ceva între el și nepoata lui Colțea. N-aveau de unde să știe ! Nimeni n-o știa. El, Diamant, ar fi înnebunit dacă și asta ar fi ieșit la lumină. Deși... ce să mai vorbim, azi înainte de a te gîndi tu la un lucru, îl știe deja toată

colectivitatea. S-a convins de destule ori că e așa. Dar despre ceea ce a fost între el și...

— Sper că nu de asta ai venit !

— Nu poți să spui că te deranjăm de prea multe ori !

Lui Niky îi părea rău de modul cum o primise. De fapt, avea și ea dreptate. Întotdeauna au și ceilalți dreptate. Vru s-o tragă spre el. De aceea n-avem noi niciodată dreptul să ajungem la bucațica noastră de dreptate.

— Sînt și eu obosit...

— Sigur. Tu ești întotdeauna obosit. Ori de cîte ori ți se cere ceva !

Era o minciună ! Nu s-a întîmplat să i se ceară ceva și el să refuze. În afară de a se muta la ei și de a avea grijă de copil. Acolo trăiau doi pensionari, dar tot el era cel ce ar fi trebuit să aibă grijă de nepot. Ca ei să meargă să lucreze pămîntul. Să mai facă un ban ! De parcă nu le-ar da și el bani... Și casa le-a dat-o...

— Și totuși nu vreau să ne certăm !

— A dispărut Doru !

— Iar ?

Nu, zău că n-a vrut să fie ironic, însă nu se putea stăpîni. A și băut prea mult. Îi venea să rîdă. Numai să nu izbucnească în hohote.

— N-ai mai venit acasă de cinci zile.

Diamant se întoarse cu spatele și-și mușcă buzele. Numai să nu izbucnească în rîs !

— Unde... Unde s-a dus ?

— Sîmbătă de dimineața a plecat la București la o adunare.

— La ce adunare ?

— La o întrunire pe țară a sindicatului lor.

Doru era acum mare lider sindical. La revoluție fusese în primele rînduri. O cărase și pe Lavinia cu el la demonstrația din 22 decembrie. Părinții lui erau înnebuniți de spaimă să nu pățească odorul lor ceva. Telefonaseră la Piatra Arsă, însă domnul doctor se plimbase pe cîmp cu Robert. Pe urmă, Doru fu primul care părăsi frontul. Nu mai dădu pe la prefectură, în schimb deveni liderul sindicatului din întreprinderea textilă. Acum ar fi putut să-și reia munca la casa de cultură, i s-a oferit chiar și postul de director, cineva l-a chemat și la București, la minister. Nu, acum Doru făcea

muncă sindicală. Jazul aproape că nici nu-l mai interesa. Pe socru-său îl bîrfea peste tot că s-a dat cu puterea, Sau, mai degrabă, îl compătimea. Bătrînul a fost un om de treabă și un bun specialist. Este inexplicabil cum de a putut renunța la vocație de dragul unor funcții ! „Ce ? Tu n-ai făcut la fel ? De cînd e vocația ta mitingul și greva ?“ Da, dar la chestia asta Doru nu răspundea. Dealtfel, nici nu se agreeau, nici nu se căutau. Dacă s-au mai văzut de două-trei ori de la revoluție. Dar și atunci, ba unul, ba celălalt îngăima două vorbe și se făcea nevăzut.

— Poate mai ține adunarea aia a lor...

— Nu. Am telefonat peste tot. Mi-au spus că a plecat într-o pauză să mănînce și de atunci n-a mai fost văzut.

— Cu cine s-a dus să mănînce ?

— Nu știu. Cred că singur.

— Și ce vrei să fac eu ?

— Tu ești acum în toate comitetele. Dă un telefon, află ceva !

— Uite ce e : acum e ora unsprezece noaptea ! (Meciul începuse de un sfert de oră...) Pe cine vrei să deranjez la ora asta ?

— Probabil că-l cunoști și pe șeful poliției...

— Îl cunosc. Ne întîlnim o dată pe săptămîină la ședințe. De unde să-l scot acum ?

— Trebuie să aibă un ofițer de serviciu !

— Lasă-l în pace ! Acum e meci la televizor...

— Dracu' să-l ia de meci ! Tu nu înțelegi că a dispărut soțul unicei tale fiice ? !

— Data trecută am alergat cu tine peste tot și degeaba. A apărut frumos-frumușel și singur.

— Din pricina meciului...

— Ce din pricina meciului ? ! Mă uit eu acum la televizor ? L-am conectat măcar la curent ? Pe cine să sun ? Și cine să fie atît de impresionat că unica mea fiică își rătăcește mereu soțul ?

— Dacă îți imaginezi că e cu o tipă...

— Eu nu-mi imaginez nimica. Știu numai că individul a mai încercat o dată să fugă peste graniță...

— Acum are pașaport. Poate pleca și fără...

— Păi, tocmai asta e ! Dacă a plecat iarăși ?

— M-am uitat în sertar : pașaportul e la locul lui.

— O să vedem mâine.

— Tu nu vezi câți dispăruți sînt dați mereu prin ziare și la televizor ?

— Eu n-am timp de asemenea lucruri !

— Zău, tată, nu te supăra, însă am impresia că nu mai ești om !

— De cînd ai impresia asta ?

— Cam de cînd a murit mama.

— Sînt foarte obosit. Ne culcăm și mâine dimineață...

— Eu nu pot rămîne aici ! Trebuie să doarmă cineva cu copilul.

— Dar socrii tăi ?

— Ei pleacă mâine devreme la țară să...

— Cum ? Lor nu le pasă că le-a dispărut feciorul ?

— Au o ocazie cu cine să meargă...

— Vezi și tu că eu am băut. Nu te pot duce acasă.

— O să iau un taxi !

Sunară după o mașină. Aceasta sosi după miezul nopții. Între timp, tatăl și fiica nu mai schimbă nici un cuvînt. El vru s-o întrebe dacă nu i-e foame, însă i se păru la fel de firesc ca și ea, în calitate de fiică iubitoare, să-i pună aceeași întrebare. Stăteau fiecare cu gîndurile lui. Robert, care i se gudura la picioare, îl privea în ochi și îi alimenta furia împotriva Laviniei. (Și între fată și dulău exista o veche ură. O dată, Robert o și mușcase. Fiindcă ea îl lovise cu piciorul, îi spusese cîinele lui Niky din priviri. Cum să-i comunice așa ceva Laurei ?) Mai mult ca sigur, Doru o să apară peste o zi sau peste o lună, va spune că a fost puțin pînă în Franța sau pînă într-un cătun din Oaș, familia va răsufla ușurată și o să-i ierte totul, el va regreta că n-a dat nici un semn de viață, însă a fost extrem, dar extrem, de ocupat. Lui Diamant îi era rău de oboseală, nici baie n-a făcut, nici la meci nu s-a uitat. Dintre sutele de taximetriști particulari nici unul nu era disponibil la ora aceea. Abia după o oră sosi o mașină. S-a rătăcit, se scuză el. Nici nu-i de mirare, acceptă fata. Diamant plăti și reveni în casă. Ceilalți doi dulăi îl urmau dînd din coadă, dar se opriră în fața uși de la intrare. Mai departe nu putea pătrunde decît Robert. El era cel mai tare, el stabilea regulile. Stăpînul nu observa sau nu voia să intervină.

Meciul era pe gătate .Păcat. Se înscriseră mai multe goluri. Probabil că a fost interesant ! Dacă s-ar fi... Niky adormi în fotoliu. Îl trezi telefonul. Cuscii se interesau ce e nou. Era unu noaptea. Ce să fie nou ? Păi, ei trebuie să plece pe la patru... Lavinia n-a venit însă ? Ba, tocmai a intrat în casă. (Asta trebuia să fie o minciună ! Drumul n-a putut dura atât. Probabil că n-au avut curajul s-o întrebe pe ea și atunci i-au dat telefon monstrului.) Nu, nu-i nimic nou. Și el va trebui să doarmă câteva ore. Nu ? Vom vedea ce ne mai aduce ziua de mâine. Socrul Laviniei îl întrebă complice : „Știți cu cât s-a terminat meciul ?“ (Nu-l tutuia : monstrul mai avea și sensul inițial, acela de monstru sacru.) „Nu știu.“ „Nu v-ați uitat ?“ „Nu.“ „A fost cinci la trei ! Opt goluri ,domnule !“ Niky renunță să întrebe cine a dat cinci goluri „Noapte bună ! Mai vorbim mâine. Adică azi... Cuscii s-a uitat și el la meci... El avea voie ! Numai monstrul să nu se uite ! Mâine, adică azi, Niky va... adică nu va face nici un pas spre a-l găsi pe Doru. Chiar prostul lumii nu-i nici monstrul !

Mâine se va scula târziu. Va dormi cât va avea chef !

Dar nu se culcă. Zăcu în continuare în fotoliu, îi era dor de Rori și îl aduse și pe Iakakakadu în încăpere. Zăcea într-o semiinconștientă și se făcea că Rori se certa cu Colțea. Îl enervau toate reproșurile pe care și le aruncau reciproc, deși fiecare dintre ei avea dreptate în felul său.

La un moment-dat, ținea minte, a intrat în încăpere femeia care dormea în cameră cu nepoata lui Colțea și-l întrebă de ce nu se culcă .Și să scoată și cîinele afară întrucît se aude în toată casa. Doctorul o liniști și ațipi iarăși. (Tot în fotoliu.) Dormi dus pînă îl trezi din nou telefonul. Era zi. Era aproape nouă. Era duminică.

5. ULTIMA DISPARIȚIE A LUI DORU

Autorul simte nevoia de a introduce o paranteză : niciodată în perioada dictaturii, oricît ar părea de ciudat, n-a făcut eforturi prea mari spre a se autocenzura. El știa foarte bine ce trece *în mod normal* și ce nu trece și mai era conștient și de faptul că restul tot nu se putea calcula. Așa că, fără a căuta „șopîrle“, devenise un mecanism autoreglat. Însă cartea aceasta nu se știe cînd va

ieși pe piață, condițiile sînt cu totul altele, ceea ce nu este de spus și este totuși strecurat în text nu mai reprezintă un titlu de glorie. Unul dintre puținele locuri unde albul n-a devenit negru și negrul n-a devenit alb este scrisul. Acesta este contextul în care-și amintește autorul de stupoarea, urmată de indignare, provocate de afirmația unui om politic controversat care se plîngea de lipsa de elemente valoroase în marea masă a populației. Scandalul declanșat l-a determinat pe respectivul s-o lase mai moale și să caute nuanțe atenuante în cele declarate. Dar această narațiune unde duce? O parte dintre personaje au murit de acum în prima parte, altele „au fost pierdute pe drum“, doctorul Diamant, „șeful sănătății județului“ se tot vaită că nu găsește „oameni noi“ pentru funcții de conducere — ba, a ajuns să se plîngă și de criza de șoferi — și, iată, acum dispare și Doru. Pe de altă parte, Domnișoara, nepoata lui Colțea, care promitea atît de mult, se descompune în negura bolii, Țumpa s-a mutat la Cluj — pentru a i se pierde urma, șopteau răutăcioase duhurile nopții la urechea lui Niky —, secretarul de partid se dizolvă în ceața unui trecut apropiat, pe care toată lumea vrea să-l uite (probabil că s-a întors la familia sa și și-a deschis o afacere prosperă.) Ședințele interminabile, multitudinea misiunilor asumate și limitele fizice ale timpului și ale disponibilităților sale îl fac pe Diamant să rămînă absolut, singur. Bineînțeles, de vină este autorul, dar nici personajul nu poate fi pe deplin disculpat. Iată, de pildă, episodul — din păcate ultimul episod — cu Doru. A doua zi după ce-l căutase Lavinia, Niky dădu cîteva telefoane, însă nu-l găsi nici pe comandantul poliției, nici pe primar. Pe altcineva pe cine să caute? Unul era plecat din localitate, al doilea era tot prin ședințe. Apoi intră Niky însuși într-o consfătuire și-și aminti doar seara de Doru. Dădu un telefon fiicei sale și află că nu, Doru nu apăruse. (Diamant aproape că răsufală ușurat: acum că a umplut orașul cu dispariția ginerelui său, s-ar fi făcut pur și simplu de rîs dacă acesta ar fi reapărut din senin. Rușinos, dar asta simțea Niky în clipa aceea.) Nici socrii Laviniei nu se întorc de la țară cîteva zile, rămînînd să lucreze pămîntul reprimat în urma desființării coopera-

tivei agricole. Nu le-a fost restituit cu acte în regulă — încă ! —, dar va veni și asta. Când ? Nici lumea nu a fost făcută în două zile ! Cine să se ocupe de copil ? De copil ? ! A uitat domnul doctor că mai are și un nepoțel pe lumea asta ? Și, așa cum a găsit o soluție pentru ca zi și noapte să se afle mereu cineva alături de domnișoara Colțea, de ce nu-și bate capul măcar un sfert de oră să ajute și situația nepotului ? Cine să-și mai bată capul ? De ce nu-și bate taică-său capul ? Păi, tocmai asta e că tatăl a dispărut. A dispărut, înțelegi ? Și cuscrii ? Nu te mai lega de ei ! Au plecat pentru câteva zile ! În rest se ocupă ei de... Discuțiile nu se mai terminau și Niky trebui să admită că el era cel ce se depărtase și de propria-i familie, fiind dispus, dacă s-ar fi putut, ca, după ce le-a pus la dispoziție o vilă în centrul orașului, să le și plătească oricât numai să nu-l pișălogească. Să-l lase în pace ! Da, dar asta însemna, implicit, că nu mai voia să știe de ei ! Asta însemna, deci, că simțea nevoia de a se rupe definitiv. Nu, nu-i adevărat, își spunea altădată, nu-i adevărat, chiar dacă nu se dă în vînt după Doru, Lavinia — mă rog, Laura — îi era totuși dragă, dacă ar fi fost nevoie, și-ar fi dat viața fără să clipească spre a o salva. Viața da, dar altceva nu prea. Iar copilul, copilul era nădejdea sa în nemurire, copilul cum să nu-l iubească mai presus de orice ? Totuși, să stea și să se prosteașcă, jucîndu-se cu el, zău, orice om normal ar trebui să înțeleagă... Doctorul Diamant n-avea de cele mai multe ori vreme să prînzească, n-a mai fost la un spectacol de ani de zile, cumpără ziare fără a apuca să le citească măcar titlurile și atunci cînd să mai facă și pe bona ? Și de ce el, cînd există doi bunici sănătoși, foști învățători, obișnuiți să educe pruncii ?

— Parcă nu văd ? îi repeta Lavinia la telefon. (Asta era evident Lavinia, nu Laura.) Nu te mai interesez nici eu, nici Doru și nici măcar bietul copil...

— Bine, mîine ți-l scot pe liderul tău sindical din pămînt !

Diamant începu să-și urască ginerele, după ce pînă atunci doar l-a disprețuit. Chiar dacă l-ar fi găsit strivit sub un camion, ar fi fost încredințat că nătărăul nu făcuse decît să se arunce intenționat în moarte spre a-i produce complicații socrului. Dar ar fi fost prea simplu

să-l găsească pînă și mort. Nu, așa ceva nu cadra cu obiceiurile individului, un om cu cea mai încîlțită minte din cîte i-au fost date doctorului să întîlnească vreodată. „Doru este un Stan și Bran fără umor, dacă îți poți imagina așa ceva... Cei doi comici au proprietatea de a începe fiecare film într-un decor ordonat, făcîndu-l fereniță secvență cu secvență. Întrebarea este : cum reușesc cele două personaje — sau altele asemenea lor — să se trezească la debutul narațiunii într-un univers coerent, întîmplările povestite pe ecran presupunînd că se succed vieții lor de pînă atunci ? Cum de nu au distrus totul cu o secvență înainte de a face privitorul cunoștință cu ele, cum de apucă în tot serialul de întîmplări nătînge să mai aibă ce distruge, pornind mereu de la un decor civilizată, de la o costumație decentă, de la niște relații sociale normale ? Parcă puse acolo de mîna unui zeu bun, dornic să vadă cum le vor sfîșia ei pe toate încă o dată și încă o dată... Dar Stan și Bran au, cel puțin, haz, pe cînd Doru, deși milostivit și el mereu de același zeu bun cu daruri nemeritate, sfărîmă fiecare cadou, avînd grijă să tragă și pe un altul în furia sa distructivă.“ Cam aceasta era esența discursului pe care i l-a ținut Diamant de nenumărate ori fiicei sale, Lavinia ascultîndu-l doar în funcție de nevoia pe care o avea în clipa respectivă de Niky. De data asta nu-l lăsă să ajungă nici măcar pînă la a doua propoziție, cînd el o anunță că mai trecuse o zi și nu reușise în ciuda asigurărilor — să-l găsească pe Doru.

— De fapt, unde l-ai căutat ?

— Unde ? Peste tot ! Am dat atîtea telefoane, încît am făcut scurtă la mînă.

— Și te așteptai să-l găsești la telefon ? !

— Ai tu o idee mai bună ?

— Tu ești cel ce le știe pe toate, tu ești marele boss, mîndria științei și a administrației județului... Cînd voia să fie rea — ce-i drept, nu foarte des — Lavinia ajungea la performanțe.

Ce să-i răspundă ?

— La poliție l-au înregistrat...

— Încă o dată ? Păi, și noi l-am dat dispărut de o săptămînă...

— Mă rog... Mi-au pus în față mai multe variante : fie că a plecat din țară...

— Ți-am mai spus că pașaportul e la locul lui și nu e chiar atât de timpit nici Doru să plece clandestin, când are posibilitatea s-o facă legal !

— Mi-au mai sugerat că poate... ăă... poate e cu vreo femeie...

— Aia cu care ai vorbit îi judecă pe toți după ei...

— Au anunțat toate posturile de poliție, toate spitalele... Ce să facă mai mult ?

— Și pentru atîta lucru ai dat tu nenumărate telefoane ?

— De cînd l-am cunoscut pe Doru, întotdeauna n-a făcut decît încurcături...

— Da, dar acum e dispărut ! Poți să înțelegi deosebirea ?

— O să apară ! Nimeni nu se volatilizează...

— Tu nu vezi cîte persoane dispărute se dau în fiecare zi la televizor ?

— Eu n-am timp să mă uit toată ziua la televizor !

Dar Doru n-a apărut. Discutînd, într-o seară cu niște vecini din Piatra Arsă despre ginerele dispărut, aceștia îi confirmară că și din cartier lipseau mai multe persoane. Înainte de revoluție, miliția a pretins că ticăloșii au fugit peste graniță sau că s-au încurcat cu alte femei. Acum, poliția promite să facă toate cercetările posibile. În fond, aceeași oameni se ocupă și acum, ca și atunci, de cazurile cu pricina. Se pare că se caută oile cu ajutorul lupilor. Unii dintre cei dispăruți cu ani în urmă n-au mai fost găsiți niciodată. Alții au fost descoperiți, întîmplător, morți. Mai există și numeroși criminali... Păi, sigur că există și criminali, atîta vreme cît există oameni omorîți ! Nu, noi vorbeam de bandiți, nu de cei ce omoară organizat !

Diamant nu putea crede toate astea. Sigur, și la televizor, mai nou, mai apăreau fotografiile și semnămentele unor persoane date dispărute; însă era vorba mai ales de copii sau de bătrîni bolnavi. Cei cîțiva oameni în toată firea puteau într-adevăr să fi dispărut peste graniță sau la drăguțe. Dar Doru nu mai apărea.

Într-o zi, îl rugă pe un procuror, cu care lucra de mai multe luni împreună la prefectură, să se ocupe de

caz. Omul se arată amabil, veni acasă la Lavinia, aceasta îi povesti tot felul de lucruri despre Doru.

— De fapt, eu nu vreau decît să vă ajut, accentua omul legii. În mod normal, trebuia să vă învit la procuratură...

La întrebările sale, Lavinia povestea amănunte cu totul necunoscute de Niky. Parcă era vorba de un cu totul alt personaj. Doru ar fi făcut disidență înainte de evenimentele din decembrie, ar mai fi avut de lucru cu securitatea și înainte, chiar și în afara acelei treceri frauduloase a frontierei, ar fi fost părtaș la un grup care tipărise manifeste, grup în mare parte arestat, el scăpînd nedeconspirat. Și altele asemănătoare.

Procurorul nu lua nici un fel de notițe, doar asculta și, din cînd în cînd, mai punea cîte o întrebare. Părea un domn impecabil, luînd foarte politicos la cunoștință o poveste de familie. Ca între vecini.

În schimb, Niky își rodea unghiile. Versiunea Laviniei semăna leit cu istorisirile din manual despre ute-ciști. Niky vizualiza scenele ca într-unul dintre numeroasele filme stas, rulînd ani și ani de zile pe ecranele cinematografelor și ale televiziunii. „Doru Pistruiatul!”. Și figurile maladive depersonalizate ale torționarilor îi apăreau în față. Păi, astfel am putea să-l și găsim pe dispărut, își zise Diamant și se concentrează, poate-poate va descifra fizionomiile de pe măștile ce i se treziseră în imaginație. Dar nu erau decît chipurile unor actori cunoscuți, specializați în comisari ai siguranței sau ai jandarmeriei, umblînd toată ziua după cei patru sute de comuniști ilegaliști din fabrica avînd optzeci de angajați. Corect, „ca scos din cutie“, pînă și procurorul-cunoștință părea să facă parte dintr-unul dintre cei ce-i reveneau în memorie. „Și Iulius Caesar avea o armată secretă, și toți dictatorii de dinaintea sa. A existat, desigur, și siguranța, a existat și securitatea, există și serei. Dar toți ăștia să nu facă altceva decît să răpească și să omoare oameni?”

Lavinia povestea mai departe isprăvile fără de sfîrșit ale soțului ei — sau atît cît pretindea că știe și ea —, iar domnul elegant asculta, dădea din cap, mai sorbea o înghițitură din ceașca de cafea.

Niky privea scena ca într-un coșmar.

6. VI-L MAI ADUCEȚI AMINTE PE BURLEANU ? AUTORUL A UITAT COMPLET DE EL. DAR BURLEANU ÎȘI AMINTEȘTE DE NIKY.

La un moment-dat, după funerariile unui șef de catedră și șef al clinicii, s-a răspîndit zvonul că tovarășul Burleanu, profesor, membru corespondent al Academiei, ministru adjunct al sănătății, însă, în primul rînd, membru supleant al C.C. al P.C.R. ar fi căzut atît de zdra-văn de pe cracă încît to'a'ășa personal l-ar fi exilat în provincie, în gerurile getice, șef de catedră la o facultate de la capătul lumii. Niky își amintește cum Rori s-a enervat îngrozitor, cum intrusul, în logica ei, ar fi venit direct din recipientele blestemate ale diavolului, altfel neputîndu-se explica faptul că un om luptă — poate toată viața fără rezultat — spre a dobîndi un lucru, pentru ca altul să-l primească drept... pedeapsă... Păi, cum ? Burleanu ăsta, campion al ședințelor și al indicațiilor prețioase, poate să se compare cu miile de ore de consultații și de studiu ale lui Niky ? Și, totuși, el va trebui să ispășească o pedeapsă care pentru un adevărat profesionist ar fi reprezentat o recompensă firească.

Pe urmă, tovarășul Burleanu, după ce a fost cîteva zile *neoficial* prin urbe, a reușit să înduplece zeii și să se întoarcă fericit la București sau poate altundeva, într-un municipiu cu o climă mai puțin aspră și cu personaje mai rafinate, cu amfiteatru și terme mari. Cine știe ce s-o fi întîmplat cu exministrul, oricum, la clinica din extremul imperiului n-a mai descălecat. Ceea ce a făcut-o pe Rori să comenteze că doar un prost ca Niky poate rămîne între troiene și barbari, fără a i se răsplăti sacrificiul. „Dacă ar fi rămas, ai fi murmurat, dacă a plecat gîngurești, ce vină are bietul Burleanu ?“ o întrebă Niky, plictisit de subiect. „Ce vină are ? Acea că există !“

Apoi Burleanu nici măcar n-a mai existat pentru ei. Au venit alți tovarăși și Rori și-a vărsat năduful în direcția lor. Însă exilul la hotarele imperiului se pare că i-a priit tovarășului Burleanu întrucît Diamant îl recunoscuse la televizor după revoluție și-l văzu tot mai des

...ieanu își amintea de
...curești spre a-i oferi
...cu rang de demnitar.
...însă nici nu acceptă.

...ul doctor ministrului,
...mă sosi cineva în ca-
...fără a da un răspuns.
...ă. Doru nu apăruse.
...inia nici măcar nu-i
...Bătrîni îi ieșiră cu
...dine firească de pă-
...gea, dar cei doi îl
...vinovatul principal al
...nant. El alerga după
...său a dispărut.

...ministru !

...tutuiască. Doctorul
...orgoliului lor, omul
...LOR ! De data asta,
...dețului nu funcționa.
...ai încîlcite probleme
...era în stare să pună
...re a-și găsi ginerele.
...ama lui Doru, obiș-
...ului ei, simțea că de
...ii grav. Plîngea toată
...de obicei nu primea
...a ieșită din minți, îi
...personal, scoțîndu-l

dispariții, sugera...
barba și și-a lăsat doar mustața. E altcineva, decretă Niky și părăsi morga.

Altădată, procurorul îl chemă la fel de urgent și îi spuse că a dat de niște urme. Au plecat împreună cu două echipaje ale poliției și au pătruns într-o casă din periferie. Niky îi așteaptă în mașină. Procurorul reveni foarte repede și-i spuse că n-a fost decît o alarmă falsă.

Însă...

— Într-o casă din asta pot să fie zeci de ascunzători. Cum să le găsiți în două minute ?

— Hai să mergem, îl zori procurorul pe șofer. Am făcut o simplă plimbare, da ?

De atunci nu s-a mai aflat nimic. Niky însuși a ajuns să se simtă vinovat de dispariția ginerelui său. Mai nou, i se părea și lui că apar la televizor prea mulți dispăruți. Și nu era vorba numai despre copii și bătrîni senili. Dar acesta părea un subiect tabu. Ziarele, căutînd scandalul cu orice preț, evitau, poate, subiectul cel mai gras. Diamant vorbi la telefon cu unul dintre cei mai citiți reporteri din țară. Subiectul în sine e prea vag, replică acela, cazurile concrete pot fi, însă, interesante. Peste cîteva zile sosi în oraș un tînăr redactor care o căută pe Lavinia și pe părinții lui Doru. Peste alte vreo două săptămîni apăru un material în ziarul de mare tiraj. O vreme, telefonul sună de cîteva ori. În urma unei astfel de convorbiri, părinții lui Doru făcură cunoștință cu o familie avînd și ea un dispărut cu cîteva ani în urmă. Cele două grupuri de aparținători, în loc să se consoleze,

Vorbe ! Lucrurile erau mai complicate. La un moment-dat aproape că nu-i mai veni nici lui să glumească. Burleanu îl sună din nou și nu numai că era la curent cu dispariția lui Doru, însă făcu aluzie și la relațiile lui Niky cu Lavinia. Burleanu știa tot și era gata să aranjeze tot ! Pînă și de domnișoara Colțea avea cine să se îngrijească de va veni doctorul Diamant la București. Burleanu va aranja și cu locuința, Burleanu se va interesa și de Doru. Burleanu s-a gîndit de acum și la succesorul lui Diamant la Direcția județeană. Burleanu îl voia neapărat pe Niky la minister. Măcar pentru o vreme. Nimeni nu e legat veșnic de scaun ! Un sacrificiu poate face și Diamant, ce naiba ! Toți facem acum eforturi, toți cei cinstiți. Pe urmă, pe urmă va putea să se tot ocupe de timus, atunci cînd se va retrage la CATEDRA SA de la institut.

Și cinci minute mai tîrziu, orașul întreg a aflat cît de neînlocuit era doctorul Diamant în actuala structură a ministerului. De data asta, Niky însuși nu mai știa ce atitudine să ia: Pe de o parte, faptul că un cineva s-a gîndit deja și la succesorul lui îi dădea de înțeles că nu era vorba de o avansare, ci, mai mult, de o înlăturare. Pe de altă parte, însă, aluzia lui Burleanu că se va ocupa de cazul Doru i se părea socrului un preț care trebuia neapărat luat în considerație.

Totul era cu capul în jos ! Cu puțini ani în urmă, doar cu o veșnicie înainte, Rori ar fi dat oricît să poată să se mute în capitală, să scape de bîrfa mărunță a orașului de provincie. — Doamne, cine și pentru ce s-o fi bîrfit pe Rori ? —, să ajungă în mediile boeme ale scriitorilor. Diamant însuși fusese tentat multă vreme să încerce o mutare la București, deși eforturile făcute l-au deranjat de fiecare dată pînă la scîrbă. Iată, acum i s-a oferit visul pe tavă, ba i s-au promis pînă și avantaje teribile și el nu simțea nici o dorință de a se muta. „Sîntem sclavii obiectelor, își spunea, cum o să car cu mine toată Piatra Arsă, sutele de boarfe inutile, miile de cărți, colțul de lîngă fereastră unde obișnuiesc să adorm în fotoliu ? Dar dacă ar fi tînăr, studentul cerșetor, de pildă dacă i-ar încăpea totul într-o boceluță, atunci ar fi dispus să facă pasul ? Sau... mai ales, mai ales dacă trăia Rori ? Dacă trăia Rori ?“

„Dar nepoata lui Colțea ?“ Nu, gîndul ăsta nu-l suporta ! Biata femeie devenise propria ei caricatură ! Niky evita s-o viziteze în camera ei. Era mai tot timpul drogată, se îngrășase, era total abulică. Doar din cînd în cînd, foarte rar, țipa o dată sau de două ori, sfîșiind noaptea sau stirnind uimirea unui trecător rar al zilei. Sau, poate, nici nu s-a urîțit. Poate că, pur și simplu, acum o vedea ca în realitate. Dar... dar nici asta nu era posibil. Cîteodată, o privea dormind. Sărmana femeie se chinuia și în somn. Nimic din speranța viselor lui Rori, pe care o admirase de atîtea ori minute în șir în fiecare noapte, cînd se întîmpla să ajungă acasă după ce ea adormise. Privind-o pe nepoata lui Colțea, simțea trecîndu-i prin față întreaga scurgere imbecilă a lumii. Ceea ce vedea îi făcea rău fizic ! Pleca, se asigura, se asigura că fata avea îngrijirea trebuincioasă și încerca să-și vadă de ale lui. Nu făcea același lucru și cu Lavinia ? Nu-i ducea și ei, ori de cîte ori se ivea prilejul, tot felul de lucruri greu găsibile într-un oraș mai sărac decît după război ? De cîte ori se putea și de cîte ori își aducea aminte. Și se grăbea să plece și de acolo, după ce „și-a făcut datoria“ !

Ce se întîmplă ? se întreba Niky. Mai există vreun om de care să mă simt atașat peste blestemata „datorie“ ? Și, invers, mai este vreun om să simtă nevoia ca eu să mă străduiesc să mai exist ? Un om cu adevărat interesat de mine... ?

Iar Burleanu trimitea pe cineva să-i spună și pe altcineva să-i aducă aminte. În mașină, în timp ce venea din județ și se gîndea la ședința pe care va trebui s-o conducă peste zece minute, își amintea de propunerile ce i se lansau și se întreba dacă se mai află și el undeva în spatele mecanismului pe care-l reprezenta. Bine, îi spunea, cu oamenii nu mai am alte relații decît de la robot la robot, propria mea carieră nu mă mai interesează absolut deloc, deși... deși vechi reminiscențe mai dăinuiau — îi convenea să nu dea nimănui socoteală, să facă unele lucruri imposibil de realizat decît dintr-o funcție de conducere, îl mai gîdila gîndul că putea vorbi despre ce credea el că e important în fața unui mare număr de oameni de specialitate și putea tăcea cînd

n-avea chef „să se bage“, deși era evident și atunci pentru toată lumea că el mai era de față, că putea interveni oricând, că putea lua o decizie definitivă sau se putea opune printr-un veto irevocabil la un lucru-dorit de toți ceilalți. Diamant era conștient și de aceste tresăriri de orgoliu și-și spunea că ar trebui să le conserve cu grijă, ele fiind singurele lucruri ce-l mai asemuiau cu o ființă normală, cu un om. Da, dar postul de la București, care devenea tot mai însemnat, pe măsură ce el îl refuza tot mai încăpăținat, postul de la București îl lăsa total rece.

Și totuși! Nu-l refuza categoric fiindcă era obișnuit să nu refuze niciodată un lucru ce-i era oferit. („Las' că ție nu ți s-au oferit prea multe cadouri în viață! Parcă o auzea pe Rori. Tu toate a trebuit să le obții doar după o luptă înzecită, inumană!“ Așa să fi fost? Oricine poate spune la fel! Depinde de temperamentul celui în cauză. În fond, nu are nici o importanță!) Și nu refuza categoric propunerile lui Burleanu fiindcă acela pomenise de Doru. (Sau, cel puțin, Niky așa se autosugestionă.) Doru era un neisprăvit din toate punctele de vedere, un încurcă-lume cum nu s-a mai pomenit, un om care pînă și dispărut era în stare să-l facă să ia o decizie de care nu avea absolut nici un chef, dar Doru era totuși tatăl unicului copil al Laviniei și Laura-Lavinia era unica fiică a doctorului Diamant! Era vorba din nou doar despre afurisitul lui simț „nemțesc“ al datoriei? Niky așa credea și, judecîndu-se tot mai aspru, îi spuse că, de data asta, era cazul să încerce să lupte împotriva mecanismului de robot — ce-l conducea.

Burleanu suna la prefectură, iar peste două zile venea domnul Căliman de la București și-i aducea domnului doctor Diamant un mesaj, pentru ca peste alte două zile, secretara să-i spună și ea ce se vorbea la Direcție despre iminenta plecare la minister a domnului director Diamant. Iar asistentul său de la catedră îl întreba cînd să programeze cu studenții examenul de endocrinologie, știut fiind că dom' profesor va pleca de la Institut pentru a îndeplini sarcini pe linie de guvern.

Pînă ce dom' profesor, tot în timp ce venea cu mașina de la o ședință spre a ajunge la vreme la o alta, descoperi

uimit că era interesat de soarta prăpăditului ăluia de Doru nu din sentimente de robot, ci fiindcă spera sincer să-l găsească.

Își spuse, atunci, că a venit timpul să vorbească serios cu Burleanu. Doar că sosi cu o mică întârziere la ședință și nu mai apucă să sune la București. A doua zi fu și mai ocupat.

7. ULTIMUL TÎRG EȘUAT

Zilele treceau ca minutele. Azi e luni, mâine e vineri, orice om cu scaun la cap vineri se pregătește pentru două zile de odihnă. De la revoluție nimeni nu mai lucra sîmbăta. Doar doctorul Diamant își programase cursurile și seminariile de endocrinologie pentru fosta ultimă zi lucrătoare. Studenții mîrîiră, apoi fură de acord. Și facultățile se schimbaseră radical. Învățăceii votau dacă un profesor mai putea sau nu rămîne la catedră. În învățămîntul superior domnea „perioada iacobină”. Pe urmă, cineva și-a dat seama că s-a sărit peste cal, dar, oricum, nu puteai să-i mai ignori pe studenți. Numai că aceștia nu prea mai veneau la cursuri, cei mai mulți erau foarte interesați de politică, unii începuseră să-și facă un scut din această preocupare. Ce puteai să le spui fără să pari un retrograd ? Studenții au fost întotdeauna în avangarda revoluțiilor. Diamant, spre deosebire de colegii lui, habar n-avea că X din anul III devenise lider la Alianța civică că Y din anul V era țărănist înfocat. În pauze, stînd și fumînd cu ei, tinerii îl mai provocau, dar Niky le dădea niște răspunsuri complet dezarmante — răspunsuri legate de nici un partid, de nici o mișcare. Diamant le explică studenților că este foarte bine că ei luptă să schimbe lumea, întrucît aceasta este una dintre himerele supraviețuirii personale. Dar, după părerea profesorului, lumea nu putea fi modificată întrucît nu e ce să schimbi la ea. De mii și mii de ani, nu de prea multe, de cînd istoria a ieșit cît de cît din mit, nici marile probleme, nici mobilurile, nici parametri comportamentului uman nu s-au schimbat. Platon a rămas exact la fel de actual ca în Atena clasică, intuițiile legendarului Pitagora mai sînt valabile, Elena ar fi capabilă și în secolul al XX-lea să stîrnească o conflagrație. Mentalitățile s-au schimbat, mijloacele tehnice s-au perfecționat, posibilitățile de măsurare au făcut ști-

ința mai eficientă, însă, în rest, continuăm să ne plimbăm sub aceeași lună cu iubita și îi șoptim aceleași dulci prostioare pe care le îngînau și învățăceii școlii din Crotona sau tinerii „întunecatului ev mediu“. Oamenii au dus-o prost cu două mii de ani în urmă și, parte din ei, au trăit câțiva ani buni, proporțiile s-au mai schimbat spre a reveni iarăși. Politica este foarte importantă, admitea Diamant, din două rațiuni : pe de o parte, oferă mobiluri suficiente de puternice pentru traiul a mii de oameni, pe de altă parte, poate strica sau îmbunătăți viețile unor indivizi sau grupe de indivizi. Pentru puținul unui trai, cele două motive invocate reprezintă absolut destul. Dar să sperii că viața se va modifica în structura ei intimă tocmai datorită micilor tale eforturi...

Studenții îl ascultau, nu înțelegeau spusele sale și, drept urmare, îi puneau întrebări. Și, deoarece Diamant era mereu capabil să le răspundă fără ezitare, oferindu-le câteva clipe iluzia că i-a lămurit, ei simțeau că profesorul le susține un curs mai înalt și îl respectau. Poate de aceea au acceptat să vină la cursurile de endocrinologie și sîmbăta. Pentru discuțiile din pauze. Cine știe ? Oricum, Niky era mai sărac decît alții cu o zi de odihnă. Iar duminica... Duminica scria la cartea despre timus. Duminica refuza să-și scoată nasul din Piatra Arsă. Ca să nu poată ieși, duminica nu se rădea. Urma luna cu cele o mie de probleme nerezolvate și amînate de săptămîna trecută, marțea... Sîmbăta era zi de institut, iar duminica lucrarea despre timus. Și asta fiindcă Niky mai și chiulea : duminica refuza să treacă pe la clinică. Duminica scria la carte.

Între timp trecea iarna, venea primăvara, apoi vara, urma o nouă iarnă. Deosebiri între zile și între anotimpuri constau doar în faptul că existau perioade cu examene, altele cu vacanțe și altele cu ore de curs. În rest, bolnavii soseau în flux continuu, Direcția era tot mai acaparantă, deși rezultatele se vedeau tot mai puțin, la prefectură problemele parcă se înmulțeau, conferințe și congrese se țineau în toate anotimpurile, scurgerea zilelor nu era întreruptă nici măcar de un concediu, de o deplasare în străinătate, de nimic. Atît doar că existau perioade cu examene, altele cu ore de curs și altele cu vacanțe studențești.

Îar acasă nu-l aștepta decît Robert, un cîine răsfățat și egoist. Niky își amintea de un profesor din liceu, spaima

elevilor, mereu prezent în școală, de față la toate activitățile în afara clasei. Nu se știa dacă era celibatar, divorțat sau văduv, venise în oraș în urmă cu câțiva ani și, spre disperarea școlărilor, reprezenta modelul însăpăimântător de conștiinciozitate. Toată lumea știa că este atît de sever fiindcă se răzbuna pe copii pe nevasta ce i-a murit sau l-a lăsat. Însă omul nici măcar nu era întunecat toată ziua, se întîmpla — destul de des — să și glumească (deși nimeni nu îndrăznea să rîdă la bancurile lui), în fond, nu făcea decît să fie punctual la lecții și să le pretindă și celorlalți să-și vadă de treabă. Cînd Lavinia îi reproșa că pune numeroasele îndatoriri de serviciu înaintea familiei, Niky își amintea de acel profesor de liceu, însă cu timpul, își spunea că personajul nici nu fusese atît de sadic pe cum îi mersese faima, că nu fusese decît un biet angrenaj făcînd parte dintr-un angrenaj și mai mare și trebuind să funcționeze conform uriașei mașinării a cărei parte devenise. Oamenii exagerează, ca de obicei, își spunea Niky, oamenii caută de fiecare dată explicații melodramatice pentru fiecare lucru. Cînd colo, totul este mult mai simplu, ne desprindem de mal, sîntem zmulși de curent, ne ducem spre vale. Unii se opun, se luptă cu valurile și se duc la fund. Alții, puțini, reușesc să se desprindă și să rămîna pe lîngă mal, pînă ce îi va lua curentul din nou. Cei luați de curent au o siguranță elementară : pînă la un eveniment neprevăzut, vor pluti. De bine de rău, se vor menține la suprafață. Pe urmă Niky își mai zicea că, în afară de faptul că îți conferă siguranță, puterea curentului te scutește și de a lua vreo hotărîre. Între latență și decizie, torentul reprezintă scuza. Într-un trai îndelungat, omul nu hotărăște cu adevărat decît de cîteva ori : la momentul intrării în curent (în cazul cînd actul se întîmplă cît de cît voluntar), la eventualele convulsii interne ale valului, cînd încerci să ocupi o poziție mai favorabilă, la puținele momente de revoltă. Doctorul Diamant se nimerise să fie zmulș de un torent mai rapid și mai viguros. Asta îl făcea să pară în ochii celorlalți, a celor ce alunecau mai pe margini, unde apa era mai lină, ca un om foarte ocupat, suprasolicitat și important. Doctorul Diamant se afla într-un lung moment de latență și se lăsa dus de val.

Curentul își are legile lui. Te duce mai repede sau mai încet, te trece peste un prag sau peste o mărunță cascadă,

însă te poate încurca și într-un vârtej. În acest din urmă caz, apa te duce la fund și cine știe când (și dacă) mai apare o forță capabilă să te scoată de acolo. Acesta este un mare pericol, de care trebuie ținut mereu cont. (De parcă i te-ai putea opune cine știe cât...)

Pe urmă, să nu uităm, curentul te plasează într-un anumit loc și necesită multe eforturi și asumarea unor riscuri însemnate să încerci să ajungi mai în față sau mai la mijloc, acolo unde apa este cea mai adâncă și puhoiul mai iute. De undeva din față, prin telefoanele lui Burleanu, doctorul Diamant era solicitat să depună eforturi și să ia o decizie, să se lupte cu valul și să avanseze câteva lungimi peste puterea torentului. Telefoanele lui Burleanu încercau să schimbe ordinea în șir și asta pretinde întotdeauna sacrificii. Era exact ceea ce nu voia Niky. Lui, în clipa aceea, mersul în derivă îi convenea de minune. Era cocoțat pe un yal care nu-l lăsa să se plictisească, care-i pretindea întreaga energie.

— De ce mă doriți atît de mult pe mine ? se interesă odată Niky.

— Fiindcă numai cine caută își dă seama cît de puțini oameni sînt apți pentru un anumit lucru, veni răspunsul.

Diamant știa asta, dar nu-l credea pe Burleanu. Și, foarte în curînd, avea să se convingă de dreptatea intuiției sale.

Între timp, curentul își urma implacabil cursul, luni, marți, miercuri, joi, vineri. Vineri după amiaza erau ședințe. Sîmbăta și duminica erau programate înmormîntările. Coordonînd atîtea instituții, doctorul Diamant se *cuvenea* să participe la toate evenimentele oamenilor din subordinea sa. Sîmbătă era o nuntă. Fiica medicului primar de la secția de pediatrie de la Gurba se căsătorea cu fiul contabilului șef de la I. J. G. M. L. F. S. Asta se întîmpla la cinci după amiaza. La patru avea loc înmormîntarea soacrei directorului adjunct (administrativ) al clinicii O.R.L. O femeie atît de remarcabilă și care s-a prăpădit cu totul neașteptat. Bineînțeles că s-a făcut totul spre a fi salvată, dar...

Cînd era așa, era bine. Diamant fugea la cimitir, strîngea mîini cu o mină îndurerată și se scuza că trebuie să se ducă dincolo. Ce să-i faci ? Viața merge înainte. Asta-i firea lucrurilor. La cinci strîngea mîini cu o voioșie ne-

disimulată și se scuza că fugе la înmormîntare. În viață nu-s numai sărbători ! Așa scăpa de amîndouă evenimen-tele rapid și elegant. Da, dar se putea întîmpla și se întîmpla tot mai des ca un episod să aibă loc sîmbăta și ce-lălalt duminеca. Totul decurgea ca după cel mai ceaușișt grafic, morții mureau în așa fel ca să poată fi înmormîntați în zilele de sărbătoare, nunțile, botezurile, aniversările de tot felul cu o zi mai devreme. Disciplina înainte de toate ! Preoții țineau discursuri interminabile, apropiații stăteau lîngă catafalc, iar îndurerații invitați se certau în legătură cu feseneul sau cu un alt partid politic. Iar luni, doctorul Diamant era primul la slujbă.

Unde erau înmormîntările care stabileau viitoarele ierarhii ale clinicii de endocrinologie sau ale catedrei de resort de la Institut ? Acolo Rori făcea calcule, iar Niky stătea lîngă ea și îi urmărea în gînd gîndurile. Acum asculta interminabilele discursuri funebre și devenea mai ateu decît fusese înainte. Pe timpul cît religia fusese condamnată de stat, doctorului Diamant i se duse vestea ca unui om deosebit de credincios, deși el nu mergea nici-odată la biserică. Dar la o înmormîntare, la masa ce a urmat slujbei funebre, Niky intrase în polemică „publică“, de față cu toată lumea, cu cei trei preoți și, argumentele sale fiind mai pline de citate din cărțile sfinte și mai logice, reușise să-și cucerească preopinenții și auditoriul. Toată lumea făcuse confuzia că erudiția în literatura religioasă și credința în Dumnezeu ar fi totuna. Iar Niky nu făcuse nici un efort spre a-i contrazice. Apoi, cînd majoritatea populației descoperise, după evenimentele din decembrie '89, că este religioasă, cînd asupra țării se abătuse un val de habotnicism — denumit de Diamant drept „feudal“ — Niky declarase în ziarul local că este ateu. Și fiindcă el nu era totuși o persoană atît de cunoscută, mai ales în trecut, se uitase cu desăvîrșire faima lui de „mistic“ și șocase noua-i postură de „liber cugetător“. (Într-un vis, Rori îi făcuse destulă mizerie pentru declarația aceea cel puțin neoportună !)

— A te ruga înseamnă, așa cum spune etimologia cuvîntului, a pretinde dintr-o postură umilă ceva, a cerși, cu alte cuvinte. De ce trebuie omul să cerșească ? se întreba și întreba directorul Direcției sanitare. Cei de față priveau unii la alții, însă nu-l contraziceau. Mai degrabă schimbau vorba.

„Diamant... Ce fel de nume e ăsta ? Român nu e !“. O vreme s-a decretat că Niky ar fi BINEÎNȚELES evreu. Pe urmă, s-a convenit că e polonez. Pornind de la numele unui jucător italian de fotbal, cineva a povestit că pe profesorul de endocrinologie, de fapt, îl chema Diamantini și era din Milano. Sau, măcar, străbunii lui ar fi venit de acolo. Așa că deveni iarăși evreu.

— Pe străbunii mei nu i-a chemat nici Diamant, nici Diamanttini... Ceea ce vă pot spune e că prenumele bu-
nicului meu dinspre mamă era Ali. Asta ca alint.

După doctorul Diamant nu te puteai lua. Subalternii îi spuneau pe ascuns Aliuță.

Iar superiorii îl chemau tot mai insistent la minister. „Aliuță va ajunge mare vizir“, șopteau oamenii cu halate albe, însă bolnavii, care, de obicei, află totul cu o oră chiar înaintea medicilor, nu mai știau cum să i se adreseze : parcă nici „dom' profesor“ nu li se mai părea de ajuns.

Același lucru era valabil și pentru admiratorii fără limite din Piatra Arsă. Oamenii aceia trăiau și ei sciziunile politice generale. A doua personalitate a locului, vicepreședintele Național Țărănesc Creștin și Democrat pe județ, era convins că dom' doctor (Pardon : Dom' Doctor) nu acceptă postul de... ministru al sănătății, întrucât nu este de acord cu guvernul impus de fesene. Ceea ce feseniștii din Piatra Arsă combăteau cu hotărâre, argumentând că Diamant a fost în Front de la 22 Decembrie. Da, el a fost în Consiliu, însă n-a făcut niciodată parte din partidul lui Iliescu. Disputele erau aprige, dar nimeni nu-l acuza pe Niky, ci doar interpretările erau diferite în legătură cu apartenența sa politică.

Gloria aceasta universală a lui Diamant nu era valabilă în prezența familiei. Nepoata lui Colțea era total indiferentă la tot ceea ce se întâmpla în jur, iar Lavinia... Lavinia îl acuza pe față de carierism și de nepăsare față de cei apropiați. Doru era dispărut de peste o lună, părinții săi, oameni bătrâni, făceau audiențe pe la poliție, la procuratura generală, la parlament și la guvern, din suporteri înfocați ai lui Iliescu deveniră dușmanii săi de moarte, întrucât învățătorul pensionar stătuse zile și nopți la poarta palatului Cotroceni fără să poată pătrunde la președinte. Diamant reușea cu greu să-i convingă să nu facă și el și nevastă-sa greva foamei în Piața Revoluției din centrul orașului. Și îi împiedicase doar prin minciuni

și prin făgăduieli exagerate : ba că mâine îi va da un răspuns procurorul șef al municipiului, ba că este cineva de la București care se ocupă de caz și care urma să vină săptămîna viitoare cu un rezultat în județul lor. (Mai tîrziu, lui Niky îi păruse rău că nu-i lăsase să facă vîlvă prin gestul lor. Măcar să fi atras atenția...)

Lavinia îl acuza pe față de ceea ce bătrînii nu-i mai transmiteau decît prin priviri : Niky e un arivist depășind normalul, un om total lipsit de sentimente umane, fără simțul familiei și fără inimă. Altfel cum se explica faptul că a plecat la o șuetă tocmai atunci cînd soția lui făcuse un infarct, că se încurcase cu o fetișcană mai tînără decît propria-i fiică, că se și mutase fără pic de jenă la acea femeie, că o adusese pe biata nenorocită în starea de nebunie actuală, irecuperabilă pentru vecie, o fată care oferise la momentul întîlnirii ei cu Diamant cele mai mari speranțe posibile, că era profund interesat de noi și noi funcții, el, care în clipa aceea nici măcar nu mai știa cîte funcții de conducere și onorifice îndeplinește. Cu asemenea ocazii ieșeau la iveală vechi gînduri ascunse și tînuite de ani și ani de zile, cum ar fi fost, de pildă, o scenă din copilăria Laurei, necunoscută pînă atunci de Niky, fiica întrebîndu-și mama de ce este tatăl ei atît de ocupat și Rori răspunzîndu-i că în viață nu există altă posibilitate ca să ajungi șef. Cînd îi venea cu astfel de reproșuri, Niky rămînea cu gura căscată, atît i se păreau de absurde și de meschine. Însă provizia Laurei era fără de sfîrșit și ocaziile potrivite se repetau tot mai des. Ba erau bunicii programați la o comisie de anchetă și nu era cine să stea cu copilul, bineînțeles că „doctorul“ nevoind nici de data asta să chiulească de la o ședință nenorocită spre a se ocupa de unicu-i nepot, ba apărea un capăt fantezist de fir și Diamant n-ar fi trebuit decît să dea un simplu telefon la primul ministru al guvernului spre a elucida tot cazul, desigur Diamant mințind că nu are cum să ajungă atît de sus.

— Probabil că-ți imaginezi că dacă-i ceri lui Roman un fleac de care nu depinde decît viața lui Doru, ți-e frică să nu se supere și să nu te mai facă ministru..., îi strîga Lavinia la telefon.

— Mai terminați cu prostia aceea cu ministeriatul meu ! Nimeni, dar absolut nimeni nu e dispus să mă facă

ministru și nici măcar nu s-a pus vreodată problema despre așa ceva.

— Dacă nu ministru, atunci ministru adjunct ! Tot orașul știe ! Pe mine vrei să mă prostești ? !

După care urma acuza cea mai totală, acuza provenind de la mama lui Doru și fiind preluată apoi de întreaga familie : Doru fusese omorât drept răzbunare a securității pe Diamant ! Chestia asta i se părea atît de absurdă, încît Niky se simțea în imposibilitate de a mai răspunde ceva. Dar ceilalți adoptaseră ideea și consecința ei cea mai firească era că socrul nu numai că devenise vinovat de dispariția ginerelui, însă nici nu era dispus să facă un efort cît de mic într-o direcție unde era atît de implicat moral.

— Doru a fost omorât, decretase mama și pleca zilnic cu soțul ei la adunările cultului neoprotestant la care aderaseră, la început fiindcă auziseră că acolo oamenii se ajută între ei și poate că îi vor sprijini și pe dînșii în nenorocirea cu Doru. Mai nou duceau și copilul cu ei la lungile slujbe și asta i se părea lui Niky prea de tot.

— Dacă dumneavoastră nu credeți, de ce i-l luați pe Dumnezeu și bietului orfan ? se revoltau cuscrii și, pînă la urmă, se ajungea la eterna poveste că tot n-are cine să stea cu copilul acasă, atîta vreme cît mama și bunicii paterni au de lucru. Aluziile erau prea transparente și Niky sfîrșea prin a jigni, mai ales că le ataca în primul rînd credința — nu secta lor, ci credința în general.

Într-o altă zi, Diamant află că îl turnase cu ani în urmă pe Pavlovici la securitate, numai spre a și-l înlătura din drum. Fu informat și de unde provine știrea : de la o ființă foarte apropiată, ei, da, de la cuscră-sa. Era gata-gata să apară și un articol „bombă“ în ziarul local pe această temă și nu s-a aflat niciodată de ce nu i s-a dat drumul.

Într-un moment ca acesta, cînd un medic fusese imper-tinent cu el, nemulțumit că nu i se oferă un drept pe care nu-l avea, după ce Laura îi servise o nouă obrăznicie, fiindcă Diamant nu se oferise să alerge pînă în satul socrilor unde trăia odată ca niciodată un moș fără babă și fără moștenitori, moș ce era unchi de-al tatălui lui Doru și care era atît de singur și de bolnav încît nu era ființă pe tărîmul ăsta de a avea grijă de el, după ce au sunat și cuscrii — așa, în treacăt — spre a afla dacă nici în ziua acee n-are domnul timp să stea măcar o oră cu

bietul orfan și dacă nu cumva a găsit răgazul de a vorbi cu cineva de la televiziune pentru a se relua anunțul cu dispariția lui Doru la o oră de mai mare audiție, nu ca data trecută, ei trebuind să plătească o groază de bani, o pensie întreagă, spre a nu ajunge anunțul la nimeni, dacă n-ar putea insista măcar la președintele televiziunii, pe care Niky s-a scăpat odată, de mult, și a recunoscut că-l cunoștea vag (adică erau prieteni la cataramă, după exagerările de rigoare), după ce tocmai vorbise cu șeful investițiilor pe județ și aflase că degeaba s-a zbatut timp de șase luni domnul director al Direcției sanitare pentru un spațiu necesar ca aerul secției de oftamologie, întrucât prefectura nu dispune în clipa aceea de nici un ban disponibil pentru investiții, iar clădirea, neavând nici o șansă de a fi renovată într-un viitor apropiat, va fi oferită unui interprinzător particular*, om cu bani, capabil de a repune în circuit un spațiu, acum, când este o asemenea criză pentru fiecare metru pătrat, iar secția de oftamologie va fi asigurată în clipa când vor exista fonduri și nu se va bloca o clădire de pomană..., într-o asemenea dispoziție când Diamant simțea că-i plesnește capul**, era gata să bată pe cineva. Sună la prefectură, dar șeful era plecat la o mare întreprinderede aflată în grevă, iar cei doi subprefecți erau de negăsit. Și primarul era într-o ședință.

— Te zbați, nu dormi nopțile, injuri, ameninți și, în sfârșit, crezi că ai ajuns la un rezultat. Și atunci vine cineva sau ceva și-ți demonstrează că lupta ta este atât de inutilă încât și atunci când obții ceea ce ai dorit, pînă la urmă lucrul se va dovedi irealizabil! se plîngea Diamant adjunctul său, aprinzîndu-și țigară din țigară. Și atunci sună telefonul.

(Autorul își cere scuze : cu multe rînduri înainte, a început o frază total șchioapă, vrînd să descrie momentul acesta al țîrîitului telefonului, moment pregătit de atîtea incidente neplăcute venite claie peste grămadă. Fiindcă fraza ar fi devenit nesfîrșită, autorul notificînd *acum* „ce a vrut să spună“, speră că va fi înțeles și, pentru fluidi-

* Bineînțeles că toată lumea știa deja cui și al cui cumnat era respectivul.

** Pentru această din urmă înfrîngere : „Dumneata toate leiei ca pe o înfrîngere personală!“ il dojenise odată un prefect, între timp înlocuit din funcție pentru grave iregularități, atât de grave încît nu mai puteau fi ascunse.

tatea acțiunii, nu va mai reveni la o gafă odată făcută.)

— Acum probabil că mă sună de la finanțe că... ca să mă întrebe de porcăria de la oncologie. Tot promit să nu-i mai acopăr pe toți funcționarii corupți și uite că...

Dar nu era nimeni de la finanțe. Era din nou Burleanu. Povestea se prezenta în felul următor, îi explică directorul general din minister, există un termen în toate : ministrul personal l-a autorizat pe domnul Burleanu să-i comunice domnului profesor Diamant că a fost propus pentru un post de subsecretar de stat. În acest scop, Burleanu va veni în județ cu avionul de după masa și vor trebui să „termine tărășenia“. „Asta-i un ultimatum?“ „Un ce? Nu se aude bine...“ „Sună ca un ultimatum“, repetă domnul profesor Diamant. „N-o luați nici dumneavoastră așa, dar, cum v-am spus, există un termen limită. Și trebuie să-i comunic domnului ministru ceea ce hotărîm în seara asta, fiindcă și dînsul trebuie să decidă numele noului director al Direcției sanitare a județului. Dînsul ar mai lua chiar acum legătura cu prefectul și așa putea veni cu numirea gata semnată.“ „Există un candidat atît de important?“ „Da“. „Pot să știu și eu cine?“ „Vă voi spune seara!“ „Nu de alta, dar așa putea fi și eu întrebare de domnul prefect și... În fond, uitați ce e : domnule director general, transmiteți-i ministrului că, din partea mea, poate emite decizia, chiar dacă nu știu dacă voi accepta...“ „Nu, domnule profesor, mai mult de secretar de stat, adică de subsecretar de stat, chiar că nu se poate! Știți că, inițial, nu era vorba decît despre postul meu...“ „Doar nu mă gîndeam la...“ „Nu vă supărați, vă aud foarte rău, însă mulțumesc mult că mi-ați dat verde să mă pot duce la domnul ministru! Aștept cu nerăbdare să ne vedem deseară! Poate rugați pe cineva să-mi oprească o cameră la hotel...“ „O să fiți așteptat la aeroport.“ „A, nu! Nu-i nevoie... Bine, mulțumesc foarte mult! Am onoarea!“.

Pînă cu o săptămîină înainte, Burleanu îl tutuise și-i promise că vor colabora. Mai mult ca sigur că el sperase să devină subsecretar de stat și pe postul rămas vacant urma să fie înșurubat unul din provincie, unu' Diamant. Acum lucrurile s-au inversat — din cine știe ce motiv — și domnul director general Burleanu ajunsese la pronumele de politețe. Dar, de fapt, asta este cel mai puțin important! Important este că nu va accepta nici un fel de subsecretariat de stat. Și n-o va face nu fiindcă, așa cum

insinuase Burleanu, Diamant ar fi licitat în continuare, după ce perseverența dăduse pînă atunci roade, ci fiindcă nu va mai accepta nici un fel de post. Poate doar ca medic în circa desființată din Piatra Arsă.

Așa că, în timp ce doctorul Diamant, încă directorul Direcției sanitare a județului, reorganiza la Piatra Arsă o circă abuziv desființată de regimul ceaușist, la prefectură se știa deja că simpaticul medic fusese numit în conducerea ministerului său. Unul dintre subprefecți, reapărut ca prin farmec, îl felicită telefonic și-l asigură că s-au găsit, pe neașteptate, și fonduri pentru investiția secției de oftalmologie.

— Nu se spune că trebuie să ai grijă de ceva ca de ochii din cap ? Păi, dacă nici de ochi n-avem grijă...

Iar seara, Diamant îl așteptă personal pe Burleanu la aeroport. În mașină nu discutară decît despre vreme și despre ultimele cancanuri politice, mai ales despre venirile repetate ale minerilor la București, dar, rămași singuri, la o masă de restaurant, Niky îi ceru directorului general să-și clarifice poziția față de aluzia, pe care o făcuse odată la telefon, în legătură cu dispariția lui Doru. La orice insistență, Burleanu răspundea invariabil că vor discuta „treaba aceea” personal. Ei, acum se află față în față, absolut personal.

Diamant venise pregătit cu un cadou gras : postul de subsecretar de stat și cel de director al Direcției județene în schimbul lui Doru. Țsta nu e tîrg, ăsta e curat dar, recunosc și Burleanu și înșfăcă oferta lui Diamant. Bineînțeles, de ginerele dispărut se va ocupa fără întîrziere și cu ajutorul „nivelului celui mai înalt”.

În zilele următoare, Diamant demisionă și de la clinică și de la Institut și de la prefectură. Circa din Piatra Arsă funcționa din plin. Doar pe Burleanu nu reuși să-l mai contacteze niciodată.

8. DRUMUL SPRE APEX TRECE PRIN PIATRA ARSĂ. DAR DACĂ VA DISPARE ȘI PIATRA ARSĂ ?

Niky n-a ajuns încă în apex, dar pătrunsese în ultima spirală. Totul mai părea ca înainte, dar existau deja semne că nimic nu mai era ca înainte. Străbătea un peisaj pregătitor.

• Curentul ce-l purtase pînă acum îl lăsase să evadeze. Intrase pe un braț al fluviului, dar și brațul își avea curentul lui. Modificarea era brutală. Ceea ce făcuse era pur și simplu neobișnuit.

Tot ce se depărtează de logica puhoiului este tentant de comentat. Ceea ce încadrează în scheme interesează mai puțin. Oamenii simt nevoia tipicului, iar acesta este dat de excepții.

Retragerea neanunțată a lui Diamant fu comentată în fel și chip în oraș. În primul rînd că se știa cu precizie că n-a fost vorba despre o demisie ci despre o demitere. Unii vorbeau despre simple neglijențe în serviciu, alții despre fraude în legătură cu ajutoarele primite cu luni în urmă de către spitale. Cei mai blînzi pretindeau că fostul director nu era implicat direct, dar închisese ochii. După ce și Stanciu a fost demis, dar mai ales după ce acela a fost anchetat — s-a scris și în ziare! — în legătură cu niște numiri pe posturi, numiri pentru care luase mită, vinovăția lui Diamant devenise evidentă, cunoscîndu-se relațiile bune dintre cei doi încă de dinainte de revoluție.

Un partid politic încercase să-l facă erou, filiala județeană publicînd un amplu articol (în două numere succesive de ziar), prin care se arăta că fostul director al Direcției sanitare refuzase să mai facă o muncă de Sisif, după ce cerșise peste un an, în mod cu totul inutil, condiții minime pentru sectorul pe care l-a condus. Se scria în acel articol despre lupta total neînțeleasă pentru spații și fonduri, obtuzitatea forurilor administrative locale, promisiunile mereu încălcate de către factorii de decizie județeană și municipală. Niky era uimit de cîte a aflat redactorul, mai ales că omul se izbise de refuzul unui interviu din partea sa. Niky devenise o victimă a dictaturii noii puteri, a celor care doar teoretic se schimbaseră, după cum demonstra cu multă putere de convingere autorul articolului, dar Diamant nu reacționează cîtuși de puțin, nici măcar nu se sinchise să trimită o carte de vizită de mulțumire la sediul partidului care-i luase apărarea. Materialul fusese repede uitat.

Consternarea cea mai mare avusese loc la Piatra Arsă. Oamenii, convinși că Dom' Doctor va deveni ministru, se pomeniră cu calomniile murdare din presa locală. Chiar și într-un cotidian din capitală fu comentat în mod cu totul superficial evenimentul. Acelui articol i s-a răspuns

printr-o scrisoare deschisă semnată de trei sute optzeci de cetățeni, scrisoare deschisă trimisă și la postul național de televiziune, dar nedifuzată. Numeroaselor insistențe li s-a răspuns prin tăcere, la care cetățenii din Piatra Arsă au refuzat să mai plătească abonamentul radio-teve. Acest lucru a reînviat cazul, s-a scris iarăși despre doctorul Diamant și, pînă la urmă, mai mult ca o curiozitate, a apărut un reportaj și despre Piatra Arsă. Dar asta mai tîrziu... Grevele sistemului medical național au folosit și ele în argumentația publicitară sacrificarea nefericită din toate punctele de vedere a lui Diamant.

Acesta, în schimb, parcă devenise alt om. Punctual la orele de consultații de la dispensar, oricînd gata de a merge la orice pacient acasă, neprimind niciodată vreun ciubuc, dar mîncînd aproape zilnic cînd la unul cînd la altul, vorbind doar atît cît îl obliga meseria, cu un ușor tremur al buzei inferioare, încă elegant, mereu ras proaspăt și mirosind plăcut, Dom' Doctor a rămas o apariție.

Seara, vecinii evitau să-l deranjeze și nu-l chemau la un bolnav decît dacă era vorba despre ceva cu totul deosebit. Ba, chiar și atunci preferau să cheme salvarea. Seara, Dom' Doctor lucra la importanta lui lucrare științifică, lucrare pentru care renunțase la toate funcțiile și demnitățile.

Doar că, deocamdată, Niky nu mai lucra la nimic. În primele zile după ce hotărîse să rămînă la Piatra Arsă, fusese bîntuit de insomnii îngrozitoare. Organismul lui cerea un travaliu nonstop spre a se putea odihni. Diamant dădea telefoane, îl căuta zadarnic pe Burleanu, o consola pe Lavinia, încerca să-și contacteze vechii colegi de la prefectură. Dar aceștia deveniseră de negăsit, secretarele nu-l mai slujeau, era evident că nimeni nu mai avea timp și dispoziție de a sta de vorbă cu el. Cel mai revoltător se purta Burleanu, omul care a trișat în mod grosolan, care nu a respectat tîrgul : Burleanu nu mai putea fi găsit la telefon și nu mai putea fi găsit nici la București, atunci cînd Diamant plecă, în mod special, să-l caute. La un moment-dat, i s-a spus lui Diamant că domnul Burleanu nici nu mai lucrează la minister, minciună dictată de impostor însuși, întrucît cîteva zile mai tîrziu, putea fi citit în ziar un interviu proaspăt cu domnul director general. Burleanu era un ticălos, dar cu aceasta situația ginerelui lui Diamant nu era cîtuși de puțin rezolvată.

Rori murise, papagalul nu-și mai revănuise de la eliberarea din detenție, Robert, cîinele, îi vorbea din ochi ceea ce gîndea el însuși. Cît timp fusese șef, lui Niky îi păruse cel mai rău că Rori nu mai apucase să se bucure de ascensiunea lui socială. Ea ar fi fost în elementul ei, l-ar fi cicălit să nu dea cioara din mîna, l-ar fi învățat cum să facă să pătrundă pe un post de conducere în minister, s-ar fi împodobit pe stradă și la telefon cu funcțiile sale. Așa gîndea Niky și, întrucît o iubise așa cum era, regreta din plin că nu putuse să-i facă la timp acele bucurii ale orgoliului ei. Acum îi părea bine că Rori n-a ajuns să-i vadă „decăderea“, fiindcă decăderea era nu faptul că nu mai era șef, ci felul cum era privit de cei ce, cu doar cîteva săptămîni în urmă, nu știuseră cum să-i mai facă pe plac. Demisiile lui în lanț, Rori mai mult ca sigur că nici nu le-ar fi putut înțelege, nici ierta, dar ceea ce ar fi fost cel mai de nesuportat pentru ea ar fi reprezentat-o atitudinea portarilor, a secretarelor, a funcționarilor de serviciu. „Te-ai purtat ca un fraier, ca un idiot !“, i-ar fi repetat la nesfîrșit Rori, își spunea Niky și fiindcă lucrurile acestea nu proveneau totuși de la soția moartă de atîta vreme, ci din închipuirea lui, înseamnă că Diamant se mai afla încă pe ultima spirală, că n-a pătruns încă în apex. Diamant mai era încă lezat, se mai manifesta uneori chiar exploziv la o mojiție pe care n-ar fi putut-o imagina cu doar puțin timp înainte, nu-i cădea bine cînd trebuia să admită în ochii semenilor că întreaga sa cotă umană se năruise doar fiindcă îi scăzuse cea administrativă. Explicația-i simplă : Diamant era încă purtat de un curent exterior, de acolo se mai putea vedea pînă departe, senzațiile se ciocneau în traseul lor de nenumărați alți oameni și se mai întorceau reverberînd și din sentimentele acelora. Dar, tot atît de vizibilă era de acum și apropierea apexului : o parte tot mai însemnată din răspunsuri erau returnate deja din amintiri, din emanații trecute și prezențe ale propriului eu.

Curentul din apex este ca un vîrtej : tot mai iute și trăgîndu-te fără scăpare în adînc, rupîndu-te de orice orizont din afară, înșurubîndu-te în exclusivitatea propriului tău eu, în amintirile tale, în spaimile tale, în bucuriile-ți ascunse în căldura de mult uitată.

Niky se afla încă afară, la aer, chiar dacă pe ultima spirală, contactele se pierdeau rînd pe rînd și, devenind mai puține, erau cu atît mai puternice, mai imperative.

Și mai era ceva : doctorul Diamant, cel preocupat pînă la epuizare ani și ani de zile cu probleme profesionale, avea, în sfîrșit, timp să fie bîntuit și el de sentimente. Doctorul Diamant, eliberat de ritmul infernal al activităților sale trecute, își putea permite să urască. Și doctorul Diamant ura : îl ura pe Burleanu, deși știa că ura sa n-avea cum să-l atingă pe directorul general fotogenic, apărînd măcar o dată la două săptămîni pe micul ecran, explicînd cu o mină preocupată stadiul stării de sănătate a populației, necesitatea unei investiții în sectorul farmaceutic sau simptomele unei boli în plină expansiune, comentarii la o masă rotundă. Furia neputincioasă a lui Diamant era prost regizată, rău strunită și total ineficientă. Cînd reușise să întreprindă singurul lucru concret împotriva lui Burleanu, scriind un articol într-o revistă de mare tiraj un articol amar, se ferise să spună tot ce știa și tot ce aflase despre odiosul personaj de cînd se ocupa atît de intens de el, respectase niște reguli ale unui cavalerism de mult uitat și efectul a fost că lumea a înțeles că un om înăcrit de faptul că a fost dat afară se răzbuna pe unul dintre cei ce i-au făcut-o. Prea puțini erau capabili să priceapă argumentele științifice și, în fond, nu trebuie să fi o somitate academică, atît timp cît ești un foarte bun organizator, spre a putea conduce cu succes un domeniu oarecare de activitate. Burleanu nici măcar nu-i răspunse, doar la televizor făcu o dată o aluzie vagă, superioară, jovială.

Doru dispăruse de o jumătate de an, părinții lui, deveniți activiști fervenți ai sectei la care aderaseră, reușiră să lege mai multe fire prin intermediul fraților lor de credință. Însă nici ei nu izbutiră să afle ceva concret. Probabil că Doru fusese ucis, probabil că s-au răzbunat prin el pe socru. Cine s-a răzbunat ? Cum cine ? Securiștii. Terroriștii. Dar de ce tocmai pe socru ? Fiindcă acesta îi incomoda. Niky urla la telefon, nu accepta asemenea tîmpenii, dar părinții lui Doru și Laura-Lavinia erau ferm convinși de adevărul lor. Într-o zi, cuscrul i-o servise direct :

— De ce nu vreți să recunoașteți totul ?

— Ce să recunosc ? !

— Că v-a fost frică pentru copil. Că de aceea v-ați dat la fund. Dacă n-ați fi făcut-o, probabil că i s-ar fi întîmplat ceva și bietului prunc.

— Ce tot vorbiți ? !

— Măcar noi, cei din familie, știm că nu v-a dat ni-
meni afară și că v-ați înaintat singur toate demisiile ace-
lea. A fost un gest nobil că v-ați sacrificat cariera pentru
copil. Dacă ați veni la adunările noastre, ați face cunoștință
și cu alți oameni care au trecut prin multe și ați înțelege
semnificația lucrurilor.

— Așa filosofi mari... Nu, era mai bine să nu continue,
nu trebuia să-i jignească. Pe unii credința îi împacă, îi
face mai senini. Niky nu credea într-o asemenea seninătate,
așa cum nu credea nici în Dumnezeu. Dar îi respecta pe
religioși și respecta, în primul rînd, religia ca filosofie,
ca text. Berdiaev nu credea în atei puri, susținînd că acel
ce nu mai crede în Dumnezeu își crează idoli proprii și îi
venerează pe aceia. Pe Diamant, curentul puternic ce-l
trăgea spre apex l-a surprins fără nici un dumnezeu.
(Despre un lucru „fără nici un Dumnezeu“ se spune că
nu are nici un sens. Expresia îl trăgea pe Niky în adîncuri.
Deocamdată singurul lui sens era ura față de Burleanu.
Aproape că-l uitase pe Doru. Burleanu îl jecmănise de
toate : de iluzia utilității nenumăratelor ore de muncă,
de speranța de a-l regăsi pe Doru și de a-l face pe Diamant
într-alt mod folositor ; de primejdia de a te întoarce înspre
sine era de vină tot Burleanu.)

Dom' Doctor trata pacienții din Piatra Arsă de luni de
zile. Renunțase și la orele de la Institut, mai avusese o
mică secundă de tresărire în ziua cînd apăruse un nou
tiraj al primului volum din cartea despre timus, carte pe
care refuzase s-o lanseze la librărie sau la societatea me-
dicilor, promisese că va da în curînd și volumul doi, vo-
lum „terminat 80%“, apoi reveni la circă, mînca pe unde
apuca, se închidea în casă. O îngrijea pe nepoata lui Col-
țea, se spunea, mai ales de cînd oamenii își drămuiau vre-
mea după ce li se promisese pămîntul înapoi și femeile
care se înghesuiseră pe vremuri să aibă grijă de casă și de
bolnavă, erau acum preocupate de probleme mult mai
pragmatice.

Seara putea fi întîlnit cu cîinele Robert străbătînd uli-
țele și pierzîndu-se pe cîmp. Doctorul era tot elegant, tot
proaspăt bărbierit, mirosind a *after shave* străin, dar răs-
pîndind și o jenă de neînțeles în juru-i. Era un idol căzut,
o speranță năruită a unei colectivități. Doctorul era văzut
tot mai des, cînd mînca undeva, că adună resturile, de
multe ori pune la o parte și jumătate din propria-i porție :

nu mai avea ce da de mîncare la cîini. Asta era totuși prea mult : tot satul, toată Piatra Arsă venea de atunci cu pungi cu oase și resturi la Casa Colțea. Era un loc anume pe unde le băgau prin zid și cîinii se serveau singuri. Pe urmă... Pe urmă s-a zvonit un lucru de care îi e jenă pînă și autorului : Diamant nu mai pierdea timpul să rămînă la prînz la pacienți și împărțea hrana cu dulăii. Asta nu poate fi decît o exagerare răuvoitoare și nici n-a fost preluată vreodată cu voce tare : în primul rînd fiindcă o asemenea decădere ar fi lezat prea mult ființa întregii Pietre Arse, în al doilea rînd, întrucît nimeni nu mai știa ce mîncă Domnișoara și era puțin probabil ca Doctorul s-o fi hrănit și pe ea cu... Nu, așa ceva nici măcar nu putea fi rostit, dar oamenii îl invitau pe rînd pe Diamant la masă și nu uitau niciodată să-i dea o porție și pentru bolnavă. Și toate astea nu pentru că Doctorul n-ar mai fi avut resurse, însă el „nu se ocupa cu așa ceva“. În fond, îi mergea salariul la circă, avea o livadă extraordinară și se spunea că nepoata lui Colțea — pe care n-a mai văzut-o mai nimeni de mulți ani — s-ar fi priceput și în continuare să îngrijească pomii, pe urmă, mai erau și numeroasele obiecte valoroase din casă. Și pămînt va primi înapoi Domnișoara, ca singură moștenitoare a bunicului ei și, chiar dacă ea a renunțat prin Diamant la acel drept, oamenii lucrau lotul ei împreună cu al lor și mai aduceau toamna cîte un sac cu grîu sau unul de porumb și în fiecare zi mai apărea cîte cineva cu niște roade ale ogorului. Dar Domnișoara era bolnavă, săraca, iar Doctorul „nu se ocupa cu așa ceva“. Doctorul vindeca oamenii la circă — era incredibil ce tratamente bune știa să prescrie, asta nu putea s-o nege nimeni —, îl înjura pe Burleanu, răspundea foarte-foarte rar la telefon, atunci cînd își mai aducea cineva aminte de el. De pildă, Laura.

Cu cît te apropii mai mult de apex, timpul trece mai repede, iată s-au scurs aproape doi ani de cînd Domn' Doctor nu mai lucrează decît la Piatra Arsă, de cînd a renunțat și la mașină, dăruindu-i-o fiicei sale, de cînd nu mai e văzut decît atunci cînd merge la circă, trei case mai încolo, și aproape în fiecare noapte plimbîndu-și dulăul favorit, o fiară gata să sfîșie pe oricine. Au trecut aproape doi ani și ceea ce n-au reușit să facă buldozerele lui Ceaușescu făceau vremurile noi. O parte dintre locuitori plecaseră în străinătate, alții găsiseră slujbe mai potrivite

la oraș și se mutaseră acolo ; în timp ce Lunca Mare, comună aflată la numai trei kilometri, înflorea și se umplea cu gospodării pline de perspective, Piatra Arsă se depopula continuu. Cîteva familii reușiră, în felul acesta, să pună mîna pe tot pămîntul. În trei gospodării de lîngă Casa Colțea nu mai locuia nimeni. Din cînd în cînd, duminica, mai sosea într-una dintre ele o pereche mutată de curînd în capitală. Cifra locuitorilor din Piatra Arsă n-a fost niciodată cea din statistici : pe vremuri, fiindcă, neputîndu-și face buletin de oraș, mulți oameni plecaseră, păstrîndu-și domiciliul fictiv în comuna suburbană, acum, întrucît numeroase case nu mai reprezentau decît reședințe de sfîrșit de săptămînă. Pînă ce se hotărî ca la Lunca Mare să se construiască un dispensar nou, cu mai mulți medici, iar populația din Piatra Arsă să fie arondată la aceeași circă.

Doctorul Diamant fu transferat din oficiu. Era o nedreptate strigătoare la cer, spuneau oamenii, dar Dom' Doctor își preluă noua slujbă, parcurgea distanța pe jos, nu întîrzia niciodată. Cînd să se întoarcă acasă, cîinele îl aștepta la marginea satului. Era o minune, se comenta, cum de știa dulăul să fie atît de punctual și cum de apărea întotdeauna cînd se iveau și Doctorul de după ultima casă.

Va mai rămîne Piatra Arsă ? O uliță întregă fusese demolată, apăruseră, în schimb, un restaurant și un camping, iar un avocat din capitala județului își construise o casă cu piscină, ceva ce nu se putuse fi admirat pînă atunci decît în filme. Din vechile clădiri se mai născuseră și alte vile. Lacul fu transformat în bază nautică și, din cînd în cînd, soseau sute de spectatori la competiții. Cineva îi oferii lui Diamant un preț mai mult decît tentant pentru Casa Colțea. Niky recepționă oferta ca pe un afront.

Piatra Arsă nu mai era Piatra Arsă. Pînă și locuitorii se schimbaseră în mare parte. Domnul doctor Diamant, medicul care făcea naveta la Lunca Mare, devenise parte din peisaj. Noii veniți nu-și mai scoteau pălăriile în fața lui, mulți nici nu știau cine e personajul. Omul nu frecventa restaurantul, nu-și pierdea vremea la noul bar de zi, iar noaptea cea mai multă lume doarme. Cine să stea să-l întîlnească în întuneric și cine să se apropie de dulăul acela îngrozitor ?

Erau și acestea niște explicații. În realitate, însă, Diamant nu mai putea fi asimilat întrucît curentul ce-l ducea se dovedea un torent singular : ceea ce alți oameni făc

doar în ultimele zile, ore sau clipe de viață, Niky străbătea în ani. (Afirmare riscantă deoarece timpul era primul element care se dizolva în neant.) Doctorul nu mai putea fi asimilat fiindcă el se apropiase de acum prea mult de punctul central. Prea mult și prea tare. În curînd va fi înghițit cu totul.

9. NIKY ÎN APEX (VĂZUT DE AFARĂ)

Ceea ce se întîmplă în interiorul cochiliei nu poate fi văzut de afară. Și, totuși, dinlăuntru răzbate un zgomot, un șuierat, „zgomotul mării“.

După ce timp de ani de zile, românii nu mai priviseră la televizor decît peste gard, adică emisiunile țărilor vecine recepționabile într-un loc sau altul, construindu-și pentru aceasta antenele cele mai sofisticate, odată cu evenimentele din decembrie '89, toată lumea urmărea emisiunile naționale, la orele telejurnalelor, cele mai multe gospodine, pensionare sau vajnici tați de familie întrerupeau cu punctualitate ori ce activitate pentru a se instala în fața micului ecran. Politicul intrase în viața oamenilor, dar biografia Doctorului nu mai reflecta, asemenea celei a semenilor săi, realitatea socială cotidiană. Acesta o constituia primul semn distinctiv : de cînd demisionase din importanțele sale funcții, Diamant devenise imun la orice știre de afară. O vreme, cît se mai zbătuse să afle amănunte legate de dispariția lui Doru, mai existase un fir ce-l lega de evenimentele din jur. Pe urmă, n-a mai fost nici acesta. Rar, tot mai rar, cînd îl suna Laura, o întreba în mod stereotip dacă n-au apărut elemente noi în privința soțului ei. Informația era solicitată pe tonul lui „ce mai faci ?“, o simplă întrebare retorică. „How do you do ?“ „How do you do ?“.

Doctorul nu părea cîtuși de puțin interesat de guvern, de partide, de greve sau de situația internațională. Bolnavii și, mai ales, rudele cu care venea în contact, se dezobișnuiseră de mult să comenteze cu el evenimentele zilei, așa cum o făceau cu oricine altcineva. Diamant asculta politicos, dădea din cap, însă era evident că nu-l interesează și că nici nu depune vreun efort spre a fi cît de cît la curent în legătură cu cele ce se întîmplau în lume sau în țară. Odată, un copil se amuzase pe seama neștiinței lui și-i povestise că începuse un război între două orașe din țară,

că se decretase mobilizarea generală și că aviația le bombardă de zor. Doctorul îl crezuse. Aflîndu-se incidentul, părinții ștregarului se grăbiră să vină să-și ceară scuze pentru bancul total deplasat al fiului lor. Diamant le explică, netulburat, că tot ceea ce insinuase băiatul era la fel de plauzabil ca orice altă veste. Copiii se inspiră întotdeauna din jocurile adulților. Diversiunile interetnice din lume i-au dat ideea. El nici n-a mințit prea tare. Nu, Diamant nu se simțea cîtuși de puțin lezat și nu se considera tras pe sfoară, viața ne oferă nenumărate întîmplări, ar fi caraghios să ne simțim jigniți doar fiindcă unele dintre ele se desfășoară aveau și altele nu.

Ce să-i mai spui ? Cel mult, vechii locuitori ai Pietrei Arse stabiliră un tabu nerostit de a nu-l mai pune pe Doctor în fața unor asemenea farse, tabu respectat apoi fără excepție.

Nici nervos nu mai era Diamant. Dispărîndu-i reperele obișnuite și el nemaifuncționînd decît după automatismele impuse de vechea-i punctualitate, Doctorul nu mai avea pentru ce se grăbi, pentru ce fi nerăbdător, pentru ce intra în panică. În legătură cu timpul, mirările sale erau dezarmante, totul reducîndu-se la simplul orar al circumscripției sanitare de la Lunca Mare și, mai tîrziu, la obligațiile lui de medic de casă al majorității vechilor și noilor locuitori ai Pietrei Arse. Alte jaloane nu mai existau. Noaptea, cînd era întîlnit întîmplător de cineva, era la fel de proaspăt ras, la fel de politicoș, la fel de dispus de a-și lansa veșnicile întrebări protocolare.

Era, oare, și Niky frămîntat de nostalgia vechilor automatisme, cele ce aparțineau unei părți a vieții SALE, la fel cum și restul populației nu putea concepe prăbușirea vechilor repere ale vieții EI ? Transformările în oameni erau lente pentru că noile stereotipii erau obligate să le anuleze pe cele vechi, dar chiar și marile suferințe își au algoritmi lor și eliminarea din viață a unor ani întregi doare. Iar eliminarea obișnuinței este pur și simplu cumplită. Niky ? Niky se afunda în apex.

Și, totuși, nici vechile cunoștințe, cele ce-l știau încă din perioada de prezumtiv viitor ministru, nici noii mutați în Piatra Arsă nu-l considerau o ciudățenie, un rătăcit din alte lumi, un senil înainte de vreme. Doctorul impunea în continuare atît prin ținută, cît, mai ales, prin seninătatea-i extraordinară. Diamant era un înțelept, un medic foarte

bun, însă un om care, cu toată politețea-i desăvîrșită, nu putea fi deranjat oricînd și oricum. O întîmplare avea să-i sporească faima : Piatra Arsă, fosta localitate patriarhală, devenise și ea ținta unor bande de hoți și fuseseră semnalate chiar și două tîlhării. Casa Colțea, cu faima ei de legendă, chiar dacă inaccesibilă din stradă, tentase o bandă de tineri infractori. Într-o noapte, cînd Doctorul hoinărea, ca de obicei, cine știe pe unde, însoțit de Robert și, la oarecare distanță de fiara geloasă, și de ceilalți cîini, hoții pătrunseseră înarmați în grădină și de acolo în clădire. Domnișoara dormea profund sub efectul numeroaselor medicamente și intrușii, neputîndu-se hotărî ce să ducă din aglomerația aceea de obiecte, încercară să o trezească spre a o obliga să le spună unde se află banii și bijuteriile. Dar femeia nu era capabilă să le răspundă. Au lovit-o degeaba și au amenințat-o fără nici un efect. Ar fi fost capabili s-o și omoare, însă apăru medicul. Cîinii lătrau îngrozitor, dar stăpînul îi potoli și intră singur în mijlocul oaspeților nepoftiți. Cei ce au fost gata s-o desfigureze pe Domnișoara nu îndrăzniră să i se împotrivească lui Niky. Stătură mai multă vreme pașnic de vorbă, apoi gazda trebui să-i conducă pînă la poartă pentru a-i feri de cîini. Întreaga bandă fu prinsă asupra faptului cîteva săptămîni mai tîrziu, cînd atacase una dintre noile vile din localitate și cu prilejul acela ieși la iveală și povestea întîmplată la Casa Colțea. Nu, Doctorul nu era un fitecine, el impunea oricui, chiar și celor mai decăzute haimanale.

Acésta era un Diamant. Dar mai erau și alți nenumărați Doctori sălășuind în aceeași persoană. De multe ori avea impresia că diferitele ipostaze nu se puteau alătura unele altora. De departé, din miezul cochiliei, chipul personajului reverbera prin imagini tot mai neclare și era nevoie de ajutorul imaginației și al amintirilor (atît cît existau acestea) spre a putea reconstitui modelul acceptabil.

Și asta în perioada cît Doctorul mai era accesibil, cît te mai puteai opri cu el pe stradă spre a schimba o vorbă — ca între vecini sau vechi cunoștințe —, cît nu refuza să rămînă la o farfurie de supă sau la o friptură și, mai ales, cît era oricînd pregătit de a da asistență unui bolnav. Cît s-a mai perpetuat imaginea sa atît de idilică. Cît să fi durat perioada aceea ? Doi ani ? Trei ani ? Viața țării

trăia un timp plin de evenimente, viața lumii de asemenea, cine să măsoare duratele itinerariului ultimei spirale vizibile a cochiliei în care era pe punctul de a dispărea Diamant ? Pînă să piară cu desăvîrșire din cîmpul lor vizual, oamenii se comportară firesc cu el, mai existaseră chiar și cîteva tentative timide din partea unor vecine de a-l însura, mai era poftit la o sărbătoare de mai multe familii deodată și el mai onora fiecare invitație, elegant, zîmbind și aducînd cu el cîte o atenție, rămînînd puțin în fiecare loc, scuzîndu-se, plecînd. Unii își mai aminteau că Doctorul mai spunea cîteodată și anecdote subțiri, mai explica un fenomen științific sau mai făcea aluzie la o carte (abținîndu-se întotdeauna doar de la realitatea imediată). Și la zenit, Doctorul se dovedea o persoană distinsă, cineva deasupra oricăror bîrfe, păstrătorul tainelor unui trecut plin de întîmplări fabuloase. Mitul acestei biografii îi pășea înainte oriunde mergea și chiar și cei ce nu l-au cunoscut în perioada lui „de glorie“ erau foarte repede puși în temă cu celebritatea personajului. Tabloul idilic mai era șters cu grijă de praf.

Dealtfel, un ultim eveniment, ca o tresărare din urmă a unei veri care se stinge, făcu faima doctorului Diamant să mai strălucească o dată. Omul mai era medic de circumscripție la Lunca Mare, umblînd totodată cu nădejde pe la toți bolnavii din Piatra Arsă și din celelalte sate aparținătoare dispensarului. Făcea de cele mai multe ori drumul pe jos, indiferent la anotimp sau la ora din zi. Doctorul atît de punctual, neacceptînd niciodată nici un bacșiș în afara — cîteodată — a unei mese calde sau a unui pachetel de mîncare pentru Domnișoara, nu era niciodată deranjat pentru fleacuri. El era o figură însemnată, practic nici n-aveai cum să-l răsplătești, chiar dacă o vreme l-au mai amăgit cu o carte sau cu un album de artă, cumpărînd toți sătenii pe rupte asemenea lucruri, mai ales de cînd s-au scumpit considerabil și reprezentau ceva și ca efort material, le cumpărau să le aibă la nevoie, pentru cînd ar veni și la ei Doctorul. Numai că Diamant începu, cît se poate de politicoș, să refuze și asemenea atenții.

„Nu vă mai cheltuiți banii pe astfel de lucruri. Eu locuiesc într-o casă burdușită cu cărți. Credeți că am apucat să citesc măcar o jumătate din mulțimea aceea de volume ?“

Bineînțeles că a citit, comentau oamenii, bineînțeles că a citit fiecare filă. Atît el cît și Domnișoara. Există vreun subiect pe care să nu ți-l poată explica Doctorul ? Nu din evenimentele astea noi și trecătoare, lucruri fără nici o importanță pentru el, însă marile subiecte, marile cărți, marile fenomene n-aveau nici o taină pentru dînsul. Cum să nu fi citit omul acela totul ? Și, pe urmă, de ce să se fi retras din toate funcțiile spre a se înhăma la o circă nenorocită dacă nu pentru a studia în continuare și pentru a avea timp să ofere lumii invențiile atît de așteptate de toți.

Și, iată, una dintre aceste „invenții“ ieși la suprafață. În regiune apăru o epidemie cumplită, o gripă cum n-a mai fost niciodată : debuta ca orice răceală, apoi bolnavii intrau în frecvente stări de leșin, din unele dintre ele nu se mai trezeau. Mureau copii și bătrîni, dar mureau și oameni în toată puterea. Evoluția bolii se dovedi imprezvizibilă, era vorba despre un virus încă necunoscut, molița făcuse victime și în alte țări și nu dispărea decît pentru a apărea altundeva, la sute sau la mii de kilometri distanță. Alerta provocă medicina să reacționeze prompt, însă leacurile recomandate aveau cîteodată efect, altă dată nu. Medicina făcea și ea ce putea. Medicina bîjbîia. Dar, încetul cu încetul, simptomele au început să fie clasificate și, printre altele, s-a stabilit un punct critic ce permitea o prognoză sigură : dacă în acel punct scădea temperatura, bolnavul murea, dacă febra creștea boala se vindeca fără urme. Momentul fu botezat „Faza D“ și a putut fi depistat la fiecare caz, chiar dacă era vorba despre o îmbolnăvire ușoară. Aceasta era o cucerire. S-au organizat repede cursuri rapide pe tot sistemul medical pentru ca măcar „Faza D“ să fie recunoscută întrucît, de pildă, pînă la elucidarea ei, s-au folosit în mod frecvent medicamente în scopul scăderii temperaturii, lucru atît de contraindicat și, de cele mai multe ori, cu efecte tragice. Fapt acceptat deja de toată lumea, indicații dîndu-se și populației prin mass-media.

În perioada aceea, Doctorul a cutreierat ținutul fără odihnă, îngăduindu-și să revină la Casa Colțea doar pentru a le da de mîncare Domnișoarei și cîinilor și pentru a-și face toaleta, el, în ciuda oboselii evidente, rămînînd la fel de proaspăt ras și curat îmbrăcat, mirosind la fel de plăcut ca întotdeauna. Acum îl chemau toți oamenii deoarece — chiar dacă erau încercați de o boală încă fără leac —, Doctorul era singura ființă umană în care se mai

putea pune o speranță. Și oamenii aveau într-adevăr nevoie, în primul rînd, de o speranță. Și de o minune. Și — iată ! — minunea a venit ! Chemat la un copil care tocmai trecuse prin „Faza D“ și la care temperatura scăzuse brusc, părinții intraseră în disperare, știind că acesta este semnul sigur al morții. Degeaba îi aplicau băiatului încontinuu termometrul, implorînd mercurul să urce, corpul, care cu abia cîteva zeci de minute înainte mai ardea, devenise rece. Sosi și clipa cînd păru că bolnavul murise. Diamant, rătăcind de la o casă la alta, dintr-un sat într-altul, sosi cînd rudele și vecinii constatară decesul. Doctorul palpă trupul, apoi îi dădu pe toți afară din încăpere. Peste alte cîteva minute, copilul ardea din nou în febră. Diamant salvase bolnavul din moarte.

Întîmplarea avusese efectul exploziei unei bombe. Sute de mașini apărură la Piatra Arsă și de peste tot sosiră oameni sperați, implorîndu-l pe medicul minune să vină și la căpătîiul altor și altor contaminați aflați înaintea „Fazei D“, în timpul ei sau chiar după. S-au semnalat cazuri — și nu puține — cînd familiile refuzau să-și înmormînteze morții pînă nu vor fi vizitate de către doctorul Diamant.

Odată cu fluxul de aparținători, se iviră și ziaristii, mai ales că se spunea că Doctorul ar mai fi readus din morți încă două cazuri, încă zece, încă o sută. Iar în urma presei, sosi și o comisie a ministerului sănătății. Se făcu o anchetă de conveniență. Diamant fu filmat de mai multe ori de televiziune, dădu și un interviu, apoi avu loc pe un alt program o masă rotundă în legătură cu tratamentul său, intervențiile fiind mai degrabă ipotetice, nici un specialist neștiind exact „cum face“ și „ce face“ celebritatea zilei.

Fusese într-adevăr ultima izbucnire a flăcării. Epidemia dispăru la fel de repede pe cum a apărut. De la o zi la alta nu s-au mai semnalat cazuri noi. O vreme, e drept, a mai domnit o confuzie între anumite forme de gripă și crunta maladie, Doctorul mai fu chemat la căpătîiul unor bolnavi cu febră mare, cărora rudele refuzau să le administreze medicamentele prescrise de frica „Fazei D“, pe urmă, episodul acesta trecu în istorie. Molima dispăruse cu totul. Nenumărați suferinzi continuară, un timp, să vină la Diamant. Dar el nu mai săvîrșea minuni, cel mult realiza tratamente pilduitoare. Însă pentru așa ceva exis-

tau medici și la oraș. Poate nu toți la fel de buni, dar mai la îndemână. Mai ales că doctorul Diamant nu se implica și în alte domenii decât în generalistică și în endocrinologie, te trimitea la specialiști, te trimitea la analize, avea nevoie de aparatură inexistentă în Lunca Mare. Pelerinajul se mai rări. Tot mai puțin mai erau văzute mașini din județele vecine, deși oameni disperăți s-au mai găsit și peste ani și ani, căutându-i amintirea faimei.

Apoi au urmat evenimentele din Africa, gravele probleme ecologice, nesfârșitele diversiuni interetnice, conflictele între geneticieni și antigeneticieni, realitatea cosmică.

Pe nesimțite, Niky dispăruse și de pe ultima spirală. Oamenii mai știau de el fiindcă-l mai găseau punctual la dispensar (pardon, la spital) sau la bolnavi acasă, iar când și-a abandonat cu totul practica, putea fi întâlnit noaptea, urmat de câinele lui fioros. (Două note ale autorului : 1. Se insiună zvonul că Doctorul nu avea încă vârsta pensionării. Oamenii discută cu poștașul și, într-adevăr, acesta nu-i aducea nici o rentă. Primarul de la Lunca Mare fu rugat să se ocupe de acest caz. Însă cum să o faci fără ajutorul celui în cauză și, mai ales, fără să-l jignești. Funcționarul se interesă cât mai discret. Ba da, doctorul Diamant avea dreptul la pensie, doar că nu a întreprins nici o formalitate în acest sens. S-au ocupat alții. Doctorul își primi pensia. 2. După tâlhăria încercată asupra Casei Colțea, doar Robert mai avea voie să-l însoțească pe stăpîn în peregrinările-i nocturne. Ceilalți doi câini, apoi trei, cinci... erau consemnați la serviciul de pază. Renumele haitei de fiare din spatele zidurilor înalte deveni atît de faimos încît lumea ocolea de departe locul, deși nimeni n-a fost niciodată mușcat de vreun dulău de-al Doctorului.)

Senin, bine ras, mirosind într-un mod inconfundabil, Diamant era tot mai rar vizibil. Nu-l mai vizita nimeni, haita câinilor făcea imposibilă orice tentativă, el nu părăsea Piatra Arsă, și atît cît mai ieșea, n-o făcea decât în jurul lacului și aproape exclusiv noaptea. Doctorul în apex nu mai era decât una dintre ciudățeniile locului, însă cea mai elegantă dintre ele. Legenda sa se mărea pe măsură ce dispăreau martorii în măsură să furnizeze relații directe despre personaj. Istoria lui cobora acum în mijlocul secolului, nimeni nu mai făcea calcule în ani între

evenimentele și etatea aproximativă a lui Diamant. Doctorul luptase în război cu grad de colonel, salvase răniți în Vietnam, lângă Kabul, în Kuweit. A girat de mai multe ori funcția de ministru al sănătății și a fost propus președinte al țării la primele alegeri libere de după 1989. A fost înlăturat din funcții datorită popularității sale imense, periculoase pentru poziția altora, a fost sabotat de comuniști, fiind șters în mod abuziv, împreună cu poetul Blaga, de pe listele de candidați pentru premiul Nobel.

Cu cât era mai rar întâlnit, cu atât i se schimba și înfățișarea. Era, când foarte înalt, când cu o chică lungă, o coamă albă leoniană, „părul lui Einstein“, geniile se aseamănă, poți să le faci și un portret robot. Se întâmpla ca lumea să treacă pe lângă el și să nu mai facă legătura dintre om și personaj. Conștiința despre cei doi se bifurcase. Nu mai era vorba despre același subiect.

După puțin timp chiar că nu-l mai recunoștea aproape nimeni. Legenda o cunoșteau cu toții... Odată cineva-i vorbi urît. Habar n-a avut pe cine a înjurat. În nici un caz pe Doctor : ca tuturor localnicilor și lui îi era sfântă faima Doctorului, ea făcea parte din educația primită, din obiceiul locului. Îi aparținea. Făcea parte din averea lui personală. Pe bătrînul venit din altă lume nu-l știa.

10. ULTIMA NAVETĂ

Pătrunderea în apex nu reprezintă o catastrofă, o cădere într-o groapă din care nu mai există putința de a se ieși. Sau, chiar dacă unii autori fac această comparație (cu groapa), ei admit că sînt numeroase cazurile când oamenii nu sînt luați pe nepregătite, ei mai putînd găsi puterea de a coexista o vreme în cele două medii diferite. Unii ajung chiar să mai iasă din vîrtej, asemenea eroului lui Poe din pîlnia curentului, alții mai oscilează o vreme între cele două tărîmuri, pîlpîind tot mai neliniștiți în lumea exterioară, pînă ce se sting cu totul în viziunea noastră, a celor aflați afară.

Doctorul mai putea fi întâlnit. El mai ieșea din Casa Colțea, mai stătea binevoitor de vorbă cu oamenii întâlniți în cale, le mai pune a ceeași întrebări stereotipe, lipsite de orice valoare de comunicare, substitute ale unor strîngerii amabile de mîină. Era parcă mai slab, pielea de pe gît începuse să i se strîngă, însă emana mereu același

miros proaspăt și cămașa îi era întotdeauna imaculată. („Ce loțiune folosiți după ras ?“ l-a întrebat odată cineva, iar Doctorul i-a răspuns că are un panaceu deosebit, un patent propriu, totul discutându-se printre zîmbete. Dar omul era într-adevăr curios cum de se aprovizionează Doctorul cu mereu același *after shave*, el care n-a mai părăsit localitatea de cine știe cînd. Iar medicul nu i-a explicat că repusese în funcțiune una dintre mașinăriile minune ale strămoșilor Domnișoarei, o „instalație de alchimist“ aptă de a extrage din plantele, aflate la îndemînă în grădină, esențele din care-și prepara Doctorul minunata apă de colonie.)

Oscilația „afară-înăuntru“ este ultima navetă. De aici n-a mai reușit nimeni să obțină vreo informație corectă. Doctorul se suprapunea tot mai puțin peste figura mitică a celebrității locale, fiind, parcă, vorba despre două personalități cu totul diferite, iar Diamant nu făcea nici un efort spre a mai comunica în mod real cu cei din jur. Dealtfel, și interesul ce i se arăta devenise întîmplător și doar cînd își amintea cîte cineva de un ceva anume. De pildă, cu puțin timp înainte de a dispărea cu totul în spațele zidurilor Casei Colțea, Doctorul mai atrase o dată curiozitatea cuiva care, amintindu-și într-o discuție, la o petrecere din localitate, de felul cum a obținut Diamant pensia, își exprimase curiozitatea în legătură cu modul de cheltuire a acelor bani, Niky nemaifiind văzut de ani de zile cumpărînd ceva.

— Ba, pîine mai cumpără.

Da, era ultima lui legătură cu comerțul. Pîine mai cumpăra.

— Dar nu-ți poți cheltui toată pensia doar pentru pîine...

— Se pare că mai are o fiică sau un fiu undeva prin țară. Poate că le trimite lor banii.

— Și, atunci, el din ce trăiește ?

Curiozitatea s-a stins odată cu discuția. Doar că a mai fost reînviată de cîteva ori și a stîrnit uimire cînd s-a aflat, tot întîmplător, că Doctorul și-a donat întreaga pensie unui orfelinat. Acum se pune invers problema : din ce-și plătea pîinea zilnică ?

— Păi, cît cheltuiește ? Cîțiva gologani ? Atît probabil că mai are și el la pungă.

— Poate că de aceea nu-și mai permite să cumpere și altceva... Pînă nu de mult lua și niște dulciuri pentru Domnișoara... Săracul...

Și, ca un răspuns la toate astea, odată cu dispariția totală și definitivă a Doctorului în apex, Diamant încetase să mai cumpere și pîine.

Asta i-a pus din nou pe gînduri pe consătenii binevoitori. Nu mai are bani să-și cumpere pîine, de acord. Asta n-ar fi nici o problemă, i s-ar duce zilnic pîinea din costul localității. Însă nu se mai arăta nici el deloc. Ce s-a întîmplat ? După cîteva zile, o delegație se înfățișă la intrarea Casei Colțea. Nenumărații cîini îi sosiră imediat în întîmpinare și o lătrară înfiorător. Era o haită întregă și erau sălbăticiți de-a binelea. Dădea impresia că, din clipă în clipă, se vor sfîșia și între ei. Doctorul nu apărură. S-a întîmplat ceva ! Era de datoria primarului să găsească o soluție. Dar care ? O nouă tentativă de pătrundere în Casa Colțea se dovedi la fel de zadarnică. Primarul hotărî să anunțe procuratura. Dar, încă în aceeași noapte, Doctorul fu întîlnit prin pădurea din apropiere, însoțit de căpetenia dulăilor săi. Primarul trebui să-și retragă sesizarea.

Totuși, Doctorul încetase cu desăvîrșire să-și mai cumpere pînă și pîinea. Cu ce se hrănește ? Ce mănîncă haita de fiare ? Dar Domnișoara ? Subiectul începu să preocupe iarăși comunitatea. Pentru cîteva momente, imaginea și mitul se reîntîlniră, ceea ce avu darul de a adînci îngrijorarea oamenilor și de a le cultiva responsabilitatea. Hotărîră să stea în modul cel mai serios de vorbă cu Doctorul. Să stabilească o listă de necesități de prim ordin. De ce numai de prim ordin ? Omul acesta are dreptul la orice ! N-a făcut el destule pentru fiecare, n-a ajutat el pe cine a putut ? Pînă și pensia aceea mizerabilă a donat-o orfanilor... Să se facă o listă și să se repartizeze pe familii fiecare dintre problemele puse în discuție. N-ar fi destule familii ? N-ar fi destule nevoi de satisfăcut ! N-ar exista suflet în Piatra Arsă, în Lunca Mare și în toate satele din jur care să nu fie profund jignit că lui nu i s-a trasat nici o îndatorire concretă în legătură cu asigurarea unor condiții demne de trai pentru legenda vie a regiunii. Mai multe ședințe ale primăriei au înfierbîntat și mai mult elanul oamenilor.

Problema grea era să găsești omul sau oamenii apti de a-i smulge Doctorului elementele acelei liste de nece-

sităţi şi îngăduinţa de a-l ajuta cineva efectiv. Personalităţile de excepţie sînt dificile, disarmonice, iritabile. Se jignesc uşor şi reacţionează diferit de majoritatea semenilor lor. (Fără discuţie că de aceea şi reprezintă ele excepţiile !). Dacă primul contact ar fi dat greş, exista temerea ca Doctorul să se închidă în sine şi să nu accepte nici un viitor dialog, nici un viitor ajutor, biată recompensă a unor servicii deosebite aduse lumii.

Aşa că au fost alese cu priură cîteva persoane care să-i vorbească. Însă unde să-l caute ? Pînă şi noaptea era tot mai dificil să-l întîlneşti. S-au făcut nenumărate tentative de a-l scoate ziua din casă, dar hărmălaia haitei de cîini acoperea orice apel. N-au reuşit să-l mai întîlnească nici noaptea. Nu l-a mai văzut multă vreme absolut nimeni. Au pus santinele la cele două intrări ale Casei Colţea, dar acestea n-au mai semnalat nici o ieşire de-a gazdei. Nu era uşor să faci acolo de santinelă. Cîinii te simţeau imediat, se buluceau în spatele porţilor şi lătrau fără încetare. Măcar şi pentru asta era de aşteptat să le apară stăpînul, spre a-i linişti. Iată pe ce au scontat şi oamenii. Dar, în afara lătrăturilor, casa rămînea moartă. După o săptămînă, primarul, presat de săteni, anunţă iarăşi procuratura. Şi, iarăşi, în aceeaşi noapte, Doctorul se întîlni cu noul medic pe şoseaua spre Lunca Mare. Tînărul coleg, chemat la o urgenţă, opri maşina şi, fiind la curent cu agitaţia oamenilor, se interesă de sănătatea confratelui mai vîrstnic. Doctorul se arată la fel de amabil ca întotdeauna, întrebă de starea pacienţilor, pomeni despre binefacerile unei perdele de copaci proaspăt plantaţi în apropierea şoselei unde se aflau. Confratele, la rîndul său, grăbit din pricina urgenţei care-l aştepta, îi comunică în două cuvinte îngrijorarea sătenilor. Nu trebuie să-şi facă nimeni nici un fel de probleme, el, Diamant este bine. Da, mulţumesc, şi Domnişoara se găseşte într-o situaţie acceptabilă. Domnul coleg poate cîntări ce înseamnă asta, aşa că, în cazul ei, putem vorbi chiar despre un succes. Sigur, ea trăieşte întinsă pe un pat de aer oricînd posibil să se rupă, dar atunci se va afla un medic pensionar lîngă ea. Colegul îl rugă să accepte o discuţie cu vecinii, însă Doctorul refuză : vremea adunărilor publice, a „şedinţelor“ a trecut pentru totdeauna în ceea ce îl priveşte. Colegul insistă, Diamant povesteşte un banc atît de vechi încît tînărul nu-l cunoştea şi, din păcate, confratele tre-

bui să se grăbească la datorie. Ambală nemulțumit motorul și dispăru în noapte.

Primarul fu obligat pentru a doua oară să-și retragă sesizarea făcută la procuratură. Încă o dată refuză să se mai facă de rîs. Și oamenii se plictisiră de subiect și trecură la alte probleme mai acute. Cînd își aminti din nou cineva de Doctor și-l sesiză pe primar că Diamant n-a mai fost văzut de mai multe luni de zile, răspunsul funcționarului public fu acela că ar trebui descoperită acea fiică sau acel fiu al bătrînului și să i se pună în vedere să-și vadă de părinte. (Laura nu mai venea de ani de zile la Piatra Arsă, iar telefonul din Casa Colțea nu mai suna de cînd Doctorul renunțase la practica sa. Din clipa aceea, fie că medicul decuplase aparatul, fie că acesta era stricat, nimeni n-a mai reușit să vorbească prin postul instalat acolo. Dar abonamentul? Cine plătea abonamentul? Nu-l mai plătea de ani de zile (!) nimeni. Numele lui Diamant nici nu mai apărea în noul anuar telefonic. Era socotit un aparat desființat. La fel s-a întîmplat, tot cam de atunci, și cu curentul electric. Funcționarul venea să citească regulat contorul, însă acesta nu indica nici un consum. Era stricat contorul? Nu, Doctorul nu mai folosea energia electrică furnizată de stat. Avea el sursa lui de curent. Plictisit să se tot deranjeze de pomană, funcționarul ceru debranșarea Casei Colțea de la rețea. Ceea ce se și întîmplă. Sesizat pe atunci încă, primarul — un bătrîn cumsecade, care murise de vreo trei ani — dădu dispoziție să se refacă imediat legătura. Diamant însuși insistase să fie lăsat în pace. El avea într-adevăr — pretindea — o sursă de energie proprie, una dintre mașinăriile sale bătrînești, de ce să n-o folosească...?) Dar în nici o carte de telefon nu apărea cineva cu numele Diamant, probabil că Doctorul avea undeva în lume o fată și aceasta, măritată, purta acum alt nume. Cînd au depistat-o totuși pe Laura, se dovedi că, într-adevăr, fiica medicului era plecată cu toată toată familia în străinătate. Între timp, începuse campionatul mondial de fotbal, lumea se gîndea la alte lucruri.

Doctorul se afundase pe nesimțite în apex. Ecourile ființei sale reverberau tot mai slab la suprafață. Dacă ar fi să marcăm ultimele sale apariții în sat sau în împrejurimi, la început săptămînale, de două-trei ori pe lună, o dată la mai multe luni, lucrurile s-au derulat totuși pe

nesimțite. De cumpărat nu mai cumpăra nimic, oaspeți nu s-au semnalat să-l fi deranjat, poștașul nu-l mai căuta decît pentru a-i lăsa în cutie reclame. De sărbători, mai soseau niște felicitări. Destul de multe. Majoritatea de la bolnavi recunoscători. Cutia poștală era foarte adîncă, de afară nu-ți puteai da seama dacă a fost zilnic deșertată. Măcar faptul că nu se umplea, lăsînd loc, de fiecare dată și altor reclame, dovedea că în interiorul clădirii mai trăia cineva. Era și acesta un puls perceptibil. Slab, dar perceptibil.

Fără să-ți dai seama, nu-l mai întîlneai chiar deloc. Însă poate că nici nu mai era lumea pregătită să-l recunoască. De pildă, într-o zi, cineva a pretins că l-a zărit la marele magazin universal din localitate, la raionul de chimicale. Poate o fi avut nevoie de ceva pentru mașinăriile lui medievale... Dar cum de nu l-a recunoscut și altcineva ? Vînzătoarele erau tinere, ele nu erau obișnuite să cutreiere drumurile noaptea, ca să-l fi întîlnit cu ani în urmă prin pădure sau lîngă lac. Dar ceilalți, băștinașii care-l cuonscuseră atît de bine ? Mai ales că Doctorul fusese descris drept aproape neschimbat, la fel de îngrijit îmbrăcat, mirosind tot a colonia sa inconfundabilă. Poate că datorită ei a și fost recunoscut măcar și de o singură persoană. (Și altădată s-a mai întîmplat să i se pară cuiva să-l întîlnească, unii au mai schimbat și două vorbe cu el.) Da, poate că Doctorul mai apare mai des, dar, dată fiind fluctuația de populație, în primul rînd de generație, nu mai e recunoscut.

Acestea nu mai erau decît ecouri, scufundarea se produsese.

Ce mai era adevărat din tabloul idilic al misteriosului bătrîn celebru care și-a dăruit pînă și pensia unui orfelinat ? Și ce se mai potrivea din adevărul de afară adevărului celui aflat atît de adînc ?

11. NIKY DIAMANT ÎN APEX (VĂZUT DINAUNTRU) : O IPOTEZĂ

Iată un alt titlu lipsit de noimă : nimeni n-a putut încă pătrunde în cochilia altuia pînă la apex. E ca și cum ai încerca să descrii nevăzutul. Puterea auctorială nu face decît să povestească întîmplările izvorîte din experiența propriei neputințe. Încercînd să pătrunzi în interiorul

ghiocului, fie că-ți pierzi tu însuși sentimentul de libertate de afară, fie că, admițînd că n-ai tulbura atmosfera din interior, ai cunoaște libertatea intimă, nemaiputînd comunica decît pe acele coordonate noi, inimaginabile din exterior.

Să ne imaginăm... Autorul chiar crede că a pătruns în apex, urmărindu-l pe doctorul Diamant. Autorul are senzația aceasta, crede în ea, are tot mai dese momente cînd se simte el însuși ca un anahoret.

Dar Doctorul nu era un anahoret nici în apex : el nu ducea o viață eremitică, el nu renunțase la nimic pentru a se frustra, pentru a se pedepsi cu atît mai puțin.

În apex nu te prăbușești pe neașteptate. În miezul cochiliei se ajunge — dacă se ajunge — încet, trecînd prin nenumăratele sinusoide ocolitoare. De la un moment-dat, drumul este fără de întoarcere.

A fost o vreme cînd Niky, obosit de alergătura din timpul zilei, se liniștea înainte de a adormi cu visul copilăriei sale — jocul de-a Robinson Crusoe. Un Robinson Crusoe a devenit Diamant la bătrînețe. Insula sa plutea în derivă : tot mai departe de aglomerările urbane ale continentelor, tot mai departe de marile căi maritime, tot mai singură. Robinson Diamant își lua rolul în serios, cultiva grădina cu cele necesare gurii, creștea păsări și culegea roadele pomilor. În grajd se afla o capră, consemnată în anumite teritorii ale insulei, întrucît fiecare petec de pămînt era cultivat cu plantele necesare diferitelor utilități.

Mașinăria de curent electric dădea suficientă energie spre a putea arde lumina seara în clădire, strugurii erau destui pentru vinul băut cu cumpătare, dar fără zgîrcenie, fîntîna se dovedea nepuizabilă și, avînd apă, ai de toate, spunea Robinson Diamant.

Hrana într-adevăr nu era o problemă, mai ales că Niky a învățat ceea ce marea majoritate a oamenilor nu știu : un prînz de-al lui dura timp îndelungat și semăna cu un ritual — Robinson Diamant nu devenise vegetarian, își gătea cu grijă, mîncă de mai multe ori pe zi, avînd și o masă principală la o oră respectată cu sfințenie. Însă secretul consta în faptul că atunci cînd mîncă, Niky nu se gîndea decît la actul în sine, își urmărea în gînd înghițitura prin traiectele ce o duceau pînă în stomac, se concentra

asupra masticației, extrăgînd tot ceea ce se putea extrage din fiecare dumaticat. Astfel privită, acțiunea de a mîncă devenea una dintre cele mai solicitante, ea concentrînd întreaga atenție. Urmarea era că hrana se asimila într-un procent incomparabil mai ridicat ca la alți oameni, iar corpul avea nevoie de o cantitate mult mai mică de alimente. În timp ce mîncă, Diamant intra într-un fel de transă.

Însă plantele din grădină erau necesare și pentru alte utilități. Animalele și păsările nu erau obișnuite să se hrănească printr-o concentrare doar la actul nutriției. Ele înfulecau nepăsătoare și, astfel, aveau nevoie de mai multă hrană. Plantele trebuiau cultivate, de aceea, cu grijă, trebuiau drămuite, trebuiau preparate. Totul se folosea. Erau frunze din care se fabricau medicamentele necesare în casă și nu era vorba de orice. Să nu uităm că Domnișoara avea nevoie de tranchilizante, de pildă. Din alte frunze se puteau scoate esențe. Robinson Diamant se bărbiera și în continuare zilnic și împrăștia în jur întotdeauna inconfundabil același miros. Era o loțiune pe care și-o fabrica singur, după ce a repus în funcțiune o mare parte dintre recipientele și agregatele străvechi din pivnița laborator a familiei Colțea.

Din insula izolată lipsea Vineri și lipseau pînă și sălbăticiii. Din insula izolată lipseau și constrîngerile. Din insula izolată lipsea fosta securitate și sereiul, cei ce l-au făcut pe Doru să dispară și cei ce nu aveau interesul să ancheteze cu adevărat cazul. Vechii și noii șefi. Poarta Casei Colțea era descuiată, nimic nu-l împiedica pe Doctor să pornească oricînd în sat, pe cîmp sau chiar spre oraș. Doar că nu exista în privința aceasta nici o tentație din partea lui Robinson. Iar ca să intre cineva dinspre stradă în curte era aproape imposibil fără să fie înarmat : cîinii se sălbăticiseră cu totul și, cu Robert în frunte, deveneau fiare din secunda cînd cineva se apropia la o distanță prea mică (după părerea lor) de granițele domeniului ce le aparținea. Atunci erau cu toții agitați, lătrau, alergau de-a lungul zidurilor, se pregăteau să sfișie. Cine să poftescă să treacă de asemenea bestii ?

Zilele în apex trec, îndeobște, fără a li se mai simți scurgerea. Lipsa ambițiilor de afară înlocuiește orarul zilnic obișnuit. Dar, datorită „insulei“ preluate în admi-

nistrare, Diamant își luase cu el și în apex o foarte exactă responsabilitate față de timpul avut la dispoziție. Privit așa, puteai trage concluzia — pripită — că Doctorul n-a făcut decît să se supere pe lume, că s-a retras în spatele zidurilor protejate de haita de dulăi, însă că își continuă, în rest, viața dintotdeauna. Atît doar că a renunțat la orice schimb material și spiritual cu lumea înconjurătoare. Probabil că se mai ocupă și de cartea lui despre timus. (Ceea ce era chiar adevărat !). Da, numai că toate aceste „amănunte“ nu au putut să păstreze un cetățean respectabil identic cu fostul cadru universitar. Diamant Robinson avea acum alte motivații. Care ? Acestea rămîn pentru autor o simplă speculație. Autorul n-a pătruns încă în apex, autorul mănîncă încă la repezeală, de cele mai multe ori nici nu știe ce bagă în gură, autorul mai are ambiții legate de cei cu care vine zilnic în contact, mai are orgolii, mai speră să poată aduna anumite obiecte, mai face parte dintr-un complex sistem de relații interumane. El mai glumește pe jumătate în serios în legătură cu sereiul. Înzestrat cu toate acestea, asemenea unui soldat gîrbovit sub marea cantitate de efecte obligat să le care cu el, autorul, însă suficient antrenat fizic, își îndeplinește mai bine sau mai puțin bine misiunea primită. Niky, eliberat de armă, raniță, lopată, mască, încărcătoare, binoclu și toate celelalte, nu are de răspuns la nici un ordin venit de la altcineva decît de la el însuși. De unde, el nu mai poate fi nici erou, nici laș în înțelesul obișnuit al cuvintelor. Nemaifăcînd parte dintr-o societate oarecare, legile acesteia nu-l mai ating. El nu se mai opune celorlalți — asemenea nouă toți —, ajungînd prin acest simplu fapt să se opună și lui însuși (fiindcă și el făcea parte dintre ceilalți). Și nemaiopunîndu-se lui însuși, este lipsit de atîtea reticiențe, de atîtea suspiciuni, de atîtea tensiuni ce caracterizează viața în doi, în trei sau în mijlocul unei comunități compacte. Cum ar putea face autorul mai mult decît simple speculații în legătură cu Niky Diamant aflat în apex ?

Capitolul acesta nu are rost să-l mai continuăm. El n-ar fi decît un roman în roman. În cazul nostru, romanul în roman ar fi o minciună. În cel mai bun caz renunțăm la o minciună artistică.

12. COCHILIA SPARTĂ

Viața își urma cursul. Casa Colțea devenise „casa misterelor“. O generație de oameni crescuse în vecinătatea ei fără a cunoaște amănunte cât de cât concrete despre acel imobil și, mai ales, despre locuitorii lui. Statele lumii se fărâmițaseră, Europa semăna la fel de puțin cu ea însăși văzută de pe vremea cât doctorul Diamant intrase în C.P.U.N. ca și cu perioada secolului optsprezecelea, de pildă. Însă Romeo o iubea în continuare pe Julieta, muzica lui Wagner suna la fel de provocator, iar o rază de soare putea să te facă la fel de „nemotivat“ de fericit ca și în anul 233 înainte de Christos sau în anul 233 după Christos.

S-au mai făcut și niște recensăminte între timp. În Casa Colțea nu se putea pătrunde din pricina haitei de câini și rubricile au fost completate cu ajutorul informațiilor primite de la vecini.

O epidemie a încurcat puțin lucrurile : toată lumea, fără excepție, trebuia să fie vaccinată. Locatarii Casei Colțea au fost omiși. Cum să ajungi la ei ? Un medic, venit cu o echipă de control, a pus o întrebare stupefiantă :

— Dar de unde știți că persoanele acelea mai trăiesc ?

Adică ei... adică... Ei, nu, asta depășea orice închipuire ! Cum să nu mai trăiască ? ! Cineva a pretins la rezezeală că l-a întâlnit chiar săptămîna trecută pe Doctor, plimbîndu-se noaptea pe șosea. E adevărat, pretindea individul, omul a mai îmbătrînit, dar a rămas la fel de distins și de seducător. Au vorbit de una, de alta. Doctorul s-a interesat chiar și despre niște localnici nou mutați în Piatra Arsă, ceea ce dovedește că Doctorul e la curent cu tot ceea ce se întîmplă în jur. Da, și Domnișoara e bine. Așa că, împotriva tuturor instrucțiunilor, cei din Casa Colțea n-au fost vaccinați, deși au fost trecuți pe un tabel. În fond, era vorba despre excepția excepției. Ce să faci cu ei ? Să le împuști câinii ?

Dar nu la fel de îngăduitori s-au dovedit funcționarii fiscului. Păi, Diamant ăla n-a mai plătit impozitul de ani și ani. Cum e posibil ? Și nici o altă taxă n-a mai plătit. Într-o discuție cu primarul din Lunca Mare, funcționarul de la fisc s-a arătat cu totul și cu totul inflexibil la argumentul cum că Domnișoara este stăpîna de drept a proprietății. De acord : atunci să plătească domnișoara Colțea !

Da, dar ea e bolnavă. Să-și clarifice situația ! E decăzută din drepturi ? Atunci să plătească tutorele ! Dar și acesta are o serie de taxe neachitate de ani buni ! Cum ? Nici Doctorul nu și-a achitat obligațiile ? De ce ? Pensie nu are. Cum nu are pensie ? ! Păi, a donat-o cu mulți ani în urmă unui orfelinat. Banii se duc în mod regulat acolo.

În cutia poștală de la Casa Colțea au început să se îngrămădească fel de fel de citații. Nu le ridica nimeni. Mai înainte fusese vorba despre niște somații de plată, apoi de chemări în judecată. La un moment dat s-a încercat soluția de a se pune poprire pe donația făcută orfelinatului pînă la achitarea datoriilor, însă măsura era total ilegală și conducerea orfelinatului reacționează prin justiție. Oricum, era imposibil de găsit o soluție de compromis și, pînă la urmă, Diamant se pomenise citat în vreo patru procese, ba ca pîrît, ba ca martor.

Doctorul începuse să facă din nou vîlvă : cîteva ziare dezgropaseră informații despre straniul personaj, altele nu se sfiiră să lanseze ipoteze. Localnicii, în lipsa protagoniștilor, dădeau interviuri publicațiilor locale, apoi și celor centrale. Un reportaj al televiziunii înfățișă un grup de cetățeni revoltați : cum adică, Doctorul, după ce că a făcut atîta bine semenilor săi, după ce că și-a dat și ultimul bănuț în scopuri umanitare, după ce că a renunțat la orice avantaje de pe urma societății, trebuie acum neapărat șicanat ? Tîrît prin procese ca un asasin ? Chiar așa, se întreba și primarul din Lunca Mare, de ce sînt obligați doctorul Diamant și domnișoara Colțea să plătească impozite statului cînd ei nu se folosesc în nici un fel de vreo binefacere din partea oficialităților. Doar fiindcă respiră aerul din jurul clădirii ?

Subiectul era gras, mass-media îl exploata. Un reporter s-a cățărat pe un turn improvizat la vreo sută de metri de Casa Colțea și, folosind un aparat de filmat cu lunetă, ținu sub observație timp de mai multe zile și mai multe nopți curtea și grădina. Dar nu reuși să înregistreze pe peliculă nici oameni, nici fantome. Totuși, animale existau. Haita de cîini aproape sălbăticiți, găini, parcă și o capră. Iar noaptea în casă, la anumite ferestre, se aprindea lumina. Pe urmă, îl reperă și pe Doctor. Erau anumite ore cînd le dădea de mîncare la păsări, cînd mergea în grajd, cînd culegea ierburi sau cînd stătea, pur și simplu, pe un șezlong și — probabil — dormea. După alte

cîteva zile, programul acesta se dovedi atît de rigid încît reporterului i-a rămas o enigmă cum de au trebuit să treacă mai multe zile pînă să-l poată filma pe Doctor.

Pelicula aceasta — adică un montaj — s-a dat la televiziune și autorul lui luă un premiu internațional. Dar același film a avut și darul de a infirma ipoteza cum că Diamant ar fi murit de mult, la fel ca și Domnișoara, și că sătenii din Piatra Arsă, precum și cei din Lunca Mare încercau să mascheze o taină a locului. Cel ce a emis ipoteza cum că Doctorul nu mai era, nu se lăsă înfrînt cu una cu două, analiză atent filmul, făcu mai multe observații, unele chiar pertinente, în legătură cu verosimilitatea materialului reprodus, adăugă la toate astea informațiile cu totul neconfirmate în legătură cu plimbările nocturne ale Doctorului, citațiile rămase fără nici un răspuns. Scandalul polariză atenția pentru cîteva zile. Autoritățile trebuiră să intervină.

Au fost aduse trupe de intervenție, iar toată acțiunea a fost înregistrată pe peliculă. Poliția s-a apropiat de Casa Colțea și a cerut prin porta-voce stăpînului casei să iasă în stradă. (Ulterior, procedeul a născut un nou scandal: era Doctorul chiar un criminal, încît să-l somezi ca pe asasinii din filme?) Pe urmă, după o oră, se intenționa să se pătrundă cu forța în clădire. S-ar fi folosit gaze pentru adormirea cîinilor. Dar n-a fost nevoie. După o jumătate de ceas de la prima somație, Doctorul sosi la poartă și-i îndepărtă pe cîinii care lătrau îngrozitor. Apoi ieși în stradă.

Mai mulți localnici fură rugați să-l identifice. Dar majoritatea dintre ei nu l-au cunoscut personal. Vedeau în fața lor un bărbat slab, cu haine demodate, dar trădînd încă o eleganță trecută, un om cu păr alb, proaspăt ras, mirosind plăcut. După acest miros l-au recunoscut cei ce l-au întîlnit pe vremuri. Era neîndoios Doctorul.

Diamant Nicolae, medic pensionar, se făcea vinovat de numeroase încălcări ale legilor societății. În afara faptului că avea datorii numeroase față de stat, Diamant Nicolae a tăinuit moartea pupilei sale, pe care a înmormîntat-o în grădina casei, e adevărat, la vedere, în sensul că locul era însemnat și îngrijit. Cine poate confirma că Domnișoara a murit de moarte bună? Cine-l poate disculpa pe Diamant Nicolae de prezumția de a fi ucis-o el pe pupila

sa ? Mai ales că, atunci cînd procurorul a cerut dezhu-
marea, Diamant Nicolae s-a opus categoric.

Impozitele datorate statului se ridicau și ele la o sumă
care cerea intervenția urgentă a legii. S-a propus seches-
tru pe casă, deși casa nu avea un regim clar, Diamant Nico-
lae neavînd nici un act din care să rezulte proprietatea
sa asupra domeniului, iar domnișoara Colțea, în calitate
de ultim proprietar, dispăruse. Nu s-au semnalat alți po-
sibili pretendenți la partajarea moștenirii.

Procurorul va găsi și alte acuze împotriva lui Diamant,
cele mai multe provenind din sustrageri față de datoria
de cetățean.

Însă după primele șocuri, perioadă în care un ziarist
ce-l declarase mort, se încapățîna să-l proclame pe cel
ce s-a prezentat drept Diamant Nicolae, cunoscut sub po-
recla „Doctorul“, ca pe un uzurpator, lumea n-a mai fost
dispusă ca mitul ei să-i fie tratat ca un delicvent de drept
comun.

Prejudiciul fiscal a fost achitat din subscripție, adu-
nîndu-se bani cît pentru o sută de amenzi. Iar celelalte
acuze au fost pur și simplu huiduite de întreaga obște.
Presiunea maselor a fost atît de mare, încît procesul s-a
judecat în totalitate în procedură de urgență, medicul
pensionar Diamant Nicolae fiind achitat de toate acuzele
și dus în triumf la Piatra Arsă.

Doctorul fu întrebare ce dorințe are pentru viitor. Niky
ceru în primul rînd să fie pus în legătură cu un editor,
cărui îi propuse reeditarea primului volum din tratatul
despre timus, într-o ediție total revăzută, precum și al
doilea volum — inedit — promițînd ca al treilea op să
fie predat la o dată ulterioară aceleiași edituri. Din con-
tractul rezultat, Doctorul se grăbi să restituie toți banii
necesari achitării taxelor datorate de atîta timp statului,
datorii rambursate prin chetă publică. Oamenii au pro-
testat, dar încapățînarea Doctorului făcea parte din re-
numele său. Atunci obștea i-a cumpărat printr-o licitație
formală Casa Colțea, precum și tot ce se găsea în ea și pă-
mînturile aparținătoare.

Doctorul nici n-a aflat despre această donație a loca-
lității față de el. El a rugat să fie lăsat să se întoarcă acasă
și să-și continue viața din ultimii ani. Dar Diamant îmbă-
trînise. Oamenii au insistat să-i permită măcar unei femei
să-i facă din cînd în cînd curățenie prin casă. Sau să-i

aducă, o dată la două zile cel puțin, ceva de mâncare. Măcar pîine proaspătă. Doctorul refuză totul. Era politicoș, însă tonul său nu permitea replică. Pînă la urmă cedă totuși. Bine, în fiecare întîi și în fiecare cincisprezece va veni la primăria din Lunca Mare, asemenea unui borfaș ce trebuie să se prezinte periodic la postul de poliție din localitatea de domiciliu. Nu-i vorba despre așa ceva. Oamenii îi vor aduce pîine, țigări, lame de ras...

— Nu, mulțumesc, tot n-aș mai putea folosi, după atîția ani, alte obiecte decît cele cu care m-am obișnuit.

— Măcar un telefon să vă reîntroduceți, insistară oamenii. Sînteți o ființă umană și dumneavoastră, vi se poate face și rău la un moment-dat.

— Telefonul mi-ar speria cîinii.

În cincisprezece ale lunii sosi punctual la primărie, palid, tremurînd ușor. La întîi următor veni, făcînd cei cîțiva kilometri pe jos, deși se vedea că abia se ținea pe picioare. O gripă rebelă bîntuia prin regiune. Nu acceptă asistență, dar fu de acord să fie readus acasă cu mașina. În cincisprezece următor nu mai veni. Oamenii se alarmară, fu folosit din nou turnul de televiziune aflat la vreo sută de metri de zidurile înalte ale Casei Colțea. Doctorul mai ieșea din cînd în cînd din casă. Probabil că uitase de data convenită. Nici în luna următoare nu se prezentă la primărie. Ce să-i facă oamenii? Să te apropii de Casa Colțea însemna să înnebunești haita de cîini. Să aduci iarăși trupele de intervenție cu gazele lor cu care să adoarmă fiarele?

Era evident că Doctorul îmbătrînise în cele cîteva zile scurse de la descinderea din Casa Colțea pînă la ultima sa vizită la primăria din Lunca Mare mai mult decît în toți acei lungi ani de sihăstrie. Era limpede că toate aceste contacte forțate îi produceau traume. Oamenii nu-l mai deranjară.

13. MAI DEPARTE DE APEX NU MAI EXISTĂ NIMIC. DECI, ULTIMUL CAPITOL

Cochilia fusese spartă. Ea nu poate fi lipită la loc. Vuietul ei misterios s-a pierdut pentru totdeauna în nimic. După ce a devenit și formal stăpînul Casei Colțea, după ce a fost absolvit și prin sentință judecătorească de orice delict față de semeni — și cîți oameni se pot lăuda cu

așa ceva ! —, Diamant reveni într-o scoică distrusă. Nimic nu mai era ca înainte. Și mormîntul Domnișoarei fusese profanat, și Robert, dulăul șef, murise în lipsa stăpînului, și aerul înțepător „de afară“ infestase în mod ireversibil plămîinii Doctorului, totul, absolut totul devenise altceva, se terminase.

Rezultatul acesta este demoralizator* : de cele mai multe ori cei dispăruți prematur în apex sînt izgoniți de acolo prin spargerea scoicii datorită lipsei de înțelegere a celor din jur. În privința Doctorului, intențiile semenilor au fost cît se poate de caritabile, interesul lor a fost curat, strădania nobilă. Și, totuși, rezultatul a fost același.

Mileniul trei se preocupa de ingineria celulelor vii și a mecanismelor robotizate, dar și de apusurile de soare, de veșnicul triumfi mai mult sau mai puțin conjugal, de vechea dorință pentru putere și de la fel de vechile spaime. Și, printre picături, o neînsemnată comunitate de oameni își mai amintea, din cînd în cînd, de celebritatea unui mic loc, de Doctor. Curiozitatea, umană, a acestor oameni reprezintă, însă, subiectul unui alt roman.

Și narațiunea posibilă de urmărit „de afară“ a lui Niky Diamant s-a terminat. Ceea ce a mai filmat cîte un reporter curios din turnul uitat la circa o sută de metri de Casa Colțea, ceea ce a revendicat un bărbat venit din străinătate, stîlcind ușor cuvintele românești și pretinzînd că ar fi nepotul doctorului Diamant, modul cum, pînă la urmă, a trebuit să fie stîrpită haita flămîndă și total sălbătică de cîini din spatele zidurilor, faptul că a rămas un mister realitatea că leșul Doctorului n-a fost găsit niciodată — de parcă s-ar fi dizolvat cu adevărat în neant —, modul cum s-au risipit în toate vînturile ne-număratele obiecte utile și inutile din bătrîna clădire din Piatra Arsă, publicarea postumă a impresionantei lucrări în trei volume despre timus, acea glandă stranie despre care abia după apariția monumentalei opere a savantului decedat s-a putut afla cu certitudine calea științifică de

---

*) La ultima sa vizită la primărie, Diamant ar fi afirmat că singurul sfîrșit firesc al său și al Casei Colțea ar trebui să fie identic cu incendiul bibliotecii din abația lui Umberto Eco. Dar tot el și-a arătat decepția față de faptul că o carte rămîne o carte, iar realitatea nu recunoaște nici o putere auctorială. (S-a făcut liniște.) Nu întrebați de puterea auctoreală lui Dumnezeu (Nu, nimeni nu l-a întrebat nimic.)

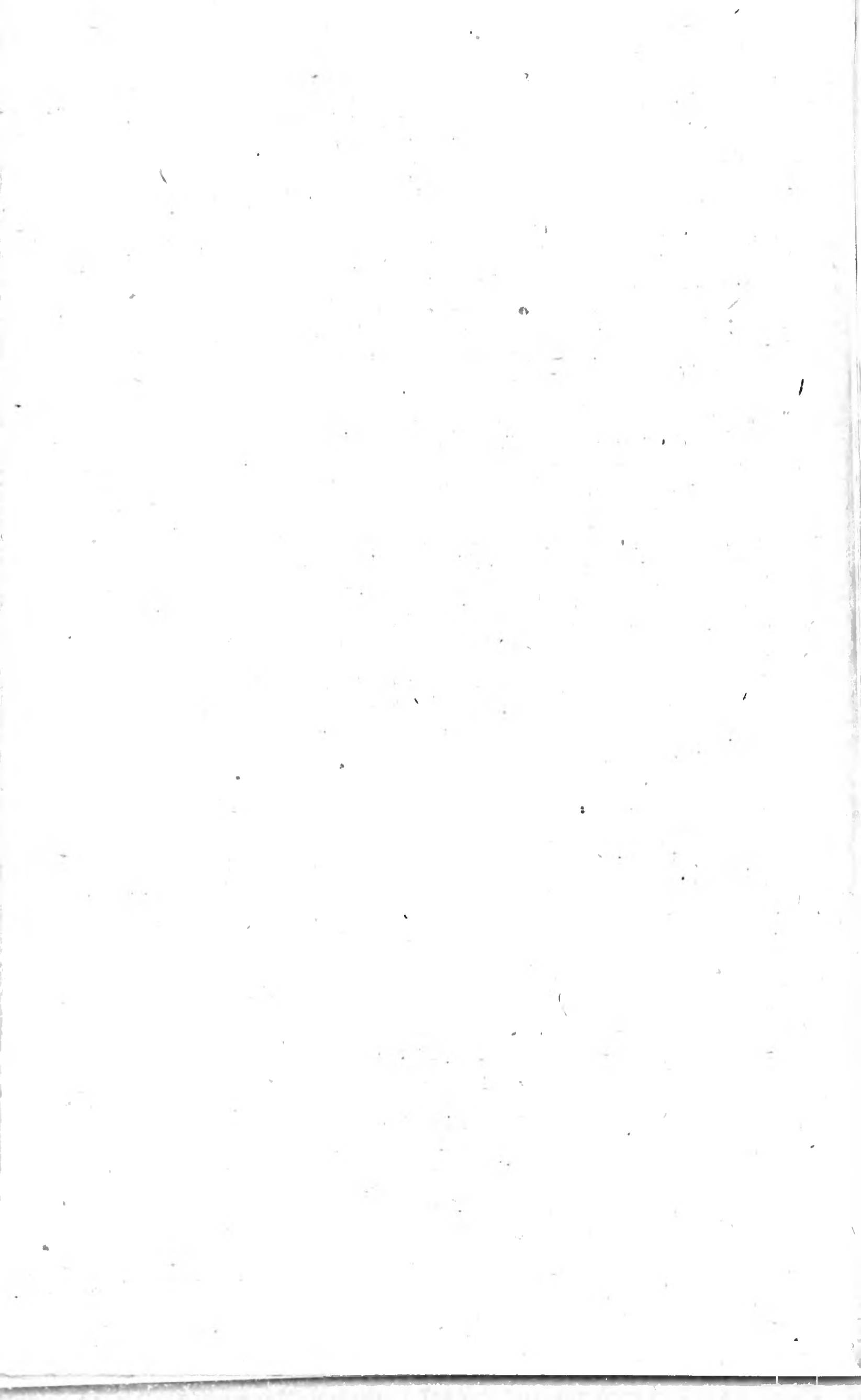
urmat, ciudata garderobă matrimonială vîndută unui teatru sau numeroasele piese desperechiate ale unor mașinării, ale unor mobile, ale unor vieți, toate astea nu-l mai priveau în nici un fel pe Niky. Ele făceau parte dintr-o lume la fel de inconsistentă ca și cea a amintirilor duse cu sine în profundul apexului.

Fiecare viață sfîrșită mai pîlpîie dureros în obiectele și amintirile ce se reintegrează în natură mai încet decît corpul uman. Mai încet, dar la fel de sigur. Doar sufletul, înainte de a se retrage în ceea ce numim în mod convențional „moarte“, se ascunde în apex.

Există circumstanțe istorice favorizînd unii oameni să se retragă în centrul cochiliei cu mult înainte de a se muta definitiv sub o lespede de mormînt. Moarte lentă ? Mijloc de autoapărare ? Ultimă soluție ? Întrebări sînt nenumărate : de pildă, de ce tocmai predestinatul spre succesul social Diamant ?

Din interiorul cochiliei nu ne parvine decît zgomotul mării. Spărgînd scoica, nu se mai aude nimic. Efectul nu se traduce în nici un dezechilibru notabil : valurile mărilor vuiesc în continuare, la fel de capricioase, fără să se simtă în nici un fel că din niște cochilii sparte s-au mai scurs în neant zvonuri asemănătoare. Nu, „afară“, sfărîmarea unei scoici și dispariția unui vuiet nu produc nici un dezechilibru notabil.

SFÎRȘIT

CUPRINSUL :

PARTEA ÎNTÎI

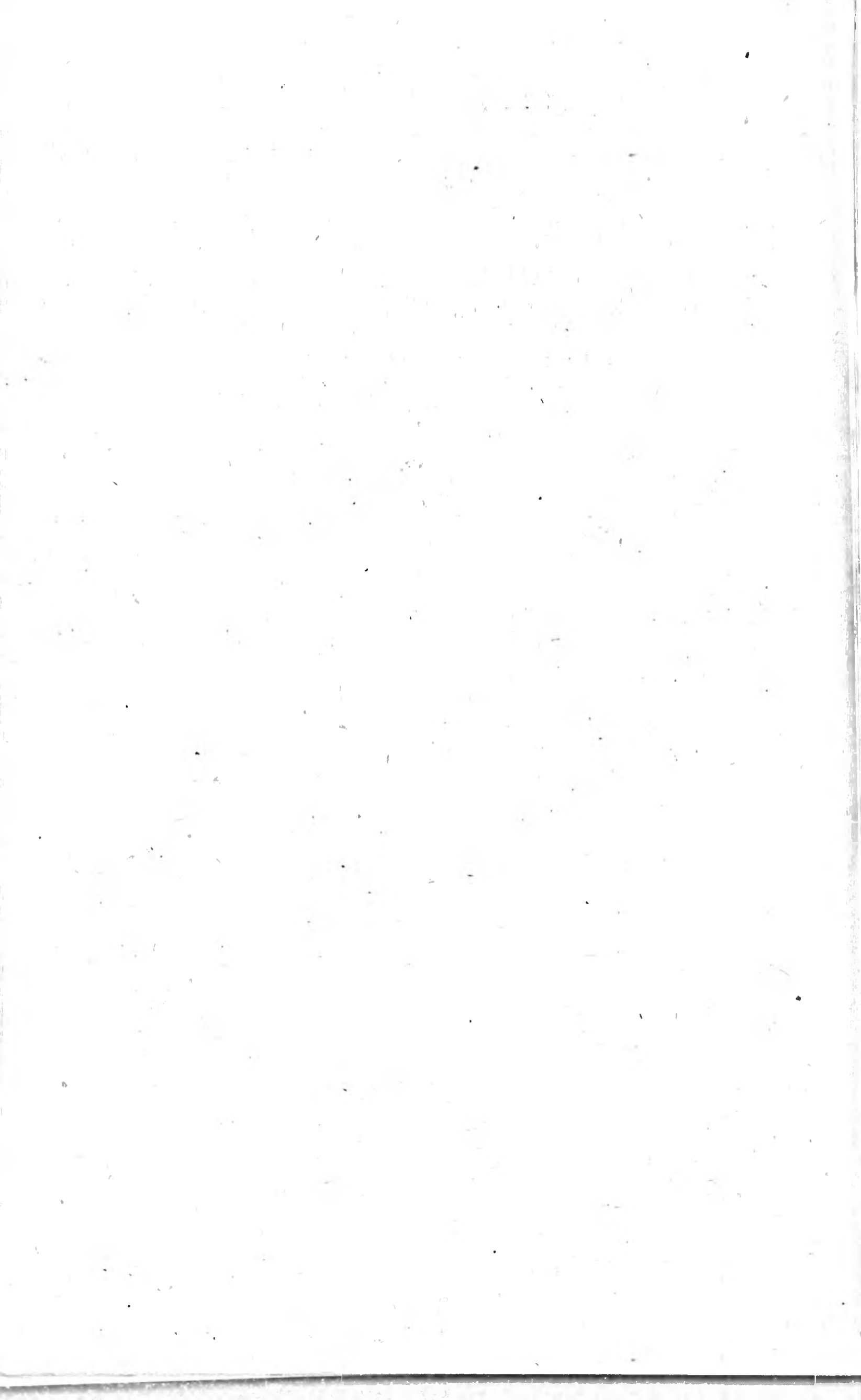
Spirala exterioară

PARTEA A DOUA

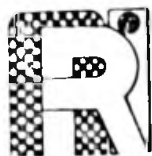
Spirala a doua : „Insula pustie“ sau După trei ani

PARTEA A TREIA

În apex

Tehnoredactor : NINA IORDĂNESCU
Coli de tipar : 19
Tiparul executat sub comanda 20 336
Regia Autonomă a Imprimeriilor

Imprimeria „CORESI“
București — România
1992

FORUM

Un roman a cărei acțiune se derulează într-o scurtă perioadă de dinainte de decembrie 1989, în timpul revoluției și după, ajungînd pînă în primii ani ai mileniului trei. Este vorba de viața unui medic de excepție, prins în vîltoarea evenimentelor, este o poveste de dragoste de o frumusețe tulburătoare, dar în aceeași măsură este vorba de capacitatea sau incapacitatea de a-ți asuma răspunderi în aceste vremuri.

ISBN 973-9065-13-9

223 +
2 T.L.
LEI
225